

T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

KÜLTÜR TURİZMİ AÇISINDAN KÖYLERE HİZMET
GÖTÜRME BİRLİĞİ FAALİYETLERİ:
SAFRANBOLU ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÖKHAN AZCAN

KARABÜK-2013

T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

KÜLTÜR TURİZMİ AÇISINDAN KÖYLERE HİZMET
GÖTÜRME BİRLİĞİ FAALİYETLERİ:
SAFRANBOLU ÖRNEĞİ

GÖKHAN AZCAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Prof. Dr. Sait AŞGIN

KARABÜK-2013

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'nda
Prof. Dr. Sait AŞGIN danışmanlığında,
Gökhan AZCAN tarafından hazırlanan bu
çalışma 17/12/2013 tarihinde jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul
edilmiştir

Jüri Başkanı

Prof. Dr. Sait AŞGIN
(Unvanı- Adı Soyadı - İmza)

Jüri Üyesi

(Unvanı- Adı Soyadı - İmza)

Doç. Dr. İlyas SÖĞÜTLÜ
(Unvanı- Adı Soyadı - İmza)

Jüri Üyesi

(Unvanı- Adı Soyadı - İmza)

Yrd. Doç. Dr. İsmail Şahin
(Unvanı- Adı Soyadı - İmza)

Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../.....
tarih ve/..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Enstitü Müdürü

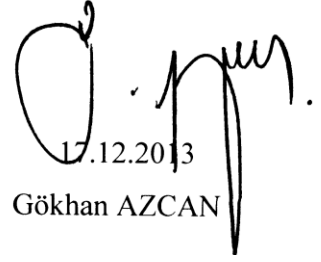
(Unvanı- Adı Soyadı - İmza)

Doç. Dr. Abdullah KARAKAYA
(Unvanı- Adı Soyadı - İmza)

Tez Bildirim Sayfası

Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum " **Kültür Turizmi Açısından Köylere Hizmet Götürme Birliği Faaliyetleri: Safranbolu Örneği**" adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmada kullanılan doğrudan kendime ait olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atfedildiğini beyan ederim.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

17.12.2013
Gökhan AZCAN

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VI
KISALTMALAR.....	VII
ÖZET	VIII
ABSTRACT.....	IX
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	X
TABLolar LİSTESİ.....	XI
1. GİRİŞ	1
1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ	2
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI	3
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	3
2. KURAMSAL BİLGİLER	4
2.1. KÜLTÜR TANIMI	4
2.2. TURİZM KAVRAMI.....	5
2.3. TURİZM TÜRLERİ	7
2.3.1. Sağlık Turizmi	7
2.3.2. Av Turizmi	7
2.3.3. Doğa Turizmi	8
2.3.4. Kış Turizmi	8
2.3.5. İnanç Turizmi	8
2.3.6. Kongre Turizmi	8
2.3.7. Ekoturizm	9
2.3.8. Golf Turizmi	9
2.3.9. Üçüncü Yaş Turizmi	10
2.4. KÜLTÜR TURİZMİ	10
2.4.1. Kültür Turizminin Özellikleri	12
2.4.2. Kültür Turisti ve Kültür Turistlerinin Özellikleri	13
2.4.3. Kültür Turizm Kaynakları	14
2.4.4. Kültür Turizminin Sınıflandırılması	15
2.4.5. Turistik Tercihlerde Kültürel Varlıkların Etkisi	16
2.4.6. Kültür Sergileme Odakları	18
2.4.7. Popüler Kültürün Kültür Turizmine Katkısı	19

2.4.8. Kùltür Turizminde Festivallerin Yeri ve Önemi	20
2.4.9. Dünya’da Kùltür Turizmi	20
2.4.10. Avrupa’da Kùltür Turizmi	23
2.4.11. Türkiye’de Kùltür Turizmi	24
2.4.12. Safranbolu’da Kùltür Turizmi	27
3. MAHALLİ İDARE BİRLİKLERİ	30
3.1. MAHALLİ İDARİ BİRLİKLERİN TURİZMDEKİ ROLÜ VE ÖRNEK KÙLTÜR TURİZM UYGULAMALARI	31
3.2. KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİKLERİNİN TARİHİ	33
3.2.1. Köylere Hizmet Götürme Birlikleri	35
3.2.2. Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin Yasal Dayanakları	35
3.2.2.1. 1982 Anayasası	35
3.2.2.2. 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu	35
3.2.2.3. Köy Kanunu	35
3.2.2.4. 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu	36
3.3. KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİKLERİNİN PERSONEL YAPISI	36
3.3.1. Birlik Personelinin Atanması	36
3.3.2. Birlik Personelinin Tabi Olduğu Yasal Mevzuat	36
3.3.3. Birliklerde Personel İstihdam yapısı	37
3.3.3.1. 4857 Sayılı İş Kanunu Kapsamında İstihdam Edilenler	37
3.3.3.2. 657 Sayılı Devlet Memurları Kapsamında İstihdam Edilenler	37
3.3.3.3. Görevlendirme Yöntemi ile Çalışan Personel	38
3.4. KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİKLERİNİN GÖREVLERİ	39
3.4.1. 5355 Sayılı Kanunla Verilen Görevler	40
3.4.2. 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile Verilen Görevler	40
3.4.3. 442 Sayılı Köy Kanunu	40
3.4.4. Diğer Kanunlarla Verilen Görevler	40
3.5. KHGB TOPLUM KALKINMASI İLİŞKİLERİ	42
3.6. SAFRANBOLU KHGB YAPISI	44
3.6.1. Amacı	44
3.6.2. Birliğin Organları	45
3.6.3. Birlik Meclisinin Kuruluşu	45

3.6.3.1. Birlik Meclisinin Yetkileri.....	46
3.6.3.2. Meclis Başkanlık Divanı	47
3.6.3.3. Meclis Toplantı ve Karar Nisabı	47
3.6.3.4. Birlik Meclisinin Kararlarının Kesinleşmesi ve Yürürlüğe Girmesi.....	48
3.6.3.5. Safranbolu KHGB'nin Diğer Birliklerden Farkı	48
3.7. YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİNİN SORUNLARI.....	49
3.7.1. Hukuki Sorunları.....	49
3.7.2. Denetime Yönelik Sorunları	50
3.7.3. Mali Kaynak Yetersizliği.....	50
3.7.4. Birlik Personel İstihdamına Yönelik Sorunlar.....	50
3.7.5. Yönetim Sorunları.....	52
3.7.6. Yerel Yönetim Birliklerinin Sorunları Hakkında Çözüm Önerileri	52
4. BİR KÜLTÜR KENTİ OLARAK SAFRANBOLU	54
4.1. SAFRANBOLU İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER	54
4.1.1. Safranbolu'nun Coğrafi Yapısı	54
4.1.1.1. Yüzey Şekilleri	54
4.1.1.2. Akarsular	54
4.1.1.3. İklim	54
4.1.1.4. Bitki Örtüsü	55
4.1.2. Safranbolu'nun Tarihi	55
4.1.3. Safranbolu Tarihinde İdari Yapı	57
4.1.4. Tarih Boyunca Safranbolu'ya Verilen Adlar	58
4.1.5. Ekonomik Özellikler	59
4.1.6. Nüfus	62
4.1.7. Ulaşım	62
4.1.8. İlçeye Adını Vermesi Bakımından Safran Bitkisi	63
4.2. SAFRANBOLU'DA MİMARİ YAPILAR VE TABİAT VARLIKLARI	65
4.2.1. Safranbolu Evleri	65
4.2.2. Camiler	68
4.2.2.1. Köprülü Mehmet Paşa Cami	68
4.2.2.2. Ulu Cami	69

4.2.2.3. İzzet Mehmet Paşa Cami	69
4.2.2.4. Eski Cami.....	70
4.2.2.5. Kazdağlıoğlu Cami	70
4.2.3. Köprüler	71
4.2.3.1. İncekaya Su Kemerini	71
4.2.4. Han ve Hamamlar	72
4.2.4.1. Cinci Hanı	72
4.2.4.2. Cinci Hamamı	73
4.2.4.3. Eski Hamam	73
4.2.5. Çarşılar	73
4.2.5.1. Arasta	73
4.2.5.2. Demirciler Çarşısı	74
4.2.6. Çeşmeler	74
4.2.7. Saat Kulesi	75
4.2.8. Kanyonlar	76
4.2.8.1. Düzce Kanyonu	76
4.2.8.2. Tokatlı Kanyonu	76
4.2.8.3. Sakaralan Kanyonu	77
4.2.9. Doğal Yürüyüş Parkurları	77
4.2.9.1. Bulak Köyü-Bulak Mağarası	77
4.2.9.2. Safranbolu'dan Eflani'ye Katır Yolu	77
4.2.9.3. Karaevli-Kirpe Kanyonu-Araç Çayı	78
4.2.9.4. Ulugeçit Köyü-Sakaralan Kanyonu	78
4.2.10. Kaya Mezarları	79
4.2.11. Mağaralar	79
4.2.11.1. Bulak (Mencilis) Mağarası	79
4.2.11.2. Hızır Mağarası	81
4.2.12. Hıdırlık Tepesi	81
4.3. SAFRANBOLU'DA TURİZM	82
4.3.1. Safranbolu'da Turizmin Tarihi Gelişimi	83
4.3.2. Safranbolu'da Turizme Katkı Sağlayan Kişi ve Kurumlar	84
4.3.3. Safranbolu'nun Turistik Ürün Yapısı	84
4.3.3.1. Festival ve Şenlikler	85

4.3.3.1.1. Altın Safran Belgesel Film Festivali	85
4.3.3.1.2. Safran Hasat Şenliği	86
4.3.3.1.3. Bağ Bozum Şenliği	87
4.3.3.1.4. Uluyayla Şenlikleri	88
4.3.3.2. Off-Road Yarışları	89
4.3.3.3. Yörük Köyü	89
4.3.3.4. Fuarlar	89
4.3.3.5. Gezilebilir Müze ve Konaklar	89
4.3.3.5.1. Kaymakamlar Evi	89
4.3.3.5.2. Kileciler Konağı	90
4.3.3.5.3. Hükümet Konağı (Kent Tarihi Müzesi)	91
4.3.3.5.4. Mektepçiler Konağı.....	92
4.3.3.5.5. Hacı Hüseyinler Evi	92
5. KÜLTÜREL KALKINMADA BİRLİKLERİN ROLÜ.....	93
5.1. KÜLTÜR TURİZMİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM	98
5.1.1. Sürdürülebilir Turizm ve Safranbolu Eksiklikler, Öneriler ve Birliğe Düşen Görevler	101
6. KÜLTÜR TURİZMİNDE ROL ALACAK PAYDAŞLAR.....	104
6.1. SAFRANBOLU KHGB’NİN KURULUŞUNDAN GÜNÜMÜZE KÜLTÜR TURİZMİNE YÖNELİK FAALİYETLERİ	104
6.2. AVRUPA’DA YEREL YÖNETİMLERİN DURUMLARI.....	112
6.3. DÜNYA’DA YEREL YÖNETİMLERİN KÜLTÜR TURİZMİNDEKİ ROLÜ	113
7. SONUÇ.....	119
KAYNAKLAR	125
EK: Safranbolu Köylere Hizmet Götürme Birliği Tüzüğü	136
ÖZGEÇMİŞ	157

ÖNSÖZ

Önemi her geçen gün artmakta olan hizmet endüstrisinin önemli bir kolunu oluşturan turizm, sağladığı ekonomik, kültürel ve sosyal kazanımlarla ülkeler için dikkate değer bir rol ifade etmektedir.

Turistler seyahatleri sırasında sadece deniz, kum ve güneşi tercih etmeyip, farklı özel ilgi alanlarına da yönelmeyi tercih etmektedirler. İş amaçlı yapılan ziyaretler, arkadaş veya akraba ziyaretleri, alışveriş, spor, festival, özel olaylar, sanat gibi etkenlerin yanında kültür de insanların turizme katılma nedenleri arasında önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle son yıllarda kültür faktörü, kişilerin önemli bir seyahat etme nedeni olmaktadır.

Birçok sadrazam ve devlet adamının ikamet ettiği ve Osmanlı Sarayının arka bahçesi olarak nitelendirilen Safranbolu, geleneksel Türk toplum yaşantısının bütün özelliklerini günümüze taşımış ve kendini zamana karşı saklamış nadide şehirlerimizden biridir. Sahip olduğu zengin tarihi ve kültürel mirası kent ölçeğinde korumadaki başarısı Safranbolu'yu "Dünya Kenti" yapmış ve Safranbolu, UNESCO tarafından 17 Aralık 1994 yılında Dünya Miras Listesi'ne alınmıştır.

Günümüzde Safranbolu'da turizmin geleceği için kültür turizminin planlı ve programlı olarak geliştirilmesi gerekmektedir. Bu araştırmada; dünyada güçlü ve büyük bir turizm akımı olarak gelişmekte olan kültür turizmi olgusu içerisinde, asli fonksiyonu köylerin altyapı vb. sorunlarını çözmek olan Köylere Hizmet Götürme Birliğinin faaliyetleri ve ne gibi katkılarının olduğu incelenecektir.

Konu seçiminden itibaren çalışmamın her aşamasında bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan ve yol gösteren danışman hocam Prof. Dr. Sait AŞGIN'a, çalışmam boyunca yardımlarını esirgemeyen Hasan Ali CEBECİ, Ahmet ÖZAY ve Aytekin KUŞ'a, bu yoğun çalışma temposu içerisinde destek ve özverilerinden dolayı aileme teşekkür ederim.

Gökhan AZCAN

KISALTMALAR

KHGB	Köyler Hizmet Götürme Birliği
MÖ	Milattan Önce
MS	Milattan Sonra
OWHC	Dünya Miras Şehirleri Organizasyonu
SYDV	Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
SAGEM	Safranbolu Araştırma Geliştirme Eğitim Merkezi
G-D-K	Güneş-Deniz-Kum
SODES	Sosyal Destek Programı
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
ÇEKÜL	Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı
Vb.	Ve Benzeri
YY	Yüzyıl
Km	Kilometre
M	Metre
Cm	Santimetre
Kg	Kilogram
Md	Madde

ÖZET

**KÜLTÜR TURİZMİ AÇISINDAN KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ
FAALİYETLERİ: SAFRANBOLU ÖRNEĞİ**

AZCAN Gökhan

Yüksek Lisans Tezi, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Sait AŞGIN

17.12.2013, 157 Sayfa

Turistler seyahatleri sırasında sadece deniz, kum ve güneşi tercih etmeyip, farklı özel ilgi alanlarına da yönelmeyi tercih etmektedirler. İş amaçlı yapılan ziyaretler, arkadaş veya akraba ziyaretleri, alışveriş, spor, festival, özel olaylar, sanat gibi etkenlerin yanında kültür de insanların turizme katılma nedenleri arasında önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle son yıllarda kültür faktörü, kişilerin önemli bir seyahat etme nedeni olmaktadır.

Bu çalışmada turistik bir ürün olarak kültür turizmi ele alınmış ve Safranbolu’da KHGB’nin kültür turizmine yönelik yaptığı faaliyetler ve sonuçları incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda tasarlanan çalışmanın birinci bölümünde, araştırmanın problemi, amacı ve önemi üzerinde durulmuştur. Çalışmanın ikinci bölümünde, “kültür ve turizm” konusuna değinilmiştir. Üçüncü bölümde Mahalli İdare Birlikleri, KHGB ve Safranbolu KHGB hakkında bilgi verilmiştir. Dördüncü bölümde ise bir kültür şehri olan Safranbolu, geçmişinden günümüze ayrıntılı bir şekilde ele alınmış ve kentin turizm olgusu içinde sahip olduğu doğal ve kültürel mirasları anlatılmıştır. Beşinci bölümde kültürel kalkınmada birliklerin rolü, altıncı bölümde ise birliğin Safranbolu’da kültür turizmine yönelik yapmış olduğu faaliyetler ile Avrupa ve Dünya’da yerel yönetimlerin kültür turizmindeki rolü anlatılmıştır. Çalışma, yazılı kaynak taraması ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile yapılan görüşmeler sonucu oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler:

1. Kültür
2. Turizm
3. Köylere Hizmet Götürme Birliği
4. Kültürel Miras
5. Safranbolu

ABSTRACT

**THE ACTIVITIES OF UNION OF VILLAGE DELIVERY SERVICE IN TERMS OF
CULTURE TOURISM: SAFRANBOLU EXAMPLE**

AZCAN Gökhan

Master's Thesis, Department of Public Administration

Thesis Advisor: Prof. Dr. Sait AŞGIN

17.12.2013, Pages 157

Tourists not only prefer seaside regions during their holidays, but also they focus on different options. In addition to business visits, friends and family visits, visits for shopping, sports, festival, special events and artistic purposes, culture also plays an important role for touristic activities of people. Especially, cultural activities have become important factors in order for the people to travel.

In this study, cultural tourism is discussed as a touristic product and the activities of Union of Village Delivery Service in Safranbolu regarding the cultural tourism and the results thereof are analyzed. In the first section of the study designed with regard to said object, the problem, object and importance of the research are emphasized. The subjects "culture and tourism" are focused in the second section of the study. In the third section, Local Administrative Unions, Unions of Village Delivery Services and Safranbolu Union of Village Delivery Services are discussed. In the fourth section, however, Safranbolu, a city of culture, is focused in a detailed manner from past to the present day and natural and cultural heritages of the city within the phenomenon of culture are explained. In the fifth section, the role of the unions in terms of cultural development is explained, and finally, in the sixth section, the activities of the Union in Safranbolu in terms of cultural tourism and the role of local administrations in culture tourism in Europe and in the world are presented. The study is conducted in accordance with the written literature review and the interviews made with the related state institutions and organizations.

Key Words:

1. Culture
2. Tourism
3. Union of Village Delivery Service
4. Cultural Heritage
5. Safranbolu.

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. K�lt�r Turizmi Kaynakları	15
Şekil 4.1. Safranbolu Karayolu Haritası	63
Şekil 4.2. Safran Bitkisi	64
Şekil 4.3. Güneş Saati	69
Şekil 4.4. İzzet Mehmet Paşa Cami	70
Şekil 4.5. Kazdağlıoğlu Cami	71
Şekil 4.6. İncekaya Su Kemerini.....	71
Şekil 4.7. Cinci Hanı.....	72
Şekil 4.8. Arasta �arşısı.....	74
Şekil 4.9. Saat Kulesi.....	75
Şekil 4.10. Bulak (Mencilis) Mağarası	80
Şekil 4.11. Hıdırlık Tepesi.....	81
Şekil 4.12 2000-2012 Yılları Arası Safranbolu'ya gelen Yerli ve Yabancı Turist Sayıları	82
Şekil 4.13. Kaymakamlar Evi	89
Şekil 4.14. Kileciler Konağı	90
Şekil 4.15. Hükümet Konağı (Kent Tarihi Müzesi).....	91

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1. Kùltür Turisti Tipleri	14
Tablo 2.2. Kùltür Turizminin Sınıflandırılması.....	16
Tablo 4.1. Safranbolu'da 1985-2011 Yılları Arası Nùfus Hareketleri	62
Tablo 4.2. Turizm Türleri Bakımından Safranbolu ve Çevresindeki Potansiyel Turistik Alanlar	85
Tablo 4.3. Yıllar İtibarı İle Kent Tarihi Müzesi Ziyaretçi Sayısı	92

1.GİRİŞ

Gelişmekte olan ülkelerde hizmet endüstrisinin önemi her geçen gün giderek artmaktadır. Turizm sektörünün de son zamanlarda hizmet endüstrisinin önemli bir kolunu oluşturmakta, sağladığı ekonomik, kültürel, sosyal kazanımlarla turizm bölgeleri için dikkate değer bir rol ifade etmekte olduğu söylenebilir. Turizmin; genelde toplumsal etkileşime öncülük eden; özelde insan ilişkilerini arttıran bir olay olduğu söylenebilir. Farklı bilgi, kültür, deneyim sahibi kişilerin etkileşimi sonucunda bu bölgelerdeki insanların yaşam biçimlerinde, ahlaki değerlerinde, yerel dil ve sanat anlayışlarında, kültürlerinde farklı etkileşim ve değişimlere sebep olduğu iddia edilebilir. Turistler ve yöre halkının ilişkileri sonucunda ortaya çıkabilen bu değişimler, yerel kültür üzerinde olumlu ve olumsuz etkiler bırakabilmektedir.

Gelişen dünya küresel rekabet ortamı teknolojik, ekonomik ve siyasal değişimleri de beraberinde getirmiştir. Bu ilerlemeler çerçevesinde turizm sektöründeki tüketim kalıplarının da değişiklikler gösterdiği görülmüştür. Son yıllarda, ulaşım sektörü ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerle destinasyonlara kolayca ulaşılabilir. Dolayısıyla turistler farklı ülkeler ve onların kültürlerinden haberdar olabilmektedirler. Turistler seyahatleri sırasında sadece deniz, kum ve güneşi tercih etmeyip, farklı özel ilgi alanlarına da yönelmeyi tercih etmektedirler. Turistlerin bir şehri ziyaret etmesinin pek çok nedeni bulunmaktadır. İş amaçlı yapılan ziyaretler, arkadaş veya akraba ziyaretleri, alışveriş, spor, festival, özel olaylar, sanat gibi etkenlerin yanında kültür de insanların turizme katılma nedenleri arasında önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle son yıllarda kültür faktörü, kişilerin önemli bir seyahat etme nedeni olmaktadır.

Şehirlerdeki kültür turizminin boyutu, turistlerin şehirlere yönelik seyahatlerinde bölge turizminin gelişmesinde en önemli boyut olarak düşünülebilir. Bir şehrin sahip olduğu kültürel ve tarihi kaynaklar şehirlerin destinasyon olarak sunulmasında ve turistlerin bölgeye yönelmesinde başlı başına bir çekim unsurudur. Kültürel değerler (müzeler, tarihsel miraslar, anıtlar, han ve hamamlar) yörenin turizmine yönelik talep oluşturmada ve talebin arttırılmasında önemli bir etkidir. Her turizm çeşidinde olduğu gibi, kültür turizmin ekonomik getirileri göz ardı edilemez. Ancak değinilmesi gereken diğer bir nokta da kentte var olan tarihi ve kültürel değerlerin bakımı ve korunması için

yapılması gerekenlerdir. Örneğin Safranbolu’da yapılan tarihi evlerin korunması ve konaklama tesisi olarak kullanılması buna yönelik bir uygulamadır.

İşte bu noktada çeşitlenen aynı zamanda insanların ihtiyaçlarına cevap verebilecek, rekabet ortamında kendine yer edinebilecek bir kültür turizmi için mahalli idare birliklerinin yörenin potansiyelinin farkına vararak ve toplumun farklı kesimlerini de harekete geçirip belli bir sinerji çerçevesinde çalışması gerekmektedir. Özellikle Safranbolu ilçesinin konakları, hanları, hamamları, çarşıları, camileri, köprüleri, çeşmeleri, kanyonları, saat kuleleri, tarihi binalarının, müzelerinin tanıtımı hem yöre halkında hem de gelen yerli ve yabancı turistlerde farkındalık oluşturma noktasında planlı, özverili, profesyonel bir ekibe ihtiyaç olduğu söylenebilir. Bu noktada, yörenin tüm ekonomik, sosyolojik, kültürel potansiyelini iyi bilen, kurum kültürü olan kendi içinde bağımsız bir kamu kurumunun varlığının büyük bir avantaj olduğu iddia edilebilir.

Günümüzde Safranbolu’da turizmin geleceği için kültür turizminin planlı ve programlı olarak geliştirilmesi gerekmektedir. Bu araştırmada; dünyada güçlü ve büyük bir turizm akımı olarak gelişmekte olan kültür turizmi olgusu içerisinde Köylere Hizmet Götürme Birliğinin etkisi ve ne gibi katkılarının olduğu incelenecektir.

Bu amaç doğrultusunda tasarlanan çalışmanın birinci bölümünde, araştırmanın problemi, amacı ve önemi üzerinde durulmuştur. Çalışmanın ikinci bölümünde, kültür ve turizm konusu ele alınmıştır. Bu kapsamda; Dünya’da, Avrupa’da, Türkiye’de ve Safranbolu’da kültür turizmi ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise bir kültür şehri olan Safranbolu, geçmişinden günümüze ayrıntılı bir şekilde ele alınmış ve kentin turizm olgusu içinde sahip olduğu doğal ve kültürel mirasları anlatılmıştır. Ayrıca Safranbolu da turizm konusu da bu bölümde ele alınmıştır. Dördüncü bölümde Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin tarihi, yapısı, özellikleri, amaçları anlatılmış ve çalışmamızın temelini oluşturan, Birliğin Safranbolu’da kültür turizmine yönelik yapmış olduğu faaliyetler ele alınmıştır.

1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Gelişmekte olan turizm bölgelerinden Safranbolu, kültürel ve tarihi dokusu ile dikkat çekmektedir. Tarihi dokunun korunması ve yeterince faydalanılması adına bölgeye gelen turistlere ve yöre halkına hitap edebilecek kurumsal ve idari birliklerin eksikliği araştırmada problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sorundan yola çıkılarak

çalışmada Safranbolu Köylere Hizmet Götürme Birliğinin asli görevinin dışında kültür turizminin gelişmesine katkısı var mıdır? Sorusu problem cümlesi olarak belirlenmiştir

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmada turizm hareketlerinin yoğun olarak yaşandığı Safranbolu’da etkileşime ve değişime kapı aralayan kültür turizminin geliştirilmesi konusunda Mahalli İdare Birliklerinin (Köyler) bir araya gelerek oluşturdukları, amacı bölgesel kalkınma ve insanların yaşam standartlarını yükseltmek olan Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin fonksiyonu, rolü ve etkileri üzerine bir araştırma yapılacaktır. Bu bilgiler doğrultusunda yüksek bir turizm potansiyeline sahip olan Safranbolu’nun gelişen ve değişen yöre şartlarına göre birliğin kültür turizmi gelişmesindeki etkileri ve yansımaları çalışmamızın asıl amacını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda birliklerin asli görevleri dışında bölgedeki kültür turizminin gelişmesi kapsamında yıllara göre yapmış oldukları faaliyetler amacımızı desteklemektedir.

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Dünya Turizm Örgütü’nün, 2020 yılı için beklenen Uluslararası turizm hareketleri incelendiğinde Türkiye’ye en fazla turist gönderen Avrupa kıtasında, 600 milyondan fazla turist hareketinin yaşanacağı tahmin edilmektedir (Özdamar, 2011:2). Yine Dünya Turizm Örgütü’nün 2005 yılı verilerine göre Türkiye, Dünya’da en çok turist çeken sekizinci ülke olmuştur. Turizm kentlerindeki kültür turizminin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için gerek özel gerekse kamu işletmeleri tarafından çalışmalar yapılmalıdır. Ülkemizde Kültür ve Turizm Bakanlığının hazırlamış olduğu ‘2023 Türkiye Turizm Stratejisi’ ve bölgemizde hazırlanmış ‘Karabük 2023 Turizm Vizyonu’ gibi projelerin ortak amacı turizmin ulusal ve bölgesel gelişmesinin yanında kültür turizmine de gereken önemin verilmesi gerektiğini vurgulamaktır.

2. KURAMSAL BİLGİLER

2.1. KÜLTÜR TANIMI

Kültür kavramının, kapsamı bakımından tarih boyunca önemli değişikliklere uğradığı görülür. Öyle ki kültür ilkçağlarda toprağın bakımı, tarım anlamında kullanılmıştır. Daha sonraları da insan yeteneklerinin eğitim yoluyla geliştirilmesine kültür denilmiştir. İnsan ilk doğduğunda inançları, gelenekleri, adetleri, tutumları olan bir sosyal grupta bulur kendini. Yemeyi, içmeyi, dilini, dinini, sevmeyi, sevilmeyi, görgüyü, manevi değerleri ve bilgiyi de bu sosyal grup içerisinde bizzat yaşayarak öğrenir. Sonra bu sosyal grubun alışkanlıklarını taklit etmeye başlar. Grup üyeleri de bu davranış kalıplarını bireyin benimsemesine, öğrenmesine yardımcı olur. Bütün bunlar kültürü oluşturur.

Kültür standart bir tanıma sığmayacak kadar geniş anlamlar ifade etmektedir. Her kültürün ayrı bir tarihsel karakteri, yaşanan dönemin üretim biçimi ile bağıntısı vardır. Bu nedenle değişik kaynaklarda birçok değişik tanıma rastlamak mümkündür.

“En kısa tanımlama şekli ile kültür; geniş kapsamlı bir bütün içerisine katılmış olan hem maddi hem manevi ürünler toplamıdır” (Vukonic, 1996:289).

Ralp Linton’a göre kültür, öğrenilmiş davranışlar ve bu davranışların meydana getirdiği bir üründür. Kültürü bir araya getiren öğeler belli bir toplumun üyelerince paylaşılır ve aktarılır (Tezcan, 1994:32).

1843’de Gustav Klemn tarafından yazılan İnsanlığın Genel Kültür Tarihi adlı kitapta kültür sözcüğüne, net bir ifadeyle, bir insan topluluğunun yetenek ve becerileri, sanatları ve gelenekleri olarak topyekûn yaşama tarzı şeklinde anlam yüklenmiştir (Usal ve Kuşlivan, 2002:105). Bireyin yaşam alanı olarak seçtiği yerler onun yaşam biçimine ve kültürüne doğrudan yansımaktadır. Kültür, insanın doğa karşısında yaşamını sürdürebilmesi için ürettiği her şeydir (Güvenç, 1994:48).

Kültürün bir toplumun sahip olduğu maddî ve manevî değerlerden oluşan bir bütün olduğunu söyleyen bilim insanları, aynı zamanda kültürün toplumda mevcut her tür bilgi, görüş, düşünce ve davranış şekilleriyle bir bütün olduğunu savunmaktadırlar (Turhan, 1994:45).

Kültür, toplum yaşantısının her yönüyle ilgilendiği için diğer bilim dallarıyla yakın ilişkiler içerisindedir. Bu bilim dalları açısından bakıldığında her bilim dalının

içeriği ile bağlantılı olarak değişik tanımlamalarla karşılaşmak mümkündür. Sosyologlar bu kavramı çok daha geniş anlamda kullanarak kültürü bir toplumun genel yaşam biçimi olarak ifade ederler. Kültür bu nedenle bir toplumda yaşayanların öğrendikleri, paylaştıkları her şeyi kapsar (Özkalp, Arıcı ve Bayraktar, 1993:29).

“Yaşanılan coğrafya, din ve farklı etnik yapı gibi faktörler kültürlerin değişime uğramasına neden olmakta ve böylece alt kültürler ortaya çıkmaktadır” (Özkök, Harman ve Yavaş, 2008:47).

Turistik ürünü oluşturan en önemli parçalardan biri olan kültür, bir turist destinasyonu hakkında insanların kafalarında tam bir algılamının şekillenmesine neden olur. Bu bakımdan kültür, turistik bir ürüne kalite getirme yolu olabilir (Çakır, 1999:38).

2.2. TURİZM KAVRAMI

Dinlenme, eğlenme, görme, tanıma vb. amaçlarla yapılan gezi, bir ülkeye veya bir bölgeye turist çekmek için alınan ekonomik, kültürel, teknik önlemlerin, yapılan çalışmaların tümü turizm olarak adlandırılmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2012).

Diğer taraftan turizm kelimesi Latince bir nokta etrafında hareket etmek ve hareketine bir noktada başlayıp, yine aynı noktada bitirme anlamına gelen “tournus” kelimesinden gelmiştir (Olalı ve Timur, 1988:68).

Tarihi yüzyıllar öncesine dayanan bir aktivite olan turizm en basit şekilde insanların seyahatleri ve normaldeki ikamet yerleri dışında bir yerde bir yıldan az bir süre boyunca eğlence, iş veya diğer amaçlı aktiviteleri olarak tanımlanmaktadır (Abacılar, 2008:5).

Turizm, insanların sürekli ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışında, yerleşmemek ve ekonomik anlamda gelir elde etmemek şartıyla, dinlenme, eğlenme, merak, spor, sağlık, kültür, deneyim kazanma, akrabalarını ziyaret etme, kongre ve seminerlere katılma, dini ibadetlerini yerine getirme gibi kişisel nedenlerle yaptıkları seyahatlerdir. Bu seyahatlerin turizm faaliyeti sayılabilmesi için, turistlerin gittikleri yerlerde en az bir gece konaklaması ve turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri talep etmeleri gerekmektedir (Özgüç, 2003:15).

Uluslararası Bilimsel Turizm Uzmanları Birliği'nin, İtalya'nın Polermo kentinde 1954 yılında toplanan kongresinde Hunziker ve Krapf'ın turizme ilişkin yapmış olduğu tanım şöyledir; turizm, yabancıların devamlı yerleşmemek ve gelir elde etmemek koşuluyla gittikleri bölgelerdeki geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkiler bütünüdür. Ancak bu tanım içerisinde boş zamanın geçmemesi nedeniyle yeterli bulunmamıştır. Bunun sonucunda Ernest Spot'un yapmış olduğu turizm tanımı şöyledir; turizm dinlenme ve onunla ilişkili gereksinimlerin doyumu nedeniyle boş zaman harcanmasından ortaya çıkan, tüketim harcamasıyla belirlenen geçici yer değiştirme ve bağlı olan ilişkilerin ve olayların bütünüdür (Kozak, Kozak ve Kozak, 2010:2).

Turizm, birbirinden farklı kültürel ve sosyal yapılara sahip toplumların birbirleriyle çeşitli ilişkiler, farklı bilgi, gelenek ve kültür düzeyleri arasında bir etkileşim kurmasına ve bunların sonucunda sosyal yapının, ahlâk anlayışının ve toplumsal davranış kalıplarının değişmesine yol açan bir sosyal olaydır (Cohen, 1996:52).

Turizm genel olarak bir yıldan fazla sürekli kalmama ve gelir elde etmeme koşullarıyla kişilerin dinlenme, iş ve diğer amaçlarla sürekli ikamet ettikleri çevre dışına seyahat etmeleri ve geçici olarak orada konaklamaları olarak tanımlanmaktadır. Bu tanıma daha sonra 24 saatten fazla olma koşulu da eklenmiştir (Pekin, 2011:31).

Turizmin, zamanın en dinamik aktivitelerinden biri olduğunu savunan Dünya Turizm Örgütü, bu işlevin önemli bir gelişme seçeneği olduğunu ve yoksullukla başa çıkmak, kalkınmayı sağlamak için etkili öneriler getirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Turizm endüstrisi sayesinde altyapı niteliklerinin rehabilite edileceği ve bunun yerel halka yarar sağlayacağı açıktır. Yeni karayolları ve havalimanlarının inşaa ve düzenlenmesi buna birer örnektir (Abacılar, 2008:20).

Ülkemizde turizm 1970'li yıllarda gelişmeye başlamış, 1980'li yılların başlarından itibaren sektöre sağlanan krediler, teşvikler sonucu bugün çok önemli gelişmeler kaydedilmiş ve bazı dalgalanmalarla birlikte her geçen yıl, bir önceki yıla göre büyüyen ve yükselen bir grafik çizmektedir (Çetinkaya, 1998:116).

2.3. TURİZM TÜRLERİ

Turizm, amacına göre sağlık turizmi, av turizmi, doğa turizmi, kış turizmi, inanç turizmi, kongre turizmi, ekoturizm, golf turizmi, üçüncü yaş turizmi ve kültür turizmi olarak tanımlanmaktadır.

2.3.1. Sağlık Turizmi

İnsanların sinirsel ve bedensel yorgunluklarını gidermek ve çeşitli rahatsızlıklarına fayda bulmak amacıyla katıldıkları turizm hareketleridir. İnsanlar, sıcak su, hamam, kaplıca ve bunları tamamlayan kür merkezlerini ve bazı tıbbi hizmetlerin sunulduğu sağlık merkezlerini bu amaçlarla ziyaret etmektedirler (Şaman, 2009:5).

Doğal ve tarihi özellikleri yoğun olarak bulunan bu alanların kullanımları açısından ülkemiz oldukça zengindir. İzmir- Balçova termal kaynakları, Köyceğiz Gölü'ndeki maden bakımından zengin çamur alanları, Balıklı Kangal Termal Merkezi, Kütahya Tütav Termal Tesisleri, Ünlü Sandıklı (Afyon), Gönen (Balıkesir), Kestabol (Çanakkale), Ilgın (Konya), Kızılcahamam (Ankara), Haruniye (Adana), Ayder (Rize), Ladik (Samsun), Hasanapdal (Van) ve Billoris (Siirt) Termal Merkezleri ülkemizdeki önemli bazı merkezlerdendir (www.kultur.gov.tr.).

2.3.2. Av Turizmi

Av, bilinçli, belirli bir eğitime dayanarak, doğayla iç içe ve doğaya zarar vermeden yapılan sadece olgunluğa erişmiş hayvanların avlanması olayıdır. Bu tür faaliyetlerden doğan turizme av turizmi denir (Çakır, 1999:29).

Av turizmi, insanların doğaya zarar vermeden, bilinçli olarak avlanma amacıyla yaptıkları etkinliklerdir. Av sezonunda, avlanma bölgelerinde özel dernekler tarafından düzenlenen programlardır (Tunç ve Saç, 1998:26).

Günümüzde avcılık, insanları turistik gezilere yönelten faktörler arasında önemli bir yere sahiptir. Avcılık, hem insanın içgüdüsünü tatmin etme, hem temiz havadan yararlanma, hem de manevi haz duyma gereksinimini giderme imkânı vermektedir. Sportif amaçlarla yapılan avcılık, bir yandan rahatlama imkânı sağlarken, diğer yandan yürüyüş, dağcılık ve fotoğrafçılık gibi ek aktiviteleri de gerçekleştirme imkânı sağlamaktadır (Türkiye 93, 1993:106).

2.3.3. Doğa Turizmi

Günümüzde sayıları hızla artan doğaseverler, farklı bir turizm anlayışı meydana getirmiştir. El değmemiş, bozulmamış doğal güzellikleri, hayvan ve bitki türlerini yakından görmek, incelemek isteyen bu doğaseverler otel yerine çadırı, karavanı tercih edip, yerel kültürlerle ilişki kurma yolunu seçer. Doğaseverler milli parkları, doğal yaşam alanlarını ve arkeolojik harabeleri gezip yerinde görmek için binlerce kilometre yol kat etmeyi göze almaktadırlar (Çakır, 1999:32).

2.3.4. Kış Turizmi

Dağ ve dağcılık üzerine kurulmuş bir turizm çeşididir. Kış turizmi, kayak ve kış sporlarının yapılabileceği yöreleri kapsar. Mevsim gereği sert olan iklim, büyük tesislerin yeterli ısı ve konfora sahip olmalarını zorunlu hale getirir. Bu açıdan önemli bir potansiyele sahip olan ülkemizde 16 adet bu amaca hizmet eden merkez bulunmaktadır (Abacılar, 2008:12).

2.3.5. İnanç Turizmi

Çeşitli dinlere mensup kişilerin, dini ihtiyaçlarını gerçekleştirmek amacıyla inanç çekim merkezlerine yaptıkları seyahatlere inanç turizmi denir (Şahiner, 2012:3).

Üzerinde yüzyıllardır pek çok dini barındırmış olan ülkemiz inanç turizmi açısından oldukça önemli ve şanslıdır.

2.3.6. Kongre Turizmi

Kongre turizmi, çeşitli konularda düzenlenen seminer, toplantı veya konferans gibi organizasyonlardan oluşmaktadır. Eğitim seminerleri veya firmaların iş toplantılarına gelen katılımcılar, toplantıların yapıldığı yöredeki çeşitli hizmetlerden yararlandıkları için ekonomik bir katkı sağlamaktadırlar. Kongre turizminin bir diğer özelliği ise, turizm sezonunu uzatması ile ülkelere ekonomik canlılık katabilmesidir (Gartner, 1996:318).

Ülke ekonomilerine katkısı oldukça yüksek olan kongre turizminin, diğer turizm çeşitlerine göre konaklama süresi daha uzundur. Sempozyum, konferans, panel, seminer, çalıştay vb. çeşitleriyle toplantı turizmi şu anda hem dünyada hem Türkiye’ de hızla büyüyen bir sektördür. Kongre turizmi tüm dünyada turizm gelirlerinin % 25’ ini, tüm gezginlerin % 10’ unu oluşturmaktadır (Pekin, 2011:110).

2.3.7. Ekoturizm

Günümüzde turizm potansiyeline sahip olan ülkeler turizm politikalarını belirlerken ekoturizmi ön plana çıkarmaktadır.

Ekoturizm, doğal bölgelere yapılan, yerleşik toplumların bütünlüğüne, varlıklarına saygılı, yöre halkının kültürünü tanıma amacı güden, doğal çevrenin korunmasına katkı sağlayan bir turizm çeşididir (Kontogeorgopoulos, 1999:318).

Bu faaliyete katılan ekoturist ise doğal kaynakların değerini bilerek bu kaynakları koruyan, kaynakları kullanırken tüketici bir anlayışla yaklaşmayan, alanın korunmasında ve alanda yaşayanlara maddi katkıda bulunan kişi olarak tanımlanmaktadır. Ekoturizm ile ilgili birçok tanım yapılmaktadır. Ancak bu tanımlardaki ortak noktalar, biyolojik çeşitliliğin korunması, yöre halkının faaliyetlere aktif katılımın sağlanması ve ekonomik fırsatlar sunulması, doğal kaynaklar üzerine minimum etki, ziyaretçi ve alanda yaşayanların bilinçlenmesi, eğitimin sağlanması gibi temel unsurlardır (Yalınkılıç ve Arpa, 2005:7).

2.3.8. Golf Turizmi

Günümüzde, gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerin turizme daha fazla önem verdikleri gözlenmektedir. Bu doğrultuda Turizm Bakanlığı da ülkemizdeki turizm türlerini çeşitlendirmek için çalışmalar yapmaya başlamıştır. Turizmi tüm yıla yaymak ve gelirini artırmak amacıyla golf turizminin geliştirilmesi ve desteklenmesi yönünde teşvik edici önlemleri alarak, yatırımları yönlendirmeye çalışmaktadır. Geçmiş 15'nci yüzyıla kadar uzanan ve en çevreci spor olarak bilinen golf, 1980'li yıllara kıyasla, ülkemizde de gittikçe gelişme gösteren bir sektör olmuştur (Akova, 1996:130).

Golf, doğal engellerle birlikte gölet, kum gibi yapay engellerin de bulunabildiği çim üzerinde yer alan, başlangıç vuruşunun yapıldığı noktadan, parkur sonundaki deliklere, değişik özelliklerdeki sopalarla, küçük bir topu, mümkün olan en az vuruşla sokmayı amaç edinen bir açık hava sporudur (Turizm Bakanlığı, 1994:42).

Golf oynamayı alışkanlık haline getirmiş veya tatillerini aktif bir şekilde spor yaparak geçirmek isteyen insanların, herhangi bir zamanda golf oynamanın elverişli olduğu bölgelere, ikamet ettikleri yerin dışına seyahat etmeleri ve genellikle buralarda bulunan turistik işletmelerin ürettiği mal ve hizmetlerden talep ederek geçici bir süre

için bu işletmelerde konaklamalarından doğan, olay ve ilişkilerin tümüne golf turizmi denir (Akova, 1995:12).

2.3.9. Üçüncü Yaş Turizmi

Gittikçe yaşlanan dünyamızda, turizm hareketleri çeşitli sosyo ekonomik olaylarla birlikte incelenmesi ve geleceğe yönelik politikalarımızın da bu yönde oluşturulması bilinen bir gerçektir (Turizm Bakanlığı, 1993:26).

Bilim ve teknolojinin hızla ilerlemesi, yaşam standartlarının artmasına ve insan ömrünün uzamasına neden olmuştur. Bu nedenle de yaşlı nüfusunun dünya nüfusu içindeki oranı da artmıştır. Üçüncü yaş turizminin hangi yaş grubundan başlatılması gerektiği konusunda çeşitli çevrelerde birçok değişik görüşler ileri sürülmüştür. Altmış yaş ve üzeri yaş grubundaki insanların katıldığı turizm çeşididir. Üçüncü yaş turizmi genellikle sorumlulukları azalan, emekli olan ve yeterli maddi imkâna sahip olan bireyler tarafından gerçekleştirilir. Özellikle mevsim dışı turizm olanakları ucuzluğu nedeniyle bu kesim için çekici olmaktadır (Ongun, 2004:20).

2.4. KÜLTÜR TURİZMİ

Alternatif turizm çeşitleri arasında yer alan kültür turizminin çeşitli kaynaklardaki tanımları aşağıda verilmiştir.

Kültür turizmi, bir ülke ya da bölgenin turizm işlevinin kültür ile ilişkili alt kümesi olarak görülebilir. Kültür turizmi, özellikle tarihi şehirlerdeki müzeler ve tiyatrolar gibi kültürel varlıkların bulunduğu kentsel alanlarındaki turizmi içermektedir. Ayrıca açık hava festivalleri, heykellerle düzenlenmiş parklar ve peyzaj alanları gibi kırsal alanları da kapsamaktadır (Abacılar, 2008:14).

Kültür turizminin tarihine baktığımızda Orta Çağ'a kadar uzanmak gerektiğini görmekteyiz. Eski zamanlardan beri insanlar farklı kültürleri görmek amacıyla seyahat etmiştir. Örneğin "Grand Tour" Avrupa'da 1600'lü yıllarda başlayan beyefendi eğitiminin bir parçası olarak yapılmıştır (Hausmann, 2007:176).

Geçmiş çok eskilere dayanan kültür turizmi toplumdaki ve kültürdeki değişiklikleri bir bütün olarak yansıtan ve sürekli değişen bir alan olarak; merak, dinlenme, sağlık ve spor amaçlarını karşılamakta, kişiliğin zenginleştirilmesini ve yeni bilgilerin kazanılmasını sağlamaktadır. Çok eskilerde Fenikeliler, Grekler, Romalılar ve Türkler kültür sahibi olmak, mesleklerini ve sanatlarını ilerletmek, tecrübe kazanmak

için seyahatlere çıkmışlardır. Orta Çağda çok önemli okul ve üniversiteler yeni bir turizm hareketini başlatmıştır. Bu ünlü okulların bilgilerinden, bilginlerinden yararlanmak isteyen pek çok insan uzun seyahatlere çıkmıştır. Kısacası seyahat aracılığı ile kültür kazanma çok eski bir tarihe sahiptir ve yavaş yavaş gelişmiştir (Çakır, 1999:33).

Kültürel miras, geçmişten iletilen ve bugünün toplumu tarafından miras alınan her türlü kültürel ifadeyi kapsamaktadır. Bu, bir yapı ya da bina gibi madde üzerinde şekil almış ya da gelenek, yaşam şekli, alışkanlık gibi şekil almamış biçimde ortaya çıkabilmektedir. Kültürel miras bu kadar geniş bir ifade olduğu gibi kültür turizmi de çok yönlü düşünülmesi gereken bir kavram olarak yalnızca anıtlar ve sit alanlarından ibaret değildir. Kültür turizmi, soyut kültür varlıkları, bir yerin folklorik özellikleri, gelenek ve alışkanlıkları, yaşam biçimlerini de içermektedir. Dünya Turizm Örgütü'nün tanımına göre, insanların tüm hareketleri kültür turizmi tanımının içerisine dahil edilebilir. Çünkü kültür turizmi insanların; kültürel seviyelerini arttırma eğilimini teşvik etmekte ve yeni bilgi, teknoloji ile tecrübelerinin artışı sağlayarak, farklılıklara duydukları ihtiyacı tatmin edebilmeyi olanaklı hale getirmektedir. Kısa açıklaması ile kültür turizmi; insanların çalışma gezileri, sahne sanatları ve kültür turları, festival ve diğer kültürel olaylara katılımları, anıt ve sitlere ziyaretleri gibi kültürel motivasyon amacıyla yaptıkları hareketleri olarak tanımlanmıştır (Abacılar, 2008:16).

“Kültür turizmi, doğal ve tarihsel kültür varlıklarını kültürel etkinlikleri ve güncel sanat eserlerini, bazı sosyo ekonomik olguları turistik bir ürün biçiminde gezginlerin hizmetine sunan bir turizm anlayışıdır. Yalnızca tarihsel olanı değil, günceli de kapsayan bir terimdir” (Pekin, 2011:151).

Kültür turizmi aynı zamanda katılımcılara farklı deneyimler de kazandırmaktadır. Başarılı bir kültür turizminin anahtarı ise, bilgi arşivinden faydalanmaktır. Gezi sırasında turistler, kültürel bilgiyi çok çeşitli yollarla elde edebilmektedirler (Shackley, 1997:245).

Türkiye’de genellikle birçok terim yanlış kullanılmakta ya da bazı terimlere farklı anlamlar yüklenmektedir. Kültür turizmi karşısına kitle turizmi (mass tourism), her şey dahil konsepti, macera turizmi, alternatif turizm, deniz turizmi gibi yaklaşımlar koymak doğru değildir. Çünkü Türkiye’deki kültür turizmi kapsamındaki gezilerin çoğu her şey dahil gerçekleştirilmektedir. Bu turların bir kısmı kitle turizmi olarak

yapılmaktadır. Aynı şekilde içinde Pamukkale ya da Kapadokya geçen her gezi de kültür turizmi olmayabilir (Pekin, 2011:151).

2.4.1. Kültür Turizminin Özellikleri

Kültür turizmini birkaç başlık altında incelemek gerekir. İlk olarak zevk ve eğlence için seyahat eden insanların oluşturduğu bir grup hareketidir. Bu kültürel zenginlikleri ziyaret eden insanlar o bölge hakkında hiçbir şey bilmemektedir. İkinci olarak, kültür turizmi tarihi alanları ve buradaki değerleri kullanır. Üçüncü olarak hiç şüphe yok ki kültür turisti de birçok ihtiyacı olan bir tüketicidir. İnsanların bu ihtiyaçlarının karşılanacağı alanların dikkatlice ve doğal yapıyı bozmadan adapte edilmesi gerekir. Bu kulağa hoş gelen sözün gerçekleştirilmesi o kadar kolay olmayabilir. Dördüncü olarak, kültür turizmi turistlerin düşüncelerini dikkate almak zorundadır. Kültür turisti daima öğrenmek, deneyim kazanmak amacıyla seyahat eder düşüncesi de yanlış bir popüler düşüncedir (Hausmann, 2007:174).

1. Kültür turizmi ekonomik anlamda nadir, az bulunan bir üründür. Bu nedenle kültür turizmi ekonomideki mukayeseli üstünlükler niteliğine sahiptir.
2. Bu mukayeseli üstünlük Türkiye'nin sahip olduğu özel ve özgün kültürel çeşitlilik, tarihsel derinlik, biricik olma durumu ile doğal ve kültürel mirasın coğrafi yaygınlığından dolayı benzerlerinden de üstündür.
3. Arz açısından nadir ürünlerden olan kültür gezileri birçok gezgin açısından olmazsa olmazlardandır. Terör olayları, savaş, çok ağır politik tavır almalar gibi bazı konular dışında turizmin diğer türlerine göre daha istikrarlı bir talebe sahiptir.
4. Kültür turizmine katılanların toplumsal statüsü ortalama kitle turizmi müşterilerine göre daha yüksektir.
5. Kültür gezilerine katılan gezginler daha eğitilmiş, daha meraklı, daha özgür, acelesi olmayan, gittiği yerde daha fazla zaman ve para harcayabilen, kültürel ve sanatsal etkinliklere daha duyarlı, gittiği ülkenin günlük yaşamını tanımaya arzulu, doğaya, çevreye, gidilen bölgenin kültürüne ve geleneklerine daha saygılı, yöre insanını tanımaya istekli, gruplar içinde seyahat edebilen kişilerdir.
6. Kültür gezginleri kültür sanayileri ürünlerinin çok önemli alıcılarıdır.

7. Kùltür turizmi gelişmekte olan sanal ortamdanda ve global sanayi hareketlerinden G-D-K turizmine göre çok daha az etkilenmektedir.
8. Kùltür turizmi turistik gelirlerin ùlkesel düzeyde daha geniş alanlara yayılmasında, bölge halklarının turizmden daha geniş oranda pay almasına ve bölgelerin kùltür düzeylerinin yükselmesine yöneliktir.
9. Kùltür turizmi, turistik etkinliği 12 aya yayma potansiyeline sahiptir.
10. Kùltür turizmi çevreye, tarihsel ve kùltürel mirasa karşı daha duyarlıdır.
11. Kùltür turizminin bir diğer ana hedefi de o ùlkede yaşayanlardır. Kùltür turizmi denildiğinde yanlış bir yaklaşımla yalnızca Türkiye'ye gelen yabancı turistler anlaşılıyor. Bu çok temel bir yanlıştır. Dünyada hiçbir müze, hiçbir ören yeri yalnızca dışarıdan gelenlerin ilgisi ve onların getirisi ile ayakta kalamaz, doğal ve tarihi mirası koruyamaz. Kısacası kùltür turizmi aynı zamanda iç turizmi geliştirmek zorunda olan ana turizm bileşenidir.
12. İyi yönetildiği takdirde kùltür turizminin tükenme, tüketilme zaafı yoktur.
13. Kùltür turizmi, turizmde var olmanın şartıdır.
14. Kùltür turizmi G-D-K turizminin olumsuzluklarına, dezavantajlarına çözüm üretir (Pekin, 2011:152-153).

Bazı kaynaklarda kùltür turizmi yerine miras turizmi kavramı da kullanılmaktadır. Miras turizmi; bir alanı ziyaret etmek için turistlerin temel motivasyonunun miras karakteristikleri üzerine dayandığı turizmin bir alt grubu olarak tanımlanmaktadır (Abacılar, 2008:15).

Kùltür turizmi tarihi eserleri ziyaret nedeniyle miras turizmini, güncel sanatsal etkinliklerden yararlanması nedeniyle de sanat turizmini içine almaktadır. Diğer yandan, kùltür turizmi ve kentsel turizm arasındaki yakınlaşma kùltür turizminin sınırlarını belirlemeyi güçleştirmektedir (Bonet, 2003:189).

2.4.2. Kùltür Turisti ve Kùltür Turistlerinin Özellikleri

Kùltür turisti, ikametgâhının bulunduğu ùlkeden başka bir ùlkeyi, bölgeyi veya kendi ùlkesi içerisindeki bir bölgeyi kùltür amacı ile ziyaret eden kişidir. Bir başka deyişle geçmişteki ve günümüzdeki farklı kùltürleri merak etme temeline dayanan, yeni yerleri keşfetme ve tanıma isteği ile seyahat eden turistlere kùltür turisti denir (Özdamar, 2011:26).

İnsanoğlunun içindeki merak duygusu ve değişik yerleri ve kültürleri görme isteği insanları kültür turizmine katılmaya teşvik etmiştir. Bu turistler seyahatleri sırasında, kültür seviyesini artırmak isteyen, farklılık arayan, meraklarını keşfedilmemiş uzaklara seyahat ederek karşılayan, sayıca az fakat geçmişten günümüze bırakılan kültürel motifler ve çekiciliklerinin turistik ürün olarak tüketilmesini sağlayan en faal turistlerdir (Richards, 2001:25). Tablo 2.1’de kültür turisti tipleri ve geliş amaçları verilmiştir.

Tablo 2.1. Kültür Turisti Tipleri

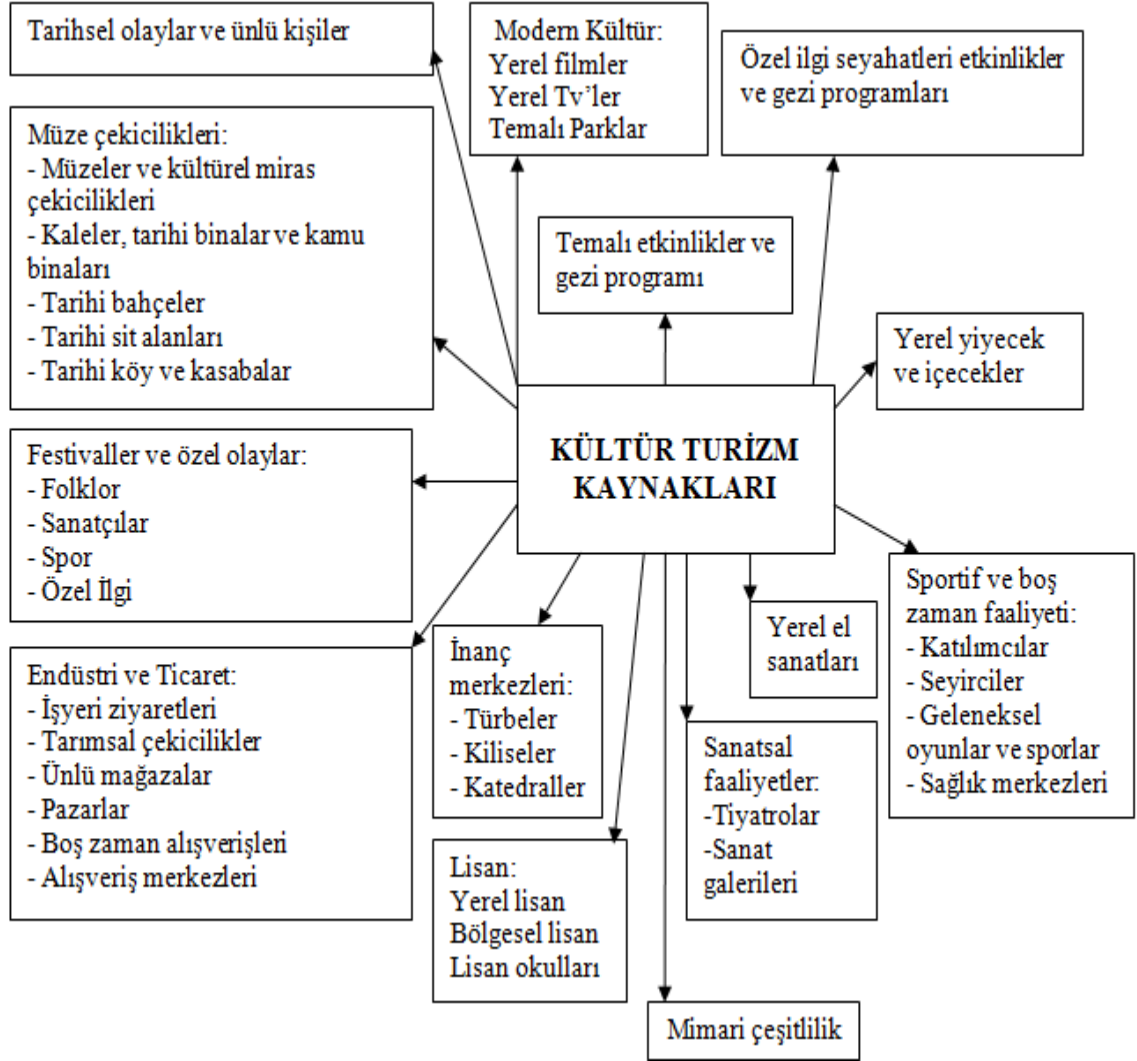
Kültür Turisti Çeşitleri	Amaçları
Amaçlı kültür turisti	Yüksek kültürel deneyimlere sahip turistlerden oluşmaktadır. Bundan dolayı, temel amacı diğer kültürler ve miraslar hakkında bilgi edinmektir
Görülmeye değer yerleri ve çevresini görmekle yetinen kültür turisti	Turistin asıl amacı diğer kültür ve miraslar hakkında bilgi edinmektir. Ancak turistin deneyimi kısıtlıdır. Turist için, seyahatin eğlenceli kısmı önemlidir
Rastlantısal kültür turisti	Kültürel amaç sınırlı olup, turistler kültürel unsurlar ile yüzeysel ilgilenirler.
Kazara kültür turisti	Gezilerinde kültür, amaç dışıdır. Bu tip turistler gezi programları dışında kültürel çekicilikleri gezer, ancak çok yüzeysel bir deneyim yaşarlar.
Kültüre ilgisi düşük olan kültür turisti	Seyahatlerinde kültürün etkisinin, en az olduğu turisttir. Kültürel cazibeleri ziyaret eder ve seyahati sonunda deneyimi oldukça kısıtlıdır.

Kaynak: Bayramoğlu ve Şahin, 2010:382

2.4.3. Kültür Turizm Kaynakları

Kültür turizm kaynaklarının içeriği oldukça geniştir. Eski sanat eserlerinin, tarihi yapıların, müzelerin, eski uygarlıkların ve onlara ait kalıntıların görülmesi, araştırma,

keşif ve dini amaçlı seyahatler, yerel mimari ve orijinal özellikler, kütüphaneler, yerel mutfak, festivaller ve fuarlar, tiyatro ve sinema, müzik ve dans, lisan ve edebi çalışmalar ve alt kültürleri tanıma amacıyla yapılan seyahatler kişilerin bilgi ve görgülerini arttırmakta ve kültür turizmi içinde yer almaktadır (Tunç ve Saç, 1998:32). Kültür turizm kaynaklarını oluşturan elemanlar Şekil 2.1’de ayrıntılı olarak görülmektedir.

Şekil 2.1. Kültür Turizmi Kaynakları

Kaynak: Baykan ve Uygur, 2007:36

2.4.4. Kültür Turizminin Sınıflandırılması

İçeriği oldukça geniş olan bu turizm çeşidine katılan turistler, arkeolojik alanları ve müzeleri, mimari yerleri, sanatsal galerileri, festivalleri, heykelleri, müzik ve dans etkinliklerini, tiyatro gösterilerini, dini festivalleri izlemek ve katılmak amacını taşımaktadırlar (Richards, 2001:23).

Kültür turizminin içeriği ve gerçekleştirilme biçimine göre bir takım sınıflandırmalar yapılmaktadır. Tablo 2.2’de kültür turizminin sınıflandırılması görülmektedir.

Tablo 2.2. Kültür Turizminin Sınıflandırılması

Kategori	Örnek
Yüksek, Kurumsallaştırılmış Kültür	Müzeler, sergiler, görsel sanatlar, tarihi yerler, tiyatro, edebiyat, bilim ve teknoloji merkezleri
Halk, Popüler Kültür	Film, spor, eğlence, alışveriş, kitle iletişim araçları, etkinlikler, yemek, el sanatları, gelenekler, görenekler
Etnik Semboller	Dil, eğitim, ulaşım, din, giyim, süsleme, lehçe

Kaynak: Baykan ve Uygur, 2007:34

2.4.5. Turistik Tercihlerde Kültürel Varlıkların Etkisi

Kültürel varlık dediğimiz zaman içine birçok konu dahil edilebilir. Bir ülke ya da yöreye yönelik turistik hareketleri çeken turistik varlıklar iki grupta toplanır. Bunlar tabii varlıklar ve insanlar tarafından oluşturulmuş varlıklardır. Tabii varlıklar, tabii güzellikler, coğrafi konum, şifalı sular, kaplıcalar, kıyıları, manzaraları, denizler, göller, akarsular, bitki örtüsü, plajlar ve bunlar gibi doğal kaynaklardan oluşur. İnsanlar tarafından oluşturulmuş varlıklar ise uygarlık, gelenek, görenek, dil, folklor, sanat, festivaller, bayramlar, sportif olaylar, sergi, fuarlar, kültür, turizm endüstrisini oluşturan ulaşım, konaklama ve eğlenceli donatılardan oluşur (Çakır, 1999:41).

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan “Bir Yörenin Turizm İmkânlarının Değerlendirilmesi İçin Rehber” adlı yayında “Kültürel Değerler” başlığı altında bazı alt başlıklar verilerek bir sınıflandırma yapılmıştır (Arınç, 2002:108).

Tarihi eserler adı altında yörenin tarihini yansıtan, günümüze kadar gelmiş eserler; cami, han, hamam, türbe, su kemeri, tescilli yapı-sokak, anıtsal ağaçlar, çeşme, kervansaray, saat kulesi sayılabilir.

Arkeolojik eserler olarak ise yörede yaşamış çeşitli medeniyetlerden günümüze kalan eserler olarak değerlendirilmiştir. Antik kent, kale, sur, tiyatro, hamam, su kemeri, nekropol, akropol, mabed, tapınak, kilise, sarnıç ile yeraltı arkeolojik eserleri buna örnektir.

Tarihi dini merkezler, değişik tarih dönemlerinde yapılmış dini yapılardır. Cami, türbe, manastır, kilise, sinagog tarihi dini merkezlerdir.

Müzeler, ülke ve yörenin tarihi ve kültürel özelliklerini yansıtan taşınabilir eser ve eşyaların sergilendiği açık ya da kapalı mekânlardır. Etnografya müzesi, arkeoloji müzesi, açık hava müzesi, özel konulu müzeler buna örnektir.

Özel günler, gelenek ve göreneklerden ya da dini inançlardan kaynaklanan, törensel özelliği olan günlerdir.

Yöresel el sanatları adı altında ise halı, kilim gibi dokumalar, toprak işleme, ağaç işleme, bakır işleme, taş işleme, mücevher sıralanmıştır.

Türk folkloru, Türk turizmüne entegre edilebilecek özgün değerlere sahiptir. Folklor turistik talebin doğmasında rol oynadığı gibi turizme arz edilen değerler açısından da önemlidir.

1992 yılında İstanbul Üniversitesi Turizm Doktora programına bağlı olarak, Akdeniz Üniversitesi birinci sınıf tatil kota örnekleme yöntemine göre bir anket çalışması yapılmış ve ülkemize gelen turistlerin burada mutlu olmalarına neden olan etkenlerin neler olduğu sorulmuştur. Anket sonucunda % 60,6'sı Türk misafirperverliği, % 57,4'ü arkeolojik ve kültürel değerlerin zenginliğini ilk iki sırada göstermiştir (Çorbacı 1994:72).

Günümüzde yurt dışına yönelik pazarlama çalışmaları yapan yerel seyahat acentelerinin çoğu Türkiye seyahat paketini satarken, ülkenin tarih ve kültürel dokusunu ön plana çıkarmaktadır. 1991-1992 yıllarında Türkiye'ye gelen yabancı turistler üzerinde bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırma ile ülkemize gelen yabancıların % 20'sinin seyahate tarih amaçlı katıldıkları, % 22'sinin deniz ve güneş için katıldıkları, % 9'unun ise mistik doğu havasını tatmak istedikleri için Türkiye'ye geldikleri saptanmıştır (Tursab, 1991:31).

Türkiye çok çeşitli kültürel özellikleriyle sahip olduğu kültürel imajı geliştirebilir. Fakat kültürel imajın daha çok yaşlılar üzerinde etkili olduğu

bilinmektedir. Öyleyse yapılması gereken sadece yaşlı kesimin değil bütün yaş gruplarının içindeki kültürel merakı ortaya çıkarmak olmalıdır. Bunun için kültür ağırlıklı hazırlanacak paket turlardan yararlanılabilir. Bu paketlerde yer alacak kültürel veriler ise, el sanatları, tarihi veriler, yöresel kıyafet şekilleri, folklor, festivaller, eski mimari eserler değişik mimari özelliklere sahip evler, hanlar, kervansaraylar gibi çok çeşitli değerler olabilir.

Belirli dönemleri ve belirli yöreleri kapsayan turlarla yabancı turistlere etkisinden kurtulamayacakları seyahatler yaşatılabilir. Örneğin; Safranbolu'da başlayıp, Trabzon'da sonuçlanan bir gezi programı hem bu amacı gerçekleştirir hem de Karadeniz'in tam anlamıyla turizme açılmasını sağlayabilir. Bu seyahatler esnasında her yörenin kendine has özelliklerini yansıtan el sanatlarının turistler tarafından satın alınması onların hem bizi unutmamalarını sağlayacak hem de yöredeki halkın gelir gücünü iyileştirecektir (Çakır, 1999:62).

2.4.6. Kültür Sergileme Odakları

Türkiye şimdiye kadar G-D-K üçgeni etrafında tanımını gerçekleştirmeye çalışmış, rekabet alanını dar bir çerçeveye sokmuştur. Oysa bütün Akdeniz ülkelerinin aynı potansiyele sahip olduğu çok açık ortadadır. Bunun yanı sıra deniz kenarında yapılan beton yığını görünüşlü tesislerde, dünyada büyük bir kesim tarafından, çevresindeki doğal güzellikleri bozması nedeniyle, tepki almaktadır.

Her ülkenin kendine özgü kültürü vardır ve bu, onu diğer ülke kültüründen farklı kılmaktadır. Ülkelerin bu kültürel farklılıkları turizm yönünden önemli çekicilik unsurlarıdır. Kültürel farklılıkların turizm açısından çekici olması ancak çok iyi tanıtılmasıyla mümkündür.

Olaya Türkiye açısından baktığımızda, kendi öz kültürümüzün hep göz ardı edilip kaderine terk edilmiş olması üzücü bir gerçek olarak karşımıza çıkar. Biz kültürümüzü açık ve doğru bir şekilde tanıyamadığımız takdirde yabancıların yüzyıllar önce çocuklarını Türkler gelir şeklinde korkutmaları gibi, barbar Türkler diyerek bizden çekinmeleri engellenemeyecektir. Türk turizm politikasında bu ve benzeri hataların giderilmesi için kültür sergileme odakları adı verilen konuların turistik yörelere çok yönlü hizmet verecek şekilde ele alınması gerekir (Çakır, 1999:45).

Kültür sergileme odaklarının Türk turizmine sağlayacağı yararlar:

1. Normal şartlarda görülebilmesi güç olan örf, adet, gelenek ve yaşam tarzlarımızın, çevre ve eşya ile ilişki içerisinde turistlerin istek ve zamanlamasına uygun olarak sergilemesini sağlar.
2. İç ve dış kaynaklı turizm için kaynak oluşturur. Yerli ve yabancı turistlerin saygın bir ortamda bir araya gelmelerini sağlar.
3. Eğitim ve rekreasyon imkânları sağlar.
4. Ülkenin iç ve dış turizmine diğer etkinlikler için üst görevi üstlenir.
5. Yeni istihdam olanakları yaratıp, ek gelir oluşturur.
6. Türk kültürünün tanıtım ve pazarlamasına yardımcı olur.

2.4.7. Popüler Kültürün Kültür Turizmine Katkıları

Bir ülkeye, bir kente, bir doğal beldeye, bir mekâna sözlü ya da yazılı medyada, televizyon kanallarında, filmlerde, romanlarda, müziklerde biraz yer verilince söz konusu yer hemen ünlenmekte, insanlarda oraları görme isteği, merakı başlamaktadır.

“National Geographic”, “History Channel”, “Discovery Channel”, “Home” gibi kanallar zaten uzun süredir filmlerinde geçen mekanlara ilişkin arz uyandırmaktaydı. Günümüzde de bazı yayınlar turizm açısından akıl almaz sonuçlar yaratmaktadır.

Örneğin Dan Brown’un yaklaşık 50 dile çevrilen, 100 milyon dolayında basılan Da Vinci’nin Şifresi, Melekler ve Şeytanlar kitapları ile ilgili filmler Paris, Roma, Londra, Edinburgh rezervasyonlarını zorlamış ve “Da Vinci’nin Şifresi Turları” başlamıştır. Kitabın yayımlanmasından önce çok az insanın ziyaret ettiği Edinburgh yakınlarındaki Rosslyn Şapeli önünde insanlar kuyruk oluşturmuştur. Koskoca ve biricik Topkapı Sarayı giriş ücreti 20 TL iken, yıllar önce bedava ziyaret edilen şapele şu anda 7,70 sterlin yani yaklaşık 19,5 TL ücret ödeyerek girilmektedir.

Türkiye’de yılda 150 dolayında dizi film çekilmekte ve filmlerin çekildiği bölgeler dizi filmlerin izlenmesi oranında ilgi görmektedir. Bunlardan Asmalı Konak Kapadokya turlarının bir anda artmasını sağlamıştır. Bursa’nın Cumalıkızık Köyünde çekilen Kınalı Kar dizisinden sonra köy yerli turist akımına uğramıştır.

Bu gezilere katılanların gittikleri yerlerde ya da ülkelerde müze, ören yeri ya da doğal oluşumları gezmeleri beklenemez (Pekin, 2011:166).

2.4.8. Kültür Turizminde Festivallerin Yeri ve Önemi

Kendi kültürünü diğer insanlara algılatmanın diğer bir yolu da festivallerdir. Festivaller, kültürel, yerel ve dini değerleri yaşatma ve başka insanlara aktarmaya yönelik düzenlenebilir. Ancak bu etkinlikler turistin gözünden, onun kültürel tecrübesinin bir parçasını oluşturduğu için kültür turizmi kapsamında düşünülebilir (Gürbüz, 1999:17).

Dönemi, yapıldığı çevre, konusu, katılanların sayısı gibi nitelikleri belli bir programla belirtilen ve özel önemi olan sanat, kültür, bilim, ekonomik faaliyet, ürün, dönem veya belli bir temaya yönelik olarak düzenlenen, tek seferlik veya belli periyotlarla tekrarlanan gösteri ve etkinlikler dizisine festival denir (Bilgili, Yağmur ve Yazarkan 2012:118)

Festivaller günümüzde mahalli idareler tarafından ulusal ve uluslararası düzeyde gerçekleştirilmekte olup her yıl yenileri yapılmaktadır. Festivaller aynı zamanda Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın desteklediği ve ülkelerin turizmine katkısı azımsanmayacak düzeyde olan organizasyonlardır (Tuğsav, 2000:121).

Bu tür festival ve özel günlerin ses getirebilmesi için iyi bir tanıtım yapılması gerekmektedir.

2.4.9. Dünya'da Kültür Turizmi

Dünya Turizm Örgütü'nün verilerine göre, zamanla G-D-K turizminden sıkılan tatileciler yeni bir profil meydana getirmişlerdir. Yapılan araştırmalar, kitle turizminin yanında alternatif turizm çeşitlerinin de tatileciler için artık başlıca seçenek haline geldiğini göstermektedir (Avcı ve Aşıkoğlu, 1999:117).

Batı Avustralya Kültür ve Sanat Departmanı 2004-2008 yılı için hazırladığı Kültür Turizmi Stratejisinde Kültür turizminin parametrelerini:

1. Festival ya da fuarlar (müzik, dans, görsel sanatlar, kültürel miras)
2. Sahne sanatları ya da konserler (tiyatro, opera, bale ve klasik ve modern müzik)
3. Müze ve sanat galerileri

4. Sanat ve zanaat workshop ve stüdyoları
5. Yerli alanlar ve kültürel gösterimler olarak belirlemiştir (Abacılar, 2008:16).

Turizm endüstrisi dünyanın en büyük ve en hızlı büyüyen sektörlerinden biridir. 2010 yılı tahminlerine göre 1,5 trilyon dolarlık yıllık gelir hedeflenmektedir (Levine, Britt and Delle, 2005:402).

Amerika Eyalet Ajansı Ulusal Temsilciliğine göre kültür turizmi; Birleşik Devletlerin karakterini ve çeşitliliğini yansıtarak insanların ve ulusun portresini çıkaran deneyim, sanat formları, gelenekler ve alanların mozaïği üzerine dayanmaktadır. Kültür turizmiyle ilişkili turistler şu kriterlerle bağlantılıdır:

1. Tarihi alanlar
2. Kültürel olaylar, festival ve fuarlar
3. Sanat galerileri, tiyatro ve müzeler
4. Etnik topluluklar ve yerleşmeler
5. Mimari ve arkeolojik miras
6. Milli parklar ve eyalet parkları (Abacılar, 2008:17).

UNESCO'nun 16 Kasım 1972 tarihli genel konferansında "Dünya Doğal ve Kültürel Mirası'nı Koruma Anlaşması" imzalanmıştır. Dünya Mirası Listesi'ne girebilmek için; Dünya Mirası Kriterleri tespit edilmiştir. Dünya Mirası Kenti olma statüsünün en önemli sonuçlarından birisi de turizme dayanmaktadır. Üye kentlerin büyük bir çoğunluğunun ekonomik kaynağı kültürel turizme dayanmaktadır (Özköse, 1999:2). Dünya Miras Listesi'nde 2011 yılı itibariyle 191 ülkeden 725'i kültürel, 183'ü doğal ve 28'i karma olmak üzere Dünya Miras Komitesi tarafından belirlenen 936 eser vardır. Liste, her yıl yeni adayların listeye alınması ve yeni ülkelerin anlaşmayı imzalamasıyla büyümektedir. En çok dünya mirası olan ülke İtalya'dır (43). Ayrıca en çok kültürel mirası olan ülke İtalya (40), en çok doğal mirası olan ülke Avustralya (11), en çok karma mirası olan ülkeler ise Çin ve Avustralya'dır (4). Bunlarda bazıları Arjantin ve Brezilya'daki Grand Kanyon, Great Barrier Reef, Falls National Park, Kolombiya'daki Angkor Watt, Çin Seddi, Yunanistan'daki Acropolis ve Herculaneum harabeleridir. Üye kentlerin çoğunluğunun ekonomik kaynağı kültürel turizme dayanmaktadır.

1. Türkiye'de; İstanbul, Safranbolu
2. İtalya'da; Vatikan, Roma, Venedik, Floransa

3. Avusturya'da; Salzburg
4. Küba'da; Havana
5. Mısır'da; Kahire
6. Fransa'da; Paris
7. Yunanistan'da; Rodos
8. Japonya'da; Kyoto
9. Portekiz'de; Evora
10. İspanya'da; Cordoba
11. İngiltere'de; Edinburg

Bu kentler tarihi özellikleri, kültürleri, geleneksel mimarileri ve yapıları gibi özellikleriyle önemli bir turizm çekim merkezidir. Bu kentleri turizm için çekici kılan özellikler arasında mimarileri, sokakları, semtleri ve kültürel aktiviteleri sayılabilir. Dünya Mirası Kentlerinde gelişen turizmin temeli saymış olduğumuz özelliklerin korunması ve geliştirilmesine dayanmaktadır. Kültürel turizm buralarda ekonomik kalkınma, istihdam ve hayat kalitesinin geliştirilmesine yönelik pozitif etkilerde bulunmaktadır. Diğer bir bakış açısıyla kültür mirası kentlerindeki turizm bir planlama ve strateji olmaksızın gerçekleştirildiğinde aktif turizm gelişiminin gerekli ve istenen boyutu olan yeni yapı yapma konusundaki baskılar nedeniyle çeşitli olumsuzluklar ortaya çıkabilmektedir. Örneğin kentlerdeki kimlik kaybı, kentlerin ticarileşmesi, anıtlara ve tarihi yapılara zarar verilmesi bunların bazılarıdır (Özköse 1999:3).

“1997- 1998 yılları arasında Kanada'da kültürel miras alanları ve tarih müzelerine gelen ziyaretçi sayısı 30 milyon olarak saptanmış ve bunun 430 milyon Kanada dolarına eşit bir ciro oluşturduğu gözlenmiştir” (Abacılar, 2008:20).

Turizmin zamanın en dinamik aktivitelerinden biri olduğunu savunan Dünya Turizm Örgütü, bu işlevin önemli bir gelişme seçeneği olduğunu ve yoksulluk ile başa çıkmak, kalkınmayı sağlamak için etkili öneriler getirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Kültür turizminin bir alana getirdikleri değerlendirildiğinde sağladığı finansal kazanç özellikle ön plana çıkmaktadır (Çalışkan, 2009:19).

Spielberg'in kültür turizmi ile ilgili yaptığı araştırmasında, kültür turizminde 1970'li ve 1990'lı yıllara oranla günümüzde iki kata yaklaşan artışlar meydana geldiğini ve başka bir araştırmasında da gezinin planlanması sırasında en önemli etken nedir sorusuna verilen kültür turizmi cevabının 1980'li yıllarda % 48 oranında iken 1990'lı

yıllarda % 88'lere ulaştığı belirtilmiştir. Spielberg'in görüşlerini Dünya Turizm Örgütü de desteklemektedir. Kültür turizminin gelişim sürecinin önümüzdeki yıllarda da artarak devam edeceği, Dünya Turizm Örgütü'nün yapmış olduğu 2020 yılına ilişkin çalışmada belirtilmiştir. Özellikle Avrupa, Ortadoğu ve Asya bölgelerinde önemli sayılabilecek bir oranda büyüme olacağı tahmin edilmektedir (Güven, 2006:19).

2.4.10. Avrupa'da Kültür Turizmi

Kültür turizmi Avrupa Birliği'nde ilk kez 1980'li yılların başında Avrupa Komisyonu'nda Avrupa Birliği'nin kültür kimliğini ve kültür mirasını ortaya çıkarmak için yapılan çalışmalar sırasında ortaya atılmıştır (Çulha, 2008:1829).

Avrupa Birliği ülkeleri kültür turizmi kapsamında 2001 yılında toplam 34 milyon turist ağırlamışlardır. Bu sonuca göre kültür turizminin Avrupa Birliği ülkelerinin toplam turizminin % 25'inden fazlasını oluşturduğunu görmekteyiz. İngiltere Kültür, Medya ve Spor Bölümü'nün yaptığı açıklamaya göre 2000 yılındaki turizm ekonomisi toplam 63,9 milyar dolarlık gider oluşturmuştur (Çalışkan, 2009:23).

Kültür turizminin bütün olumlu katkıları, birçok Avrupa ülkesinde turizm ürününün özünü oluşturmasına ve Avrupalıların bu turizm çeşidine özel önem vermesini sebep olmaktadır. Çünkü Avrupalı olmayan çoğu turisti her yıl milyonlarca turistik geziye motive eden şey Avrupa'nın kültürel kaynaklarıdır. Bu motivasyon müzelerde, sanat kollarında ve uzman tur operasyonlarında binlerce kişiye bir geçim kaynağı sağlamaktadır. Direk olarak belli başlı kültür turizmi destinasyonlarında, indirek olarak da otel, restoran, dükkanlar ve ulaşımda sayısız mesleklere destek olmaktadır. Kültür turizminin turistler açısından cazibesi ve bir iş kaynağı olması Avrupalıyı bu konuda harekete geçirmiştir (Çakır 1999:35).

Avrupa Komisyonu günümüzde kültür turizmini desteklerken, diğer taraftan dünyanın ortak malı olan kültür mirasının korunmasını sağlamak için uluslararası kuruluşları teşvik etmektedir. Bunun bir örneği de "Avrupa'daki Sanat Şehirleri-Art Cities in Europe" dur. 11 Avrupa ülkesinden 30 şehir kültürel etkinlikler yapmak ve turist hizmetlerini daha yaygın hale getirmek için bir araya gelmişlerdir. Çalışmaya pek çok ülkenin özel sektör girişimcileri de katılarak öncülük etmişlerdir. Çalışma bu açıdan, kültür ile turizm etkileşiminde özel girişimciliğin etkinliğinin önemini vurgulamaktadır (Abacılar, 2008:7).

“Birçok Avrupa şehri yerel kalkınma için turizmi stratejik sektör olarak seçmektedir” (Çalışkan, 2008:22).

Kültür turizminin gelişmesindeki en büyük faktör belki de Avrupa’da kamu sektörünün oynadığı roldür diyebiliriz. Merkezi ve yöresel düzeyde hükümetler kültür turizminin direk ve indirek faydalarını farkına varmışlardır. Direk faydaları meslek oluşturması, ödemeler dengesine katkıları, vergi gelirleri, kamunun sahibi olduğu kültürel atraksiyonlardan gelen gelirlerdir. İndirek faydaları ise, bir bölgenin imajını olumlu yönde geliştirmesi, yerel iş kollarında ve ulaşımda gelişmenin sağlanması ki bu da yerli halka faydalı olacaktır (Çakır 1999:40).

2.4.11. Türkiye’de Kültür Turizmi

İnsanlar turizm olayına başlarken farklı kültürleri tanımak amacıyla başlamışlardır. Yoksa ki diğer Akdeniz ülkelerinden örneğin; İspanyol ve İtalyan turistlerin Türkiye’ye kendi ülkelerinde de olan deniz, kum ve güneşi görmek için görmek için gelmeleri anlamsız olurdu. Turizmimizi sadece denize bağlamak riskimizi artırır. Üstelik bugün ki yapılaşma sahillerimizi bozmakta ve denizlerimizi hızla kirletmektedir.

Yakın bir gelecekte bütün bu değerlerimizi yitirip yitirmeyeceğimiz meçhuldür. Oysaki örf, adet ve kültürler yüzyıllar öncesinden günümüze kadar süregelmiştir. Geçmişten gelen kültürel birikimin değerlendirilmesine yönelik bir turizm çeşidi olan kültürel turizm orta Asya ve Avrupa arasında bir ülke olan Türkiye için çok elverişlidir (Çakır 1999:46).

Türkiye’de turizm sektörü, son yıllarda hızlı bir gelişme ve değişim süreci içerisine girmiştir. Ancak sahip olduğu eşsiz turizm destinasyonları ile Türkiye daha çok turist çekip daha çok turizm geliri elde edebilecek potansiyelindedir. Türkiye kültür turizm kaynakları açısından incelendiğinde, son derece zengin kültürel değerlere ve motiflere sahip olduğunu görmek mümkündür (Tok, 2002:221).

Türkiye’nin üzerinde bulunduğu coğrafya binlerce yıldır çeşitli uygarlıklara ev sahipliği yapmış ve bu uygarlıklardan günümüze kadar ulaşan birçok kültürel varlık bulunmaktadır. Hititler, Urartular, Galatlar, Likyalılar, Lidyalılar, İyonlular, Helenler, Romalılar, Selçuklular, Osmanlılar ve modern Türkiye Cumhuriyeti bu topraklarda yaşamış ve yaşamaya devam etmektedir (Özdamar, 2011:41).

Ülkemiz 1983 yılında UNESCO tarafından yürütülen Doğal ve Kültürel Varlıkların Korunması Sözleşmesini onaylamış ve 1985 yılında Göreme Milli Parkı ve Kapadokya Kayalık Alanları Dünya Miras listesine alınmıştır. Günümüzde ülkemizden 11 tane tarihi ve kültürel değere sahip alan listede yer almaktadır (whc.unesco.org).

- 1- Göreme Milli Parkı ve Kapadokya Kayalık Alanları (1985)
- 2- Divriği Ulu Cami (1985)
- 3- İstanbul Tarihi Alanları (1985)
- 4- Hattuşa: Hitit Başkenti (1986)
- 5- Nemrut Dağı (1987)
- 6- Xanthos-Letoon (1988)
- 7- Hierapolis-Pamukkale (1988)
- 8- Safranbolu (1994)
- 9- Truva Antik kenti (1998)
- 10- Edirne Selimiye Külliyesi (2011)
- 11- Çatalhöyük Neolitik Sit Alanı (2012)

Türkiye'nin sahip olduğu zenginlikler dikkate alındığında yukarıda verilen sayının olması gerekenin çok altında olduğu görülmektedir. Tarihin her döneminde farklı uygarlıklara ev sahipliği yapmış olan Anadolu'daki bu uygarlıklara ait mimari ve yöresel çeşitlilikleri, farklı bölgeleri, farklı kültürlerin tanıtımı ve yansıtılması açısından bu sayı yetersiz kalmaktadır.

Türkiye'nin 2023 turizm stratejisi belgesindeki ana hedefi, 2023 yılında dünyanın en çok turist çeken ve en fazla turizm geliri elde eden ilk beş ülke arasında yer almaktır. Ayrıca bu eylem planında, 2023 yılında 63 milyon turist, 86 milyar dolar turizm geliri ve kişi başı ortalama turist harcaması 1350 dolar hedef alınmıştır (Türkiye Turizm Stratejisi, 2007:3).

“Kültürün en önemli özelliği milli özellik taşıması ve bir topluma millet vasfını kazandıran en önemli eleman olmasıdır. Atatürk, Türk kültürünün zenginliğini, millet

ve ülke bütünlüğünü koruyucu rolünü şu sözleriyle en güzel şekilde belirtmiştir; Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültürdür" (Gürbüz, 1999:45).

Ülkemizde 1980'li yılların son çeyreğinden itibaren yatak arzının giderek artması, gerek yabancı tur operatörlerini gerekse incoming tur operatörlerini marjı daha düşük olmakla birlikte satın alan kitlenin büyüklüğü nedeniyle toplamda daha fazla kazanç elde etmelerine olanak veren ve ayrıca riski daha düşük olan dinlence turizmine ağırlık vermeye yönelmiştir (Ahipaşaoğlu ve Değirmencioğlu, 1999:29).

Ülkemizde kültür turizmine katılanlar ile ülkemizi ziyaret eden yabancı kültür turizmi ziyaretçileri arasında niteliksel olarak belirli bir fark olduğu saptanmıştır. Türkiye'de kültür turizmine katılan yerli ziyaretçiler ile ülkemizi kültürel amaçla ziyaret eden yabancılar arasında mevcut olan bu farklılık ülkemizin içinde bulunduğu sosyo kültürel ve ekonomik düzeyi ile bağlantılı olduğu söylenebilir (Akova ve Çetinkaya, 1999:29).

Kültür turizmi toplumsal örgütleri, dili, folkloru, gelenekleri, sanat ürünleri ve damak tadına kadar geniş bir alanda yer alır ve süreklidir. Türkiye'nin bu konuda bir sorun yaşamaması düşünülemez. Zengin kültür mozaği, eşsiz kültürel ürünleri Türkiye'yi diğer ülkelere göre daha avantajlı kılar. İnsanlık tarihi kadar eski bir yerleşim yeri olan Anadolu, binlerce yıllık geçmişi ve bütün ihtişamıyla ayakta durmayı başarabilmiştir. Üstelik sadece Akdeniz, Ege, Marmara değil, Doğu ve Güneydoğu Anadolu, Karadeniz Bölgeleri de hem kültür hem doğal güzellik bakımından zengindir (Çakır, 1999:34).

Ülkemiz, kültürel açıdan geniş bir zenginliğe sahip olmasına rağmen diğer Avrupa ülkeleri kadar kültürel değerlerden yararlanamadığı ve kültür turizmi açısından istediği yere gelemediği görülmektedir. Bunun önemli nedenlerinden bir tanesi, tüm pazarlama çalışmalarını kaynak kısıtlılığı nedeniyle ülkenin en önemli çekim unsuru olan G-D-K üçlüsü üzerinde yoğunlaştırmasıdır. Ülkemiz sahip olduğu örf, adet, gelenek, görenek, gastronomi, tarih, müzik, sanat, resim, din, mimari yapı, el sanatları, folklor, festivaller, mitolojik efsaneler ve binlerce yıldır birçok medeniyetlere ev sahipliği yapmasına rağmen, ülkede kültür turizmi uygulamalarının müze ve ören yerleri ziyaretinin ötesine geçmediği ifade edilmektedir (Emekli, 2005:12).

Ülke, kıyı turizmine karşı kültür turizminin de içinde bulunduğu alternatif turizm çeşitleri oluşturmada da sıkıntılar yaşamaktadır.

Türkiye kültür turizmi açısından ürün geliştirmede iki yol seçmiştir. İlki doğal kökenli, tarihi ve dini içerikli olan doğrudan kültür turizmini içeren çeşitlerdir. İkincisi ise, birincisi ile ilişkili olan gezi, kış turizmi, av, golf ve benzeri turizm çeşitleridir. Bundan dolayı kültür turizminin kıyı turizmi gibi mevsimlik özelliği yoktur. Doğa koşullarına bağlı kalmadan tüm yıla yayarak, ülke kültürünü yerli ve yabancılara tanıtmak, korumak, geçmişe, geleceğe sahip çıkmak için kültür turizminin geliştirilmesi önemlidir. Özellikle alt yapı yatırımlarını eksiksiz tamamlamış, turistik yatırımları fazla, uluslararası arenada olumlu bir imaja sahip, rakiplerinden farklı ürün ve alternatiflere sahip ve tanıtımda kaynak sorunu olmayan ülkeler diğer ülkelere oranla daha fazla avantaj sağlar. Turistik ürün çeşitlendirme ve markalaşma faaliyetlerinde kültür turizmi önemli bir kaynaktır (Kaypak, 2010:1139).

G-D-K turizmindeki durumun aksine, her ülke turist çekmede kendine özgü kültürel çekicilikleri ön plana çıkartabildiği ölçüde, söz konusu çekicilikler başka bir ülkede bulunmadığından bu anlamda bir tekel oluşturabilir ve uluslararası rekabetten korunabilir (Gürbüz, 1999:11).

Bir ülkenin mutfağıyla kültürü arasında çok sıkı bir ilişki vardır ve ikisi birbirinin tamamlayıcısıdır diyebiliriz. Ülke mutfakları günlük olayları, inançları mecazi yönüyle ve uygulamalarla yansıtmaktadır (Çalışkan, 2009:26).

Ülkemizde turizmin istenilen noktaya gelmesi ve Dünya turizmi içinde yer alması için kültür turizminin tanıtımı ve sunumunun en iyi şekilde yapılması gerekmektedir. Kültür turizmine ağırlık verilmesinin temel nedeni de diğer turizm çeşitlerini tüm dünya ülkeleri ziyaretçilere sunabilirken kültür turizmini sadece kültürel değerleri olan ülkeler sunabilir. Türkiye'nin pek çok medeniyete ev sahipliği yapması sonucunda sahip olduğu kültürel değerler, dünya turizminde ülkemiz için avantaj sağlamaktadır (Güven, 2006:12).

2.4.12. Safranbolu'da Kültür Turizmi

Safranbolu, geçmişinden günümüze kadar sahip olduğu birçok tarihi ve kültürel değeri ile 1994 yılında UNESCO tarafından Dünya Miras Listesine alınmıştır (Gürbüz, 2002:50).

Bilindiği gibi bir ulusun evrensel kimliğini o ülkenin ulusal kültür değerleri ve tarihi eserleri tayin eder. Şehirler ve bölgeler kültür değerleriyle kimlik kazanır. Büyük

kentlerimizin simgesi olmuş, özdeşleşmiş olan kültür anıtları o kentin tarihi ve estetik panoramasını oluşturur. Geleneksel kültürümüzün en yoğun bulunduğu ve yaşandığı kentlerimiz maalesef bugün kimliklerini büyük ölçüde yitirmiş olması yüzünden tanınmaz ve anlaşılmaz büyük köy-kentlere dönüşmüş bulunmaktadır. Olayın farkına varan ve bu gidişe dur demek isteyen kişi ve kuruluşlar önce konuyla ilgili güçleri bir araya toplama çabalarını yoğunlaştırmışlardır. Dünya’da da Türkiye’de olduğu gibi çevre korumasına büyük önem verilerek hızlı kentleşmenin kültürel değerleri yok etmesini önlemek için yoğun çabalarda bulunulmakta, korumada büyük katkısına gerek duyulan halkı da bu konuda bilinçlendirme çabaları arttırılmak istenmektedir.

Bu çabaları yaygınlaştırmak için, konuya dikkat çekmek amacıyla Avrupa Konseyi’nce 1975 yılı Avrupa Mimarı Miras Yılı olarak ilan edilmiştir. Aynı yıl İstanbul’da düzenlenen panele “Korumada yerel örgütlenmenin önemi ve bir örnek Safranbolu” bildirisi ile katılan Yüksek Mimar Yavuz İnce’nin girişimleriyle Safranbolu adı duyurulmuş ve yankılanmıştır (Çetinkaya, 1998:28).

Safranbolu’da geçmişten günümüze kadar özelliğini yitirmeden ulaşan birçok tarihi, sanatsal ve mimari yapı bulunmaktadır. Safranbolu’nun sahip olduğu tarihi ve kültürel değerler yanında çevresel güzelliklerinin de olması bölgenin turizmini çeşitlendirmektedir. Safranbolu, turizm endüstrisi ile sahip olduğu zengin kültürel ve tarihi mirası Dünya insanına sunma aşamasında tanışmıştır. Bu tanışmanın tarihi 1990’lı yılların başlarına kadar uzanır. 1975’li yıllardan başlayarak şehirde özellikle koruma ve tanıtım amaçlı çeşitli kültürel faaliyet ve festivallerin gerçekleştirilmesi turizm gelişmesini etkilemiştir (www.karabukkulturturizm.gov.tr).

Günümüzde önemli bir sektör haline gelmiş olan turizm hareketleri artan bir oranda büyürken, buna paralel olarak da Safranbolu’ya olan ilgi son yıllarda oldukça artmıştır. Günümüzde değişmeye başlayan yeni turist eğilimleri ve zorlu kent yaşamından kısa bir süre için bile olsa insanların uzaklaşmak istemesi, Safranbolu gibi doğal ve tarihi dokunun fazla olduğu bölgelere seyahatleri artırmıştır. Safranbolu’da bugünkü turizm tipine bakıldığında kültürel ağırlıklı bir turizmin meydana geldiği görülmektedir. Gelen ziyaretçilerin amacı, UNESCO’nun Safranbolu’yu Dünya Miras listesine almasına neden olan tarihi dokunun bozulmaması ve tarihi Safranbolu evlerini görmek ve incelemektir (Çetinkaya, 1998:48).

Kentin turistik ve tarihi eserlerinin yoğunlaştığı bölge Çarşı kesimidir. Bu bölge kuzeydeki Kale ile güneydeki Hıdırlık Tepesi'nden izlenebilir. Kale ve çevresi ilk yerleşim alanıdır. Tepede bulunan Eski Hükümet Binası, Saat Kulesi, Cephane Binası, Eski Hapishane Binası bu bölgede görülmeye değer tarihi yapılardır. Üzerinde iki anıt mezar bulunan Hıdırlık Tepesi, eski zamanda açık hava namazgâhı olarak kullanılmıştır. Bu tepeden bakıldığında, Çarşı bölgesindeki anıtsal değerleri bir arada görmek mümkündür (Uğur, 2012:55).

Yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmış birçok el sanatının turizm sayesinde yaşama gücü bulduğu unutulmamalıdır. (Gürbüz, 1999:12).

Toplumların en önemli kültürel varlıklarını oluşturan alanlardan mimarlık ve kentsel mimarlarımız, göç hareketleri, şehirleşme ve rant ekonomisinin baskılarıyla savunmasız kalmakta, kimliklerinin yitirmektedir (Öztaş ve Sezgin, 1999:98).

Geçmişten günümüze kalan kültürel zenginliklerin yöre halkı tarafından çeşitli nedenler ile tahrip edilmesinin yanı sıra, özellikle bu yerlerin bakımından ve korunmasından sorumlu olan kamu kuruluşlarının yetki karmaşası, kadro eksikliği ve ödenek yokluğu gibi dezavantajlar sorunun büyümesine katkı sağlamaktadır (Kızılırmak, 1999:39).

“Korumacılıkta başarının sırrı koruma ve kullanma dengesini kurabilmekten geçer” (Tok, 2002:227).

Kültürün etkin bir şekilde algılatılmasının bir yolu, görsel unsurlara başvurmaktır. Bu açıdan özellikle otantik nitelikli hediyelik eşya satışlarının önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Yani turistik eşya sektörü, sadece turistlerden daha fazla gelir sağlamanın bir yolu değil, kültür turizminin temel unsurlarından biridir. Turistin gittiği yerde otantik mallar satın almasına sebep olan güdüler, normal satın alma davranışlarıyla ilgili güdülerden çok farklıdır. Turistin yanında götürdüğü hediyelik eşyalar, adeta geçirdiği kültürel tecrübenin bir çeşit delili veya sertifikası anlamına gelmektedir (Gürbüz, 1999:16).

3. MAHALLİ İDARE BİRLİKLERİ

Kuruluşları Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar uzanan mahalli idare birlikleri, ilk defa 26.05.2005 gün ve 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu ile özel bir yasaya kavuşturulmuştur. 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu gereğince İçişleri Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulu izni ile kurulan, kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlardır. 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununda Mahalli İdare Birliği; “Birden fazla mahallî idarenin yürütmekle görevli oldukları hizmetlerden bazılarını birlikte görmek üzere kendi aralarında kurdukları kamu tüzel kişisi” olarak tanımlanmıştır (Geray, 1999:12). Mahalli idareler (İl Özel İdaresi, Belediye ve Köy), kendilerine verilmiş görevlerden birini ya da birkaçını yürütmek üzere, kendi aralarında (sadece köylerden, belediyelerden veya il özel idarelerinden oluşan) birlik kurabilecekleri gibi diğer mahalli idarelerle de ortaklaşa (Belediye/Köy, Belediye/ Özel İdare, Köy/Özel İdare, Belediye/Köy/Özel İdareden oluşan) birlik kurabilirler. Mahallî idarelerin bütün görevlerini kapsayacak şekilde genel amaçlı veya amacı açıkça belirlenmemiş birlik kurulamaz (Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, 2013). 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununda öngörülen birlik çeşitleri şöyle sınıflandırılmaktadır;

1. Zorunlu Birlikler (5355/4. Madde)
2. Turizm Altyapı Hizmet Birlikleri (5355/Ek 1. Madde ve Geçici 3. Madde)
3. Köylere Hizmet Götürme Birlikleri (5355/18. Madde)
4. Sulama Birlikleri (5355/19. Madde)
5. Ülke Düzeyinde Kurulan Birlikler (5355/20. Madde)
6. Diğer Birlikler (5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, 2005)

Bunlardan Turizm Altyapı Hizmet Birlikleri, Kültür ve turizmi koruma ve gelişim bölgeleri ile turizm merkezlerinde, alanın bütüncül bir anlayışla korunması, geliştirilmesi, tanıtımı, kültür ve turizme ilişkin sosyal ve teknik altyapının

gerçekleştirilmesi ve işletilmesini sağlamak amacıyla alandaki bütün mahalli idarelerin katılımı ile bir mahalli idare birliği kurulur. Aslında Safranbolu ilçesi içinde olması gereken ideal birlik bu birliktir. Ancak ileride bahsedileceği hususlar üzerine köylere hizmet götürme birliklerinin bu fonksiyonu ifa etmek zorunda olduğunu söyleyebiliriz. Diğer birlikler konumuz dışında olduğundan açıklanmayacaktır.

3.1 MAHALİ İDARE BİRLİKLERİ VE ÖRNEK KÜLTÜR TURİZM UYGULAMALARI

Mahalli idarelerin turizm içindeki rollerini anlayabilmek için öncelikle yasal mevzuata bakmak gerekmektedir. Bu nedenle, mahalli idarelerle ilgili yasalarla beraber turizm ile ilgili yasalara da göz atmakta fayda vardır. Çalışmanın bu kısmında bu konular incelenecek ve bir sonuca varılmaya çalışılacaktır. Türkiye için bakıldığında mahalli idareler olarak; belediyeler, il özel idareleri ve köy idareleri ele alınabilir. Öncelikle mahalli idarelerin, turizm sektörü ile ilgili olarak yasalardan gelen bazı görevleri bulunmaktadır. Bu konu ile ilgili şu an yürürlükte olan yasalar olarak; 13.7.2005 tarih ve 5393 sayılı Belediyeler Yasasını, 23.07.2004 tarih ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyeleri Yasasını, 4.3.2005 tarih ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Yasasını, 1924 tarih ve 442 sayılı Köy Kanununu ve 26.05.2005 tarih ve 5355 sayılı Mahalli İdari Birlikleri Yasasını görmekteyiz. 5393 sayılı Belediyeler Yasasında; belediyeler, çeşitli hizmetler ile birlikte “turizm ve tanıtım hizmetlerini yapar ve yaptırır” diye bir tanım bulunmaktadır. 22.02.2005 tarih ve 5302 sayılı “İl Özel İdaresi” yasasında ise altıncı maddede, “belediye sınırları dışında kalan alanlarda il özel idareleri kültür ve turizm hizmetlerini sunmakla görevli ve yetkilidir” denmektedir (www.mevzuat.adalet.gov.tr). Fakat bu hizmetlerin ayrıntısı verilmemektedir. 1924 tarih ve 442 sayılı Köy Kanunu, 86 yıldan bu yana yürürlükte olan bir yasadır. Bu yasanın yerine geçmesi ile ilgili olarak düşünülen İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün 12.11.2009 tarih ve 28778 sayılı genelgesinde yer alan Köy Kanunu Tasarı Taslağında, turizm konusu ile ilgili olarak herhangi bir hüküm yer almamaktadır (www.mahalli-idareler.gov.tr). 26.05.2005 tarih ve 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Yasasında, belediyelerin hizmet sunumu konusunda birliktelik sağlayabilecekleri açıklanmakta, fakat bunların ayrıntısı verilmemektedir (Dede ve Güremen, 2013:56). Neticede, turizm sektörü ile ilgili olarak doğrudan ve somut bir hüküm bulunmamaktadır (www.tbmm.gov.tr). Yasal çerçeve olarak mahalli idarelerle ilgili yasaların yanı sıra; turizm ile ilgili yasalar da

incelendiğinde, 1982 tarih ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununda ve 24.7.2003 tarih ve 4157 sayılı Turizm ve Teşvik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun metinlerinde; “belediye”, “yerel yönetim”, “mahalli idare”, “il özel idaresi” gibi kavramların hiçbirinin geçmediği görülmektedir. Mahalli idareler ve Turizm ile ilgili yasalara ek olarak 8 Ekim 2006 tarihinde çıkarılan “Kent Konseyleri Yönetmeliği” de konumuz açısından önem arz etmektedir (Özbiçer, 1994:25). Yerel Gündem 21 kapsamında hazırlanan bu yönetmelikle birlikte Kent konseyleri YG-21 Program ortakları olarak kabul edilmiştir. Yönetmelikle belirlenen görevler çerçevesinde turizm ile ilgili olarak doğrudan görevleri olmasa dahi, kent kimliğine ilişkin kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkarak geliştirmek, sürdürülebilir gelişme sorunlarına yönelik uzun dönemli plan hazırlanması ve uygulanması gibi görevler dolaylı olarak turizm sektörü ile ilgili görevlerdir. Bu bağlamda Türkiye’deki bazı mahalli idare birliklerinin kısıtlı mevzuatlarıyla yaptıkları kültürel turizmi geliştirmeye yönelik projelere baktığımızda üç farklı mahalli idarenin faaliyetlerini görmekteyiz.

Mahalli idari birliklerden Altındağ Belediyesinin, Adana Büyükşehir Belediyesinin ve Diyarbakır İl Özel İdaresi tarafından yaptırılan kültür turizmine yönelik örnek uygulamalar aşağıda sıralanmıştır. Altındağ Belediyesi Sanat Sokağı, Altındağ Belediyesi Kültür Sanat Evi, Altındağ Belediyesi El Ürünleri Pazarı ve Gıda Pazarı, Mehmet Akif Edebiyat Müzesi, Mehmet Akif Kültür Parkı, Tarihi Kabakçı Konağı. Altındağ Belediyesi, yürüttüğü bu çalışmalarda Kültür ve Turizm Bakanlığı, Hacettepe Üniversitesi, Ankara Kalkınma Ajansı, Mimarlar Odası, çeşitli dernek ve sivil toplum kuruluşlarıyla destinasyonu geliştirebilmek amacıyla aktif işbirliği içerisinde bulunmaktadır. Altındağ Belediyesi Ankara’da ilk defa restorasyon çalışmalarını başlatmış, tarihi dokunun keşfedilmesini sağlamıştır. Böylece Hamamönü Ankara’ya önemli bir turizm merkezi olarak kazandırılmış, Ankara turizmine hareketlilik sağlanmıştır. Bununla birlikte Altındağ Belediyesi 2011 yılında Hamamönü restorasyon çalışmaları ile Avrupa Birliği’nden ödül almıştır. Hamamönü, Avrupa Parlamentosu tarafından 2011 yılı Avrupalı Seçkin Turist Destinasyonu seçilmiştir (www.migm.gov.tr).

Kültür turizmi; doğal alanları, anıtsal ya da sivil mimari yapılarını, sanat ürünlerini, koleksiyonları, kültürel kimlikleri, gelenekleri ve farklı dilleri kapsayan, somut ve somut olmayan kültür mirasının tüm ürünlerini paylaşmayı ve tanımayı

amaçlayan bir gezi türü olarak tanımlanıyor. ÇEKÜL (Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı) başkanı Sözen; bu bağlamda, Anadolu coğrafyasının barındırdığı doğa, tarih ve kültür zenginliği ve çeşitliliği, Türkiye'yi kültür turizminde iddialı bir sunucu konumuna taşıyor. Kültür turizmi, ülkemizin kültür mirasını korumak ve yaşatmak için önemli fırsatlar barındırırken, özellikle mahalli idareler için yeni yatırım ve iş olanaklarını, ekonomik kalkınma ve rekabet gücünü artıran seçenekleri de gündeme getirmektedir şeklinde açıklamalarda bulunmuştur (www.cekulvakfi.org.tr).

Yine Adana Büyükşehir Belediyesi Ali Münif Yeğenağa Caddesi Sokak Sağlıklaştırması Restorasyon Uygulaması Yapım İş'i başka bir örnektir (www.kultur.gov.tr).

Diyarbakır İl Özel İdaresi tarafından yaptırılan projeler de ilin kültürel mirasının tekrar gün yüzüne çıkmasına yardımcı olmuştur. İçkale Surlarının Restorasyonu Projesi, Ulu Cami ve Hanlar Bölgesi Renovasyon Projesi, Şeyh Mattahar Cami Minaresi (Dört Ayaklı Minare) Restorasyon Projesi, Diyarbakır Evlerinin Turizme Kazandırılması Projesi. Yapılan bu örnek uygulamalar sonucunda Diyarbakır iline gelen yerli ve yabancı turist sayısındaki artış 2012 yılında önceki 2 yıla nazaran % 56 artış sağlamıştır (www.diyarbakirkulturturizm.org).

3.2. KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİKLERİNİN TARİHİ

KHGB'nin gelişiminde 1967 yılında İçişleri Bakanlığı'nın ilgili yöneticilere gönderdiği bir yönerge ve bu yönerge doğrultusunda özellikle Kaymakam'ların, 1968 ve 1969 yıllarında birlik kurulması yönündeki girişimlerine hız vermelerinin etkisi büyüktür (Geray, 1999:35).

2005 yılına kadar birliklerin örgütsel durumunu gösteren açık bir yasal dayanak olmadığından 1580 sayılı Belediye Kanununun birliklere ilişkin maddelerine atıfta bulunurdu. Yalnız 5335 sayılı kanunun 2005 yılından itibaren çıkmasıyla, birliklerle ilgili çok şeyler değişmiştir.

5335 sayılı kanunun 5. maddesinde, birlik tüzüğü birliği kuracak mahalli idarelerin meclislerinde üye tam sayısının üçte iki çoğunluğuyla kabul edildikten sonra, valinin; birlik birden fazla ildeki mahalli idarelerin katılımı ile kuruluyorsa İçişleri

Bakanlığı'nın onayı ile kesinleşir (5335 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu Madde:5).

5335 sayılı yasanın 5. maddesine göre birlik tüzüğünde bulunması gereken hususlar şunlardır (5335 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu. Madde:5).

1. Birliğin adı ve amacı
2. Birlik üyesi mahalli idarelerin adı
3. Birliğin merkezi
4. Birliğin görev süresi, sona ermesi ve tasfiyesi
5. Birliğe devredilen görev ve hizmetler
6. Birlik meclisinin ve birlik encümeni toplantı dönemleri
7. Birlik üyesi, mahalli idarelerin her birinin birlik meclisinde kaç üye ile teslim edileceği ve seçilen üyelerin görev süresi ve birlik encümeni üye sayısı
8. Birlik üyelerinin, birliğin kuruluş ve faaliyet giderlerine katılma payları ve bu payların tespit yöntemi
9. Birliğin gelirleri, bütçe ve çalışma programlarına ilişkin hususlar
10. Birlik üyesi mahalli idarelerin ve bu idarelerin hizmet alanında yaşayanların birlik hizmetlerinden yararlanma usulleri
11. Tüzük değişikliklerinin nasıl yapılacağı

Bu kanun çıktıktan sonra, Köylere Hizmet Götürme Birlikleri ile ilgili, İçişleri Bakanlığı bu maddeyi baz alarak tip bir tüzük yayınlamış bütün Köylere Hizmet Götürme Birlikleri zorunlu olmamakla beraber kanuna uygun bir tüzük hazırlanmasını istenmiştir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye'de köy nüfusunun kent nüfusuna oranı yaklaşık % 76 - % 24 idi. 2000'li yıllara gelindiğinde ise tam tersi bir durum oluşmuş ve %65'lere varan kent nüfusuna karşılık % 35'lik bir kırsal nüfus kalmıştır (Kavruk,

2004:36). Ülkemizde yaklaşık 25 milyon vatandaş köylerde yaşamını sürdürmektedir. Bu demek oluyor ki, KHGB'leri ülkemiz nüfusunun 1/3'nden fazlasını vermiş olduğu hizmetler bakımından ilgilendirmektedir (Mıhçı, 2010:82).

3.2.1. Köylere Hizmet Götürme Birlikleri

İlçelerde, tarım ürünlerinin pazarlanması hariç olmak üzere, yol, su, kanalizasyon ve benzeri altyapı tesisleri ile köylere ait diğer hizmetlerin yürütülmesine yardımcı olmak, bizzat yapmak, yaptırmak ve kırsal kalkınmayı sağlamak üzere, tüm köylerin iştiraki ile o ilçenin adını taşıyan, köylere hizmet götürme birliği kurulabilir. Bakanlar Kurulu, bu konuda genel izin vermeye yetkilidir (Arslan, 2006:213).

3.2.2. Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin Yasal Dayanakları

3.2.2.1. 1982 Anayasası

Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin ilk ve temel yasal dayanağını Anayasamızın 127. Maddesi oluşturmaktadır. Mahalli İdare Birlikleri Anayasa'nın 127 nci maddesinde “ Mahallî idareler; il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir.” şeklinde tanımlanmıştır (Sayın, 2004).

3.2.2.2. 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu

Köylere Hizmet Götürme Birlikleri 26.05.2005 tarih ve 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu ile yasal bir yapıya kavuşmuş kuruluşlardır. Kanunun 18. Maddesi bu birliklerin kurulması, görevleri, yönetim yapısı ve diğer konuları düzenlemektedir (Can, H. 2006).

3.2.2.3. Köy Kanunu

1924 tarih ve 442 sayılı Köy Kanununun 13. Ve 14. Maddesinde yer alan zorunlu ve ihtiyari görevlerinin sayıldığı maddeler ile birliğe üye köylerin Muhtarlarının Birlik

Meclis üyesi olması nedeniyle Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin yasal dayanakları arasında yer almaktadır.

3.2.2.4. 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu

Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin yasal dayanakları arasında yer alan bir diğer yasal düzenleme ise, 22.02.2005 tarih ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunudur. Kanunun İl Özel İdarelerinin Giderleri başlıklı 43. maddesi ile ödenek aktarımı ve geçici 2. maddesi uyarınca personele işçi vizeleri çerçevesinde yasal dayanak oluşturmaktadır.

3.3. KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİKLERİNİN PERSONEL YAPISI

Birlikler faaliyetlerini yerine getirmede yararlanacakları personelin belirlenmesi konusunda henüz norm kadroya sahip olmayan kurumlardır. Bu nedenle personelin yasal bir statüsü bulunmamaktadır.

3.3.1. Birlik Personelinin Atanması

Birlik personeli birlik başkanı (Vali veya Kaymakam) tarafından atanmaktadır. Birlik personelinden birlik müdürü ve birim amirlerinin atanmaları konusunda birlik meclisine bilgi verilmesi zorunludur. Birlik personelinin işgal edeceği kadrolar birlik meclisince ihdas edilir.

3.3.2. Birlik Personelinin Tabi Olduğu Yasal Mevzuat

Mahalli idare birliklerinin personel yapısı İçişleri Bakanlığının 22.02.2007 tarih ve 26442 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik” ile yasal bir yapıya kavuşmuştur. Yönetmeliğin 2. maddesi “Bu Yönetmelik belediyeler ve bağlı kuruluşları ile belediye ve il özel idarelerinin üye oldukları mahalli idare birliklerinde istihdam edilen memur, sözleşmeli personel, sürekli işçi ve geçici iş pozisyonlarında çalıştırılanları kapsar” demek suretiyle hangi birliklerin yönetmeliğe dahil edilmesi

gerektiğini belirlemiştir. Bu hükme göre Köylere Hizmet Götürme Birlikleri veya Sulama ya da diğer birliklerin yönetmelik kapsamında personel istihdam edebilmeleri ve kadro ihdas edebilmeleri için üyelerinin arasında İl Özel İdaresi veya Belediye bulunması gerekmektedir.

Bu iki yerel yönetim biriminin üyesi olmayan birliklerin yönetmelik kapsamında personel istihdam etmesi mümkün görülmemektedir.

Üyelerinin tamamını köylerin oluşturduğu Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin personel istihdamına esas teşkil eden düzenleme ise; 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunudur. Kanununun 18. Maddesinin 4. Fıkrası” “Köylere Hizmet Götürme Birlikleri, ihtiyaca göre hizmet akdiyle personel istihdam edebilir. Ancak, köylere hizmet götürme birliklerinin yıllık toplam personel giderleri, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin Vergi Usul Kanununda belirlenen yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın %10'unu aşamaz” hükmünü getirmektedir.

3.3.3. Birliklerde Personel İstihdam Yapısı

Köylere hizmet götürme birlikleri yasal mevzuatı incelendiğinde kendi içerisinde üçlü bir yapı göstermektedir. Bunlar;

3.3.3.1. 4857 Sayılı İş Kanunu Kapsamında İstihdam Edilenler

Birlikler işçi çalıştırma yetkisine sahip olmakla birlikte bu konuda bütçe kısıtı ile karşı karşıyadırlar. Çalıştıracığı işçi sayısının hesabında, gerçekleşen en son yıl bütçesinin Vergi Usul kanununda belirtilen yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucunda bulunacak miktarın %10'unu aşmama kriteri uygulanmaktadır. Çalıştırılacak işçiler İşin niteliği gereği belirli süreli veya sürekli olarak istihdam edilebilmektedir.

3.3.3.2. 657 Sayılı Devlet Memurları Kapsamında İstihdam Edilenler

Üyeleri arasında Belediye veya İl Özel idarelerinin bulunduğu Köylere Hizmet Götürme Birliklerinde istihdam edilen personeldir. Personel özlük hakları açısından 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi olarak çalışmaktadırlar.

3.3.3.3. Görevlendirme Yöntemi ile Çalışan Personel

5355 sayılı Kanun 18/4. fıkrasında birliklerde çalıştırılmak üzere diğer kurum ve kuruluşlardan personel görevlendirilebileceği hükmü yer almaktadır. Bu yetki yine aynı madde ile İllerde Vali ya da Vali tarafından görevlendirilen Vali Yardımcısı, ilçelerde ise Kaymakamdır. Birliklerde görevlendirilecek personelin seçimi konusunda açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu konudaki yetki tamamen birliklerin başkanı olan illerde Vali, ilçelerde ise Kaymakamdır.

Birlik, birlik tüzüğüne kesinleşmesinden sonra Bakanlar Kurulunun izni ile kurulur ve tüzel kişilik kazanır. Birlik tüzüğü, birliği kuracak mahallî idarelerin meclislerinde üye tam sayısının üçte iki çoğunluğuyla kabul edildikten sonra Valinin; birlik birden fazla ildeki mahallî idarelerin katılımı ile kuruluyorsa İçişleri Bakanının onayı ile kesinleşir. Tüzük değişikliğinin nasıl yapılacağı birlik tüzüğünde gösterilir ve onaylanması hakkında tüzüğün onaylanmasına ilişkin usul uygulanır. Köylere Hizmet Götürme Birlikleri İhale Yönetmeliği adı ile 28.04.2007 gün ve 26506 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (www.alomaliye.com). Birlikler için kamu ihale kanununun dışında özel bir yönetmelik çıkartılmasının olumlu ve olumsuz yanları olduğunu ifade edebiliriz. Öncelikle ihale usullerinden Doğrudan temin kamu İhale Kanuna göre 2013 yılı için 14.755,00 TL iken birliklerin ise 44.756,00 TL dir. Bu harcamalarda birlikler için işlerin seri olarak yapılmasına kolaylık sağlarken öte taraftan yanlış uygulamalara ve su istimallere de sebebiyet verebilmektedir (www.dogrudentemin.org).

Özellikle zaman sıkıntısı olan işlerin pratik olarak yapılabilmesi için birlik ihale kanununun 21. maddesinde belirttiği gibi proje karşılığı bakanlıkların veya özel idarelerin gönderdikleri ödenekte doğrudan temin sınırı dört kat olarak uygulanmakta bu da 180.000,00 TL civarında bir işin Kamu ihale kanununda mümkün değilken birlikler tarafından doğrudan temin yapabilmelerine olanak sağlamaktadır. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun “Kapsam” başlıklı 2, “Tanımlar” başlıklı 3’üncü maddeleri hükümleri uyarınca, il özel idaresi veya belediyelerin ortak olmadığı

KHGB'leri, sözü edilen Kanun kapsamında değildir. 5355 Sayılı Merkezi İdare Birlikleri Kanunu'nun 22'nci maddesinde de belirtildiği üzere KHGB'leri, Sayıştay'ın dış denetimine de tabi değildir. Birlikler İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulunun görevlendirdikleri mülkiye müfettişleri marifetiyle 3 yılda bir denetlemektedir. Bu denetimlerde birliğin tüzüğünde belirtilen birliğin görev alanı dışındaki harcamalarda kişi borcu çıkartılmakta; bu borç birlik başkanı ve birlik personeline kesilmekte; ancak birlik encümenine borç çıkartılmamaktadır. Tüzüklerin tip tüzük olması, ilçelerin mevcut sosyal ve ekonomik durumuna göre özelleşmemesi sebebiyle Mülki İdare Amirleri birlik başkanı olarak yapacağı harcamalarda ilçenin gelişimine yön verecek turizm vb. işlerde tereddüt etmekte ve esnekliğini maalesef azaltmaktadır. Yine birliğin yetkilisi olarak birlik meclisi ve birlik encümeni sayılmışken; sorumluluğun sadece birlik başkanı ve birlik personeline yüklenmesi temel eksikliklerden biridir. Aşağıda ifade edileceği gibi tüm harcamalar ya encümen kararıyla ya da birlik meclis kararıyla alınmaktadır. KHGB'ler; kuruluş tarihleri eski olmakla birlikte, yeterince kurumsallaşamamış; fiktif (kurmaca), paravan (aracı) bir kuruluş olmaktan kurtarılamamıştır. Birkaç istisnası dışında, kadrolu memuru, daimi işçisi olan, taşınmaz mal, faaliyet konusu ile ilgili iş makinesi, araç ve gereç sahibi olan KHGB bulunmamaktadır (Esen, 2011:58).

3.4. KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİKLERİNİN GÖREVLERİ

Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin görevleri konusunda net bir çerçeve bulunmamaktadır. Birliklere ilişkin ilk ciddi düzenleme 1971 yılında İçişleri Bakanlığı tarafından tip tüzüğü hazırlanmış (Arslan, 2006:210) olup, tüzük 1990 yılında 1971-1990 arasındaki gelişmeler göz önüne alınarak İçişleri Bakanlığınca 1990 yılında 33 maddelik yeni bir tip tüzük haline (Arslan, 2006:211) dönüştürülmüş ve birliklerin tüzüklerini buna uygun olarak hazırlamaları istenmiştir. Bakanlık tarafından hazırlanan tip tüzükte bulunan görevler aslında birliklerin yasal dayanaklarını oluşturan kanunlar ile ilgili kurum ve kuruluşlara verilmiş görevlerdir. Fakat birliklerin tip tüzük

konusunda standart olmaması yanı sıra görevleri konusunda da tam bir birlik bulunmamaktadır.

3.4.1. 5355 Sayılı Kanunla Verilen Görevler

Kanun 18. Maddesinin a fıkrasında belirtilen aşağıdaki görevler birlik tarafından yerine getirilmektedir.

Birliğe üye Köylere ait, yol, su, kanalizasyon ve benzeri altyapı tesisleri ile köylere ait diğer hizmetlerin yürütülmesine yardımcı olmak, bizzat yapmak, yaptırmak.

3.4.2. 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile Verilen Görevler

Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları ile İl Özel İdareleri, Köylere Hizmet Götürme Birliklerine ödenek aktarmak suretiyle;

1. Köylere Yönelik olarak il sınırları içerisindeki her türlü yapım işleri
2. Bakım ve onarım işleri
3. Yol yapımı
4. Elektrik ve aydınlatma işleri
5. İçme suyu şebekesi, sulama suyu şebekesi yapımı
6. Kanalizasyon şebekelerinin yapımı
7. Köylere yönelik hizmetlere mahsus olmak üzere araç-gereç temini, bakım onarım işleri

3.4.3. 442 Sayılı Köy Kanunu

Köy Kanununun 13. ve 14. Maddelerinde yer alan zorunlu ve isteğe bağlı görevlerini yerine getirmek, yardımcı olmak veya bizzat yapmak, yaptırmak görevleri birlikçe yerine getirilmektedir.

3.4.4. Diğer Kanunlarla Verilen Görevler

Köylere Hizmet Götürme Birlikleri, diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca köylere yönelik hizmetleri bu kurumların isteği doğrultusunda yerine getirme görevini de üstlenmektedirler. Nitekim 5355 sayılı kanun 18. maddesinin 3. fıkrası; “İl özel

idareleri ile diğer kamu kurum ve kuruluşları; köye yönelik hizmetlerine ilişkin yapım, bakım ve onarım işlerini aralarında yapacakları anlaşmaya göre köylere hizmet götürme birlikleri aracılığıyla gerçekleştirebilir. Bu takdirde, gerekli kaynak bu birliklere aktarılır ve söz konusu iş, birliğin tâbi olduğu esas ve usûllere göre sonuçlandırılır.” demek suretiyle, Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin görev alanını oldukça genişletmiştir. Nihayetinde bunun uygulamasını birlik tüzüklerinde Kaymakam lojmanlarının bakım onarımı, tefrişi vb. harcamalarda bulunması olarak görmek mümkündür. Görüldüğü gibi mevzuat birliklere tamamen altyapının bakım ve onarımı temelli bir misyon yüklemiş ve köylerde yaşayan insanların fiziksel yaşam standartlarını arttırmayı hedef belirlemiştir (Memişoğlu, 2006:81). Ancak birliklerin başkanları kaymakamlar buldukları ilçelerde sadece kırsalın sorunu ile uğraşmamakta ve ilçenin ekonomik, sosyo-kültürel, ticari tüm potansiyelini değerlendirerek hükümet politikalarını kapsamlı bir şekilde yürütmekte; görev yaptığı bölgenin özelliklerine göre faaliyet alanlarında uzmanlaşmaya gitmektedirler (Can ve Yıldız, 2004:116). İşte bu noktada mevcut İl Kültür Turizm Müdürlüklerinin hantal ve kırtasiyeci yapısı; belediyelerin siyasi kaygılarla sınırlanabilen hizmet anlayışı karşısında objektif, hükümetin bölgesel makro plan ve hedeflerini okuyabilen ve uygulayabilen Kaymakamlara insanların yaşam kalitesini artırma ve tanıtımda büyük sorumluluklar düşmektedir. Mevzuat Kaymakamlara büyük görev ve sorumluluklar yüklerken, Kaymakamın elinde bu politikaları uygulayacak mali desteğin, insan kaynaklarının olması şarttır (Arslan, 2006a). İşte bu noktada her ne kadar kuruluş amacı dar kapsamda kırsalın altyapısını güçlendirmek olsa da birlikler, birlik başkanı pozisyonu ile köy muhtarlarını (Birlik meclis üyeleri olarak), seçilmiş il genel meclis üyelerini (encümen üyeleri olarak) aynı çatı altında toplamakta; birlik başkanının önderliğinde STK’ların, Belediyelerin, iş adamlarının katılımı ile çok aktörlü bir yönetim oluşturmaktadır (Güzelsarı, 2008:90). Bu da kişisel gayretlerle desteklenen ancak temelini tam oturtulmadığı bir sitemle turizme katkı sağlayan bir durumu ortaya çıkarmaktadır. Birliklerin özellikle kırsaldaki insanları temsil ettiği için ilçenin gelişim potansiyelinde

kırsalın söz sahibi olabileceği tek idari yapıdır. Ayrıca ilçe merkezleri gelişirken bu gelişime insan boyutuyla, personel boyutuyla, kültür, anlayış boyutuyla kırsalın entegre olması zorunludur (Kara ve Palabıyık, 2005:95).

3.5. KHGB TOPLUM KALKINMASI İLİŞKİLERİ

Yerel yönetim birliklerinin yerel birimlerin çeşitli nedenlerle (parasal, teknik, siyasi vs.) tek başlarına karşılayamadıkları hizmetleri ortaklaşa karşılamak amacıyla güçlerini birleştirmeleri sonucunda ortaya çıktıklarını ifade edebiliriz. Buradan hareketle yerel yönetim birliklerinin ortaya çıkışında toplum kalkınması düşüncesinin de önemli bir yeri olduğu bilinmektedir (Kara ve Palabıyık, 2005:120). Türkiye’de toplum kalkınması ve kırsal kalkınmayı gerçekleştirmek amacıyla kooperatifler ve birliklerden yararlanma düşüncesinin yanı sıra ilçe Özel Yönetimlerinin kurulmasına ilişkin görüşler de 1960’lı yıllardan itibaren akademik ve siyasal ortamlarda ele alınarak tartışılmıştır. Ancak güçlü merkeziyetçi bir yönetim yapısının benimsenmesi nedeniyle ilçe özel yönetimleri kurulamamıştır. Sonuç olarak, kooperatifçilik çalışmalarının istenilen sonucu vermemesi, il özel yönetimlerinin ilçelerde Kaymakamları dışlayan yapısı, ilçe özel yönetimlerinin kurulamaması, köylere götürülecek hizmetler için Kaymakamların mali imkânlarının yetersizliği gibi nedenler Kaymakamları yeni arayışlara itmiş, merkezi yönetimin de teşvik ve desteği sonucunda 1980 sonrasında Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin sayıları hızla artmaya başlamıştır (Arslan, 2006a). Ülkemizde Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin, mülki idare amirlerinin özel gayretleri sonucunda oluşturdukları bütçeleri ile gerek köylerde ve gerekse ilçe merkezindeki kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyaçlarının giderilmesi konusunda önemli hizmetleri gerçekleştirdikleri bilinmektedir. Köylere Hizmet Götürme Birlikleri kırsal alanda toplum kalkınması çalışmalarında önemli fonksiyonlar üstlenmenin yanı sıra, ülkemizdeki ödenek yetersizliği ve düzensizliği gibi nedenlerle vatandaş gözünde prestij kaybeden kamu kurum ve kuruluşlarına da kaynak oluşturmuşlardır (Arslan, 2006a).

Gerek toplum kalkınması çalışmalarının gerekse de yerel yönetim birliklerinin temel hedefi, küçük yerel toplulukların hızlı ve dengeli şekilde kalkınmalarını sağlamak için yerel potansiyelleri harekete geçirerek kalkınma sürecine sokmaktır (Zengin, 1999:181-184). Toplum kalkınması çalışmalarıyla hedeflenenler arasında kırsal alana hizmet götüren kamu kuruluşları arasında eşgüdüm sağlanması, yerel topluluğun

sorunlarının bilincine vararak bu sorunların çözümünde devlet tarafından yapılan çalışmalara destek olmaları da vardır. Yerel yönetim birlikleri de yerel toplulukların sorunlarını tanıyıp çözümlemede, demokratik alışkanlıkları kazandırmada kendi öz kaynaklarını birleştirerek, merkezi yönetim yardımlarının etkin ve verimli bir şekilde yerel hizmetlere kanalize edilmesine olanak sağlamaktadır. Kısaca iki kavram arasında amaç birliği vardır. Her iki uygulama da gelişmekte olan ülkelerin kırsal alanlarına yönelik kalkınma çabalarında birer kalkınma aracı olma özelliğine sahiptir. Kırsal alanların hızlı ve dengeli şekilde kalkınmaları ve yerel halkın ortak sorunlarının çözümüne katılmaları açısından birbirlerini tamamlayan yöntemlerdir (Gönül, 1977:138). Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi'nde kırsal ekonominin geliştirilmesi ve kırsal alanda yaşam kalitesinin yükseltilmesi amacıyla;

1. Kırsal ekonominin pazarla entegrasyonuna yönelik alt yapının geliştirilmesi,
2. İşletmelerin ve kırsal nüfusun hizmetlere erişiminin kolaylaştırılmasına,
3. Kırsal alan ve yerleşmelerin sağlıklı, yaşanabilir sürdürülebilir iş ve yaşama ortamı olarak güçlendirilmesine yönelik olarak, fiziki altyapının iyileştirilmesi ve sunulacak hizmetlerin etkinliğinin artırılmasının önemi belirtilmektedir (DPT, 2006a:24-25).

Bu açıdan da kırsal alana hizmet sunumunda önem kazanan mahalli idare birliklerinin etkinleştirilmesine önem verileceği ifade edilmektedir. Yine kırsal alt yapının geliştirilmesi açısından kırsal alana altyapı hizmetleri götüren birliklerin (sulama ve altyapı birlikleri gibi) destekleneceği belirtilmektedir (DPT, 2006a:21-22). Merkezi yönetim, yerel yönetimler ve yerel halkın güç birliği yapmaları sonucunda oluşan KHGB yerel gereksinmelerin karşılanması ve yerelin kalkındırılması amacına hizmet ederler. KHGB, ortak sorunların giderilmesi konusunda merkezi yönetim ile ilçedeki köy yerel yönetimlerini güç birliği yapmaya yönelttiğinden yerel halkta katılımcılık bilincinin gelişmesine katkıda bulunurlar.

KHGB'nin encümen (yönetim kurulu) ve birlik meclisi gibi yönetim ve karar organlarına köy muhtarlarının katılması yerel halkta siyasal bilincin gelişmesine yardımcı olmakta ve demokrasi kültürünün toplumun tabanına yayılmasına katkıda bulunmaktadır. Birlik başkanlarının tamamı birliklerin daha etkin ve verimli çalışmasını sağlamak için, Vali veya Kaymakamın birlik yönetim kurulu (encümen) başkanı olması gerektiğini savunmuşlardır. KHGB Vali/Kaymakamlar tarafından kurulup yönetilmekte,

tüm önemli kararlar da onlar tarafından alınmaktadır. İlçeye götürülecek hizmetlerin tespiti ve yürütülmesi konusunda birlik başkanının kaymakam olması olumlu bir durum olarak değerlendirilmektedir. Yerel halkta katılım bilinci gelişmemiş olduğundan köy muhtarları birliğe kaymakamın isteği üzerine katılmakta, Kaymakam birlik faaliyetlerine önem verirse birliğe ilgi göstermekte, aksi halde birlikle ilgili işlere ilgi duymamaktadır. Köy muhtarları, Kaymakamın birlik başkanı olmasını güç kaynağı olarak değerlendirmektedirler. Kaymakamların büyük kısmı kaymakamların aynı zamanda KHGB'nin başkanı olmasının demokratik ilkelerle çelişmediğini düşünmektedirler. Çünkü ilçelerde Kaymakamlardan başka birlik işlerini yürütebilecek bilgi ve tecrübeye sahip insanlar bulunmamaktadır. Birlikle ilgili kararlar oy çokluğu ile alınmakta ve birlik başkanı da dahil her üyenin sadece bir oy hakkı bulunmaktadır. Birlik başkanlarının tamamı ilçedeki idari birim amirlerinin (uzmanlar) birlik organlarına katılmaları gerektiğini savunmaktadırlar. Birlik başkanlarına göre, ilçelerde birlik çalışmalarını yürütme konusunda yetişmiş personel bulmak zordur. Bu nedenle, ilçedeki az sayıdaki yetişmiş personelin alanlarıyla ilgili konularda birlik organlarında yer almaları doğal bir durumdur.

3.6. SAFRANBOLU KHGB'NİN YAPISI

3.6.1. Amacı

442 Sayılı Köy Kanununu ve ilgili diğer mevzuatla köy idarelerine verilen görevler ile devletin, merkezi idareye ve dolayısıyla ilgili kurum ve kuruluşlara verdiği köylere yönelik görev ve hizmetlerin mevzuat uyarınca, kalkınma plan ve programları doğrultusunda ve birlik meclisince kabul edilecek çalışma plan ve programları ile birlik bütçesi dahilinde köy toplum kalkınması yararına birlik ve bütünlük içinde, koordineli olarak gönüllü köy katılımları da sağlanarak uygulanması. İlçe ve köy halkının yararına olan, tarım ürünlerinin üretim ve pazarlanması hariç olmak üzere, ekonomik, sosyal, eğitimsel, kültürel, sınai tesis ve hizmetleri yaptığı gibi İlçenin ekonomik ve sosyal kalkınmasını sağlayacak ürünlerini değerlendirecek her türlü sınai ve ticari işletmeyi kurar, işletir veya kuranlara yardımcı olur, ortak olur. Bu konularda diğer kuruluşlarla işbirliği yapar. İlçe ve köylerdeki her türlü eğitimsel, kültürel, bilimsel, sanatsal ve turizmi geliştirmeye yönelik faaliyetler ile bu faaliyetler içerisinde bulunan her türlü yapı ve tesisleri onarır ve yapar. Etüt, proje, röleve ve araştırma yaptırır. Sportif faaliyetleri bizzat yapar veya yapan kuruluşlara yardımda bulunur. Kaymakamlık

Makamının bu hizmetlerin yürütülmesinden ortaya çıkacak giderleri ile kamu kurumlarının birliğe yönelik hizmetlerine dair harcamalarına katkıda bulunur. Her türlü müteahhitlik hizmetleri, kum, çakıl ocağı açıp işletmek, her türlü araç-gereç alım satımı yapmak, gerekli demirbaş eşyayı satın alır. Ormansız alanlarda ağaçlandırma çalışması yapmak, Safranbolu İlçesine bağlı birimler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyacı olup, ödenek yetersizliği nedeniyle karşılayamadıkları her türlü araç, gereç, malzeme, kırtasiye ve demirbaşlarını imkanlar ölçüsünde alır, bu kuruluşların araçların akaryakıt, yedek parça, bakım ve onarım, teknik ve elektronik cihaz araç-gereç, telefon ve fakslarının bakım-onarım ve konuşma giderleri, temsil ağırlama, tören, toplantı, seminer, kurs ve buna benzer giderlerini karşılar. Safranbolu İlçesinin tanıtılması ve birliğin faaliyetlerinin anlatılmasına yönelik kitap, broşür, el ilanı, gazete ve benzerlerinin basımını yapar veya yaptırır.

Safranbolu İlçe sınırları içerisinde afete maruz kalan köylülere imkânlar ölçüsünde yardımda bulunur. Birliğin amaçlarını gerçekleştirmek için her türlü bağış ve yardımları kabul eder. Birlik meclisince, birlik başkanı ve birlik encümenine verilen yetkiye dayanılarak uygun görülen ve gerçekleştirilmesine karar verilen diğer her türlü faaliyetlerde bulunarak işleri yapar ve yaptırır. Yukarıda belirtilen hizmetleri yapmak için personel istihdam eder, her türlü araç ve gereci alır, organizasyonlar kurar. Üye köyler, birliğin amacı kapsamına giren ve birlik tarafından yapılması kararlaştırılan hizmetlerin yapılması için yardımcı olurlar. Bu konuda yasalarla verilen görev ve yetkileri birliğe devrederler.

3.6.2. Birliğin Organları

5335 sayılı kanuna göre Köylere Hizmet Götürme Birlikleri'nin organları birlik meclisi, birlik encümeni ve birlik başkanı olmak üzere üç tanedir.

3.6.3. Birlik Meclisinin Kuruluşu

Kaymakam başkanlığında üye köylerin muhtarları ve o ilçenin il genel meclis üyelerinin katılımından teşekkül eder. Birlik meclisinin seçilmiş üyelerinin görev süresi, mahalli idare seçimleri ile sona erer. Meclisin seçimle gelen üyeliklerinin boşalması durumunda yerine yedekleri getirilir. Muhtarlık ve İl genel meclisi üyeliğini kaybedenler, birlik meclisi üyeliğini de kaydetmiş sayılırlar. Seçilmiş üyelerin herhangi bir nedenle ayrılması veya zorunlu sebeplerle birlik meclisine katılmaması halinde durum Birlik Başkanlığına bildirilir ve yerlerine gelenler katılır. Köylere hizmet götüren

kamu kurum ve kuruluşlarının 1. derecedeki yöneticileri birlik genel kuruluna gözlemci üye olarak katılabilir, toplantı gündemine ilişkin görüşlerini açıklayabilir, ancak oylamalara katılamazlar.

3.6.3.1. Birlik Meclisinin Yetkileri

Safranbolu Köylere Hizmet Götürme Birliği'nin görev ve yetkileri 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanun' a göre 19 madde de aşağıdaki gibi düzenlenmiştir.

1. Yatırım plânı ve çalışma programını görüşmek ve kabul etmek.
2. Birliğin faaliyet raporları ile bütçe ve kesin hesabı kabul etmek, bütçede kurumsal kodlama yapılan birimler ile fonksiyonel sınıflandırmanın birinci düzeyleri arasında aktarma yapmak.
3. Borçlanmaya karar vermek.
4. Her türlü taşıt aracı ve iş makinesi ile taşınır-taşınmaz mal alımına, satımına, kiralanmasına ve takasına karar vermek.
5. Birlik tarafından yürütülecek hizmetler için uygulanacak ücret tarifesini belirlemek.
6. Şartlı bağışları kabul etmek.
7. Dava konusu olan ve miktarı 2.000,00 TL'den 12.000,00 TL' ye kadar birlik alacaklarının sulhen halline karar vermek.
8. Birlik yatırımlarının yap-işlet veya yap-işlet-devret modeli ile yapılmasına karar vermek.
9. Birlik başkanlık divanını, birlik encümen üyelerini ve meclis ihtisas komisyonu üyelerini seçmek.
10. Birlik teşkilâtına ait birimlerin kurulmasına karar vermek.
11. Birlik tüzüğünde yapılması gereken değişikliklerini görüşüp karara bağlamak.
12. Birlik tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek.
13. Birlik başkanıyla birlik encümeni arasındaki anlaşmazlıkları karara bağlamak.

14. Gerektiğinde ek bütçeyi karara bağlamak, bütçenin faaliyet programları arasındaki aktarma yetkisini birlik encümenine vermek, ek ve olağanüstü ödenek vermek.
15. Birlik personel kadrolarını ihdas etmek, değiştirmek ve iptal etmek üzere karar verip İçişleri Bakanlığına başvurmak, personel ücretlerini belirlemek.
16. Birliğe üye yerel yönetimlerin birliğe her yıl ödeyecekleri katılım pay oranlarını belirlemek ve gerekli gördüğünde bu oranlarda değişiklik yapmak,
17. Birliğin feshine karar vermek.
18. Birliğe üye olmak isteyen köylerin üyeliğini kabul etmek.
19. Bu tüzükte yazılı olmayan hallerde birlik başkanı ve birlik encümenine verilecek yetkileri tespit etmek.

3.6.3.2. Meclis Başkanlık Divanı

Mahalli idareler genel seçimlerini müteakip, Kaymakamın çağrısı üzerine 30 gün içerisinde Kaymakam'ın başkanlığında toplanarak, ilk iki yıl için, birinci ve ikinci meclis başkan vekili ile iki kâtip üye seçer. Seçilen başkanlık divanı ilk iki yıl için görev yapar, ilk iki yıldan sonra seçilen başkanlık divanı üyeleri, ilk mahalli idareler genel seçimine kadar görev yapar. Herhangi bir nedenle başkanlık divanında boşalma olması durumunda kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye seçilir.

3.6.3.3. Meclis Toplantı ve Karar Nisabı

Birlik meclisi; her yıl, Mart ve Kasım ayı içerisinde olağan olarak, birlik merkezinde toplanır. Meclis, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Toplantı salt çoğunluğu sağlanamadığında birlik toplantısı takip eden hafta içerisinde belirlenen günde yine aynı yer ve saatte yapılmak üzere ertelenir. İkinci toplantıda salt çoğunluk aranmaz. Ancak, sarar yeter sayısı meclis üye tam sayısının dörtte birinden az olamaz.

Birlik meclisi; meclis başkanı ve meclis üyelerinin üçte birinin talebi üzerine olağanüstü olarak toplantıya çağrılabilir. Gerekli nisap sağlanamazsa başkan tarafından toplantı 3 gün sonraya ertelenir. Ancak bu nisap üye tam sayısının dörtte birinden az olamaz. Ararlar katılanların salt çoğunluğuyla alınır. Olağanüstü toplantılarda çağrıyı gerektiren konuların dışında bir iş görüşülemez.

3.6.3.4. Birlik Meclisinin Kararlarının Kesinleşmesi ve Yürürlüğe Girmesi

Birlik meclisince alınan kararlar, birlik başkanına gönderilir. Birlik başkanı hukuka aykırı gördüğü meclis kararlarını geri gönderir. Meclis, kararında ısrar ederse 5 gün içerisinde başkan kararı mülki idare amirine gönderir veya valiye gönderir, bu süre zarfında herhangi bir işlem yapmaz ise kararlar kesinleşir. Tüzük değişikliğine ilişkin kararlar Karabük Valisinin onayı ile kesinleşir ve yürürlüğe girer. Kesinleşen meclis kararları Safranbolu Kaymakamlığı'na gönderilmekle yürürlüğe girer.

3.6.3.5. Safranbolu KHGB'nin Diğer KHGB'lerden Farkı

Köylere hizmet götürme birliklerini, ülke genelinde incelediğimizde ortak bir tip tüzüklerinin olduğunu, ancak birlik meclislerinin kararı ve valinin onayı ile bu birliklerin tüzüklerine, birliğin temel faaliyet alanı olan kırsal kalkınmayı ortadan kaldırmayacak şekilde, yeni görev ve sorumlulukların eklenebileceğini ifade etmek gerekir. Nitekim özellikle Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgemizdeki illerde eğitim seviyesinin ülke ortalamasına göre çok düşük olması bu bölgelerde birliklerin hem Kız çocuklarının okullaşması ile ilgili AB fonları ile desteklenen projelere eş finansman sağlayabilmesi, hem de Kalkınma Bakanlığı tarafından finanse edilen SODES projelerini yürütebilmesi hususunda tüzüklerine ilaveler yapılmıştır. Özellikle Türkiye'de turizm birliklerinin ve belediyelerin tüm ülkeyi kapsayacak bir şekilde yeterli sayıda olmadığı aşikârdır. Bu sebeple Türkiye'nin 891 ilçesinde de var olan birlikler tüm ülkedeki farklı destinasyonlara yönelik faaliyet alanı belirlemesi de kaçınılmazdır. Kars, Erzurum ve Iğdır gibi şehirlerde KHGB'lerce hayvancılığa yönelik süt ve süt ürünlerine yönelik tesislerin açılması, işletilmesi veya kiralanması faaliyetleri varken; Afyon ilçelerinde ise termal turizme yönelik veya mermerin temelde olduğu bir faaliyet alanı içerisine girmiştir. Bu bağlamda Safranbolu, Beypazarı, Midyat gibi tarihi ve kültürel dokunun yoğun olduğu ilçelerde de birlikler tarihi ve kültürel değerleri ön plana çıkaracak her türlü etkinlik, eğitim, restorasyon vb. projelerin içerisinde yer alması kaçınılmazdır.

Safranbolu KHGB'ne tahsis edilen Kaymakam Evi müzesi, Türkiye'de bir müzenin birliğe tahsis edildiği tek örnektir. Nitekim Safranbolu KHGB bu müzenin ziyaretçilerinden elde ettiği gelirlerle birliğin turizm faaliyetleri finanse etmekte, öte taraftan 20'ye yakın rehber ve güvenlik görevlisinin maaşını da vermektedir. Bünyesinde rehber çalıştıran Safranbolu ve Midyat KHGB olmak üzere iki birlik

mevcuttur. Öte taraftan 1999-2012 yılları arasında 95 adet kültürel projeyi bizzat gerçekleştiren ülke genelindeki tek birliğin Safranbolu KHGB olduğunu ifade edebiliriz. Avrupa Birliği, Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı, AB, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Karabük İl özel idaresi tarafından bu süre içerisinde 10 milyon TL'ye yakın hibe almış ve bunu tamamen kültürel kalkınmaya yönelik yatırıma dönüştürmüş tek birliktir.

UNESCO tarafında Dünya Miras Şehri olarak kabul edilen Safranbolu ilçesini Kültür ve Turizm Fuarı EMİTT'te 2011, 2012 ve 2013 yılında Karabük ilinden ayrı olarak temsil eden birlik bu yönüyle de bir ilke imza atmıştır. KHGB'ler genellikle hizmet alımları kırsal kalkınmaya yönelik faaliyetler için denetim elemanları şeklinde olurken; Safranbolu KHGB'nin hizmet alım bütçesinin %78' ini kültürel faaliyetler ve bilinçlendirmeye yönelik organizasyon yapan şirketlere ve proje birimlerine aktarmıştır. 143.600,00 TL sadece doğa turizmine yönelik yürüyüş parkurlarına harcama yapmış olan birliğin diğer birliklerden en temel farklarından biri de köylere yönelik altyapı çalışmalarının yanında köylülerin de bu turizm ile entegre olması ve pay alabilmesi için yöresel ürünlerin satıldığı köy pazarını kurmasıdır ki, kırsal kalkınmaya turizm ayağını getirmiş bir çalışmadır. Ülke genelinde gerçekleştirilen kültürel faaliyetlerle eşgüdüm içerisinde olan birlik 2011 yılının Japon-Türk dostluk yılı olması münasebetiyle Safranbolu'daki etkinliklere 1.677,00 TL harcanmış ve Safranbolu tarihi evlerinin ½ oranındaki maketi Japonya'ya gönderilmiştir. Bu noktada da ülke genelinde turizm politikaları ile eşgüdüm içerisinde hareket edip faaliyet düzenleyen tek birliktir.

3.7. YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİNİN SORUNLARI

Yerel yönetim birliklerinin sorunlarını belli bir sınıflandırmaya tabi tutmak zordur. Sorunlar çoğu zaman tek bir nedenden kaynaklanmaz. Örneğin, birliklerin istihdam ya da personel sorunu olarak belirlenebilecek sorunlarının temelinde mali kaynak eksikliği, başka bir ifadeyle finansman sorunu vardır. Bu sorun hukuki nedenlerden de kaynaklanıyor olabilir. Dolayısıyla yapılacak sınıflandırmada sorunun sadece bir boyutuna dikkat çekilmiş olunur. Yerel yönetim birliklerinin sorunlarını genel olarak aşağıdaki gibi sınıflandırabiliriz:

3.7.1. Hukuki Sorunları

Yerel yönetim birliklerine ilişkin çerçeve yasanın uzunca bir süre çıkmaması ve yerel yönetim birliklerine gereken önemin uzunca bir süre verilmemesi nedeniyle birçok

sorun ortaya çıkmıştır. Bu sorunların büyük bir kısmı devam etmektedir. Yürürlükte olan mevzuattaki belirsiz, eksik ve hatalı ibarelerden kaynaklanan sorunlar, hukuki sorunların başında gelir. 5355 sayılı Kanun'da yeterince net olmayan kavramlara, ibarelere yer verilmesi önemli bir sorun teşkil etmektedir (Sayın, 2005:47).

3.7.2. Denetime Yönelik Sorunları

Yerel yönetim birliklerini, merkezi idare adına mülkiye müfettişleri ve kontrolörler denetlemektedir. Mülkiye müfettişleri ve kontrolörler tarafından yapılan denetim idari vesayet denetimidir. İçişleri Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından birliklere yönelik hazırlanan teftiş raporunda birliklerinin denetimine ilişkin ayrıntılı düzenlemeler yapılmıştır. Birlikler mülkiye müfettişleri tarafından her yönüyle denetlenmektedir (<http://www.icisleri.gov.tr>). Burada temel sorun bunun yerel yönetim birliklerini olumsuz etkileyip, etkilemeyeceğidir. Bu hususun öncelikle incelenmesi gerekir. Gelişmiş demokrasilerde merkezi idarenin yerel yönetimler üzerindeki etkisinin, bir başka anlatımla denetiminin, olabildiğince az olması istenilir. Türkiye'de yerel yönetim birliklerine ilişkin merkezi idarenin mülkiye müfettişleri aracılığı ile yaptığı denetim hiyerarşik denetime benzer bir nitelik taşımaktadır. Yerel yönetim birliklerinin merkezi idare adına olabildiğince ayrıntılı denetlenmesinin yerel yönetim birlikleri açısından olumsuz sonuçları olacağı muhakkaktır. Bu tarz denetim, yerel yönetim birliklerini hizmet yapmaktan alıkoyacak, herhangi bir sorun yaşanmasından korkan birlik yöneticilerinin iş yapmasını engelleyecektir.

3.7.3. Mali Kaynak Yetersizliği

Yerel yönetim birliklerinin en önemli sorunudur. Birçok sorunun altında yatan temel etmendir. Mali kaynak yetersizliği veya finansman sorunu olarak da ifade edebileceğimiz bu sorunun çözüme kavuşturulması çok önemlidir. Yerel yönetim birliklerinin kuruluş amacını gerçekleştirebilmeleri için yeterli bir gelire sahip olmaları gerektiği açıktır. Yerel yönetim birliklerinin üstlendikleri görevlere nazaran mali kaynakları çok yetersizdir. Yerel yönetim birliklerine yapılan bir araştırmada, birliklerin başarısızlık nedenleri arasında birinci sırada parasal kaynak yetersizliğinin yer aldığı tespit edilmiştir (Altıntaş, 2000: 48).

3.7.4. Birlik Personel İstihdamına Yönelik Sorunlar

Yerel yönetim birliklerinin sorunlarından bir tanesi de istihdama yönelik sorunlarıdır. Yerel yönetim birliklerinin geçici işçi vb. çalıştırarak istihdama yönelik bazı sorunlarını çözebilmeleri olası ise de, özellikle kalifiye elaman gerektiren hizmetleri sunmada sıkıntı yaşadıkları gerçektir. (Esmer, 2008:104)

Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin Personeline yönelik sorunların başında personel istihdamı konusunda norm kadro çerçevesinde bir yapıya sahip olmamalarıdır. Norm kadronun olmaması bu kuruluşlarda personel istihdamını önemli ölçüde kısıtlamaktadır. İstihdama yönelik sorunların başında personel temin etmenin güçlüğü gelmekle birlikte, mevcut personelin eğitilmesi de önemli bir sorun olarak durmaktadır. Yerel yönetim birlikleri konusunda kaliteli ve amaca uygun hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim almış personel istihdam edilmesinin, yerel yönetim birliklerinin başarısında büyük öneme sahip olduğu açıktır. Ancak, hâlihazırda personelin eğitilmesine yönelik birliklerinin sorun yaşadıkları aşikârdır (Esmer, 2008:106).Yerel yönetim birliklerinin sorunlarından bir tanesi de istihdama yönelik sorunlarıdır.

Yerel yönetim birliklerinin geçici işçi vb. çalıştırarak istihdama yönelik bazı sorunlarını çözebilmeleri olası ise de, özellikle kalifiye elaman gerektiren hizmetleri sunmada sıkıntı yaşadıkları gerçektir. Birliklerin personel durumu, Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik ile belli bir aşamaya gelmiştir. Bu norm kadro standartları ancak mali koşulların iyileştirilmesi çerçevesinde uygulanabilirlik kazanır. Belediye ve il özel idarelerin oluşturduğu birlikler dışında kalan Köylere Hizmet Götürme Birlikleri, sulama birlikleri, içme suyu birliklerinde personel yetersizliği beklenen hizmet ve başarıyı tıkanma noktasına getirmektedir (Esmer, 2008:104-112). İstihdama yönelik sorunların başında personel temin etmenin güçlüğü gelmekle birlikte, mevcut personelin eğitilmesi de önemli bir sorun olarak durmaktadır. Yerel yönetim birlikleri konusunda kaliteli ve amaca uygun hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim almış personel istihdam edilmesinin, yerel yönetim birliklerinin başarısında büyük öneme sahip olduğu açıktır. Ancak, hâlihazırda personelin eğitilmesine yönelik birliklerinin sorun yaşadıkları aşikârdır. KHGB'leri personelinin çalıştıkları kurumların üstlenmiş olduğu kamusal görevlerin aksine Devlet memurları kanunu kapsamı dışında bırakılmaları bu alandaki en önemli eksikliklerdir.

Birliklerin kendi personelini temin etmesinin yasal olarak imkânsızlığı açığın görevlendirme yoluyla kapatılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu uygulamada ortaya çıkan en temel sorun ise, görevlendirmenin hangi kriterlere göre yapılacağı sorunudur. Gerçekten de birlik başkanlarınca ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşlarından personel görevlendirme yetkisinin bulunması, bu konuyu istismara açık hale getirebilecek bir durumdur. Köylere Hizmet Götürme Birliği sayısı ile çalışan personel sayısına bakıldığında ciddi şekilde bir oransızlık görülmektedir. Ülke çapında her il ve ilçede kurulmuş bulunan birliklerde nitelikli personel sayısı toplamı 630 olarak gerçekleşmektedir. Sayısal olarak karşılaştırıldığında birlik başına bir nitelikli personelin dahi düşmediği görülmektedir.

Bu durum birliklerin görevlerini gereği gibi yerine getirmede karşı karşıya kaldığı en önemli sorundur. %10'luk bütçe kısıtı ve bu miktarın görevlendirme, huzur hakkı ve iş akdiyle çalıştırılması öngörülen personel arasında dağıtılacağından personel istihdamı neredeyse imkânsız hale gelmektedir. Safranbolu örneğinde de mali yetersizlikler, kalifiye ve yetişmiş personel eleman bulunamaması kültür turizmine ve sürdürülebilir turizme maalesef olumsuz birçok etkisi vardır.

3.7.5. Yönetim Sorunları

Yerel yönetim birliklerinin sorunlarından birisi de yönetiminden kaynaklanan sorunlardır. Yerel yönetimin işleyişinden kaynaklanan sorunlar olarak da ifade edilebilir. Yerel yönetim birliklerinin yöneticilerinin yerel demokrasi geleneğine uygun olarak merkezi idarenin etkisi olmadan seçilmesi önemlidir. Ancak gerek uygulamada, gerekse mevzuattan kaynaklanan sebeplerden dolayı birçok yerel yönetim birliğinin başkanı Valilerden, vali yardımcılardan ya da Kaymakamlardan oluşturulmaktadır. Başkanları Valilerden ve Kaymakamlardan oluşan yerel yönetim birliklerinin diğer yöneticilerinin başkandan bağımsız hareket etmesi beklenilemez. Yerel yönetim birliklerine yerel yönetim meclislerince seçilen üyeler konusunda gerekli özenin gösterilmediği bilinmektedir. Birlik meclis üyelerinin ya kişisel itibar ya da siyasi saiklerle seçiliyor olması önemli bir sorundur (Zengin, 1999: 38).

3.7.6 Yerel Yönetim Birliklerinin Sorunları Hakkında Çözüm Önerileri

Yerel yönetim birliklerinin kuruluş amacı, yapacağı hizmetler ve oluşum şekillerine bakılarak hukuki statüsünün tam olarak belirlenmesi lazımdır. Yerel yönetim birliklerinin kendine özgü bir kurum olduklarına şüphe bulunmamaktadır. Ancak

uygulamada dördüncü yerel yönetim birimi olarak görülmektedir. Diğer taraftan, yerel yönetim birlikleri, hem kamu kurumu hem de hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşu olarak ifade edilmektedir (Zengin, 1999:38). Öncelikle hukuki yapısının tartışmaya el vermeyecek şekilde gerek anayasal düzeyde, gerekse yasal düzeyde netleştirilmesi gerekir.

Yerel yönetim birliği kurulurken Bakanlar Kurulu izni gerekirken, birliğe katılmada ve birlikten ayrılmada bu izin gerekmemektedir. Bunun idare hukukunun genel prensiplerinden olan “*usulde paralellik*” ilkesine aykırı olduğu açıktır. Birlikten ayrılmada birlik ortağı yerel yönetimin kendi meclisinde alacağı bir kararın yeterli olması ayrı bir sorundur. Bu nedenle birlik kurulurken gerekli olan Bakanlar Kurulu izni diğer aşamalarda da gerekli olmalıdır. Birlikten ayrılmada ortakların meclisinin tek bir kararının yeterli olmaması gerekir. Buna ilişkin sınırlayıcı ve zorlaştıracı hükümlerin konulması yerinde olacaktır.

Yerel yönetim birliklerinin başarısız olmalarındaki en önemli sebep, onların yeterli mali kaynağa sahip kılınmamasıdır. Mali kaynak yetersizliği birçok sorunu da beraberinde getirir. Yerel yönetim birliklerinin sürekli ve düzenli bir mali kaynağa ihtiyacı vardır. Yerel yönetim birliklerinin en önemli gelir kaynağının yerel yönetim birliğini oluşturan ortaklardan her yıl kesilen katılma payları olduğunu, buna ilişkin yerel yönetim birimlerinin ve iller bankasının hassas davranmadıkları daha önce söylemiştik. Bu itibarla, katılma paylarının birliğin görevleri ile doğru orantılı olacak şekilde belirlenmesi ve bu payların düzenli bir şekilde birliğe aktarılmasına yönelik düzenlemeler yapılmalıdır. Yerel yönetim birliklerinin belli konularda yerel nitelikli vergilerden pay alması sağlanmalıdır (Zengin, 1999:38). Yerel yönetim birliklerinin kendi öz gelirlerinin olmasına olanak verilmelidir. Son yıllarda birlik kurulmasında yoğun bir artış yaşanmıştır. Gerektiği gibi denetlenemeyen birliklerin sayısındaki bu hızlı artış ileride birtakım ciddi sıkıntıların doğmasına neden olabilir. Dağınıklık, karmaşa ve denetimsizlik, aynı sınırlar içinde etkinlikte bulunan çok sayıda birliğin ortaya çıkmasına neden olmakta, bu da kaynak kullanımında savurganlığa neden olabilmektedir.

4. BİR KÜLTÜR KENTİ OLARAK SAFRANBOLU

4.1. SAFRANBOLU İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

Safranbolu, Batı Karadeniz Bölgesi'nde, denizden kuş uçuşu 65 km içeride bulunan bir ilçedir. Koordinatları 41⁰-16' kuzey enlemi, 32⁰-41' doğu boylamıdır. Zonguldak iline bağlı bir ilçe konumunda iken 1995 yılında il olan Karabük'e bağlanan Safranbolu il merkezinden yalnızca 8 km uzaklıktadır. İlçe, Karabük (Merkez ilçe, Ovacık ve Eflani İlçeleri), Bartın (Ulus ilçesi) ve Kastamonu (Araç ilçesi) illeri ile çevrilmiştir (Aksoy ve Kuş, 2003:8).

4.1.1. Safranbolu'nun Coğrafi Yapısı

4.1.1.1. Yüzey Şekilleri

Coğrafi bakımdan ilçe engebeli bir bölgede yerleşmiştir. İlçenin en alçak noktası 300 metre, en yüksek noktası 1750 metre, şehir merkezinin en alçak noktası 400 metre, en yüksek noktası ise 600 metre civarındadır. İlçenin yüzölçümü 1013 km² olup bunun büyük bölümü ormandır. İlçenin jeolojik yönden oluşumu ilginç özellikler arz eder. Derin ve uzun kanyonların yanında büyük mağaralar, dağ yamaçlarındaki mağara ağızlarından çıkan büyük çaplı sular bulunmaktadır.

Şehir merkezi de ilginç bir jeolojik yapının üzerinde kurulmuştur. Tokatlı (Gümüş), Akçasu ve Bulak deresi üç ayrı kanyon yaparak şehirden geçer, daha sonra Araç Çayı'na karışırlar. Çarşı kesiminde bu kanyonların dar kesimleri üzerinde kurulmuş yapılar görmek mümkündür (Akman, 2000:21).

4.1.1.2. Akarsular

"İlçeden geçen belli başlı akarsular; Araç Çayı, Soğanlı Çayı ve Ovacuma Deresi'dir. Bunların dışında çoğu büyük kanyonlar oluşturan ancak su miktarı fazla olmayan çok sayıda derecikler bulunmaktadır" (Aksoy ve Kuş, 2003:10).

4.1.1.3. İklim

Safranbolu'nun kuzeyinde yer alan dağ sıraları ılımlı deniz etkisinin içerilere girmesine engel olur. Bu nedenle iklim, Karadeniz iklimi ile İç Anadolu iklimi arasında geçiş özelliği gösterir. Bunu en iyi şekilde dağ ve tepelerin kuzey ve güney yamaçlarındaki orman alanlarının gürlük ve bitki türlerindeki farklılıklarla görmek mümkündür. Yazlar sıcak, kışlar soğuk, baharlar ılık serin geçer. İlkbahar ve sonbahar

oldukça uzun geçer. Yağışlar ilkbahar, sonbahar ve kış aylarına yayılmıştır. Özellikle son yıllarda yaz ayları kurak geçmektedir. Yıllık yağış miktarı ortalama 500 mm, nem oranı % 60 dolayındadır. Yıllık kar yağışlı gün sayısı ortalama 35'tir (Aksoy ve Kuş, 2003:8).

Şehir merkezinin farklı yükseklikler üzerinde kurulmuş olması ve çevresinde ormanların bulunması nedeniyle Çarşı kesimiyle Bağlar arasında ısı farklılıkları vardır. Vadilerin yan yamaçları üzerinde bulunan Çarşı kesimi (Eski Safranbolu) daha ılık, rüzgârdan korunmalı ve bu nedenlerle de kışlık ikamet bölgesidir. Buruya kışın daha az kar düşmektedir. Daha yüksekte bulunan Bağlar kesimi ise hava akımlarına açık, yaz aylarında serin, kış aylarında karlıdır ve bu özellikleri nedeniyle şehrin yazlık ikamet bölgesidir (Akman, 2004:9).

4.1.1.4. Bitki Örtüsü

Bölgenin yüzey örtüsü büyük ölçüde ormanlıktır. Hem geniş yapraklı hem de iğneli ağaçların bir arada bulunduğu Safranbolu ormanları her mevsimde ayrı güzellikler oluşturmaktadır. Bölge ormanlarında sarı, kırmızı ve yeşilin tüm tonlarını görmek mümkündür. Yükselti farklılıkları bir yandan iklimi ve bitki örtüsünü değiştirirken diğer yandan doğa sporları için uygun ortamlar yaratmaktadır. Sarıçiçek, Ahmet Usta ve Uluyayla serileri orman güzelliklerinin yoğunlaştığı bölgelerdir. Yoğun orman alanları ve coğrafi yükseltiler bölgede büyük yaylaların oluşumuna imkân sağlamıştır. Alçak kesimlerde yaşayanlar, yazın sıcak dönemlerinde hayvanlarıyla birlikte yaylalara çıkmaktadır. Sarıçiçek Yaylası ve Uluyayla yörenin en büyük iki yaylasıdır.

4.1.2. Safranbolu'nun Tarihi

Safranbolu ve çevresinde tarih öncesi ve tarih devirlerinin aydınlatılması açısından önemli sayılabilecek 32 adet tümülüs ve 4 adet büyük höyük bulunmaktadır (Aksoy ve Kuş, 2003:10).

Tarihi yaklaşık 4000 yıllık olan Safranbolu ilk olarak en eski uygarlık olan Gasgaslara ve sonrasında Hititler, Lidyalılar, Persler, Romalılar, Selçuklular ve Osmanlılar gibi birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır (Uğur 2012:53).

Türklerin Anadolu'ya gelmesinden sonra, Safranbolu tarihi gelişmeye başlamıştır. Tarihi Bizanslıların ve Türklerin elinde şekillenen kent, 18. yy'dan itibaren

önce Zagfiranbolu adıyla anılırken 1940'lerden sonra Safranbolu adını almıştır (Gönenç, 1994:6).

Safranbolu 1071 Malazgirt Savaşı'ndan önce Paflagonya adı verilen bir eyaletin içinde yer almıştır. Bu eyalet, en geniş sınırlarıyla doğuda Kızılırmak, batıda Sakarya Nehri, kuzeyde Karadeniz ve güneyde Ankara yakınlarına kadar uzanan bir alanı kapsamaktadır. Tarih boyunca bu bölgede çeşitli kavimler ve değişik uygarlıklar yaşamıştır. Safranbolu'da yaşayan ilk kavim, M.Ö. 1300 yıllarına kadar hükümdarlık sürmüş olan ve Hititlerle akraba olduklarını belirten Gasgaslar'dır. Onlardan sonra yöreye egemen olan kavimler sırasıyla, Hititler, Dorlar, bölgeye adını veren Paflagonlar, Kimerler, Lidyalılar, Persler (İranlılar), Kapadokyalılar, Elenler (Eski Yunanlılar), Pantlar, Galatyalılar, Bitinyalılar ve Romalılardır (Yazıcıoğlu, 1982:9).

Büyük Selçuklu Devleti'nin kurulmasından sonra Türklerin Anadolu'da ilerlemeleri hız kazanmıştır. Yeni fethedilen yerlere iyi bir devlet politikasıyla derhal Türkmenler yerleştirilmiş ve bu yerleştirmeler sürekli devam etmiştir. Malazgirt Savaşı ile Anadolu'nun kapıları açıldıktan sonra, Safranbolu ve civarına da göçebe Türkler yavaş yavaş yerleştirilmeye başlanmıştır. Türkmen boyları, Anadolu içinde büyük bir hızla Anadolu'ya ilerleyerek önce Kastamonu Ankara-Eskişehir-Kütahya-Denizli hattını tutmuşlar ve daha sonra kuzeyde bu hattın batısını zorlayarak Kastamonu-Safranbolu- Gerede hattı üzerine yerleştirilmiştir (Akman, 2004:3).

Emir Hüsameddin Çoban 1213 yılında Kastamonu'yu Bizanslılardan sonuncu kez alarak, Selçuklu Sultanınca sağ ve uç Beylerbeyi olarak atanmış ve böylece yörede Çobanoğulları Beyliği Dönemi başlamıştır. Bağımsız uç beyliği oluncaya kadar Osmanlılar da bu beyliğe bağlı kalmışlardır. Bu beylik 1309'da Candaroğulları tarafından yıkılmıştır (Öztuna, 1996:56).

Selçuklu Devleti'nin Anadolu üzerindeki otoritesi zayıflamaya başladıktan sonra, Kastamonu'daki uç Beylerbeyi'nin de uç bölgesi üzerindeki otoritesinin kaybolduğu anlaşılmaktadır.

Bu durumda Safranbolu yöresinin 1280 yıllarından sonra hangi siyasi güce bağlı olduğu sorusu ortaya çıkmaktadır. En geç 1309 yılında kurulduğu kabul edilen Candaroğulları Beyliği, Safranbolu'yu 1326 yılında almıştır (Köprülü, 1959:37).

1291 yılında Safranbolu ve civarında akınlar Osman Bey tarafından yapılmıştır. Sakarya vadisindeki Sorkun, Taraklı, Göynük tarafları kuşatılmıştır (Uzunçarşılı, 1982:82). Osmanlılardan Orhan Bey'in oğlu Gazi Süleyman Paşa Safranbolu'yu 1354 yılında Candaroğulları Beyliği'nden almıştır. Gazi Süleyman Paşa çeşitli kaynaklarda hep Safranbolu Fatihisi olarak gösterilmektedir. Oysaki Safranbolu o devirde de bir Türk beyliğinden alınmıştır. Yani, Osmanlılar Safranbolu'yu aldıklarında Safranbolu zaten Müslüman'dı.

1354 yılından itibaren Safranbolu yöresi, iki Türk Beyliği Osmanoğulları ve Candaroğulları arasında sınır haline geldiğinden bu iki beylik arasındaki, Kastamonu bölgesine egemen olma mücadelesinin geçtiği alan olmuştur ve beylikler arasında birkaç kere el değiştirmiştir. Bu dönemde Osmanlıların yöreye yoğun biçimde göçebe nüfus yerleştirdikleri anlaşılmaktadır. Bu göçebe topluluklara "Yörükhan-ı Taraklı" adı verilmiştir. Yıldırım Beyazıt 1392 yılında Candaroğlu Bey'i Kötürüm Beyazıt'ın üzerine yürümüş ve buraları Osmanlı Devletine katmıştır. 1402 Ankara Savaşı'nda yenilen Yıldırım Beyazıt'ın ordularının bozukluğundan yararlanarak Candaroğlu Beyi İsfendiyar Bey, Safranbolu'yu yeniden Beyliğine katmıştır. Fakat 1416 yılında Çelebi Sultan Mehmet'in ölümünü fırsat bilerek İsfendiyar Bey, Safranbolu kalesini tekrar muhasara etmiştir. (Akman, 2004:6).

4.1.3. Safranbolu Tarihinde İdari Yapı

Safranbolu, Bizans idaresinde de bölgenin merkezi konumundadır. Safranbolu kalesinde askeri garnizon bulunduğu ve bölgenin bu merkezden idare edildiği anlaşılmaktadır. Osmanlı döneminde de Safranbolu önemi korumuştur. Uzun süre Sancak Beyliği olmuştur. O devirde Safranbolu'da bulunan göçebe aşiretler bir kadiya bağlıdır. Bu gezici kadılığın merkezi bugünkü Yörük Köyü'dür ve bu kadılığa "Yörükhan-ı Taraklı Borlu" kadılığı adı verilmiştir (Yazıcıoğlu, 1982:2).

XV. yüzyılın birinci yarısı ile XVI. yüzyılın ilk yarısında Güneydoğu Avrupa'ya Safranbolu'dan göçmen nakledilmesi bu yıllarda da Safranbolu'ya göçmenlerin gelmeye devam ettiği göstermektedir. 1692 yılına kadar Safranbolu, merkezi Kütahya olan Anadolu Beylerbeyliği'nden sancak merkezi olan Bolu'ya bağlı kalmış, 1692 ile 1811 yılları arasında ise Kastamonu sancağına bağlanmıştır (Tunçözgür, 1997:7).

Sultan III. Selim ile birlikte Safranbolu'nun İstanbul ile ilişkilerinin olağanüstü düzeyde olduğu görülmektedir. Safranbolulular, devletin sadrazamlık dahil üst

kademelerinde görev almışlardır. Bu sıralarda Kastamonu sancağındaki kötü idarenin de etkisiyle Safranbolu, Kastamonu sancağından ayrılarak Bolu Safranbolu birleşik sancağı kurulmuş, 1826 yıllarında ise bu bileşik sancak Bolu ve Viranşehir sancakları olarak ayrılmışlardır. Viranşehir sancağının merkezi Safranbolu'dur.

1841 yılında Bolu, Kocaeli ve Viranşehir sancakları Bolu vilayeti adı altında birleştirilmiştir. Safranbolu'nun sancak beyliği 1865 yılında kaldırılmış, Kastamonu sancağına bağlanmıştır. 1870 yılında Safranbolu sınırları ve yetkileri genişletilmiş Kastamonu merkezine bağlı bir kaza merkezidir. Kastamonu merkezine bağlıdır. Aynı yılda Safranbolu'da belediye kurulmuştur. İlk Belediye Başkanı Hacı Muhammet Ağa'dır. Safranbolu bu şekilde 1927 yılına kadar Kastamonu'ya bağlı kalmış, aynı yıl Zonguldak iline bağlanmıştır. Karabük'ün 1995 yılında il olmasıyla son olarak Safranbolu, Karabük'e bağlanmıştır (Aksoy ve Kuş, 2003:11).

4.1.4. Tarih Boyunca Safranbolu'ya Verilen Adlar

Kentin, Türkler tarafından fethinden edilen önce bilinen adları, Teodorapolis, Germia, fetih sırasında da Dadybra'dır. Safranbolu'nun kurucusu olduğu bilinen Teodora, bir İyon prensesidir. Rivayete göre Kalealtı İlkokulunun karşısındaki Sandal Burun denilen tepenin üzerine gömülüdür. O zamanlar kente bu yüzden Teodora'nın kenti anlamına gelen Teodorapolis denmiştir (Tunçözgür, 2002:7). Daha sonraları Germia adının verilme nedeni bilinmemektedir. Dadybra ismi ise kentin Türkler tarafından fethi öncesinde kullanılmaktadır. 1196 yılında kenti ele geçiren Türkler kentin adını Zalifre olarak değiştirmişlerdir. Yine bu sırada kent dışındaki diğer yerleşim bölgesi Krandaros'un ismi de Kıranköy olarak değişime uğramıştır. Kıranköy günümüzde yeni şekliyle Safranbolu'nun tam ortasında Atatürk ve Barış mahallelerinin bulunduğu semttir.

Daha sonraları kent, kalesinin tarak şeklini andıran burçları bulunduğundan dolayı, burç anlamındaki (Borg), Borlu olarak, bazen Zalifre'nin arkasına eklenerek Zalifre Borlu, bazen de sadece Borlu olarak anılmıştır. Osmanlı döneminde ise Taraklı Borlu adını almış, 1871 yılına kadar bu ad resmen geçerli olmuştur. Bu ad bazen kısalarak Taraklı olarak da kullanılmıştır.

Safranbolu ismine en yakın olan Zağfiran Borlu adına ise eski kayıtlarda ilk olarak 1749 da rastlanmaktadır. Resmi adı o dönemde Taraklı Borlu olan kentte bu adın

halk tarafından verildiği tahmin edilmektedir. Ancak 1871 yılında bu adın resmileştiği kesindir.

1867 yılında, üç yıl kadar zaman içinde ZağfiranBenderli adının kullanıldığı, fakat bu isme halk tarafından gelen tepki karşısında kullanılmaktan vazgeçildiği bilinmektedir. Harf devriminden sonra Zağfiranbolu, Zafranbolu olmuş, 1940 yılından sonra ise, Safran yetiştiren kent, Safranbolu olarak bugünkü adını almıştır (Tunçözgür, 2002:7).

4.1.5. Ekonomik Özellikler

Safranbolu'da ekonomik hayat, yerleşimin tarihi gelişimine paralel olarak iniş çıkışlar göstermiştir. Ancak temel özellik olarak doğunun zengin ürünlerinin büyük bir tüketim pazarı oluşturan İstanbul'a Safranbolu üzerinden pazarlanması söylenebilir (Çetinkaya, 1998:21).

Osmanlı idaresine kadar Safranbolu'da ekonominin can damarı hayvancılık ve tarım iken, Osmanlı idaresi ile birlikte el sanatları ve ticaretin ön plana çıktığı ve daha sonra dericilik gibi çok gelir getiren bir sanat dalının bunlara eklendiği görülmektedir. Bölgenin Osmanlı idaresine geçmesinden sonra da, ilk zamanlarda bölgeye, bilhassa köylere, aşiretlerin göçleri devam etmiştir. Bu sıralar kentin Osmanlılar ile Candaroğulları arasında sık sık el değiştirmesi Osmanlıları rahatsız ettiğinden, Osmanlılar kent ve çevresine kendisine taraftar aşiretlerin yerleşmelerini sağlayarak güç kazanmışlardır. Diğer göçer aşiretler de, devletin yerleştirme siyaseti gereği çeşitli bölgelere dağıtılarak gruplar halinde yerleştirilmişlerdir. Bundaki amaç bu aşiretlerin birlik halinde güçlenerek, devlete karşı olası bir ayaklanma olayına mahal vermemektir (Tunçözgür, 2002:24).

19. yy.' da Safranbolu ekonomik anlamda en parlak dönemini yaşamıştır. Bu dönemde Safranbolu'da 6 han, 500 dükkân bulunmaktadır. Yine belgelerden bu dönemde Safranbolu'da çok sayıda bağ, bahçenin olduğu ve çavuş üzümü yetiştiriciliğinin önemli olduğu anlaşılmaktadır. Safranbolu'da bu süreçte; 3408 Rum, 50126 Müslüman yaşamaktadır ve 28 cami ve mescit, 2 kütüphane, 12 medrese, 13 tekke, erkekler için 1 ortaokul ve 1 ilkokul, 173 Müslüman, 3 gayri Müslim sübyan mektebi, 2 kilise, 24 han, 11 hamam, 945 dükkan, 40 değirmen, 61 su hızarı, 84 debbağ hane, 1 hükümet konağı, 1 telgrafhane, 1 depo ve askeri dairesi, 1 cephane, 1 bedesten ve 2 karakol hane bulunmaktadır. 19. yy.'daki Safranbolu'da kent merkezindeki meslek

kolları; dericilik, yemenicilik, kunduracılık, semercilik, saraçlık, deri ticareti, kebabçılık, aşçılık, pastırmacılık, fırıncılık, kasaplık, börekçilik, katırcılık, pamukçuluk, hallaçlık, bez dokumacılığı, urgancılık, demircilik, sobacılık, kalaycılık, hattatlık, ciltçilik, mühür kazıncılığı, bezirhane, inşaatçılık, çekmecilik, manifaturacılık, kereste ticareti, emtia ticareti, zahire ticareti, nalbantlık, mutabiye, helvacılık, keçecilik, şekercilik, cambazlık, boyacılık, dülgerliktir. Köylerde ise tarım ve hayvancılık başta olmak üzere bunlardan elde edilen ürünler ve safran bitkisi ön plandadır (Fidan, 2011:55).

20. Yüzyılın başında Safranbolu'da deri işlemek için kurulan fabrika ise işçi bulamama ve işleme zorlukları nedeni ile işlev göremeyerek kapanmıştır. Hammaddesi işlenmiş deri olan kunduracılık sanayi çok farklı koşullarda üretim yapan bir el sanatıdır ve 20. Yüzyılın başlarında önemini korumaktadır. Kıranköy'de zemin katında dükkân olan konutlarda, bu tip üretim Hristiyan ustalarca yapılmaktaydı. Çarşı kesiminde ise bu sanat kolunda işlev yapan dükkânlar, ayakkabıcılar arastası kunduracılar işi denilen sokakta bulunmaktadır. Bunlar genellikle 4-5 m²'lik dükkânlardır. El sanatları düzeyinde usta-çırak ilişkisi içinde çalışma ayakkabıcılar loncasının kentin sosyal yaşantısı içinde önemli bir yeri vardır. 1910'da çıkarılan bir yasa ile bu örgüt kaldırıldığı halde, geleneğin tamamen ortadan kalkmadığı, eski çarşıda esnafın toplantı yerleri olarak hala lonca odalarının korunduğu görülmektedir

1. Dünya Savaşı'nda askere alınan çıraklık yaşındaki gençler, daha sonra Karabük'te kurulan demir-çelik fabrikalarında iş bulma kolaylığının yarattığı çırak eksikliği bu mesleğin sonunu hazırlamıştır. Kunduracılık gibi usta-çırak ilişkilerine gereksinme duyulan diğer el sanatları da ona paralel olarak birer birer önemini yitirmiş ve kaybolmuşlardır. Yukarıda değinildiği gibi, asıl büyük işgücü açığı, Karabük demir ve çelik fabrikalarına işçi toplanmasıyla açığa çıkmıştır. O yıllarda Safranbolu'da Karabük'teki fabrikaya daha yüksek ücret ödendiği, çalışma saatlerinin dışarıya göre az oluşu ve çalışma süresi sonunda ödenen emeklilik ikramiyesi ile gelecek güvencesi sağlandığı için, hasta, sakat ve yaşlılar dışında büyük bir işgücü kayması olmuştur.

Cumhuriyetten sonra ortaya çıkan gelişmeler Safranbolu'nun ekonomik yapısını derinden sarsmış, geleneksel ekonomik yapı çökmüş ve yerine yeni bir yapı kurulamamıştır. Bu gelişmeler özellikle 2. Dünya Savaşı'ndan sonra tam bir bunalıma

dönüşmüştür. Bu gelişmeler ve bu bunalıma yol açan nedenler kısaca şöyle özetlenebilir:

1. Cumhuriyetten sonra açılan yeni yollar, Safranbolu'nun pazara ulaşmakta rekabet şansını azaltmış ve bunlara ulaşmakta bazı üretim merkezleri öncelik kazanmışlardır. Sözcüleri dericilik sektöründe, ana yola uzak kalan Safranbolu yerini, yol üzerindeki Gerede'ye bırakmıştır. Ekonomisi büyük ölçüde dericiliğe dayanan Safranbolu için bu durum çok büyük bir kayıp olmuştur.
2. Demiryolu ve kara yolundaki gelişmeler önemli bir gelir kaynağı olan katırcılığı ortadan kaldırmıştır.
3. Dericiliğin gerilemesi, ayakkabıcılık, semercilik, saraçlık gibi ona dayalı sanayi dalları da yavaş yavaş devreden çıkmaya başlamıştır.
4. Ülke düzeyindeki seri imalat yavaş yavaş el emeğine dayalı üretimin yerini almaya başlamış, toplumsal gelişmenin ortaya çıkardığı yeni gereksinimler, geleneksel ürünlere olan talebi azaltmıştır.
5. Doğal hammaddeden yapılan üretim yerine, sentetik maddelerden yapılan ve daha ucuz olan tüketim malları ön plana çıkmıştır. Buna örnek olarak Safranbolu dericiliğine son darbeyi vuran lastik ayakkabı gösterilebilir.
6. Eflani, Ulus ve Karabük bucaklarının ilçe haline getirilmesiyle Safranbolu geniş pazarlarını kaybetmiştir. Bu ortamda esnafta, geleneksel işini terk ederek, yeni kurulan Karabük demir ve çelik fabrikalarında işe girmişler ve böylece ücretli çalışma eğilimi ön plana çıkmaya başlamıştır.
7. Bütün bu olumsuz faktörler sermaye sahiplerini iki biçimde etkilemiştir. Önemli bir bölümü ilçeyi terk ederek büyük kentlere, bilhassa İstanbul'a göçmüş, kalanlar ise yeterli sermaye birikimi yapamadıklarından tesis ve teknolojilerini yenileyememişlerdir.
8. Bu ortamda bir zamanların üretici ve giderinin iki katı geliri olan Safranbolu, tümüyle bir tüketici durumuna gelmiştir. Kentteki ekonomik canlılık bir ölçüde çevre ilçelerden, özellikle Karabük'ten 1970'lerde başlayan nüfus akımı ve bunun sonucu olarak kurulan yapı kooperatiflerinin gayrimenkul taleplerinde yaptığı artışla başlamıştır (Tunçözgür, 2002:34).

Son durumu ile Safranbolu, büyük bir emekli kitlesinin yaşadığı bir kenttir. Çevre ilçelerden olduğu gibi, Safranbolu'nun köylerinden de kente büyük ölçüde göç olmuş ve köylerin nüfusunda anormal bir azalma meydana gelmiştir. Bunun sonucu olarak hayvancılık ve tarım alanında büyük bir üretim eksiği ortaya çıkarken, üretken köylünün kente plansız akımının ortaya çıkardığı büyük boyutlardaki işsizlik en büyük sorun haline gelmiştir. Ne var ki son yıllarda kentte birbirinin peşi sıra kurulan, küçük ölçekte de olsa tekstil atölyeleri, özellikle genç kızlar için önemli bir iş alanı yaratırken, yine kentte son yıllarda gelişen turizm olayı ile birlikte kentin Yazıköy'le arasında kurulan Jandarma Alayı kent ekonomisinde belirgin bir kazanç kaynağı olmaya başlamıştır. 1998 yılı kayıtlarına göre Safranbolu Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı üye sayısı 650'dir. Bunun 444'ünü tüccarlar, 114'ünü bankalar, 80'ini şirketler, 3'ünü de şahıs şirketleri teşkil etmektedir (Tunçözgür, 2002:36).

4.1.6. Nüfus

Safranbolu'nun 1985-2011 yılları arası nüfus değişimi tablo 4.1'de gösterilmiştir. Tablo 4.1'den anlaşılacağı üzere ilçe merkezi toplam nüfusu 41.964, köylerin toplam nüfusu ise 11.247'dir. Toplam 53.201 olan Safranbolu nüfusunun %79'luk kısmı ilçe merkezinde yaşamaktadır.

Tablo 4.1. Safranbolu'da 1985-2011 Yılları Arası Nüfus Hareketleri

	1985 YILI	1990 YILI	1997 YILI	2000 YILI	2007 YILI	2008 YILI	2009 YILI	2010 YILI	2011 YILI
İlçe Merkezi Nüfusu	22.404	24.351	32.150	31.697	38.334	37.092	39.669	49.014	41.954
İlçe Köyleri Nüfusu	19.375	18.464	13.820	15.560	11.487	11.722	11.419	11.344	11.247
Genel Toplam	41.779	42.815	45.970	47.257	49.821	48.814	51.088	60.358	53.201

Kaynak: Safranbolu İlçe Nüfus Müdürlüğü

4.1.7. Ulaşım

İlçeye karayolu ile üç ayrı yönden ulaşmak mümkündür. Ankara-İstanbul karayolunun Gerede kesiminden ayrılarak Karabük'e gelen 82 km'lik yol buradan

devam ederek 8 km sonra Safranbolu'ya varır. Şekil 4.1'de Safranbolu'ya ulaşım yolları verilmiştir.

Şekil 4.1. Safranbolu Karayolu Haritası

Kaynak: www.karadenizgezi.net

İlçenin kuzey yönünde Bartın ili ve doğu yönünde Kastamonu ili ile bağlantısı vardır. Bunun dışında demiryolu ile Karabük il merkezine kadar ulaşım mümkündür. Hava yolu bağlantısı ise henüz mevcut değildir (Aksoy ve Kuş, 2003:4).

4.1.8. İlçeye Adını Vermesi Bakımından Safran Bitkisi

Safranbolu'ya ismini veren Safran bitkisi, süsengiller familyasından, sonbaharda çiçek açan soğanlı bir kültür bitkisi olup, toprak üstü kısmı tek, toprak altı kısmı çok yıllıktır. Safranın toprak altındaki soğan kısmı üç yıl süresince filiz vererek yeni bitkiyi oluşturur. Yeni bitki çiçek verdikten ve gelecek yılın soğanını oluşturduktan sonra, toprak üstündeki kısmı kurur. Soğan kısmı küre şeklinde, üstten ve alttan hafif basık, çevresi kahverengi kabuklarla örtülmüş durumda, büyüklüğü 1-5 cm çapındadır. Toprak üstündeki kısmında, bitkinin iğne şeklinde, ince uzun yaprakları bulunmaktadır.

Safran ekonomik olarak önemli bir bitkidir. Boya kozmetik, ilaç sanayi ile halk hekimliğinde ve yemeklerde de baharat olarak kullanılır. Bazı literatür verilerine göre, safranın anavatanının Anadolu ve Doğu Akdeniz çevresi olduğu, bazı kaynaklara göre

ise safranın Anadolu'ya Orta Asya'dan göç eden Türkler tarafından getirildiği belirtilmektedir.

Şekil 4.2. Safran Bitkisi

Safran, Hititliler döneminden beri Anadolu'da bilinen ve ilaç olarak kullanılan bir drogdur. Osmanlılar döneminde önemini korumuş ve 1858 yılında, 9.705 kg safran İngiltere'ye satılmıştır. Yirminci yüzyılın başlarında, işgücü yetersizliği ve ekonomik güçlükler nedeniyle, ekimi ve üretimi çok gerilemiştir. 1913 yılında, yalnızca Safranbolu ve Şanlıurfa'da safran tarımı yapılmıştır. Bu dönemde elde edilen safran miktarı ise, yalnızca 500 kilogramdır. Bu miktar, ülke gereksinimini karşılayamadığı için, 1923 yılından itibaren Avrupa ülkelerinden ithal edilmeye başlanmıştır (Safranbolu Kaymakamlığı, 2011:55-57).

Bugün ülkemizde geniş alanda safran yetiştiriciliği sadece Safranbolu'da yapılmaktadır. Görüldüğü gibi dünya safran ticaretindeki önemli yerimizi kaybetmemizin yanında, yurt içi tüketimimizi de karşılayamayarak safran ithal etmek zorunda kalmaktayız.

Safranbolu'da safran üretimi, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Safranbolu İlçe Müdürlüğü verilerine göre 1999 yılına kadar sadece Davutobası Köyü'nde yapılmaktayken, 1999 yılından sonra değişik finansman kaynaklarıyla yapılan projelerle bu gün, 11 köyde 37 çiftçi tarafından 36 dekar alanda yetiştiricilik yapılmaktadır.

Safranbolu safranının tanıtılması amacıyla her yıl sonbahar aylarında Safran Hasat Şenlikleri düzenlenmektedir (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü, 2013).

4.2. SAFRANBOLU'DA MİMARİ YAPILAR VE TABİAT VARLIKLARI

4.2.1. Safranbolu Evleri

Safranbolu'yu ülkemizde ve dünyada ön plana çıkaran en önemli unsur geleneksel Türk mimarisi tarzındaki Safranbolu evleridir. Bu evler bir yandan kentsel konumlarıyla diğer yandan mimarileriyle dikkate değerdirler. Başka bir anlatımla Safranbolu evleri yüzlerce yıllık bir süreçte oluşan Türk kent kültürünün günümüzde yaşamaya devam eden en önemli yapı taşlarıdır (Koçan, 2004:60).

Yerleşim yapısı, mimari öğeleri, folkloruyla ayırt edici kültürel verilere sahip olan Safranbolu'yu, sadece mimari eserlerini koruyabilmiş küçük bir yerleşim birimi olarak görmek yanlış olur. Başlı başına bir bütün olarak özel olan bu kentimizin sahip olduğu evler onu daha da özel kılmaktadır.

İlçe merkezinde 18. ve 19. yy. ile 20. yy. başlarında yapılmış yaklaşık 2000 geleneksel Türk evi bulunmaktadır. Bu eserlerin 800 kadarı yasal koruma altındadır. Evler Safranbolu'nun iki ayrı kesiminde gruplanmış durumundadır. Birincisi Çarşı diye bilinen ve kışlık olarak kullanılan kesim, ikincisi Bağlar diye bilinen ve yazlık olarak kullanılan kesimdir. Şehir, yönetim merkezinin bulunduğu Kale, alışveriş merkezinin bulunduğu Çarşı, evlerin bulunduğu Akçasu, Gümüş, Musalla, Kalealtı ve Tabakhane semtlerinden oluşmaktadır. Bu kesim, iklimin olumsuz etkilerine karşı korunmuş, alçak rakımlı iki vadinin içindedir. Burada evler birbirine yakın, sokaklar dardır. Bağlar birkaç yüz metre daha yüksekte, hava akımlarına açık ve daha geniş araziler üzerindedir (Aksoy ve Kuş, 2003:26).

Safranbolu'da şehrin oluşumunda hem fonksiyonellik ön planda tutulmuş, hem de estetik kaygılar hiçbir şekilde terk edilmemiştir. Fonksiyonellik yönünden konutlarla-kamu binalarının, pazarlarla-çarşıların yerleşim düzeni, yol-sokak-meydan yapısı örnek gösterilebilir. Tüm evler kendilerine göre daha merkezi konumdaki kamu binalarına, dini yapılara ve anıt eserlere dönüktür. Hangi evden bakılırsa bakılsın manzara kapanmaz. Evlerin yakın plan cepheleri kör, uzak plan cepheleri açık ve birbirlerini izleyecek konumdadır.

Ticaret bölgesi şehrin merkezinde, pazarlar bu bölgenin hemen çevresinde, çevreyi kirletici etkisi olan demircilik, bakırcılık ve dericilik gibi üretim alanları ise daha alt ve kenar kısımlardadır. Ayrı ayrı kurulan tahıl pazarı, sebze pazarı, hayvan

pazarı ve odun pazarında malını paraya çeviren yöre halkı bu pazarların çok yakınında bulunan ve tamamen lonca düzeni ile örgütlenen Yemenciler, Semerciler, Saraçlar, Manifaturacılar, Demirciler ve Bakırcılar Çarşılarından alışverişlerini yapıp ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar.

Yollar ve sokaklar tamamen taş kaplıdır. Anıt eserlerin avluları ve meydanlar da taş kaplıdır. Mevcut taş kaplama tarzı rutubeti en aza indiren, sel sularına karşı dayanıklı ve ağaç köklerinin yeterli su almasına uygun yapıdadır. Evlerin yerleştirilmesinde iklim gerekleri kadar evin oluşturacağı görünüm ve göreceği manzara da dikkate alınmıştır. Bir ev penceresinden, avlu dış kapısından ya da iki evin arasından görülecek manzara kesinlikle bir bütündür. İlk bakışta gözden kaçabilecek olan bu titizlik şehrin ve yapıların tümüne egemendir.

Safranbolu evlerine çift kanatlı ahşap bir kapı ile girilir. Kapı yan yana getirilmiş üç düz tahtanın arkadan üç yatay kuşakla tutturularak bir araya getirilmesinden yapılmıştır. Tahtalar bu kuşaklara iri başlı çivilerle çakılmıştır. İki kanat arasında bini denilen ve kapıları birbirine tutturularak bir kısım vardır. Kapıların dış yüzünde genellikle tokmaklar bulunur. Tokmak yoksa kapının mandalı aşağı yukarı bırakılarak ses çıkarılır ve gelen kişi ev sahibine sesini bu şekilde duyurmaya çalışır. Kapı mandalı aynası demirden dövülerek uzun bir şekilde yapılmıştır. Kapının dış yüzeyinde her iki kanatta kapıyı tutup kapamaya yarayan halkalar bulunur (Küçükerman, 1991:214)

Safranbolu'da hiçbir ev derme çatma bir kulübe tarzında değildir. Tüm evler bahçe içinde, çoğunlukla üç katlı, 6-8 odalı, geniş hacimli insan ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanmış ve estetikle biçimlendirilmiş büyük konaklardır. Bu konutlar modern konutlara dönüştürülmesi kolaylıkla gerçekleştirilebilir niteliktedir (Fidan, 2011:45).

Din ve gelenekler evi dışarıya kapar, bu yüzden ev içi ve bahçeler yüksek duvarlarla ayrılmıştır, pencereler kafeslidir, kadın yabancı erkeğe görünmez. Bazen aynı evin içinde bile, kadınlar ve erkekler ayrı ayrı yaşarlar. Safranbolu'da selamlık ve harem olarak ikiye bölünmüş böyle evler vardır. Bu düzen daha çok zengin evlerinde görülmektedir. Kaymakamlar Evi'nde harem ve selamlık girişleri değişik katta iki ayrı sokaktan sağlanmıştır. Bugün yıkıldığı için görülemeyen Hacı Salih Paşa Evi'nde de harem ve selamlık için iki ayrı giriş ve iki ayrı merdiven vardı. Diğer evlerde giriş tek olmakla beraber aile yaşantısını tedirgin etmeden evin merdivenden kolay ulaşılabilen

bir odası selamlık odası olarak kullanılır. Selamlık odaları biraz daha özenlidir ve eski örneklerde tepe pencerelidir, tavanları daha süslüdür (Günay, 1983:64).

Safranbolu evinin boyutu ve biçimini belirleyen üç temel unsurdan söz edilebilir; çok nüfuslu büyük aile yapısı, yağışlı iklim, kültürel ve maddi zenginlik. Ailelerin sahip olduğu hayvanlar evin zemin katındaki ahırlarda barındırılırlar. Yağışlı iklim nedeniyle kapalı alana ihtiyacı da fazladır. İnsan ve hayvan yiyecekleri, yakacak odunlar hepsi evin uygun bölümlerinde muhafaza edilirler. İşte tüm bunların sonucu olarak Safranbolu evi büyük hacimlidir (Aksoy ve Kuş, 2003:31).

Evin girişinde zemin katta “hayat” vardır. Bu bölüm eğer taş kaplıysa “taşlık” adını alır. Burada ışık almayı sağlayan ve aynı zamanda odunların dizilerek hava akımıyla kurutulduğu ahşap kafesten “gliste” mevcuttur. Zemin katlarda ayrıca ahırlar, büyük kazan ocakları ve ambarlar bulunur. Üst katlarda ahşap ustalığın güzel örneklerine rastlanır. Gündelik hayatın geçtiği 1. kat daha basıktır ve bu sayede soğuk kış günlerinde daha sıcak bir ortam sağlanır. 2. katlar daha görkemlidir ve diğer katlara göre daha özenli yapılmıştır. Her odada sedir, ocak, ahşap dolap ve gusülhaneler mevcuttur ve bu sayede her oda bir aileyi barındırabilecek niteliklere sahiptir. Konutlarda iki oda arasında eyvan ve bunların önünde de hayat (sofa) bulunur. Pencereler dar ve uzun olup pencerelerde bulunan kapaklar kışın soğuğa karşı, yazın ise sıcağa karşı odaları korumaktadırlar. Kentte evlerin saçaklarına uğur getirmesi amacıyla geyik boynuzu asılması geleneği vardır. Ayrıca birçok yapıda sevgi ve merhametin sembolü olarak kuş evleri bulunmaktadır (Fidan, 2011:46).

Evlerde ısınma ocaklarla sağlanır. Ocaktan alınan közler mangala konarak taşınır. Katlar arasında zaman zaman tecrit malzemesi kullanılmış olsa da ahşap evlerde ısının muhafazası güçtür. Bu nedenle prensip mekânın değil insanın ısıtılmasıdır. Soba ise son dönemde kullanılmıştır. Aydınlatma aracı gazyağı lambasıdır (<http://safrancegi.blogcu.com>).

Öte yandan gene evlerin saçağa yakın köşelerinde sokaktan görülecek yüzeylerinde ya da sofa çıkmalarının alınlıklarında Arap harfleri ile yazılmış bazı dualar ve bazen evin yapılış tarihi yazılıdır.

Yine bazı işyerlerinin kapı üst pervazında bu yerlerin sigortalı olduğunu belirten “Balkan Sigorta Şirketi” levhaları ise ticari kültürü yansıtan ilginç örneklerdendir.

Evlerin sokak cephelerinde en içlerinde, bahçelerde, sokaklarda çeşmeler vardır. Şehirde su kültürü, dönemine göre oldukça ileridir. 7,5 km mesafeden ve tarihi İncekaya Su Kemeri'nin üzerinden şehre su getirilmiştir. Bir kısım büyük konaklarda havuzlu odalar bulunmaktadır. Havuzlar büyük hacimli ve insan boyu derinliktedir. İsmail Asmaz'a ait konakta havuz zemin katın bir üstüne inşa edilmiştir. Havuzlar bazı konaklarda selamlık köşkü denilen bahçe içindeki bağımsız binalarda yer almaktadır. Bahçelerde havuz ve kuyular yoğunluktadır. (www.altinsafran.com/kültürü).

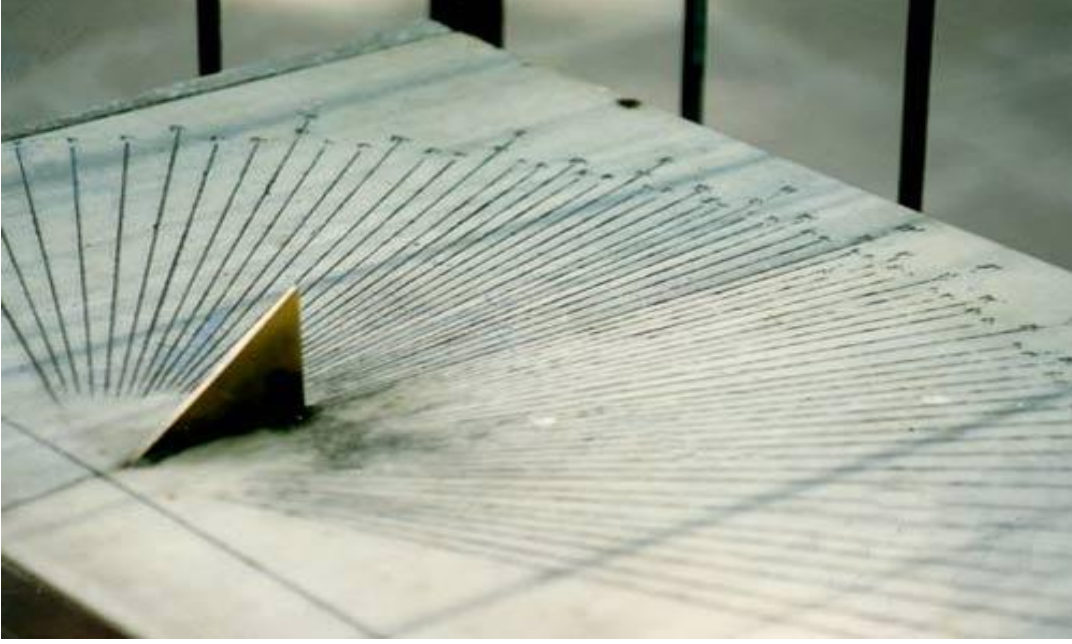
4.2.2. Camiler

Safranbolu'da tarihi ve mimari açıdan önemli özellikler taşıyan camiler, tüm Müslüman Türk kentlerini süsledikleri gibi Safranbolu'ya da ayrı bir güzellik katmaktadırlar.

4.2.2.1. Köprülü Mehmet Paşa Cami

Osmanlı Devleti Sadrazamlarından Köprülü Mehmet Paşa tarafından 1661 yılında yaptırılmıştır. 1658 yılında başlayan caminin inşaatı Paşanın vefatından bir yıl kadar sonra 1661 yılında tamamlanıp hizmete açılmıştır. Çeşme Mahallesiindeki bu caminin avlusuna büyük kemerli bir kapıdan girilmektedir.

Caminin kubbesi yapılırken kubbe içine yerleştirilen küplerle akustik bir özellik sağlanmıştır. Yine inşaat sırasında binanın bazı yerlerine yerleştirilen deve kuşu yumurtaları, örümceklerin yuva yapmalarını önlemektedir. Köprülü Mehmet Paşa bu camiye yaptırırken, caminin vakfiyesi olarak içinde kırksekizdükkanın bulunduğu Yemenciler Çarşısı (Yemenciler Arastası)'nı yaptırmıştır. Günümüzde restore edilerek turistik eşya satan dükkânların yer aldığı bu çarşı yüzyıllarca Safranbolu sanat ve ticaret hayatında önemli bir yer işgal etmiştir. Cami tümüyle 17. Yüzyılın örneklerini belirgin bir şekilde ortaya koymaktadır. Vakıflar Genel Müdürlüğüne 1970 ve 1990'lı yıllarda iki kez restore edilmiştir. Avlusunda şadırvan, güneş saati ile kütüphane ve muvakkithane olarak müştereken yapılmış bina bulunmaktadır. Bu saat, Osmanlı dönemine ait doksan beş güneş saatinin en önemlilerinden birisidir. Tarihi güneş saati mermer levhanın üzerinde üçgen şeklindeki madeni bir plakanın merkez teşkil ettiği eşit açılara sahip çok sayıda çizgi ile zamanı belirtmektedir (Tunçözgür, 2002:45).

Şekil 4.3. Güneş Saati

4.2.2.2. Ulu Cami

Ulu Camii Safranbolu'nun Kıranköy semtinde bulunan, kiliseden camiye çevrilmiş gerçek bir sanat eseridir. 1872 yılında yapılmış Rumlardan kalan eski bir kilisedir. Tarihi yapı, Camiye çevrilirken inşa edilen tek şerefeli minare, yapıdan az aralıklı yapılarak mabet-din orijinalliğinin korunmasına özen gösterilmiştir. Eserin dikdörtgen planlı duvarları moloz taştan yapılmıştır. 1956 yılında camiye çevrilen kilisenin çevresinde Skalion Mektebi (1863) ile eskiden kilise papazlarının kullandığı ev ilginç bir külliye oluşturur (Safranbolu Kaymakamlığı, 2008:50).

4.2.2.3. İzzet Mehmet Paşa Cami

Çarşıda bulunan ve kentin en büyük camilerinden biri olan İzzet Mehmet Paşa Camii 1796 yılında III. Selim'in sadrazamı İzzet Mehmet Paşa tarafından yaptırılmıştır. Safranbolu'nun 18. yüzyılın sonundan kalma yapılarından biri olan bu cami tamamen kesme taşlardan yapılmıştır (Koçan, 2004:48).

Küçük bir külliye oluşturarak, eğimli araziye uyumlu bir şekilde yerleşen yapılardan camiye 10 basamaklı bir merdivenle ulaşılır. Cami ve avlusu altından geçen Akçasu deresi üzerine yapılan kemerler üzerine oturtulmuştur (Aksoy ve Kuş, 2003:47).

Şekil 4.4. İzzet Mehmet Paşa Cami

4.2.2.4. Eski Cami

Bizanslılar döneminde yapıldığı tahmin edilen ve Safranbolu'nun en eski ve ilk camileri arasında gösterilen tarihi yapı 1291-1461 yılları arasında Kastamonu, Sinop ve çevresinde 170 yıl hüküm sürmüş Candaroğulları Beyliği'nin kurucusu Gazi Süleyman Paşa tarafından kiliseden Camiye dönüştürülmüştür. Safranbolu'da kiliseden camiye çevrilen iki eserden biridir. Yol altına gelen bayır bir arsada kare plan üzerine moloz taştan imal edilmiş ve bir çok defa restorasyon geçirmiştir (Safranbolu Kaymakamlığı, 2008:49).

4.2.2.5. Kazdağlıoğlu Cami

Çarşı meydanında, 1778 tarihinde Kazdağlıoğlu Mehmet Ağa tarafından yaptırılmıştır. Taş ve tuğladan, tek kubbeli olarak yapılmıştır ve üstü kiremitle örtülmüştür. Minaresi ise tuğladan tek kubbeli olarak yapılmıştır. Çevresinin açılması nedeniyle, önündeki küçük havlunun ortadan kalktığı bu yapının üç bölümlü cemaat yeri vardır. Ortadaki kubbe, yandakiler ise aynalı tonozlarla örtülüdür (Safranbolu Kaymakamlığı, 2008:40).

Şekil 4.5. Kazdağlıoğlu Cami

4.2.3. Köprüler

4.2.3.1. İncekaya Su Kemerini

Sadrazam İzzet Mehmet Paşa tarafından 19. yy. sonunda yaptırılmıştır. Safranbolu'nun kuzeydoğusunda kalan su kemeri şehir merkezine 7,5 km uzaklıktadır. Su kemerine Bağlar semti, İncekaya Köyü yolu üzerinden ulaşılır.

Şekil 4.6. İncekaya Su Kemerini

Tokatlı Kanyonu üzerine yapılan 6 kemerli bu yapı, zeminden 60 m yükseklikte, 116 m uzunluğunda ve 110-220 cm genişliğindedir. Sonradan su kemerinin alt kısmına çeşitli etkinlikler için sahne ve oturma yerleri, kanyona inmek için de merdivenler yapılmıştır. Paşa Suyu olarak bilinen bu su, kemerden geçerek kapalı arklar şeklinde Beybağında bulunan Turing Havuzlu Asmazlar Konağının bahçesindeki su terazisine gelir ve buradan kentteki çeşmelere dağıtılmıştır (www.safranbolu-bld.gov.tr).

4.2.4. Han ve Hamamlar

4.2.4.1. Cinci Hanı

Cinci Hanı'nın miladi 1644 yılında yapımı tamamlanmıştır. Yapımında yaklaşık 20.000 ton civarında kesme ve moloz taşlar kullanılmış olup, bu taşlar 25 km mesafedeki Hacılar Obası mevkiinden getirilmiştir. Yapı da horasan harcı (kum, kireç vb. karışımı) kullanılmıştır. Tonoz ve kubbelerinde 28x28x3cm ölçülerinde tuğla kullanılarak inşa edilmiş iki katlı bir yapıdır. Zemin katta 26 adet oda, 300 m² at ahır, umumi tuvaletler, şadırvan ve avlu. Birinci katta, 37 adet odası, yemek salonu ve umumi tuvaletler bulunmaktadır. İkinci katta ise han ağası odası ve üzerinde de gözetleme kulesi bulunmaktadır. Ayrıca zemin katın altında iki adet mahzen vardır. Güney batı cephesindeki at ahırının altından, çarşı merkezinin ve hamamın atık sularının geçtiği 3 metre genişliğinde dere bulunmaktadır.

Şekil 4.7. Cinci Hanı

Bu dere taş kemer ile tahkim edilerek, hanın bu bölümü dere üzerine inşa edilmiştir. Hanın bulunduğu doğal arazinin eğimi % 45 civarındadır. Ayrıca güney

cephe duvarı bitişiginden Akçasu deresi geçmektedir. Hanın inşası, anlaşıldığı üzere çok olumsuz şartlara sahip bir arazide, yaklaşık 400 yıl öncenin teknolojisi ile herhangi bir proje, statik hesap vb. altyapı çalışması olmadan yapılmıştır. Tamamen insan gücüne dayalı olarak inşa edilen bu han, Osmanlı han mimarisinin en gelişmiş örneklerinden biridir. Han, hamam ve arasındaki 50 dükkân ve müstemilat çok kısa sürede inşa edilmiştir (www.cincihan.com). Hanın kapısında bulunan kilit ve anahtar, Türk demir işçiliğinin ilginç bir örneğidir (Tuncal, 2005:41).

4.2.4.2. Cinci Hamamı

Cinci hanı gibi bu hamam da Hamide Hanım Vakfıyesi tarafından cinci hocanın hatırasına atfen yapılmıştır. Yapılış tarihi cinci hanının yapılaş tarihine rastlar. İçinde kadınlar ve erkekler için iki ayrı bölüm vardır. Her bölümün girişleri ayrı sokaklara açılır ve iki bölümün de planları aynıdır. Halk arasında yeni hamam olarak da anılan hamam 1980'li yıllarda bir onarım görmüş olup halen kullanılmaktadır (Tunçözgür, 2002:60).

4.2.4.3. Eski Hamam

Cami Kebir Mahallesi'nde bulunan ve Orhan Gazi'nin oğlu Gazi Süleyman Paşa tarafından yaptırılan eserin kitabesi ve vakfıyesi bulunmamaktadır. Yapılış tarihi 1326 olarak bilinmektedir. Eski Hamam, Osmanlı hamam mimarisinde çifte hamam plan düzenindedir. Kadın ve erkek bölümleri simetrik olarak yapılmıştır. Kesme taş ve moloz taştan yapılan hamam soyunmalık, ılıklik ve sıcaklık bölümlerinden meydana gelmiştir. Soyunmalık ve ılıkliğin üzeri tromplu kubbelerle örtülüdür. Sıcaklık bölümü haçvari plandadır. Bölümlerin üzerleri tromplu kubbelerle örtülmüştür (Tunçözgür, 2002:60).

4.2.5. Çarşılar

4.2.5.1. Arasta

Köprülü Mehmet Paşa Camisine bitişik olan ve kırk sekiz ahşap dükkândan oluşan çarşı, caminin vakfıyesi olarak Köprülü Mehmet Paşa tarafından yaptırılmıştır. Safranbolu'da yemeniciliğin ne kadar etkili olduğu Kurtuluş Savaşı döneminde ortaya çıkmıştır. Savaş süresince ordunun yemeni ihtiyacı Arasta Çarşısında bulunan yemenicilerden karşılanmıştır. Günümüzde restore edilerek turistik eşya satan dükkânların yer aldığı bu çarşı yüzyıllarca Safranbolu sanat ve ticaret hayatında önemli bir yer işgal etmiştir (www.safranbolu-bld.gov.tr).

Şekil 4.8. Arasta Çarşısı

4.2.5.2. Demirciler Çarşısı

İzzet Mehmet Paşa Camisi altından geçen Akçasu deresinin iki yakasına kurulan çarşı sıcak ve soğuk demircilik el sanatlarının üretildiği yaşayan tek Lonca çarşısıdır. Bakırcı ve kalaycı esnaf da bu çarşı içerisinde çalışmaktadır (www.safranbolu-bld.gov.tr).

4.2.6. Çeşmeler

Safranbolu'da bulunan çeşmelerin mimari özellikleri birbirlerine fazlasıyla benzemektedir, genellikle dikdörtgen planlı olan çeşmeler, yuvarlak ya da sivri kemerli yapılmıştır. Çeşmelerde, yalak taşı hizasından ve yalak taşının her iki yönünden yükselen plastrlar, çeşmelerin iskeletini oluşturmuştur. Çeşmelerin ayna taşlarında kabartma motifleri bulunmakta, bu motifler genellikle bitki ve vazo içerisinde çiçek karakterinde olmaktadır. Çeşmelerde geometrik kabartma unsurları da bir hayli fazla görülmektedir.

Musluk sayıları değişik olan çeşmelerde su haznesinde biriken fazla sular, sürekli açık olan tahliye borularından akmakta, tahliye borusu ayrıca su haznesine hava girişini de sağlamaktadır. Musluk seviyesinde ya da musluk seviyesinin altında bulunan boşaltma delikleri kapalı olup çeşmenin su haznesinde bulunan suyun tamamen boşaltılması sırasında açılmaktadır. Ancak çeşmelerin bir bölümünde bu şekil bozulmuş, çeşmelere yeni musluk yerleri açılmış, boşaltma delikleri tamamen kapatılmış ya da bu bölümlere musluk eklenmiştir.

Safranbolu’da bulunan çeşmelerin bazıları yöre halkı tarafından (pınar) şeklinde ifade edilmektedir. Cilbirpınarı, Akpınar, Paşapınarı’nda olduğu gibi. Halk Paşapınarı çeşmesi, Akpınar çeşmesi ya da Çilbirpınarı çeşmesi ifadesini kullanmamıştır.

Çeşmelerin önemli bir özelliği de bazılarının çift cepheli olmasıdır. Bir evin duvarına ya da bahçe duvarına inşa edilmiş olan çeşmelerden, çift cepheli olanların bir yüzü sokağa bakarken, durumuna göre diğer yüzü ya bahçe içine ya da evlerin avlusuna bakmaktadır.

Çeşmelerin suları öncelikle, Padişah III. Selim’in Vezir-i Azamlarından İzzet Mehmet Paşa’nın yaptırdığı, İncekayamevkisinde bulunan İnce Köprü’den geçen Paşasuyu, Akçasu Mahallesi, Akçasu Sokak’ta bulunan Kaçaksuyu ve yine aynı mahallenin Ulukavak Sokağı’nda bulunan Akkuyruksuyu’ndan sağlanmıştır. Bazı çeşme suları yakınlarından çıkan su kaynaklarından sağlanırken, günümüzde ise bazı çeşme suları şehir şebekesinden sağlanmıştır (Acar, 2002:4).

4.2.7. Saat Kulesi

Osmanlı Padişahlarından III. Selim döneminde Safranbolulu Sadrazam İzzet Mehmet Paşa tarafından 1797 yılında yaptırılmıştır. Kaleye yerleştirilmiş olan, kare planlı 20 metre yüksekliğindeki saat kulesi, Anadolu’da yapılan ilk saat kulesidir. Londra’dan getirtilen ve halen çalışır durumda olan saat, zembereksizdir ve saatin gonkunun sesi çok uzaklardan duyulabilmektedir. Hükümet konağıyla beraber gezilebilmektedir (Tunçözgür, 2002:62).

Şekil 4.9. Saat Kulesi

4.2.8. Kanyonlar

Kanyon, güçlü ırmakların kireçli olmayan bölgelerde kazdıkları derin vadileri belirtir. Kanyonların kenarları çok sarp boğazlar biçiminde ortaya çıkar. Kayaların kenarları aşındırmaya karşı gösterdikleri dirence bağlı olarak çeşitli şekiller alır.

Safranbolu, kanyonların birleştiği bir alana kurulmuştur. Şehir merkezinden 8 km uzaklıktaki İncekaya ve Tokatlı Kanyonları ve devamı niteliğinde olan çarşı kesimindeki Gümüş ve Akçasu Kanyonları, Kastamonu yönünde Safranbolu'ya 13 km uzaklıktaki Düzce Köyü'nün girişinde bulunan Düzce (Kirpe) ve Sakaralan Kanyonları doğa turizm için önemli değerlerdendir (www.safranbolu-bld.gov.tr).

4.2.8.1. Düzce Kanyonu

Safranbolu'ya 13 km uzaklıktaki Düzce Köyünün biri girişinde, diğeri Kozcağız Mahallesiindeki kanyonlar foto safari ve yaban hayatı koruma alanı olarak düzenlenmiş, bakir bir turizm seçeneğidir (www.safranbolu-bld.gov.tr).

4.2.8.2. Tokatlı Kanyonu

Hızır Çayı'nın yatağındaki kireç taşı tabakaları binlerce yılda aşındırması sonucunda oluşmuştur. Safranbolu ilçe hudutları içerisinde üç ayrı kanyon bulunmakta olup, bunların içerisinde en ilgi çekici olanıdır. Safranbolu ilçesinin tarihi evlerinin bulunduğu çarşı kesiminde de kanyonlar bulunmakta olup, mevcut tarihi yapılar kanyon üzerini taş kemer yapılarla kapattıktan sonra kazanılan alanlar üzerine inşa edilmiştir. Kanyon, tarihi çarşı kesimi gümüş mahallesinden başlayıp, kanyonu takiben kuzey istikametinde ilerleyerek, Bağlar Mahallesi ve Tokatlı Köyü'nün doğusunu takiben devam etmektedir. Tarihi İncekaya Su Kemeri bu kanyon üzerine inşa edilmiştir.

2012 yılı içerisinde Türkiye'de bir örneği daha olmayan ve Safranbolu turizmine katkıda bulunmak amacıyla Tokatlı Kanyonu'nda yerden 80 metre yükseklikte, 11 metre genişliğinde yapılan cam seyir terası (kristal teras), 75 ton ağırlığı taşıyabilmektedir. Roketatar mermisiyle dahi kırılmayan cam seyir terası, her biri 750 kilogram taşıyabilecek kapasiteye sahip gözenekler, 3 cm kalınlığında camdan oluşmaktadır. Yaklaşık 400 kişiyi taşıma kapasitesine sahip olan ve 100 metrekareden oluşan terası bir seferde sadece 30 kişinin gezmesine izin verilmektedir. Yerden 80 metre yükseklikteki terasa çıkan ziyaretçiler korku ve heyecanı bir arada yaşayarak kanyonu seyretme imkânı bulabilmektedirler. (Müzekent Safranbolu, 2012:1)

4.2.8.3. Sakaralan Kanyonu

Safranbolu'ya 11 km uzaklıktaki Yörük Köyü ile Konarı Köyü arasında yapılan bir yürüyüş güzergâhıdır. Düzce ve Sırçalı Kanyonları ile aynı özelliklere sahiptir. Çarpıcı doğa güzelliklerinin bulunduğu bu kanyon Konarı-Yazıköy arasında Kirpe ve Sırçalı Kanyonları ile birleşir.

4.2.9. Doğal Yürüyüş Parkurları

Dağ ve doğa sporu olarak adlandırılan trekking, doğada bir noktadan diğer bir noktaya varmak amaçlı yapılan, genelde hafif tempolu sportif yürüyüşlerdir. Türkçe'ye İngilizce'den geçen trekking sözcüğü doğal engellerle dolu bir arazi parçasını herhangi bir ulaşım aracı kullanmaksızın yürüyerek aşmak anlamına gelmektedir (Açıksöz, Topay ve Aydın, 2006).

Trekking her mevsimde yapılabilir ancak hava ve ortam şartlarına, uzunluğuna ve zorluk derecesine göre gerekli hazırlıklar yapılmalıdır. Trekking parkurları birkaç saat sürebileceği gibi birkaç hafta hatta ay da sürebilir. Doğa yürüyüşlerinin insanın vücut ve ruh sağlığı üzerinde çok olumlu etkileri olduğu uzmanlarca kabul edilmektedir. Yüksek kondisyon veya teknik istemiyor oluşu, sakatlanma vb. risklerinin çok düşük seviyelerde seyretmesi, maliyetinin az olması gibi nedenlerle kitlelerin en yoğun ilgi gösterdiği doğa sporudur (<http://tr.wikipedia.org/wiki/Trekking>).

4.2.9.1. Bulak Köyü-Bulak Mağarası

Bulak Mağarası parkuru, tarihi Bulak Köyü'nde başlayıp, doğa harikası Bulak Mağarası'na ulaşıp ve aynı yolla dönülerek köyde sona ermektedir. Tamamen kanyon içerisinden geçen parkurun bazı bölümleri zorluklar içermektedir. Kanyon deneyimi olmayan ya da az olan kişilere, kanyona rehber eşliğinde girmeleri tavsiye edilir. Mağaraya her mevsimde gününbirlik gidiş- dönüşler rahatlıkla yapılabilmektedir. Orman içi toprak araç yolundan oluşan parkurun bir bölümü taş döşeme yoldan oluşmuştur (Safranbolu Kaymakamlığı, 2011:81).

4.2.9.2. Safranbolu'dan Eflâni'ye Katır Yolu

Safranbolu'dan Eflâni'ye ya da Cinci Han'dan-Taşhan'a giden bu yol, hem doğal, hem de bir kültür yoludur. Her iki yönde de rahatlıkla yürünebilir. Çevreyi bilenlerce yaklaşık iki günde yürünmesi tavsiye edilmiştir. Katır Yolu'nun büyük çoğunluğu patikalardan oluşmaktadır. Bu ticaret yolunun bazı kısımlarında hala taş

döşeme bölümler bulunmaktadır. Dört mevsim rahatlıkla yürünebilen yol üzerinde çok sayıda tarihi çeşmenin yanı sıra; Derehan, Dorukhan, Karakaşhan adlarında 3 tarihi han, Malagöz Köprüsü, Derehan Köprüsü, Paşadere Köprüsü, Eflani Roma Köprüsü adında 4 tarihi taş kemer köprü bulunmaktadır (Safranbolu Kaymakamlığı, 2011:95).

4.2.9.3. Karaevli- Kirpe Kanyonu- Araç Çayı

Safranbolu-Bartın-Eflani karayolu sapağında bulunan KaraevliMevki'nde başlayan parkur, Çevrik Köprü Mevkii'nde bulunan adından da anlaşılacağı gibi, tarihi taş kemer köprü'nün bulunduğu yerde Karabük-Kastamonu karayolunun kenarında sona ermektedir. Kanyon üzerinde bulunan Taşköprülerin isimleri Sapdere Köprüsü ve Malagöz Köprüsüdür. Kirpe Kanyonu, Araç Çayı'na kavuşmadan önce, Sakaralan ve Sırçalı Kanyonlarının birbirlerine kavuşup gelen su kaynağı ile Konarı ve Yazıköy'lerinin alt kısmında birleşmektedir. Bu, birleşip gelen su kaynağı üzerinde tarihi taş kemer köprü (Konarı Köprüsü) ve iki de tarihi değirmen (Konarı Değirmeni ve Yağlının Değirmeni) bulunmaktadır.

16 km gibi ciddi bir mesafe olan parkur deneyim sahibi kişilerce tam bir günde yürünebilirken deneyimsiz kişilere uzun gelebilir. Parkur dört mevsim, hem manzara açısından güzel hem de yürüyüş açısından son derece elverişlidir (Safranbolu Kaymakamlığı, 2011:103).

4.2.9.4. Ulugeçit Köyü- Sakaralan Kanyonu

Bu parkur Eflâni'ye bağlı Ulugeçit Köyü'nden başlayıp 20 km sonra Safranbolu'ya bağlı Değirmencik Köyü'ne ulaşır. Bu iki nokta arasındaki parkur hiçbir zorluk içermemektedir. Ancak buradan sonra Yörük Köyü'nün alt kısmında bulunan kanyonun geçilmesi yürüyüşün zor kısmını oluşturmaktadır. Uzmanlarca yaklaşık iki günde yürünmesi önerilmektedir.

Bu parkurun yapısı değişik özellikler taşır. Kimi yerler yürünebilir nitelikte kanyon yapısına sahipken, bazı bölümler kanyon yapısına sahip olmadan su kenarından devam etmektedir. Parkurun Değirmencik Köyü'nden Araç Çayı'na doğru olan bölümünün bazı yerleri, kanyon konusunda deneyim sahibi kişiler dışındakiler için risk taşımaktadır (Safranbolu Kaymakamlığı, 2011:113).

4.2.10. Kaya Mezarları ve Mağaralar

Safranbolu kent merkezinin İyon Prensesi Teodora tarafından 2000 yıl önce kurulduğu bilinmektedir. Ama tarihin akışı içinde Safranbolu ve çevresindeki bir çok kavmin yaşadığı bölgenin, yani kent çevresinin, kent merkezinin kuruluşundan çok öncede yerleşimde kullanıldığı kesindir. Bunun en bariz örnekleri Safranbolu çevresindeki köylerde bulunan kaya mezarları ve çoğu kazılıp tahrip edilmiş olan 32 adet tümüldür.

Çevre köylerden Hacılarobası, Gündoğan, Çavuşlar ve Üçbölük Köylerinde bulunan kaya mezarlarında ve bu mezarlardan çıkartılan eski antik eşyalardan anlaşıldığı üzere, kent çevresinde yerleşim bölgelerinin olduğu ve bunların geçmişinin çok eski çağlara dayandığı ortaya çıkmaktadır. Akören, Konarı, Moğul, Sine Köyleriyle, Soğanlı çayı vadisindeki, Hacılarobası, Gündoğan, Bürnük ve Çavuşlar Köyleri, Roma ve Bizans devirlerinde birer iskan yerleridir. Soğanlı çayının aşağı vadisi gerçek bir arkeolojik bir alandır (Tunçözgür, 2002:38).

4.2.11. Mağaralar

Mağaralar, jeolojik yapı itibariyle karbonatlı formasyonlardan meydana gelmektedir. Ülkemizde karbonatlı kayaların çok yaygın bulunduğu, diğer bir ifade ile Türkiye'nin %30'unun bu tür kayalarla kaplı olduğu düşünülürse mağara oluşumu açısından elverişli bir konuma sahip olduğumuzu söyleyebiliriz. Mağaralar, tarih boyunca çok değişik amaçlarla kullanılmış ve yurt dışında gerekli düzenlemeler yapılarak seyir amacıyla dünya turizmine açılmıştır. Mağara havası düzenli sıcaklık ve bağıl nem içeren bir özelliğe sahiptir. Türkiye, mağara oluşumları bakımından da değişik zengin çekiciliklere sahiptir (Çetinkaya, 1998:100).

4.2.11.1. Bulak (Mencilis) Mağarası

Bulak mağarasının literatüre geçen ismi Mencilis'tir. Mencilis Mağarası, Karabük ile Safranbolu arasında kalan Bulak Köyü'nün Kuzeybatısında yer alır. Mağaraya köyden normal bir yürüyüşle 1 saatte ulaşılmaktadır.

Mencilis mağarasına ulaşmak için belli başlı iki yol vardır. Birincisi, Bulak Köyü içinden, diğeri de Safranbolu Değirmenbaşı güzergahı izlenerek gidilebilmektedir. Bu ikinci yol aynı zamanda Safranbolu'ya Bulak Mağarası'ndan gelen içme ve kullanma suyu hattının güzergahı olup, ham yol halinde kullanılmaya

açıktır. Mağaranın su çıkan birinci ağzına kadar her mevsim ulaşımaya elverişlidir. Değirmenbaşı mevkisinden yaklaşık 5 km. mesafededir.

Mağaranın iki girişi bulunmaktadır. İlk giriş, su çıkışının olduğu bir ağızdan yapılmaktadır. İkinci giriş ise, aktif çıkış ağzının arkasında yer alan tepenin solunda fosil bir ağızdan yapılmaktadır. Mencilis mağarasının toplam uzunluğu 2.725 m'dir. Mağarada 2, 5, 11 ve 5 m'lik dört iniş yer almaktadır. Fosil kol üzerinde, sol tarafa ayrılan 2 ve 5 m'lik inişlerden sonra ana galeri üzerinde, sol tarafa ayrılan bir kol bulunmakta ve "Fareli Kol" adı verilmektedir.

Şekil 4.10. Bulak (Mencilis) Mağarası

11 m'lik iniş gerçekleştirildikten sonra mağaranın aktif bölümüne ulaşılmaktadır. Mağaranın asıl görülmeye değer yerini de bu bölge oluşturmaktadır. Suyun akışına ters yönde gidildiğinde oldukça güzel bir traverten oluşumuna rastlanmaktadır. Mağara içinde bir süre akan yeraltı nehri 15 m'lik şelaleden düşmekte ve bir süre sonra da sifon yaparak yeraltına geçmektedir. Daha sonra bu su, birinci giriş ağzının bulunduğu noktada tekrar yüzeyleyerek Mencilis kaynağı çıkış ağzını oluşturmaktadır (Turizm Bakanlığı, 1992:8).

Binlerce yıl önce insanlar tarafından kullanıldığına dair izler taşıyan bu mağaranın bir diğer özelliği de, içeride duvarlardaki işaret ve yazılardır. Bu işaretlerden anlaşıldığı üzere, mağara duvarlarındaki yazıların bir kısmının Arapça olduğudur. Bu da bazı yazıların Latin alfabesi öncesine ait olduğu sonucunu doğurmaktadır. İlginçtir ki bu

kadar çok zamandan beri ziyaret edilen ve günümüzde de 1990'da bir Fransız ekibi, değişik zamanlarda Ankara Mağara Araştırma Derneği, Boğaziçi Üniversitesi Mağaracılık Kulübü gibi mağara araştırmacılarının incelediği bu ilginç mağara, bugün bile turizm ya da bir başka amaçla kullanılmamaktadır (Yüksek, 1998:62).

4.2.11.2. Hızır Mağarası

İlçenin Yukarı Dana Köyü'nün batısında Hızır su kaynağının biraz içerisinde. Büyük bir ağızdan girilen mağara bir ana galeri ve iki yan pasajdan oluşmaktadır. Mağaraya girdikten sonra, solda ilk pasajda yer alan bir koldan ilerlendiği zaman suyun toplandığı bir sifona ulaşılmaktadır.

“Mağara giriş ağzının hemen 50 m alt katında sifon yaparak çıkan bir kaynak boşalımı yer almaktadır” (Turizm Bakanlığı, 1992:10).

Bu iki ilginç doğal turistik arz kaynağı, günübürlük ulaşım mesafesi içinde olması bir avantajdır. Ayrıca ilginç morfolojik oluşumların ve yolunun bulunması, bu mağaranın turizme kazandırılması noktasında çok olumlu faktörlerdir. (Turizm Bakanlığı, 1993:44).

4.2.12. Hıdırlık Tepesi

Hıdırlık tepesi, Türklerin, Safranbolu'ya ilk konuşlandığı yerdir. 2 adet açık namazgahı bulunan ve eskiden yağmur duası ile Hıdırellez kutlamaları için kullanılan Hıdırlık Tepesi üzerinde Köstendil Kaymakamı Hasan Paşa'nın türbesi (1845), Hızır Paşa'nın mezarı ile Kurtuluş Savaşı kahramanlarından Dr. Ali Yaver Ataman'ın (1955) anıt mezarlarına da ev sahipliği yapmaktadır.

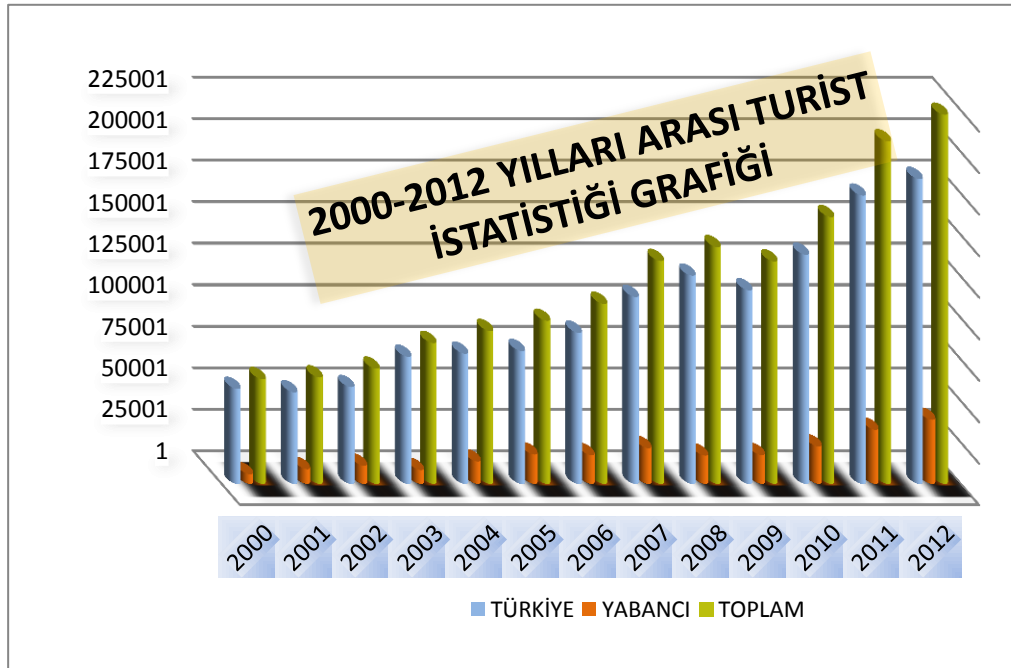
Şekil 4.11. Hıdırlık Tepesi

Tepeye iki noktadan giriş ve çıkış bulunmaktadır. Tarihi Safranbolu'yu kuşbakışı izlemek isteyen ziyaretçilerin tercih ettiği mekân, 2006 yılında son görüntüsüne kavuşmuştur (www.safranbolu-bld.gov.tr).

4.3. SAFRANBOLU'DA TURİZM

Geleneksel Türk toplum yaşantısının bütün özelliklerini günümüze taşıması ve kendini zamana karşı saklamış olması, Safranbolu'yu "Korumanın Başkenti" unvanına kavuşturmuştur. Ülkemizde bulunan yaklaşık 50.000 kadar korunması gerekli kültür ve tabiat varlığının yaklaşık 1500'ü Safranbolu'dadır. Sahip olduğu zengin kültürel mirası kent ölçeğinde korumadaki başarısı Safranbolu'yu "Dünya Kenti" yapmış ve Safranbolu, UNESCO tarafından 17 Aralık 1994 yılında Dünya Miras Listesi'ne alınmıştır.

Turizmle 20 yıldır tanışan Safranbolu'da hızlı sayılabilecek bir turistik gelişme yaşanmıştır. Gelen yerli ve yabancı ziyaretçi sayısı ile turistik yatak kapasitesi her yıl artmaktadır (Türker 2005:1). Her yıl artan turist sayısı Safranbolu Turizm Danışma Müdürlüğü'nün verilerine göre 2011 yılında 206.000 ve 2012 yılında 222.382'dir. (Safranbolu Turizm Danışma Müdürlüğü, 2013). Şekil 4.12'de 2000-2012 yılları arasında Safranbolu'ya gelen yerli ve yabancı turist sayıları verilmiştir.

Şekil 4.12. 2000-2012 Yılları Arası Safranbolu'ya Gelen Yerli ve Yabancı Turist Sayıları

Kaynak: Safranbolu Turizm Danışma Bürosu

Şekil 4.12’ de görüleceği gibi Safranbolu’ya her yıl artan sayıda turist gelmektedir. Gelen turist profilini, gelir ve eğitim düzeyi yüksek, kültürel amaçlı seyahati gerçekleştiren kişiler oluşturmaktadır (Safranbolu Turizm Danışma, 2013).

Safranbolu, sivil Osmanlı mimarisini taşıyan geleneksel Türk evleriyle, doğal güzellikleriyle ve tarihi boyutuyla ün kazanmış nitelikli bir kenttir. Yeni Hamam, Eski Hamam, Cinci Hanı, Köprülü Mehmet Paşa Cami, Kazdağlıoğlu Cami, İzzet Mehmet Paşa Cami, Hükümet Konağı (Kent Tarihi Müzesi), Saat Kulesi, Eski Cezaevi, Bulak Mağarası, İncekaya Su Kemerleri, Yemeniciler Arastası, Demirciler Çarşısı, Manifaturacılar Çarşısı, Tarihi Çeşmeleri, Kemerleri dönemin nadide değerlerindedir. Şehir çevresinde bulunan kaya mezarları ve tümülüsler de görülmesi gereken yerler arasındadır (<http://www.altinsafran.org/tr/>).

4.3.1. Safranbolu’da Turizmin Tarihi Gelişimi

Birçok sadrazam ve devlet adamının ikamet ettiği ve Osmanlı Sarayının arka bahçesi olarak nitelendirilen Safranbolu, turizm endüstrisi ile sahip olduğu zengin, kültürel ve tarihi mirası dünya insanına sunma aşamasında tanışmıştır. 08.10.1976 tarihinde Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu’nun Safranbolu’yu Kentsel Sit ilan etmesiyle başlayan kente olan ilgi zamanla tüm dünyaya yayılmıştır. Bu tanışmanın tarihi 1990’lı yılların başlarına kadar uzanır. 1975’li yıllardan başlayarak şehirde özellikle koruma ve tanıtım amaçlı çeşitli kültürel faaliyet ve festivallerin gerçekleştirilmesi turizm gelişmesini etkilemiştir. Bununla birlikte bu faaliyetlerin günümüz turizminin gelişmesine önemli katkılar sağlayan öncü faaliyetler olduğu söylenebilir. 1989 yılında Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu tarafından restore edilerek turizm hizmetine sunulan Havuzlu Asmazlar Konağı ile canlanan turizm hareketleri 1994 yılında Safranbolu’nun Dünya Miras Listesine girmesinin de etkisiyle yaşanan yoğun talep, konaklama ve yeme içme imkânlarının genişlemesini sağlamıştır.

1996 yılında Safranbolu Kaymakamlığı ve İlçe Turizm Danışma Müdürlüğü öncülüğünde 25 ev ile başlatılan “Ev Pansiyonculuğu Geliştirme Projesi” ev sahiplerinin çabaları ve olanakları ile başarılı bir noktaya gelmiştir. Projenin asıl amacı eksik yatak kapasitesinin giderilmesi ve geleneksel Safranbolu evlerinin yeni işlevler kazandırılarak yaşatılmasıydı. Yaşadıkları evin bir ya da birkaç odasını gelen konuklar ile paylaşan ev sahibi elde ettiği geliri evin korunması ve yaşatılması için kullanmaktadır. Diğer yandan gelen konuklar ev halkı ile aynı ortamı paylaşarak hem

Safranbolu mimarisini hem de Safranbolu yaşam tarzını tanıma fırsatı bulmaktadırlar (Özköse, 1999:4).

Safranbolu Turizm Danışma Müdürlüğü verilerine göre ilçede 2012 yılı itibarı ile 19 adet turizm işletme belgeli, 56 adet mahalli idarece belgeli ve 11 adet de ev pansiyonculuğu şeklinde hizmet veren toplam 86 işletme vardır. Bu işletmelerin toplam yatak kapasitesi ise 2.565 kişidir (Safranbolu Turizm Danışma, 2012).

4.3.2. Safranbolu’da Turizme Katkı Sağlayan Kişi ve Kurumlar

Safranbolu’da turizme katkısı olan kurumlar genel itibarı ile aşağıda verilmiştir.

Karabük Valiliği, Karabük İl Özel İdaresi, Safranbolu Kaymakamlığı, Safranbolu Kültür ve Turizm Vakfı, Safranbolu Köylere Hizmet Götürme Birliği, Safranbolu Belediyesi, Safranbolu Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, Safranbolu İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Safranbolu Turizm Danışma, Safranbolu Esnaf ve Sanatkârlar Odası, Çekül Vakfı, Tarihi Kentler Birliği, Safranbolu Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü, KardofOff-Road Kulübü, İstanbul Kalkınma Ajansı.

4.3.3. Safranbolu’nun Turistik Ürün Yapısı

Günümüzde önemli bir sektör haline almış olan turizm hareketleri hızla büyürken, Safranbolu’ya olan ilgi de son yıllarda oldukça artmıştır. Safranbolu’nun bugünkü turizm tipi incelendiğinde kültürel amaçlı yapılan ziyaretlerin daha ağırlıklı olduğu görülmektedir.

Yapılan bir araştırmada yerli ve yabancı turistlerin Safranbolu’ya gelme amaçlarının ağırlıklı olarak tarihi bir yer görme isteği olduğu belirtilmiştir (Uğur, 2012:119).

Safranbolu ve çevresindeki potansiyel turistik alanlar ve turizm türleri tablo 4.2’de gösterilmektedir.

Zengin bir turizm potansiyeline sahip olan Safranbolu ve çevresinin bu potansiyeli gün geçtikçe su yüzüne çıkmaktadır. Yukarıda belirtilmiş olan turizm türlerinin yanı sıra Safranbolu ve çevresi köy turizmi, av turizmi ve kış turizmi açısından da elverişli alanlara sahiptir (Gürbüz, 2002:51).

Tablo 4.2. Turizm Türleri Bakımından Safranbolu ve Çevresindeki Potansiyel Turistik Alanlar

TURİZİM ÇEŞİTLERİ	SAFRANBOLU VE ÇEVRESİNDEKİ TURİZM ALANLARI
Kültür Turizmi	Tarihi Safranbolu Evleri Müzeler Tarihi Camiler Türebeler, Tekkeler Yörük Köyü ve Yazı Köy'deki Tarihi Evler ve Kültürel Değerler Kaya Mezarları Tarihi Çeşmeler, Hamamlar, Köprüler, Su Kemerleri ve Han St. Stefanos Kilisesi (Ulu Cami) Eskipazar'daki Hadrianapolis Antik Şehri
Doğa Turizmi	Tokatlı, Düzce, Sakaralan, Keltepe ve Şeker Kanyonları
Yayla Turizmi	Avdan Yaylası, Sorgun Yaylası, Dede Yaylası, Büyük Düz Yaylası, Küçük Düz Yaylası, Çakırören Yaylası, Küçük Yayla, Arıcak Yaylası, Sarıçiçek Yaylası, Ulu Yayla, Göktepe Yaylası, Çetiören Mesire Alanı, Eğri Ova Mesire Yeri, Eflani Mesire Alanı, Boduroğlu Yaylası
Mağara Turizmi	Bulak (Mencilis) Mağarası, Hızır Mağarası

Kaynak: Gürbüz, 2002:52

4.3.3.1. Festival ve Şenlikler

Bir yöreyi ya da belli özelliklerini tanıtmak amacı ile yılın belirli günlerinde düzenlenen, ulusal veya uluslararası katılıma açık faaliyetler bütününe festival denir. Bu tür festival ve özel günlerin ses getirebilmesi için iyi bir tanıtım gerekir (Çakır, 1999:64).

4.3.3.1.1. Altın Safran Belgesel Film Festivali

Safranbolu'da, 1975 yılından bu yana, tarihi ve kültürel değerlerini tanıtmak ve koruma bilincini yaşatmak amacıyla, Mimari Değerler ve Folkloru Haftası ile Sanat Festivali gibi çeşitli isimlerle festivaller düzenlenmiştir.

Yeni bir yüzyıla girerken, kültürel miras, korumacılık ve belgeselciliği örtüştürerek Safranbolu'ya farlı bir zenginlik kazandırılması amaçlanmış ve 2000 yılında 1. Altın Safran Belgesel Film Festivali gerçekleştirilerek kurumsallaşması ve gelenekleşmesi için önemli adımlar atılmıştır. Böylece bir taraftan belgesel filmin kültürel zenginlikleri kuşaktan kuşağa aktarması ve evrensel bir boyut kazandırması; diğer taraftan Safranbolu özelinde gelişen koruma bilincinin daha güçlü bir konuma getirilmesi hedeflenmiştir.

İlki 19-24 Eylül 2000 tarihlerinde Safranbolu Kaymakamlığı ve Safranbolu Meslek Yüksek Okulu tarafından düzenlenen festivalde kültürel ve sanatsal 60 etkinlik gerçekleştirilmiş, aynı tarihlerde Dünya Miras Şehirleri Organizasyonu (OWHC) Yönetim Kurulu toplantıları da Safranbolu'da yapılmıştır.

2004 yılından itibaren Uluslararası düzeyde gerçekleştirilen festivalin ana temasını kültürel miras ve korumacılık oluşturmaktadır ve festivalde her yıl değişik bir alt başlık ele alınmaktadır. Safranbolu Altın Safran Belgesel Film Festivali her yıl eylül ayı içerisinde gerçekleştirilmektedir ve sahip olduğu kültürel mirası çeşitli etkinlik ve şenliklerle dünya insanı ile paylaşmaktadır (Safranbolu Belediyesi, 2013)

Her yıl eylül ayının başında yapılan Yörük Köy Günü ile ağustos ayı başında yapılan Kültürel Miras ve Korumacılık konulu Safranbolu Kaymakamlığı Fotoğraf Yarışması bu festival bünyesine alınarak programın daha zengin ve daha geniş katılımlı olması sağlanmaktadır (Aksoy ve Kuş, 2003:85).

4.3.3.1.2. Safran Hasat Şenliği

Safranbolu denildiğinde ilk olarak safran, safran denildiğinde de ilk olarak Safranbolu aklımıza gelmektedir. Bu olgunun bir sonucu olarak yerli ve yabancı birçok ziyaretçi her yıl sadece safran için Safranbolu'yu ziyaret etmekte veya ticareti ile ilgilenmektedirler.

İlçemize özgü yöresel ürün olan safran üretimi 1999 yılı ve öncesinde 1,5 dekar gibi bir alanda yapılırken bugün 11 köyde 37 üretici tarafından yaklaşık 36 dekar alanda yapılmaktadır. Bu alanın artırılması SYDV, Bakanlık Genel Bütçesi ve İl Özel İdare kaynaklı projelerle sağlanmıştır.

Safranbolu'da, safran yetiştiriciliği yerel ve ulusal basında yapılan haber ve programlarla geniş kitlelere duyurulmuş, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

tarafından 2011 yılında Safran Yetiştiriciliği eğitim filmi çekilmiş bu sayede hem İlçemizin tanıtılmasına hem de elde edilen safranın pazarlanmasına katkıda bulunulmuştur.

2011 yılında ürüne menşe coğrafi işareti alınmış ve ‘‘Safranbolu Safranı’’ adı altında tescil edilmiştir. Çavuş üzümü ve lokumu ile Safranbolu’nun üç güzelinden biri olan safranın önem ve değerinin farkında olan Safranbolu Kaymakamlığı, her yıl ‘‘Safran Hasat Şenliklerini’’ düzenlemeyi bir gelenek haline getirmiş ve bu özel bitkinin ilçemizde üretiminin devamlılığını sağlama da aktif rol üstlenmiştir.

Kaymakamlık önderliğinde gerçekleştirilen Safran Hasat Şenliği sayesinde üreticilerimiz üretim konusunda motive edilmiş, gelirlerinin artması ile ilçemizin isminin ulusal ve uluslar arası platformlarda duyurulması sağlanmıştır. Geleneksel olarak düzenlenen şenliklerde her yıl farklı bir tarihi mekanın kullanılarak ilçenin hemen hemen her yerinin etkin olarak turizme katılmasına çalışılmaktadır. Bu şenliğimizde her yıl farklı bir safranlı ürünü ön plana çıkartarak (zerde tatlısı, safranlı pilav, safranlı çay vb.) Safranbolu safranıyla Safranbolu isminin hafızalarda daha kalıcı olmasını sağlamaya çalışılmaktadır (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü, 2013).

4.3.3.1.3. Bağ Bozumu Şenliği

Çavuş Üzümü Safranbolu’nun üç güzelliğinden biridir. Bu sebeple her yıl adına şenlikler ve teşvik müsabakaları düzenlenmektedir. Mevcut kayıtlardan 1938 yılında dahi bağ bozumu şenliklerinin yapıldığı görülmektedir.

Safranbolu ve çevresinin bağcılık açısından oldukça eski bir yapısı vardır. İklim ve toprak yapısı itibariyle de sofralık üzüm yetiştiriciliği yüzyıllardır yapılmaktadır. Bugün itibariyle 814 dekar bağ alanı mevcuttur.

En kaliteli sofralık üzüm çeşitlerinin başında yer alan Çavuş üzümünün Çoban Çavuşu, Pembe Çavuş, Misket Çavuşu gibi çeşitleri vardır. Kendine has aroması, kabuğu ince çekirdek sayısı az çekirdek içi boş olduğundan yenilenmesi kolay, tane şekli yuvarlak oval, salkım şekli orta iri ve olgunlaşma zamanı orta erkenci yani Safranbolu şartlarında Eylül ayıdır. Safranbolu’nun son yıllarda iç ve dış turizm açısından canlanması ilçeye gelen yerli ve yabancı turistler tarafından aranan bir ürün olması ve diğer çeşitlere nazaran iyi fiyat bulunması sebebiyle yetiştiriciliğe talep artırmıştır.

İlçede bağ bozumu tüm yıl ilgi ve merakla beklenmektedir. Etkinlikler her yıl farklı bir alanda yapılmaktadır. Etkinlikler kapsamında en iyi üretici ve üzüm güzeli yarışmaları yer almaktadır. Kentin mistik tarihine uygun gerçekleştirilen üzüm güzeli yarışması günlerce yazılı ve görsel basında yer almaktadır. Yine şenlik kapsamında her yıl üzümde elde edilen bir ürün grubu ön plana çıkartılmakta (pekmez, sirke vb.) ve yapılan bu ürün davetlilere sunulmaktadır. Şenliğin hayat bulmasında ve sürdürülebilirliğinde Safranbolu Kaymakamlığı Köylere Hizmet Götürme Birliği'nin öncülüğü büyük önem arz etmektedir (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü, 2013).

4.3.3.1.4. Uluyayla Şenlikleri

Uluyayla Şenlikleri, Safranbolu'ya 50 km uzaklıkta, ormanları, göletleri, mağaraları, yayla evleri ve av hayvanları ile ünlü eşsiz bir doğa cenneti olan Uluyayla'da her yıl ağustos ayının ikinci haftasında yapılmaktadır.

Geleneksel olarak düzenlenen şenliklere her yıl civar köyler ve gurbetçilerin katılımı ile 10-15 bin insan katılmaktadır. Başlı başına bir doğa harikası olan Uluyayla'da, 15 m genişliğinde, 450 m Uzunluğundaki Uluyayla Mağarası, avlanmaya müsait göletleri, av hayvanları foto safari ilgi noktaları olup, son yıllarda mesire alanı ve kamp yeri olarak şehir hayatından bunalanlara ev sahipliği yapmaktadır (Aksoy ve Kuş, 2003:79).

4.3.3.2. Off-Road Yarışları

Off-Road yarışları ilk olarak 2001 yılında mahalli olarak düzenlenmiş ve 2008 yılından itibaren Türkiye Şampiyonasının bir ayağı da Safranbolu'da düzenlenmeye başlamıştır. KardofOff-Road Kulübünden alınan bilgilere göre 2012 yarışlarına 18 araç katılmış ve şehir içi-şehir dışı toplam 7.000 kişi civarında ziyaretçi yarışları izlemeye gelmiştir.

4.3.3.3. Yörük Köyü

Safranbolu'ya 11 km uzaklıktaki bu "Müze Köy"e Safranbolu-Araç karayolu üzerinden gidilmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 1997 yılında gerçek bir Türk-Türkmen Köyü oluşu ve tarihi yapılarının ihtişamı nedeniyle koruma altına alınmıştır. 93 adet tescilli eserin olduğu köyün camileri, çamaşırhanesi ve gezilen

konakları Safranbolu turizmüne önemli bir hareket ve çeşitlilik getirmektedir (Aksoy ve Kuş, 2003:85).

En büyük özelliği Safranbolu'nun küçük bir maketini andırması olan Yörük Köyü'ne, Safranbolu Köylere Hizmet Götürme Birliği tarafından 1999 yılında 1.216 m² Arnavut kaldırımını yaptırılmıştır. Yine birlik tarafından 2009 yılında Yörük Köyü Koruma Amaçlı İmar Planı yaptırılmıştır.

4.3.3.4. Fuarlar

Safranbolu'nun daha fazla tanınmasını sağlamak ve ilçe turizmüne katkıda bulunmak amacıyla, turizm fuarlarına katılım gerçekleştirilmektedir. Her yıl Emitt, İzmir fuarlarına katılım gerçekleştirilmektedir. Fuarlarda maket Safranbolu evleri, Safranbolu lokumu, safran bitkisi, çeşitli resim ve hediyelik eşyalar sergilenmektedir (Safranbolu Belediyesi, 2012).

4.3.3.5. Gezilebilir Müze ve Konaklar

4.3.3.5.1. Kaymakamlar Evi

18. ve 19. yy. Türk toplumunun geçmişini, kültürünü ve yaşama biçimi ve teknolojisini yansıtan Safranbolu Evleri arasında önemli bir örnektir. 18. yy. başlarında yapıldığı sanılmaktadır. Sahibi Safranbolu kışlası kumandanı Hacı Mehmet Efendi'dir. Hacı Mehmet Efendi'ye Yarbay karşılığı olan Kaim-Makam denilmesi nedeniyle ailesi; dolayısıyla evleri de halk arasında bu isimle söylenegelir olmuştur.

Şekil 4.13. Kaymakamlar Evi

Kentsel dokusunu ve tüm mimari özelliklerini günümüze dek koruyabilmiş, ilçemizde T.C. Kültür Bakanlığı'nın Safranbolu'nun korunması ve sağlıklılaştırılması projesi çerçevesinde 1979 yılında kamulaştırıp restorasyonunu tamamlanmıştır. Kaymakamlar Evi 16.12.1981 tarihinde Eğitim Merkezi olarak hizmete açılmıştır. Safranbolu Çarşısı'nda, Hıdırlık Yokuşu Sokağı üzerinde bulunan yapı; kitle, plan ve cephe olarak özgün bir Türk Evi niteliğindedir. Sekiz oda, üç çardaktan oluşan bu eserin, haremlik ve selamlık bölümleri çeşitli manken ve malzemelerle donatılmıştır (www.karadenizgezi.net).

4.3.3.5.2. Kileciler Konağı

İlçenin Musalla Mahallesinde Kışlayanı ve Akpınar sokaklarının birleştiği köşe başında bulunan Kileciler Evinin 1884 yılında Hacı Mehmet Efendi tarafından yaptırıldığı bilinmektedir. Her iki sokağın eğimine göre biçimlenen yapı, tam anlamıyla bir köşe evdir. Temel taş duvarlı, üst katlar ahşap çatki arasında kerpiç dolgudur. İki cephede üst kat zarif işlemeli taş konullar üzerinde dışarıya taşarak inşa edilmiştir. Harem ve selamlık bölümlü konağın selamlık girişi Kışlayanı Sokak; harem girişi ise Akpınar sokak üzerinde bulunmaktadır (www.karadenizgezi.net).

Şekil 4.14. Kileciler Konağı

4.3.3.5.3. Hükümet Konağı (Kent Tarihi Müzesi)

Eski Hükümet Konağı Kastamonu Valisi Enis Paşa ile İlçe Kaymakamı Ahmet Bey öncülüğünde ilçe halkının maddi destekleriyle iki yıl içinde (1904-1906) Kale olarak adlandırılan tepeye inşa edilmiştir. Tamamen kesme taştan yapılan bina, 800 m² kapalı bir alana ve bir de mahzen bölümüne sahiptir. Bina, tarih içinde askeri, mülki ve adli yönetim merkezi olarak kullanılmıştır. 19 Ocak 1976 tarihinde çıkan bir yangın sonucu çatısından tutuşarak yanmıştır.

Kale de bulunan, Padişah III. Selim'in Sadrazamı Safranbolu'lu İzzet Mehmet Paşa tarafından yaptırılan Saat Kulesi (1797), Sultan II. Abdulhamit Han devrinde yaptırılan Cephane Binası (1890) ve Cezaevi Binası (1906) diğer önemli tarihi yapılarıdır. 2000 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Eski Hükümet Konağı ve çevresindeki binaların restorasyon çalışmasına başlanmış, 2006 yılında tamamlanmıştır. Müze; zemin, giriş ve 1. kat olmak üzere 3 kattan oluşmaktadır.

Şekil 4.15. Hükümet Konağı (Kent Tarihi Müzesi)

Giriş katta, Safranbolu'nun ve binanın tarihçesi, haritaları, kültürel yayınları, uydu görüntüleri, sergi salonu ve konferans salonu bulunmaktadır. Etnografya salonunda; Cumhuriyet Dönemine ait kıyafetler ve Safranbolu'ya özgü eski eşyalar sergilenmekte, Fotoğraflarla Safranbolu Salonunda; Osmanlı Döneminden Cumhuriyet Dönemine kadar uzanan Safranbolu tarihi ile ilgili bilgiler, görsel detaylar, Roma Dönemi,

Osmanlı Dönemi ve Cumhuriyet Dönemi madeni paraları ve eski el yazması eserler sergilenmektedir. Tablo 4.3’de yıllar İtibari ile Kent Tarihi Müzesi ziyaretçi sayıları verilmiştir.

Tablo 4.3. Yıllar İtibari ile Kent Tarihi Müzesi Ziyaretçi Sayısı

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
YERLİ	20.511	27.564	30.535	32.952	32.736	31.847
YABANCI	959	1.823	2.058	2.801	2.812	2.897
TOPLAM	21.470	29.387	32.593	35.753	35.548	34.744

Kaynak: Kent Tarihi Müzesi:2013

Zemin Katta Safranbolu’da Ticari Hayat ve geleneksel El Sanatları hakkında fotoğraflı bilgiler bulunmaktadır. Aynı zamanda; Esnaf Ve Zanaatkârlar Çarşısı’nda Eczanecilik Müzesi, Şekerci Müzesi, Yemenici, Baharatçı, Kunduracı - Sayacı, Semerci, Demirci, Kalaycı, Bakırcı ve Esnaf Kahvesi gibi Safranbolu’daki önemli Esnaf kollarının çalışma ortamları özgün canlandırma tekniği ile ziyaretçilere sunulmuştur (Kuş, 2010:228).

4.3.3.5.4. Mektepçiler Konağı

1786-1787 yılları arasında yapımı tamamlanan Safranbolu Medresesi olduğu bilinen Mektepçiler Konağı Safranbolu’da tarihlendirilebilen en eski yapılardan biridir. 2000 yılında T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından satın alınıp restore edilerek kullanım hakkı Safranbolu Kaymakamlığına verilmiştir. Safranbolu Kaymakamlığı, Safranbolu Belediyesi ve kardeşi Reha Arın’ın katkıları ile müze ev haline getirilen Mektepçiler Konağı, Süha Arın Kültür ve Sanat Merkezi olarak hizmete açılmıştır ve hafta sonları 09:00-16:00 saatleri arası gezilebilmektedir. (www.safranbolu-bld.gov.tr).

4.3.3.5.5. Hacı Hüseyinler Evi

Safranbolu’nun Şehir kesiminde, Akçasu Mahallesi UlukavakSokak’da yer alan ve Hacı Hüseyinler Evi olarak bilinen yapı, 1870 tarihli olup, oldukça büyük bir arsa üzerinde yerleşmektedir. Binanın toplam kullanım alanı 467,14 m²’dir (Harputlugil ve Çetintürk, 2005:78).

5. KÜLTÜREL KALKINMADA BİRLİKLERİN ROLÜ

Kültürel kalkınma; eğitim düzeyinin yükselmesini, kültürel etkinliklerin ve bireylerin bunlara katılımının artırılmasını, kültür ve tabiat varlıklarının korunmasını içeren faaliyetlerdir. Tesisleşme, Etkinlikler (Festival, panel, vb.), Yayınlar, Kurslar, STK'larla işbirliği, Yerel değerlerin korunması ve geliştirilmesi kültürel kalkınma ile ilgili temel faaliyetlerdir. Başka bir tanımda da kültürel kalkınma Kültürel kalkınma teriminden çok genel olarak eğitim düzeyinin yükselmesini, kültürel etkinliklerin ve bunlara katılan bireylerin artmasını, kültür ve tabiat varlıklarının korunmasını şeklinde ifade edilmiştir(www.pendik.bel.tr).

5393 sayılı Belediye Kanunu Madde 14 Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak

şartıyla;

1., kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, hizmetlerini yapar veya yaptırır.
2. kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir.

Günümüzde uluslararası arenada ülkelerin rekabeti yerini kentler arası rekabete bırakmaktadır. Böyle bir dönemde kent ekonomilerinin küresel alandaki tartışılmaz hareketliliğini göz ardı etmemek gerekir. Küresel sürecin işaret ettiği yeni gelişme kendi kendine tüm yeterlilikleri karşılayan akıllı kentlerin gelecekte küresel rekabette etkin olacağıdır. Sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik açıdan gelişmiş kentlerin rekabet edebilirliği şu iki ilkenin desteklediği bir yerel kalkınma modeliyle mümkün olabilecektir. Bu ilkeler sürdürülebilir kalkınma ve iyi yönetişimdir (Bennett ve Payne, 2000). Bu ilkeleri hayata geçirecek faktörler şunlardır.

1. Kent kimliğinin belirlenmesi,
2. Yerel yönetimin hizmet alanı ile ilgili yelpazesini hedef kitlesini doğru tanımlaması,
3. Strateji tespitinin işbirliğine dayalı bir zihniyetle oluşturularak iyi uygulama örneklerinin sergilenmesidir.

Bununla birlikte birliklerin yerel kalkınma ile ilgili misyonunu vardır. Bunlar da sırasıyla, yöre kaynaklarının yerel refahı artıracak biçimde harekete geçirilmesi, tüm

sosyal kesimleri sürece dahil etmek, temsili demokrasiden katılımcı demokrasiye geçişin yerel uygulamaları etkin olarak yapılmalı, kültürel çoğulculuğun yönetimde karar verme sürecine yansımaları sağlamak. Bu çerçevede hizmet bölgesinde ekonomik, sosyal ve kültürel hayatın güçlendirilmesine yönelik olarak oluşturulan platformda bölge milletvekilleri, belediye temsilcileri, merkezi idare temsilcileri, üniversite temsilcileri, meslek kuruluşları, sanayiciler, STK'lar görüş sunmalı ve katkıda bulunmalıdırlar. Böylece ortak akıl da devreye sokularak yönetime katılma düzeyi hizmet bölgesinde artırılmaktadır (www.pendik.bel.tr).

Kültürel kalkınma kavramının tanımında da ifade edildiği gibi eğitim düzeyinin artırılması ve kültürel faaliyetlerin ve bunlara katılanların sayısını artırma faaliyetleri özellikle 5393 Sayılı Belediye Kanununun 14. Maddesinde ve 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun Birliklerin görevlerini ifade ettiği kısımda bahsetmektedir. Nitekim KHGB'ler, yaptıkları eğitim faaliyetleri ile Sosyal Destek Programı (SODES) kapsamında öğrencilerin dershanelere gönderilmesi, okullara kitaplar dağıtılması, tiyatro, gezi, söyleşi vb. etkinlikler düzenlemeleri; Ulusal Ajanslar tarafından KHGB'lerce hazırlanan kültürel ve bölgesel kalkınmayı destekleyici projelerin finanse edilmesi ile unutulmaya yüz tutmuş soyut ve somut kültürel değerlerin gün yüzüne çıkartılması ve kamuoyu oluşturarak gündeme getirilmesi; AB tarafından eş finansman desteğiyle sağlanan Kız Çocuklarının Okullaşmasına yönelik özellikle Güneydoğu Bölgesinde 2005-2013 yılları arasında 160 projenin ciddi bir kısmının KHGB'lerce yapılması ve STK'ları, kanaat önderlerini, üniversiteyi, hizmet ettiği yöredeki bireyleri bir araya getirerek hem çok aktörlü bir ağ kurarak iyi yönetişimin örneğini göstermesi; hem de bu konuda çevrenin farkındalık düzeyini arttıracak faaliyetlere yer vermesi kültürel kalkınmada yadsınmaz bir rolleri olduğunu göstermektedir. Nitekim başta da ifade edildiği gibi KHGB'leri sadece kırsal kalkınmaya yönelik altyapı hizmetleri sunan bir yapı olarak görmemek gerekir. 2005'te KÖYDES projesiyle kırsal kalkınmaya özel bütçe ayrılmış ve birliğin taşınır ve taşınmazlarından elde ettiği ve kanunda kendine verilen diğer gelirleri bulunduğu bölgenin özelliğine göre çeşitli hizmet alanlarında da faaliyet göstermesine yardımcı olmuştur.

Küresel ısınmayla birlikte ekolojik dengenin bozulması, toplumların sahip olduğu doğal değerlerin yok olmaya başlaması, bunun yanında doğal, tarihi, sosyal ve kültürel turizm değerlerinin korunamadan kullanılması gibi nedenler turizmde

gelişmenin “sürdürülebilir” nitelik kazanmasını zorunlu kılmaktadır (Gündüz, 2004:61). Turizmde sürdürülebilirliğin sağlanması uluslararası turizm pazarında rekabette üstünlük sağlama aracı ve bir zorunluluktur. Bugün pek çok ülke sürdürülebilir turizm kavramının önemini toplumun tüm katmanlarına yaymak ve benimsetmek için yoğun çaba harcamaktadır. Bu konuda yerel oyuncular önemli rol modeller oluşturmaktadırlar. Yerel Yönetimler turistik destinasyonlarda sürdürülebilir turizm gelişim sürecinde karar alma ve uygulamacıları olarak, yerel paydaşlar arasında en etkin oyunculardır (Godfrey 1998; Uslu ve Kiper, 2006).

Yerel yönetimlerin yasayla kendilerine verilmiş turizme yönelik ve turizmle ilgili pek çok görev ve sorumlulukları vardır. Kültürel kalkınma ve hizmet sunumu açısından önemli bir yere sahip Köylere Hizmet Götürme Birlikleri kendilerinden beklenen hizmetleri sunma konusunda ciddi gelişmeler göstermiş kuruluşlardır. Türkiye’de kırsal yerleşimlerin kalkındırılması ve kırsal nüfusun yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar, Cumhuriyetin kuruluş yıllarına kadar gitmektedir. Bu kapsamda, 1924 tarih ve 442 sayılı Köy Kanunu’nda ve 1987 tarih ve 3360 sayılı İl Özel İdareleri Kanunu’nda kırsal alanların kalkındırılmasına ilişkin çeşitli hükümlere yer verildiği bilinmektedir.

Kültürel kalkınmayı sağlama ve hizmet götürmede etkinliğin sağlanması için mali kaynakların yeterliliği kadar bu kaynakları kullanacak nitelikli ve yeterli personelin sağlanması kaçınılmaz bir gerçekliktir (Ivana, 2010:127). Yasal bir yapıya kavuşmak için uzun yıllar bekleyen bu kurumların personel yapısının düzenlenebilmesi için aynı süre beklemesine gerek kalmamalı, 5355 sayılı Kanunda da belirtildiği gibi ilgili bakanlıkların bir an önce bu kurumların yasal, akçal ve personel sorunlarını bir bütün olarak çözecek düzenlemeleri çıkarmaları gerekmektedir.

Ülkemizde Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin, mülki idare amirlerinin özel gayretleri sonucunda oluşturdukları bütçeleri ile gerek köylerde ve gerekse ilçe merkezindeki kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyaçlarının giderilmesi konusunda önemli hizmetleri gerçekleştirdikleri bilinmektedir. Köylere Hizmet Götürme Birlikleri kırsal alanda toplum kalkınması çalışmalarında önemli fonksiyonlar üstlenmenin yanı sıra, ülkemizdeki ödenek yetersizliği ve düzensizliği gibi nedenlerle vatandaş gözünde prestij kaybeden kamu kurum ve kuruluşlarına da kaynak oluşturmuşlardır (Arslan, 2006A). Kuruluşların mevcut yapılarıyla yerine getirdikleri görevlerin başarısı veya

başarısızlığı mülki idare amirlerinin kişisel çabalarına bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Mülki idare amirlerinin bu kurumlara yapabilecekleri katkılar ise ellerindeki imkânlarla kısıtlı kalmaktadır. Hizmetin yerine getirilmesinde en önemli unsurların başında şüphesiz insan unsuru gelmektedir. Mevcut yapılarına bakıldığında birliklerin personel açısından oldukça sıkıntılı kuruluşlar olduğu görülmektedir. Personelin kadro sıkıntısı, ücret dengesizlikleri ve gelecek endişesi bu kurumlarda nitelikli ve yeterli sayıda personel istihdamını imkânsız kılmaktadır.

Gerek toplum kalkınması çalışmalarının gerekse de yerel yönetim birliklerinin temel hedefi, küçük yerel toplulukların hızlı ve dengeli şekilde kalkınmalarını sağlamak için yerel potansiyelleri harekete geçirerek kalkınma sürecine sokmaktır. Toplum kalkınması çalışmalarıyla hedeflenenler arasında kırsal alana hizmet götüren kamu kuruluşları arasında eşgüdüm sağlanması, yerel topluluğun sorunlarının bilincine vararak bu sorunların çözümünde devlet tarafından yapılan çalışmalara destek olmaları da vardır. Yerel yönetim birlikleri de yerel toplulukların sorunlarını tanıyıp çözümlenmede, demokratik alışkanlıkları kazandırmada kendi öz kaynaklarını birleştirerek, merkezi yönetim yardımlarının etkin ve verimli bir şekilde yerel hizmetlere kanalize edilmesine olanak sağlamaktadır. (Gönül, 1977: 138).

KHGB, mülki idare amirlerinin teşvik ve özendirmesi sonucunda kurulduğu ifade edilebilir. KHGB'nin kurulmasındaki temel amaç aslında kırsal alanların kalkındırılması, demokrasinin geliştirilmesi olmayıp, ilçelerde sınırlı maddi kaynaklarla hizmet vermeye çalışan kaymakamlara maddi kaynak yaratarak onların bölgelerindeki etkinliğini artırmaktır. Yine iyi yönetilen KHGB ilçelerdeki resmi dairelerin ve vatandaşların yararına olacak faaliyetlerde bulunarak vatandaşların nazarında devletin itibarını artırmaktadırlar. KHGB kaymakamların teşvik ve özendirmeleriyle de olsa, encümen ve meclis gibi organları vasıtasıyla yerel halkın ortak sorunlara katılımını sağladıklarından katılım bilincinin gelişmesine ve demokrasiye katkıda bulunmaktadır. Ancak, buradaki katılım çoğunlukla yerel halkın isteğiyle olmayıp, mülki idare amirlerinin teşvikiyle olmakta ve alınan kararlarda kaymakam ile birlik encümeninde bulunan ilçe idaresinde görevli memurların önemli etkisi olmaktadır. Son yıllarda yapılan çalışmalarla kırsalın yol, su ve altyapı sorunlarının büyük ölçüde halledildiği iddia edilebilir. Ancak birliklerden beklentilerin sadece altyapı ile ilgilenmesi değil, bulunduğu bölgeyi kültürel, ekonomik ve sosyal yönden de

geliştirecek işlere imza atmasıdır. Bu da birliklere hem büyük bir yük getirmekte hem de kalifiye elemanın olmadığı bir yerel yapı ile farklı hizmet türlerinde faaliyet göstermesi hususunda birliklere görev düşmektedir.

Kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması çerçevesinde hazırlanan 5302 sayılı İl Özel İdaresi, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunları kamu yönetimi sistemimizin başlıca ögesi yerel yönetimler alanında önemli değişiklikler öngörmektedir. Küçük, ancak etkin devlet anlayışı çerçevesinde yerel ortak hizmet görmede yerel yönetimler genel görevli hale getirilmiş, yönetsel anlamda güçlendirilmiştir.

Ülkemizde mahallî idare birliklerinin sayısında son yıllarda hızlı bir artış olmuştur. Ancak, birlik uygulamasının hizmet amacı, alanı, görev, yetki, denetim, vesayet, personel, mali ve teknik imkânlar, diğer idari birimlerle ilişkileri bakımından önemli ve çok sayıda sorunla çoğu zaman amacından uzaklaştığı ve yerel hizmetlerin sunumunda bir karışıklığa yol açtığı gözlemlenmektedir (Zengin, 1999:201). Bu nedenle, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu ile genel amaçlı ve amacı net bir şekilde ifade edilmeyen birliklerin kurulmasına izin vermeme yönündeki düzenleme olumludur (md. 4). Çünkü önceki uygulamalarda birlikler genel amaçlı (sağlık, eğitim, kültür, spor, turizm, eğlence vs.) olarak kurulduklarından bu amaçların büyük bir kısmını gerçekleştirememekteydiler.

Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin encümen ve meclis gibi yönetim ve karar organlarına il genel meclisi üyelerinin de katılması katılım ve demokrasinin geliştirilmesi açısından önemli bir adımdır (md. 18). Böylece KHGB'nin başkanlığını yapan mülki idare amirleri ile meclis ve encümen üyeleri arasındaki güç dengeleri yeniden şekillendirilmektedir.

KHGB, mülki idare amirlerinin teşvik ve özendirmesi sonucunda kurulmaktadır. KHGB'nin kurulmasındaki temel amaç aslında kırsal alanların kalkındırılması, demokrasinin geliştirilmesi olmayıp, ilçelerde sınırlı maddi kaynaklarla hizmet vermeye çalışan Kaymakamlara maddi kaynak yaratarak onların bölgelerindeki etkinliğini artırmaktır. Yine iyi yönetilen KHGB ilçelerdeki resmi dairelerin ve vatandaşların yararına olacak faaliyetlerde bulunarak vatandaşların nazarında devletin itibarını artırmaktadırlar. KHGB Kaymakamların teşvik ve özendirmeleriyle de olsa, encümen ve meclis gibi organları vasıtasıyla yerel halkın ortak sorunlara katılımını

sağladıklarından katılım bilincinin gelişmesine ve demokrasiye katkıda bulunmaktadır. Ancak, buradaki katılım çoğunlukla yerel halkın isteğiyle olmayıp, mülki idare amirlerinin teşvikiyle olmakta ve alınan kararlarda Kaymakam ile birlik encümeninde bulunan ilçe idaresinde görevli memurların önemli etkisi olmaktadır.

Safranbolu İlçesi ölçeğinde baktığımızda, temel beklenti kırsal turizmin ve kültür turizminin geliştirilmesi olduğu söylenebilir.

5.1. KÜLTÜR TURİZMİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM

Tarihi ve kültürel miras, toplumlara çeşitli olanaklar sunan çok boyutlu bir kavram. Bir ülkeye uluslararası toplum içinde kimlikli bir yer, kentlere kendine özgü bir özellik kazandıran, kentlilere de aidiyet, sahiplik ve güven duygusu aşıl原因 bir özelliğe sahip. Sanatsal ve kültürel üretim süreçlerinde yaratıcılığı besleyen derin bir kaynak. Aynı zamanda, son yıllarda çokça konuşulduğu gibi, doğru bir planlamayla ekonomiye hareketlilik ve canlılık kazandıran ve yerel halkın yaşam kalitesini yükselten bir zenginlik olduğunu ifade eden Sözen, kültür mirasının ekonomik değeri söz konusu olduğunda kültür turizmi ilk akla gelen seçenekler arasında yer aldığını ifade etmiştir. Kültür Turizmi, doğal ve tarihsel kültür varlıklarını, kültürel etkinlikleri ve güncel sanat eserlerini bazı sosyo-ekonomik olguları turistik bir ürün biçiminde gezginlerin hizmetine sunan bir turizm anlayışıdır. Yalnızca tarihsel olanı değil, günceli kapsayan bir terimdir (www.msxlab.org).

Kültür turizmi; doğal alanları, anıtsal ya da sivil mimari yapılarını, sanat ürünlerini, koleksiyonları, kültürel kimlikleri, gelenekleri ve farklı dilleri kapsayan, somut ve somut olmayan kültür mirasının tüm ürünlerini paylaşmayı ve tanımayı amaçlayan bir gezi türü olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda, Anadolu coğrafyasının barındırdığı doğa, tarih ve kültür zenginliği ve çeşitliliği, Türkiye'yi kültür turizminde iddialı bir sunucu konumuna taşıyor. Kültür turizmi, ülkemizin kültür mirasını korumak ve yaşatmak için önemli fırsatlar barındırırken, özellikle küçük ölçekli tarihi kentler için yeni yatırım ve iş olanaklarını, ekonomik kalkınma ve rekabet gücünü artıran seçenekleri de gündeme getirmektedir (www.cekulvakfi.org.tr).

Öte taraftan Timur ve Getz'e (2002) göre sürdürülebilir turizm belli bir bölgede turizmden elde edilen yararlar ile gelecekte elde edilecek muhtemel fırsatlar arasında denge kurmak; uzun vadeli olarak katılımlı çevresel, sosyal, kültürel ve ekonomik bakımdan entegre olmuş bir turizm gelişimi anlamına gelmektedir. Dünya Turizm

Örgütü'ne (2004) göre Sürdürülebilir turizm gelişimi geniş bir katılım ve ortak görüş oluşturmak için güçlü bir siyasi liderliğin yanı sıra ilgili tüm paydaşların katılımını gerektirmektedir.

Yerel yönetimler sürdürülebilir turizm gelişiminde sorumlu turizm anlayışının toplumda yerleşmesini sağlama noktasında da sorumluluk sahibidirler. Cape Town Bildirgesi'nde (2002) Sorumlu turizm daha sorumlu bir şekilde tüketilen turizm şekli olarak belirtilmiş ve şu hususlara vurgu yapılmıştır: Sorumlu turizm;

1. Olumsuz sosyal, ekonomik ve çevresel etkileri en aza indiren,(Birliklerin muhtarlar ve seçilmiş encümenler aracılığıyla kamu diplomasisi yürüterek halkı turizmin önemi ve potansiyeli hakkında bilinçlendirip, farkındalık oluşturması): 20-23 Ekim 2003 Tarihleri arasında Ankara'da İller Fuarı düzenlenmiş fuara Kültür ve Turizm Yönünden daha faal olan İlimizi temsilen İlçemizden temsilci görevlendirilmiş, görevlendirilen kişilere harcırah olarak 520,00 TL ödeme yapılmıştır.
2. Yerel halk için büyük ekonomik yararlar üreten ve ev sahibi toplumların refahını arttıran, (yöresel ürünlerin tanıtım, pazarlama, fuar vb. hizmetlerin sağlanması): Yemenciler Arastasında unutulmaya yüz tutmuş mesleklerin icrası için 13-14-15 ve 17 numaralı dükkânların tahsisi alınmış meslek erbapları yerleştirilmiştir
3. Yerel halkın yaşamlarını ve yaşam şanslarını etkileyen kararları içeren, Çeşitliliği kucaklayan doğal ve kültürel mirasın korunması için olumlu katkılar yapan, (Birlikler tarafından organize edilen sempozyumlar, söyleşiler, fuarlar, restorasyon projeleri, Kültürel turizmde farkındalık oluşturma projeleri): Nitekim 2010 yılında birlik Cıngıllıoğlu Sanat Galerisi (Demirbank) binası onarım izni alınmış, rölöve ve retütisyon rapor ve projeleri hazırlanmıştır.
4. Yerel halkla kurulan anlamlı bağlantılar aracılığıyla turistler için daha keyifli deneyimler ve kültürel, sosyal ve çevresel konularda daha fazla anlayış sağlayan, (Yörük Köyü ile, yerel kıyafet ve folklor ile turist ile vatandaşın kaynaşmasını sağlayan etkinlikler)
5. Fiziksel engelliler için erişim sağlayan, (Belediyeler)

6. Kültürel açıdan duyarlı, turist ve ev sahipleri arasındaki saygıyı teşvik eden ve yerel gurur ve güveni oluşturan bir turizmdir.

Kırsal turist destinasyonlarının gelişiminde bölgedeki tüm yerel paydaşlara ortak sorumluluklar yüklenmektedir. Turizmi sürdürülebilir kılmada yerel yönetimler yerel paydaşlar arasında en önemli oyuncularından biridir (Godfrey, 1998; Uslu ve Kiper, 2006).

Sürdürülebilir turizm etkin bir bölgesel turizm stratejisinin oluşturulup hayata geçirilmesi ile mümkün olabilir. Bölgesel turizm stratejisi ise tüm paydaşların katılımı ile sağlanan ortak sorumluluk anlayışının benimsenmesi ile oluşturulabilir.

Dünya Turizm Örgütü'ne (1999) göre iller, ilçeler, beldeler, köyler, kırsal alanlar ve cazibe merkezlerinden sorumlu yerel otoriteler giderek birçok açıdan turizmin geliştirilmesini ve yönetilmesini içeren yerler haline gelmektedirler. Bu durum yerel yönetimlere daha fazla sorumluluk vermek için birçok ülkede ademi merkeziyete karşı (yerinden yönetim) bir eğilimdir (Öztürk ve Eraydın, 2010:121).

Safranbolu turizmi kültür ve doğa turizmi ağırlıktadır. Safranbolu kent ölçeğinde UNESCO tarafından dünya mirası listesine alınmıştır. Evleri, sokakları, geleneksel el sanatları, doğal güzellikleri ile Yörük Köyü, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından koruma altına alınmıştır. Her yaştan ve gruptan ziyaretçi gelmektedir. Kültür düzeyi yüksek ziyaretçiler daha fazladır. Ziyaretçiler özel araç ve acenta ile tur olarak gelmektedirler.

Yerel halkta turizm bilinci tam oturmamıştır. Bu durum şu şekilde ifade edilmiştir. *“Yerel halk turizm konusunda yeteri kadar bilinçli değildir. Bu durum “ziyaretçiler gidecekleri bir yeri sorduklarında ilk defa duyan ya da tarif edemeyen kişiler vardır” sözüyle belirtilmiştir.* Esnaflarda aynı ürüne ilişkin fiyat farklılığı söz konusudur. Esnaflar kendi alanlarının dışında da hediyelik eşya satmaktadırlar. Dükkânların önüne konulan tezgâhlarda standarda uyulmaması nedeniyle yol daraltılmaktadır. Temizlik ve düzene önem verilmemektedir. Safranbolu kültürünü ve folklorunu yaşatacak halk oyunları derneği bulunmamaktadır. Safranbolu'da kültür turizmi var ve turistlerin yöresel halk oyunu ve kına gecesi talepleri karşılanamamaktadır. Turizm işletmeleri arasında birlik ve beraberlik tatmin edici boyutta değildir. Fuarlara katılım ve tanıtımla ilgili basılacak broşürlere destek sağlanamamaktadır. Belediye belgeli otellerde kalifiye eleman çalıştırılmamaktadır.

Otopark konusunda kalıcı çözüm bulunmamaktadır. Turizm işletmelerinin ve esnafların denetimleri düzenli yapılmamaktadır. Çevre düzenlemesi ve yön levhaları belli bir sisteme göre yapılmamaktadır. Korumacılık ve turizm konusunda yeteri kadar maddi destek alınamamaktadır.

5.1.1. Sürdürülebilir Turizm ve Safranbolu Eksiklikler, Öneriler ve Birliğe Düşen Görevler

UNESCO tarafından 1994'te Dünya Mirası listesine alınan tarihi ahşap Safranbolu evlerinin özellikle yangınlara karşı koruma ve önleme, yangın söndürme teknikleri, halkın bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi konusunda Marmara Belediyeler Birliği kanalı ile ortak hareket ederek AB ve Dünya Bankası'ndan proje desteği beklediği belirtilmektedir. Halka yönelik doğayı koruma konusunda bilinçlendirme çalışmaları yapılmaktadır. Belediyenin geri dönüşüm çevresel çöp kutuları var ve araçlarla istenilen yerden alınabilmektedirler. Kafeteryalarda yöresel yemekler yapılmakta, yöresel ürün pazarları bulunmakta, Safranbolu geleneksel aile yaşantısı mankenlerle canlandırılmakta, müzeler yer almakta, geleneksel el sanatlarını yaşatmak için Kültür Turizm Vakfı ve bazı işletmelerce Safranbolu Folkloru ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır. Tanıtımla ilgili fuarlar, Altın Safran Belgesel Film Festivali gerçekleştirilmektedir. Tarihi binaların, evlerin ve yolların restorasyonları doğal çevreyi bozmayacak şekilde yapılmaktadır. Yerel yönetimler ve STK'lar ile turizm koordinasyon toplantıları yapılmaktadır. Turizm haftası ve festivalde ilgili kurumlardan yetkili kişilerle komisyon oluşturulmaktadır. Bölgede turizm hareketi 12 ay devam etmektedir. Hafta sonları yerli ziyaretçiler, yaz aylarında ise yabancı ziyaretçilerin sayısında artış yaşanmaktadır. Çevredeki doğal güzellikleri ön plana çıkarmak ve kanyonlara dikkat çekmek için doğa yürüyüş parkurları yapılmıştır. Haritalı kitaplar yayınlanmış ancak kış turizmi ile ilgili henüz bir çalışma yoktur.

Kaymakamlığa ait web sayfasında ilgi çekici düzenlemeler yapılmaktadır. Yeme-içme yerleri ve yöresel yemeklerin fotoğrafları broşürlerde gösterilmektedir. Tanıtımla ilgili broşür baskısı için, küçük giderler için Bakanlık tarafından Turizm Danışma Bürosuna gönderilen ödenekler kullanılmaktadır. Turizm Haftası, Festival ve bazı etkinlikler, konferanslar, paneller akademisyenlerle organize edilmektedir. Safran ve yöresel çavuş üzümü üretimi için Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü ile doğa yürüyüş parkurlarının yapılması ile ilgili köy muhtarları ve İl Özel İdaresi ile

işbirliği sürdürülmektedir. Turizm Haftasında turizmin gelişmesi ve sorunların tartışılması konulu konferanslar düzenlenip, halka duyurular yapılmaktadır.

Safranbolu turizmi kültür ve doğa turizmine dayanmaktadır. Safranbolu evleri UNESCO, bazı köyleri de Bakanlık tarafından koruma altındadır. Her kesimden eğitilmiş ve kültür düzeyi yüksek ziyaretçileri vardır. Ziyaretçiler, özel araçlar ve turlarla gelmektedirler. Yerel halk turizm konusunda yeteri kadar bilinçli değildir. Esnaflarda aynı ürüne ilişkin fiyat farklılığı söz konusudur. Temizlik ve düzene önem verilmemektedir. Safranbolu'da STK'lar pek etkili olamamaktadırlar. Turizm işletmeleri arasında koordinasyon ve işbirliği zayıftır. Fuarlara katılım ve tanıtımla ilgili basılacak broşürlere destek sağlanamıyor. Kalifiye eleman sıkıntısı vardır. Otopark konusu çözülememiştir. Turizm işletmelerinin ve esnafların denetimleri düzenli yapılamamaktadır. Çevre düzenlemesi ve yön levhaları belli bir sisteme göre yapılamamaktadır. Korumacılık ve turizm konusunda yeterince maddi destek alınamamaktadır.

Safranbolu'da tanıtım basın-yayın kuruluşlarında, fuarda, TV'de, internette ve broşürlerde yapılmaktadır. Yurtdışı tanıtımları yeterli değildir. Tanıtım çabaları yeni işyerlerinin açılmasına, işletmelerin cirolarını artırmalarına, STK'ların etkin olmasına, hatta yerel yönetimlere bile hatırı sayılır katkıları vardır. Halka yönelik doğayı koruma bilinçlendirme toplantıları yapılmaktadır.

Yerel yönetimler sürdürülebilir turizmde çok önemli görev ve işlevlere sahip en önemli yerel paydaşlardan biridir. Yerel yönetimler bu görev/işlevlerini yerine getirirken bazen tek başlarına bazen de diğer özel ve kamu kurum ve kuruluşlarla birlikte hareket ederler. Yerel yönetimlerin sürdürülebilir turizmle ilgili aşağıda belirtilen hususlarda daha başarılı olmaları ve bunu sürdürülebilir kılmalıdır.

1. Bölgesel turizm politikası ve hedefleri belirleme: Belediyelerin ve birliklerin sürdürülebilir turizm planının hazırlanması ve uygulanması sürecinde Danışma ve Çalışma grupları oluşturmaları bu konudaki başarılarını etkileyebilir.
2. Eko-turizm ve kültür turizmine yönelik Sürdürülebilir Koruma-Geliştirme Plan ve Projelerin hazırlanması ya da revize edilmesi artık bir zorunluluk haline gelmiştir.

3. Turizmle ilgili çeşitli projelendirme çalışmalarına destek olmak için Merkezi idarelerden Birliklere daha fazla kaynak aktarmak teknik ve parasal desteği vermek gereklidir. Hatta ekolojik sistemi koruma güdüsüyle hareket edenlere teknik ve parasal destekler verilebilir. Yapılan hizmetlerin yerinde denetlenerek koruma ve geliştirme politikaları uygulanabilir.
4. Doğal ve kültür varlıklarının korunması konusunda özerk, yetkili ve etkin ofisler kurulabilir. 5226 Sayılı Yasa doğrultusunda Koruma Uygulama ve Denetim Bürolarının (KUDEB) kurulmasına öncelik verilebilir.
5. Master planı hazırlamada merkezi otoritelerin yanında diğer paydaşlarla birlikte hareket etmenin önündeki engellerin kaldırılması için daha çok çaba harcamak gerekmektedir.
6. Turistik destinasyonların gelişiminde alt-yapı sistemlerinin kurulması, mevcut olanların bakım-onarım ya da yenilenmesi gerekmektedir.
7. Turizm değerlerinin korunarak kullanılması sürdürülebilir turizmin temelidir. Bu bakımdan yöresel mimari yapıların korunması, ortak yaşam alanlarında, sokak ve caddelerde temizlik ve hijyen kurallarına azami özenin gösterilmesi gerekir.
8. Yerel halkta turizm bilincinin oluşturulup geliştirilmesi amacıyla sürekli kurs, seminer, vb. eğitimlerin verilmesi şarttır.
9. Esnaflarda yerli ve yabancı ziyaretçilere karşı tutum ve davranış belirleme ve geliştirme amaçlı eğitim programlarının düzenlenmesi gerekir.
10. Kırsal kültürün korunması ve tanıtımı (gelenek-göreneklerin yaşatılması, yöresel tat ve lezzetlerin görücüye çıkarılması) için daha çok etkinliklerin düzenlenmesi ciddi katkılar sağlar.
11. Yerel yönetimler sürdürülebilir turizm gelişimi için bölgesel bir turizm stratejisi belirlemelidir. Bölgesel turizm stratejisi, hizmet sunumu ve gerekli mali kaynak konusunda yerel ve merkezi yönetimlere açıklayıcı olmalıdır.
12. Destinasyon pazarlaması ve destinasyon yönetimi arasındaki bağlantılar iyi kurulmalı. Özellikle ziyaretçilerin sosyal ve fiziksel çevre üzerindeki etkileri iyi izlenmeli ve yönetilmelidir.

6. KÜLTÜR TURİZMİNDE ROL ALACAK PAYDAŞLAR

Yerel Yönetimler; Valilik ve Kaymakamlıklara ilave olarak, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Köylere Hizmet Götürme Birlikleri başta olmak üzere diğer mahalli idare birlikleri ile köy muhtarlıkları gibi kurumları kapsamaktadır (DPT, 2006). Belediyeler, rehber ve tercüman yetiştirme, yerel ürünleri tanıtıcı sergiler düzenleme gibi faaliyetlerle kırsal turizm pazarlaması ve tanıtımında rol alabilmektedirler (Ünlüönen ve Sevim, 2005). Birlikler kırsal turizm çerçevesinde genelde termal turizm etkinlikleri, rekreasyonel aktivitelerin geliştirilmesi, kırsal ürünlerin teşhir ve tanıtım stantlarının kurulması gibi işlevleri yerine getirmektedir. İl Özel İdareleri, kırsal altyapının geliştirilmesi konusundaki çalışmaları yürütmektedir. Tarihi ve kültürel değerlere sahip ancak ulaşımı zor olan yerlerin tanıtımı bölgeyi ziyaret edecek olan turistlerin yeterli bir altyapı ile karşılaşması önemlidir (Şerefoglu, 2009:97).

Sivil Toplum Kuruluşları (STK): STK'lar biyolojik çeşitliliğin ve çevrenin korunmasında, kırsal alanlarda sürdürülebilir bir gelişimin sağlanmasında önemli görevler üstlenmektedirler (Wood, 2002:37). Bunun yanında STK'lar, turizmin yerel ölçekte gelişimi amacıyla sosyal, kültürel ve eğitici faaliyetlerde bulunmaktadırlar. Bu amaçla, yerel halka ve girişimcilere yönelik eğitim, çevresel değerlerin korunması, bölgesel planlama, toplumsal gelişme ve rehberlerin eğitimi gibi konularda çalışmalar yapmaktadırlar (Demir ve Çevirgen, 2006:102). Neves'e (2006) göre yerel alanlarda faaliyet gösteren STK'lar, yerel hükümet birimleri ve diğer paydaşlar birlikte koordineli bir biçimde kırsal alanlara yönelik konaklama tesisleri yapımını teşvik edilmesi, yerel halkta turizm bilinci oluşturulması, turizme yönelik plan ve projeler geliştirilmesi gibi roller üstlenerek kırsal turizm alanlarının tanıtım ve gelişiminde yer alabilirler.

6.1. SAFRANBOLU KHGB'NİN KURULUŞUNDAN GÜNÜMÜZE KÜLTÜR TURİZMİNE YÖNELİK ÖZETLENMİŞ FAALİYETLERİ

Safranbolu Köylere Hizmet Götürme Birliğinin 1999-2012 yılları arasında Safranbolu'da turizme yönelik yapmış olduğu faaliyetler aşağıda verilmiştir (www.safranbolu.gov.tr).

1999 YILI

1. 20.05.1999 tarihinde Kaymakamlığımız ile Vakıflar Bölge Müdürlüğü arasında Muvakithane tahsis protokolü imzalanmıştır.

2. Yörük Köyüne 1.216 m² Arnavut kaldırımı yaptırılmıştır.

2000 YILI

1. Değirmenbaşı eski su değirmeni onarımı gerçekleştirilmiştir.
2. Cıngıllıoğlu Sanat Galerisi (Demirbank) binası onarım izni alınmış, rölöve ve retütisyon rapor ve projeleri hazırlanmıştır.

2001 YILI

1. Şehit Mustafa Arık İlköğretim Okulu Taş duvar ve dış cephe onarımları gerçekleştirilmiştir.
2. Eski Rum Okulu (İskalyon Mektebi)'nin Vakıflar Bölge Müdürlüğü'nden tahsisi istenmiş karşılıklı protokol yapılarak kiralanmıştır.
3. Yemenciler Arastasında unutulmaya yüz tutmuş mesleklerin icrası için 13-14-15 ve 17 numaralı dükkânların tahsisi alınmış meslek erbapları yerleştirilmiştir.

2002 YILI

1. Eski Rum Okulu (İskalyon Mektebi)'nin restorasyon izinleri alınmıştır.

2003 YILI

1. Eski tarihi yapıların kurtarılması kapsamında Akçasu Mahallesi Dağdelen Camii yanındaki 3 katlı ve bahçeli Kulaksızlar Evi 35.000,00 TL bedelle satın alınmıştır.
2. Birliğimiz uhdesinde bulunan Kaymakamlar Müze Evi, Kileciler Konağı Gezi Evi, İskalyon Mektebi, Akçasu Mahallesinde bulunan ve Birliğimizce satın alınan Kulaksızlar Evi yangın ve diğer afetlere karşı sigorta yaptırılmış karşılığında Güneş Sigorta Acentesine 1.418,19 TL ödeme yapılmıştır.
3. Kültür ve Sanat faaliyetleri çerçevesinde 1. Fotoğraf Günleri, 1. Kitap Günleri, Sokak Ressamları etkinlikleri düzenlenmiş 5.900,00 TL harcama yapılmıştır.
4. Birliğimizin uhdesinde bulunan Kaymakamlar Müze Evi ve Kileciler Gezi Evine ziyarete gelen yerli ve yabancı turistlerin kullandığı galoşlara toplam 2.478,00TL ödeme yapılmıştır.
5. 20-23 Ekim 2003 Tarihleri arasında Ankara'da İller Fuarı düzenlenmiş fuara Kültür ve Turizm Yönünden daha faal olan İlimizi temsilen İlçemizden

temsilci görevlendirilmiş, görevlendirilen kişilere harcırah olarak 520,00 TL ödeme yapılmıştır.

6. İlçemizde bazı turistik yerlerin reklamını yapmak üzere çeşitli ebatlarda tabela ve branda yaptırılmış ve 1.574,40 TL harcama yapılmıştır.
7. Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi (Eski Hastane Binası) onarımına 22.500,00 TL harcama yapılmıştır.
8. Hüseyin Çelebi Mahallesi'nde bulunan Tarihi Taşminare Camii boyanmasına 350,00 TL nakdi yardım sağlanmıştır.
9. Safranbolu Çelik Gülersoy Caddesi taş duvar yapımı işçilik bedeli olarak 4.462,00 TL harcama yapılmıştır.
10. Safranbolu Çavuş Mahallesi Hamamönü Sokak cephe iyileştirme çalışmalarına 265,00 TL nakdi katkı sağlanmıştır.
11. Safranbolu Cincihan Sokak taş duvar yapımı işçilik bedeli olarak 6.372,00 TL harcama yapılmıştır.
12. Safranbolu Manifaturacılar Sokak üzerinde bulunan dükkânların kapı, pencere, kepenk, saçak, baca yapımlarına 9.420,00 TL harcama yapılmıştır.
13. Rum Okulu (İskalyon Mektebi)'nin temizlik, tamir bakımına 2.062,00 TL harcama yapılmıştır.
14. Müzekent Safranbolu Gazetesinin basımı ve dağıtımına 2003 yılında da devam edilmiş basım dağıtım ve posta giderleri dahil karşılığında 5.496,38 TL ödeme yapılmıştır.
15. Kileciler Konağında sergilenmek üzere yöresel giysi yaptırılmış ve karşılığında 650,00 TL ödeme yapılmıştır.
16. Müzekent Safranbolu Kitabının 5'nci ve 6'ncı baskıları yaptırılmış karşılığında 10.500,00 TL ödeme yapılmıştır.
17. Safranbolu KHGB tarafından bastırılmış olan Müzekent Safranbolu isimli kitabın İngilizce'ye tercümesi yaptırılmış, Anahit Hazaryan'a 740,00 TL ödeme yapılmıştır.
18. İlçemizin tanıtımına yönelik, İlçemizde gezilip görülebilecek tarihi eserlerin, yöresel yemek ve kıyafetler ile Safranbolu haritasının üzerinde bulunduğu broşür bastırılmış karşılığında 2.065,00 TL ödeme yapılmıştır.
19. Safranbolu Belediyesi'ne Altın Safran Belgesel Film Festivali harcamalarında kullanılmak üzere 1.000,00 TL nakdi yardım yapılmıştır.

20. İlçemiz safran üreticilerden bir kısmını ilçemize gelen konuklara hediye, bir kısmının da Kaymakamlar Evinde 1'er gramlık poşetler içinde satışa sunmak üzere safran alınmış 2.988,84 TL ödeme yapılmıştır.

2004 YILI

1. Safranbolu Merkezinde 48 ve 1 adet de Yörük Köyü'nde olmak üzere 49 adet çeşmenin onarımları Devlet-Vatandaş işbirliği ile gerçekleştirilmiştir.
2. Muvakithanenin küçük onarımı gerçekleştirilmiştir.
3. Koruma Kurulu Bölge Müdürlüğü'ne tahsis edilen Çilkatıpler Evi küçük onarımı gerçekleştirilmiştir.
4. Kaymakamlar Evi ve Kileciler Konağının çatı ve dış cephe onarımları için 5.600,00 TL harcama yapılmıştır.
5. 20 adet tarihi tescilli konağın çatı onarımlarını gerçekleştirmek üzere 12.600 adet alaturka kiremit alınmış, eskileriyle değiştirilmiş ve 7.743,00 TL harcama yapılmıştır.
6. Safranbolu Şehir haritası yaptırılarak 1.534,00 TL ödeme yapılmıştır.
7. Müzelerde sergilenmek üzere eski tarım aletleri ile el dokuması kilimler alınmış 900,00 TL ödeme yapılmıştır.
8. Eski Çarşının ışıklandırılması sağlanmış, yine yol güzergâhlarına dikilmek üzere fidan alınmış 15.000,00 TL harcama yapılmıştır.

2005 YILI

1. Ödeneği Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan İl Özel İdaresi Kanalıyla gönderilen Eski Hükümet Konağı çevre düzenlemesi için 134.586,03 TL harcama yapılmıştır.
2. Ödeneği Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan İl Özel İdaresi Kanalıyla gönderilen Eski Hükümet Konağı Cezaevi onarımı için 106.714,50 TL harcama yapılmıştır.
3. Eski Hükümet Konağı yanı Mescid onarımı gerçekleştirilmiştir.
4. Mektepçiler Evi onarımı gerçekleştirilerek Süha Arın Sanat Merkezi olarak düzenlenmiştir.
5. Şehitlik Anıtı yapımı gerçekleştirilmiştir.

6. Zafranbolu uçağının Ankara'dan, Obüs topların Konya'dan getirilmesi Safranbolu KHGB tarafından gerçekleştirilmiştir.
7. Yörük Köyü Muratoğlu Konağının Çevre düzenlemesi gerçekleştirilmiş, 15.000,00 TL harcama yapılmıştır.
8. Uluslararası OWHC toplantısı Safranbolu'da gerçekleştirilmiş, giderleri birliğimizce karşılanmıştır.

2006 YILI

1. Hıdırlık Tepesi çevre düzenlemesi, peyzaj çalışması, seyir terasları yapımı gerçekleştirilmiştir.
2. Yörük Köyü otopark ve çeşme yapımına katkı sağlanmıştır.
3. Kent Tarihi Müzesinin (Eski Hükümet Konağı) açılışı, tarihi değeri olan malzeme ve tefrişat malzemeleri alınmıştır.
4. Anadolu Meslek ve Kız Meslek Lisesinin uygulama oteli olarak kullandığı Cimcimeler Konağının onarımı birliğimizce gerçekleştirilmiştir.
5. Emitt Fuarına katılım bedeli olarak 1.000,00 TL ödeme yapılmıştır.
6. Bulak (Mencilis) Mağarası yolu asfalt ve istinat duvarı yapımı için 90.978,93 TL ödeme yapılmıştır.

2007 YILI

1. Safranbolu Öğretmen Evi olarak açılan binanın onarımına katkı sağlanmıştır.
2. Demirciler Çarşısında 45 adet dükkânın restorasyonuna katkı sağlanmıştır.
3. Mustafa Antepoğlu İlköğretim Okulu Çevre Düzenlemesi yaptırılmıştır.
4. Ödeneği İstanbul Rotary Kulübünce gönderilen Safranbolu Eski Çarşıda bulunan Ahçı Ahmet Çeşmesi onarımı için 14.997,80 TL harcama yapılmıştır.
5. Safranbolu'nun daha iyi tanıtımına yönelik Safranbolu Kaymakamlığı tarafından 2007 yılında 9'uncusu düzenlenen ve sekretaryalığını İlçe Halk Kütüphanesi Müdürlüğü'nün yaptığı Fotoğraf Yarışması jüri üyeleri ağırlama, yolluk, plaket giderleri, dereceye giren eserlerin çerçeve tanzimleri, ödül giderleri posta giderleri, haberleşme giderleri, destek numarası alım bedeli olarak toplam 11.826,05 TL katkı sağlanmıştır.
6. Kaymakamlar Müze Evi, Kent Tarih Müzesi, Kileciler Konağı ve Saat Kulesinde görevli fahri turizm rehberlerine 75.648,33 TL ödeme yapılmıştır.

7. Kent Tarihi Müzesine kamera sistemi yapımı ve tanıtım broşürü basım giderlerine 9.426 TL harcama yapılmıştır.

2008 YILI

1. Safranbolu'nun tanıtımına yönelik Ankara şehir merkezinde bilbord kiralanmış 18.190,00 TL harcama yapılmıştır.
2. Safranbolu'nun tanıtılmasına yönelik Ulusal televizyonlara yayınlanmak üzere belgeseller çektirilmiş 7.295,00 TL harcama yapılmıştır.
3. İlçemizde düzenlenen Geleneksel Lezzetler Şenliği organizasyonunda kullanılan regalye bedeli birlik tarafından karşılanmış ve 4.600,00 TL harcama yapılmıştır.
4. Müftüphanı Cami ve Çeşmesi onarımlarına 723,10 TL katkı sağlanmıştır.
5. Safranbolu'lu sanatçı Sadi Yaver ATAMAN tarafından yazılan, Süleyman ŞENEL tarafından derlenen "Safranbolu'dan Uluyayla'ya" isimli kitabın baskı ve yayın bedeli birliğimizce karşılanmış, 10.000,00 TL ödeme yapılmıştır.
6. Safranbolu'da Restorasyon çalışmaları ile ilgili kitabın fotoğraf çekimleri ve baskı bedeli olarak 2.999,56 TL harcama yapılmıştır.
7. Konakların ve Kent Tarihi Müzesinin ilaçlama ve elektrik malzemesi giderlerine toplam, 1.367,62 TL harcama yapılmıştır.
8. Kent Tarihi Müzesi, Eski Cezaevi ve Mescid binası elektrik aboneliklerine 2.049,71 TL harcama yapılmıştır.
9. Kaymakamlar Müze Evinin boyanması ve yangına karşı sigorta bedeli olarak 1.512,00 TL ödeme yapılmıştır.
10. Saat kuleleri tanıtımı ve Safranbolu saat kulesi tarihiyle ilgili sergi giderlerine 307,39 TL ödeme yapılmıştır.
11. Safranbolu'lu opera sanatçısı Leyla Genç'er'i anma etkinlikleri çerçevesinde 9.405,92 TL tutarındaki harcama Safranbolu KHGB tarafından karşılanmıştır.
12. Safranbolu Eski Çarşı'da bulunan Karagözler Çeşmesi onarımı için 14.000,00 TL ödeme yapılmıştır.

13. Safranbolu'nun tanıtımına yönelik İzmir Fuarına katılım bedeli olarak 1.000,00 TL ödeme yapılmıştır.

2009 YILI

1. Fuarlarda sergilenmek üzere ½ ölçekli Safranbolu Evi yaptırılmış, öncelikle Emitt ve İzmir Turizm fuarlarında sergilenmiştir.
2. Sanatçı Adnan Ataman tarafından hazırlanan, Süleyman Şenel tarafından derlenen unutulmaya yüz tutmuş "Safranbolu Türküleri ve Oyun Havaları" isimli kitapta bulunan 70 adet türkünün notaya dökümleri ve kitabın basımı gerçekleştirilmiş ve 5.960,00 TL harcama yapılmıştır.
3. Hacıhüseyinler (Kızıltan Ulukavak) evi satın alınmış, Çatı ve dış cephe onarımları gerçekleştirilmiştir. Satın alma ve onarım çalışmaları için 200.000,00 TL ödeme yapılmıştır.
4. Yörük Köyü'nün Koruma Amaçlı İmar Planları yaptırılmış ve onaylanmıştır. Bu çalışmalar için 60.000,00 TL ödeme yapılmıştır.
5. Safranbolu'nun tanıtımına yönelik İlçemizde konser veren Üsküdar Musiki Cemiyetinin 4.450,00 TL tutarındaki giderleri Birlik tarafından karşılanmıştır.
6. Safranbolu'nun yurt içinde ve yurt dışında tanıtılmasına, yerli ve yabancı turistlerin Safranbolu'ya gelmelerine yönelik ½ oranında küçültülmüş ahşap Safranbolu evinin yapımı ve Japonya'ya sergilenmek üzere götürülmesi için 38.718,00 TL harcama yapılmıştır.

2010 YILI

1. 21 Ayrı Doğal Yürüyüş Parkuru düzenlemesi, Katır Yolu projesi parkurların işaretlenmesi, kitap haline getirilmesi, tabelalarının yapılması birlikçe karşılanmış ve 32.453,00 TL harcama yapılmıştır.
2. Uluslararası düzeyde düzenlenen Berlin Fuarına katılmak üzere yaptırılan Safranbolu evinin 24.988,00 TL tutarındaki giderleri birlikçe karşılanmıştır.
3. Safranbolu Hacıhüseyinler (Kızıltan Ulukavak) Evinin iç bölümleri, sıhhi tesisat ve bahçe onarımlarını gerçekleştirmek üzere 240.000,00 TL ödeme yapılmıştır.
4. Safranbolu Safranı patenti alımına katkı olarak 1.300,00 TL ödeme yapılmıştır.

5. İlçemizde gerçekleştirilen Türk-Japon dostluk yılı kutlama etkinliklerine 1.677,80 TL tutarında harcama yapılmıştır.
6. Müzekent Safranbolu Gazetesinin basımına 1.050,00 TL ödeme yapılmıştır.
7. Kaymakamlar Evi, Kent Tarihi Müzesi, Kızıltan UlukavakEvi yangın söndürme cihazlarının doluları gerçekleştirilmiş ve 472,00 TL ödeme yapılmıştır.
8. İlçemizde düzenlenen Saat Kuleleri Sempozyumu öncesinde Eski Hükümet Konağı bahçesinde bulunan tarihi saat kulesinin onarımı için 6.259,82 TL harcama yapılmıştır.

2011 YILI

1. Tokatlı Kanyonu Yürüyüş Parkuru yapımı birliğimizce gerçekleştirilmiş ve toplam 111.295,93 TL tutarında harcama yapılmıştır.
2. 2011 Kültür ve Sanat Yılı Çerçevesinde Leyla Gencer'i Anma Etkinlikleri, Bağbozumu Şenlikleri, Safran Hasat Şenliği gibi etkinlikler düzenlenmiş ve 76.425,77 TL tutarındaki giderleri birlik tarafından karşılanmıştır.
3. Tokatlı Kanyonu içinde bulunan kafeterya ve dinlenme mekanları yapım işine 24.801,24 TL tutarında ödeme yapılmıştır.
4. Gümüş Tepesi tümülüsü jeofizik ölçümlerine 25.000,00 TL ödeme yapılmıştır.
5. Müzekent Safranbolu Gazetesi, Safranbolu Evleri Yaşam Biçimleri Kitabı, Safran Kitabı, Teberru Makbuzu Basımı, Davetiye baskıları vb. giderlere, 32.609,86 TL ödeme yapılmıştır.
6. Konakları ve Müzelerin ilaçlanması, temizlik malzemesi ve galoş alım giderlerine toplam; 7.132,52 TL harcama yapılmıştır.

2012 YILI

1. İncekaya Köyü Su kemeri yoluna 1 km. 1.Kat asfalt yapımı için 39.170,10 TL ödeme yapılmıştır.
2. İncekayaKöyü su kemeri yolu üzerine köylü pazarı yapımına 57.132,06 TL harcama yapılmıştır.
3. Tokatlı Kanyonu içerisine aydınlatma amaçlı elektrik hattı yapımına 8.065,20 TL harcama yapılmıştır.

4. Safranbolu'nun tanıtımına yönelik İstanbul Sabiha Gökçen Hava Alanında Safranbolu fotoğraflarından oluşan sergi açılmış; fotoğraf baskı, çerçeve ve sergi giderlerine 10.342,70 TL harcama yapılmıştır.
5. Birliğe ait Kent Tarihi Müzesi, Kaymakamlar Gezi Evi bakım, onarım, elektrik, telefon ve internet giderleri ile güvenlik amaçlı kamera, yangına karşı tedbirler ile güvenlikçi ve personel giderlerine 181.546,05 TL harcama yapılmıştır.
6. Birliğimiz uhdesinde bulunan Kent Tarihi Müzesi, Tarihi Cezaevi ve Mescidin bulunduğu alanın kira bedeli olarak 24.983,06 TL ödeme yapılmıştır.
7. Sakaralan Köyü Yağcı Mahallesinde bulunan çeşme onarımı ve çevre düzenlemesine 9.999,21 TL harcama yapılmıştır.

6.2. AVRUPA'DA YEREL YÖNETİMLERİN YAPISI VE DURUMLARI

Diğer ülkelerde köylere Hizmet götürme birliklerinin alternatiflerine baktığımızda Türk idare sistemine en çok benzeyen Fransa'da dört yerel yönetim birimi bulunmaktadır: Komünler (belediyeler), iller (departments), bölgeler ve kamu işbirliği kuruluşları. Fransa'da en küçük yerel yönetim birimini kırsal ve kentsel alan fark etmeksizin belediyeler (komünler) oluşturmaktadır. Bu açıdan, Fransa'da daha çok kırsal alanlara özgü köy-kasaba gibi örgütlenme ve yönetim birimleri bulunmadığı için en alt kademe yönetim birimi olarak belediyeler kabul edilir. Bu nedenle, Fransa'da nüfusu 50 kişi olan belediyeler bulunabilmektedir. Fransa'da bulunan 36.556 belediyenin 28.000'den fazlasının nüfusu 1.000 kişinin altındadır (Tesev, 2009:59). Bu belediyeler belirli alanlarda bir araya gelerek birlik oluşturabilmektedir. Ancak Türkiye örneğinden farklı olarak bölgesel özelliklere ve ortaklıklara uzmanlaşmış bu birlikler; KHGB sistemine göre daha amaca ve hedefe özel örgütlenmiş ve ciddi bir mali kaynak kullanmaktadır. Nitekim Paris'teki komünlerin tamamı turizm temeli birlikler oluşturmuşken; Calais tarafları deniz ticareti ve liman birlikleri kurmuştur. Öte taraftan İspanya üniter devlet yapısına sahiptir. Ancak bu üniter yapı içerisinde geniş bir yerinden yönetim (desantralizasyon) sistemi uygulanmaktadır. İspanya'da üç kademeli bir yerel yönetim sistemi bulunmaktadır. Bölgesel Yönetim, İl Yönetimi, Belediyeler. Bu ana birimler yanında belediye birlikleri, metropoliten yönetim ve ilçelerde yer

almaktadır (Tesev, 2009:77). Çok çeşitli alanlarda hizmet beklenen yerel yönetimlere ayrılan kaynakların 5 ölkeli karşılaştırmalı analizine baktığımızda aşğıdaki gibidir:

Kamu Harcamaları İnde Yerel Yatırım Harcamalarının Payı

İtalya:%44

Fransa:% 69.5

İspanya:%29.6

Polonya:% 62.0

Çek Cumhuriyeti:%47.1

Türkiye:%23.4 (Tesev, 2009:47)

Verilere bakıldığında, ölkemizde hala yerel yatırım harcamaları merkezi bütçenin içerisinde önemli bir paya sahip olmadığı ortaya çıkmaktadır. Ölkemizde her ne kadar Kültür ve Turizm Bakanlığı taşra teşkilatlanmalarında İl Kültür ve Turizm müdürleri ile hizmet verse de bu birimlerin fonksiyonu kırtasiyecilikten öteye maalesef gidememekte ve yerelin tanıtımına personel, mali kaynak ve ekipman yönünden ciddi bir destek verememektedir.

6.3.DÜNYA'DA YEREL YÖNETİMLERİN KÜLTÜR TURİZMİNDEKİ ROLÜ

Bu bölümde örnekler; özellikle dünyanın farklı coğrafyalarından ve farklılaşmış turizm türlerinin (deniz turizmi, eko turizm, sosyal turizm, kültürel turizm vs.) gerçekleştiği ölkelerden seçilmiştir. Ölkemizdeki gibi mahalli idare birlikler kavramı ölkemize özgü olduğunu düşünöldüğünde, buradaki değerlendirmelerimiz yerel yönetimler (Local Governments) üzerinden olacaktır. Turizm sektörünün bu ölkelerin ekonomik yapıları için önem arz etmesi de ortak bir özellik olarak düşünölmüştür. Bu ölkeler uygulamaları yerel yönetim-turizm ilişkilerini güncel tartışmalar bağlamında örnekleyebilecek nitelikte olan örneklerdir. Bu ölkeler, Türkiye'ye uzaklık sırasına göre, Yeni Zelanda, Brezilya, İspanya, Fransa olarak ele alınacaktır. Yeni Zelanda örneği, bu ölkedeki yerel yönetimlerin turizm sektöründe adeta özel firmalar gibi işletme ve organizasyon düzeyinde rol oynamalarından dolayı ele alınmıştır. Brezilya örneği, yerel yönetimlerin turizmi geliştirmek dışında bu sektörün çevreye verdiği olumsuz etkiler karşısında ne tür görevler üstlendiğinin anlaşılması bakımından önem

arz etmektedir. İspanya örneği sürdürülebilir turizm yönünden yerel yönetimlerin rolünün somut bir örnekle açıklanması amacıyla incelenmiştir. Fransa örneği ise, idari yapısının Türkiye ile benzeşmesinden ve son yıllarda yerel yönetimlerin turizm sektörü içinde daha fazla rol oynamaya başlamış olmalarından dolayı ele alınmıştır.

Yeni Zelanda, idari olarak 12 bölgeye bölünmüş, yerel idare sistemi bölge konseylerinin altında 15 kent konseyi ve 58 kadar kırsal bölge konseyin oluşturduğu bir idari yapıyı kapsamaktadır. Yeni Zelanda'da yerel yönetim birimlerine yerel idare veya yerel hükümet denmektedir (www.state.gov). Yeni Zelanda turizminde yerel hükümetler anahtar rolünü üstlenmektedirler. Yerel hükümetler; turizmin dayandığı tüm doğal ve kültürel kaynakları idare etmekle, temel altyapıyı sağlamakla, çekici öğeleri ön plana çıkarmakla, bölgesel pazarlamaya fon sağlamakla ve ziyaretçilerin bilgilendirilmesi ile görevlendirilmişlerdir. Bunun yanı sıra, yerel hükümetler; müzeler, sanat galerileri, spor sahaları, kongre merkezleri, parklar, turlar, diğer turistik kullanımların işleticisi durumundadırlar. (Jones, Shone and Memon, 2003:8). Ayrıca kültür ve spor festivalleri düzenleyerek turizmin gelişimine katkıda bulunmaktadır. Tüm bu gelişmeler, yerel hükümetin ülkedeki en büyük turizm operatörü olması durumunu da beraberinde getirmektedir. Aynı zamanda, bireysel turizm organizatörlerinin ve ziyaretçi bilgi ağının en önemli fon sağlayıcılığı görevleri de yerel hükümetlere verilmiştir. Bunların yanı sıra, Yeni Zelanda'da yerel hükümetlerin başlıca görevlerinden birisi de, turizmin etkilerinin değerlendirilerek bununla ilgili sonuçların çıkarılması ve buna göre de turizm idaresinin doğru ve etkin biçimde yapılmasını sağlamaktır (Jones, Shone and Memon, 2003:10). Turizmin olumsuz olabilecek sosyal ve çevresel etkilerini idare edebilmek için, yerel hükümetler; çevre, sağlık ve güvenlikle ilgili standartları getirerek turizm gelişimini düzenleme altına almak, ulaşım ağları, katı atık yönetimi, atıksu sistemi gibi planlama yardımcı olanaklarını kullanmak suretiyle turizm gelişimine katkıda bulunmak, misafir memnuniyeti anketleri ve çevresel izleme metotları ile turizm gelişimini ve eğilimlerini izlemek (www.tourism.govt.nz) gibi önlemleri almaktadırlar.

Brezilya, 26 eyaletten oluşan federal bir yönetim yapısına sahiptir (www.state.gov). Brezilya gerek hassas eko sistemi, gerekse plajları bakımından dünyanın en önemli turizm merkezlerinden biridir. 2000 yılı itibarı ile Brezilya'da dış turizm gelirlerinin 4,2 milyar dolar olduğu söylenmektedir (Oliviera, 2003:98).

Turizmin ekonomideki öneminin yanı sıra, hassas bir eko sisteme sahip olduğu için turizmin çevre üzerindeki olumsuz etkisini hisseden başlıca ülkelerden biridir. Bu özelliğinden dolayı Brezilya’da federal ve yerel yönetimlerin dikkati turizmin gelişmesi ile beraber çevrenin korunmasına da yönelmektedir (Brasil, 2003:45). Brezilya örneğinde yerel yönetimlerin turizmdeki rollerinin incelenmesi; bu yerel otoritelerin turizmin gelir getirici ve kalkındırıcı etkisinin yanı sıra tahrip edici etkisine karşı da ne tür stratejiler ve yollar izlediğini anlamak bakımından önemlidir. Bu bağlamda, Brezilya örneğinde yerel otoritelerin turizm- çevre ikileminde çevre koruma ile ilgili olan sorumlulukları ve görevleri ön plana çıkmaktadır. Yerel otoritelerin turizm sektörünün çevreyi tahrip edici yönlerinin azaltılması bakımından oynadığı rollerin anlaşılması açısından 2003 yılında J. A. P. Oliviera değerlendirmektedir (Oliviera, 2003:104). Yerel yönetimlerin, turizm sektöründen olumsuz olarak etkilenen çevreyi korumak bağlamında dört temel stratejisi ve görevi olduğu öne sürülmüştür (Oliviera, 2003:104). Bunlar şu şekilde sıralanmaktadır; *Kurumsal kapasitenin kurularak geliştirilmesi, Çevresel projelere yatırım yapma, Turist akımını ve gelişimini kontrol etme, Koruma alanlarının oluşturulması*, Kültürel ve İnanç Turizmine yönelik teşvik faaliyetleridir.

İspanya Avrupa’nın en önemli turizm merkezlerinden biri konumundadır. İspanya’da turizm sektörü; ülke toplam gelirlerinin %15’ini, istihdamın da %14’ünü oluşturmaktadır (www.tursab.org.tr, 2010). Bu rakamlar, turizm sektörünün İspanya için önemini ortaya koymaktadır. İspanya idari yapısı merkezi bir yapı olmasına karşın 1978’de bölgesel otonom hükümetlerin oluşması hakkında mutabakat sağlanmış, 1985 yılında Atlas Okyanusunda yer alan “Kanarya” ve Akdeniz’de yer alan “Balear” takımadalarının da bulunduğu 17 bölge merkezi hükümetle otonomi şartlarında antlaşmıştır (www.state.gov).

Kitlesele (*mass*) turizmin yoğunluğundan dolayı oluşan çevresel ve sosyo ekonomik problemler son yıllarda İspanya turizmini olumsuz etkilemeye başladığından dolayı, sürdürülebilirlik kavramı üzerinde durularak sürdürülebilir turizm çabaları başlamıştır. İspanya için verilecek olan örnek; turistik Calvia yöresinde Calvia belediyesinin, sürdürülebilir turizme yönelik çalışmalarının ve bundaki rolünün anlatılacağı belirgin ve özel bir örnek olacaktır (www.tursab.org.tr).

Calvia, Akdeniz’de Balear takımadaları içinde yer alan 35.000 nüfusu olan ve yaz nüfusu 57.000 ila 150.000 arasında değişen küçük bir yerleşme niteliğindedir.

Küçük olmasına rağmen özellikle sürdürülebilir turizm uygulamaları ile 1997 yılında sürdürülebilir kent ödülünü alarak literatüre geçmiştir (habitat.aq.upm).

Calvia, özellikle kitlesel turizmin çok yoğun yaşandığı bir bölge olarak 1980'li yılların sonlarında kültürel mirasın tahribatı ve konaklama yerlerinin eskimeye başlaması ile birlikte krize girmiş ve turizm aktivitesi bir anda %20 düşüş kaydetmiştir. Bunun üzerine otonom Balear yönetimi belediyelerle işbirliği içinde bu durumu tersine çevirmeye çalışan çabalara girişmiştir. Balear adalarında kitle turizminden sürdürülebilir turizme doğru bir geçiş yaşandığı ve bu geçişte yerel yönetimlerin öncelikli rol oynadığı söylenmektedir. Yerel yönetimin öncelikli rolü sosyal hizmetler alanında olmaktadır. Bu hizmetler içinde ise yerel halkın turizm ile ilgili olarak bilinçlendirilmesi ve eğitimi önemli rol tutmaktadır. Belediye eylem programında Yerel Gündem 21 özünde sürdürülebilir turizm ile ilgili olarak 10 stratejik eylem başlığı ve bunlara dayalı 40 adım belirlenmiştir. Bu eylem başlıkları; nüfus artışını kontrol altına alarak sahil bandını rehabilite etme, hayat kalitesini artırma, doğal ve deniz ile ilgili mirası ve varlıkları koruma, kültürel ve tarihi mirası koruyarak değerlendirme, kentsel alanların rehabilitasyonu, turizm gelişim alanlarını geliştirmek ve turist harcamalarını artıracak tedbirler almak, kamusal ulaşımı geliştirerek bisiklet ve yürüyüşü ön plana çıkarmak, su enerji ve atıkları sürdürülebilir şekilde idare etme, bilgi kaynaklarına yatırım yapma, işbirlikleri yaparak özel- kamu yatırım kapasitesini artırmak olarak sıralanmaktadır. Bunlar için kullanacağı öncelikler olarak kentsel plan, ulaşım planlaması, yerel kültürel varlıkların restitüasyonu ve çeşitli projeler karşımıza çıkmaktadır (www.unep.fr).

Bu eylem başlıkları ve olumlu uygulamalar sonucu kontrolsüz kentsel gelişme durdurulmuş, kıyıları tekrar tanzim edilmiş, projeye birçok destek sağlanmış ve uluslararası düzeyde ödüller kazanılmıştır (habitat.aq.upm). Calvia örneği; sürdürülebilir turizm planlamasının belirli bir yerleşmede uygulanmasının önemli bir örneği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum, dengeli bir turizm gelişimi içinde gelecek nesillerin de sosyal, ekonomik ve çevresel gereksinimlerini yüksek bir katılım düzeyi altında gerçekleştirme imkânlarının olduğunu tüm dünyaya göstermektedir.

Fransa, sosyal ve kültürel turizm imkânları oldukça gelişmiş bir ülkedir (Guerin, 2004:2). Fransa, geleneksel olarak oldukça merkezî bir yönetim yapısına sahiptir.

Bu yapısıyla Türkiye'ye benzemektedir. 1982 yılında başlayan merkezi otoritenin desentralizasyon süreci devam etmektedir. Bu süreçte idari ve mali konuların yöresel otoritelere bırakılması söz konusudur. Tüm alanlarda olduğu gibi turizm sektörü de Fransa'da merkezi yönetimin idaresi altında gelişmiştir. 1992 Aralık ayında bu konuda çok önemli bir dönüşüm yaşanmış ve turizm alanındaki kurumsal sorumluluk merkezi otorite ve yerel otoriteler (bölgeler, iller (*departements*), belediyeler (*communes*) arasında paylaştırılmıştır. Bölgeler olarak adlandırılan üst kademe yerel otoriteler, turizm gelişimi için planlama ve orta dönemli hedefler koyma ile sorumlu tutulmuşlardır. Bölgesel turizm planı ve bu plan dahilinde hedeflerin yakalanabilmesi için süreçler izleme görevi bölgesel otoriteye verilmiştir. İller (*department*) ise bu gelişme planlarına şekil vermek ve kendi yerellikleri doğrultusunda turizm ve dinlenme ile ilgili temel kararları uygulamakla yükümlü tutulmuşlardır. 1992 yılında gelen bu değişimden ayrı olarak, yerel otoritelerin zaman içinde süregelen görevleri arasında ulaşım altyapısının yapımı ve bakımı yer almaktadır. Ulaşım altyapısının yanı sıra, turistik bir yerleşimin gerek duyacağı her tür altyapı (içme suyu, atıksu, çöp, elektrik, gaz, iletişim vs.) sağlanması ile de yerel yönetimler sorumludur. Altyapının yanı sıra, merkezi otoritenin de desteğini almak kaydıyla yerel otoriteler, bazı turizm üstyapılarının kurulması ile de görevlidirler. 1970'lerde başlatılan bir çalışma ile özellikle iller (*departments*) temel kayak tesislerinin yapımı ile ilgili olarak merkezi hükümete destek vermekle yükümlü olmuşlardır (Guerin, 2004: 6).

Günümüzde, özellikle yüksek hızlı ve kaliteli bir bilişim altyapısının kurulması yerel yönetimlerin görevleri arasına katılmıştır. Özellikle turizm sektörü açısından bu tür bir altyapının çok kolaylıklar sağlayacağı ve gelirleri artıracığı tahmin edilmektedir (Gurein, 2012: 4). Yerel otoritelerin turizm sektörü içinde bu tür görevlerinin yanı sıra, 2003 yılında Turizm Mühendisliği için Fransız Ajansının kurulmasıyla birlikte ikincil rolleri ve görevleri oluşmaya başlamıştır. Bu ajans dahilinde tüm ilgili kurum ve kuruluşlar yer almaktadır. Bunlar; merkezi hükümet, farklı düzeylerdeki yerel otorite temsilcileri, profesyonel turizm federasyonları, kamu işletmeleri, özel müteşebbisler, tur operatörleri, vs.' den oluşmaktadır. Bu ajans temel olarak istatistiklerin analizi, müşteri ihtiyaçlarını anlama ve tahmin etme, turizmin kamusal idaresi, turizm projelerinin gelişimi, turizm arzının pazarlanması, ürün ve servislerde kalite sağlanması, kıymetlendirmelerin yapılması gibi meselelerden sorumlu olmaktadır (Guerin, 2012:7).

Tüm bu görevlerin başarıyla yürütülmesi için de, rol oynayan aktörlerin mutlak ve güvenilir işbirliği zorunlu hale gelmektedir.

7. SONUÇ

Bir ülkede turizmden elde etmek istenilen her türlü getirinin sağlanması o ülkedeki merkezi hükümet, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, meslek kuruluşları ve halkın uygulanacak politikaları ve planları sahiplenmesiyle başarılabilir. Özellikle turizm faaliyetlerinin insanların etkileşiminde bir bölgede gerçekleştiği düşünüldüğünde, yerel yönetimlerin sadece kendi halkına değil aynı zamanda da bölgeyi ziyarete gelen turistlerin de hizmetinde bulunması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bölgelerin kaynaklarının korunması ve sahip olunan kaynakların optimal derece kullanılması için yerel yönetimlerin plan ve politikaların uygulayıcısı olmaktan, çok planlama ve politika ortaya çıkaran mekanizmanın değişmez bir unsuru durumunda olması gerekmektedir.

Siyasal sistem içinde adına ne derse densin; yerel yönetimler, turizm sektörü içinde yer alan çok çeşitli aktörlerin en önemlilerinin başında gelmektedir. Yerel yönetimlerin önemi iki açıdan ileri gelmektedir. Birincisi sektör içindeki toplumsal çıkarları koruyabilecek kurum olmaları, ikincisi ise “yerelin” yani ilgili turistik yörenin, bölgenin sorunlarını, potansiyellerini en iyi bilmesi gereken kurumlar olmalarıdır. Yerel yönetim - turizm ilişkisi için dünyada bir standart bulunmamaktadır. Çok farklı siyasal yapılar, toplumsal organizasyon yapıları ve gelişmişlik düzeyleri ile kültürel farklılıklar bunun sebeplerindedir. Bununla birlikte dünya örnekleri göstermektedir ki, toplumsal gelişmişlik düzeyleri arttıkça ve organizasyon yapıları geliştikçe, yerel yönetimlerin turizm içindeki rolleri klasik rollerinin dışına çıkarak farklılaşmakta, çeşitlenmekte ve gelişme göstermektedir. Yerel yönetimlerin geleneksel anlamda gördüğümüz altyapı sağlama ve tesis işletimi gibi görev ve rollerinin yanı sıra dünyadaki konjonktürel gelişmeye bağlı olarak farklılaşan ve değişen rolleri de izlenmektedir. Bunlar arasında, turizmin çeşitli aktörleri arasında katalizör rolü oynama, turizm ile ilgili tüm strateji ve planlamaların sahibi olma, pazarlama etkinliklerinde önemli roller oynama, doğal ve kültürel mirası turizmin olumsuz etkilerine karşı korumada başlıca rolü oynama gibi faaliyetler ve görevler sayılabilir.

Türkiye açısından bakıldığında, yerel yönetimlerin turizm sektörü ile ilgili olarak görev ve sorumlulukları bağlamında; ilgili yasalarda belirtilen klasik belediyecilik, altyapı hizmetleri ve imar planlama hizmetleri dışında, turizm aktivitelerini artırabilmek için tanıtım ve reklam faaliyetleri, çeşitli fuarlar, festivaller

düzenleme gibi etkinlikleri de sayabiliriz. Bazı yörelerde yerel yönetimlerin turistik işletme sahibi veya ortağı da oldukları görülmektedir. Türkiye’de yerel yönetimlerin turizm sektörü içindeki rol ve görevleri açısından bazı olumsuzluklar da mevcuttur. Nüfusu turizm sezonlarında mevcudun birkaç katına kadar artan belediyeler ve özel idarelere ilişkin olarak özellikle altyapı ve belediye hizmetleri ile ilgili hiçbir tedbir yasalarımızda yer almamaktadır. Bunun yanı sıra, turizm açısından önem arz eden, özellikle ilçe ve belde belediyelerinin mali yapılarının oldukça kısıtlı olmaları; bu belediyelerin turizm sektörü içindeki etkinliklerini artıramamalarına neden olmaktadır. Bu tür olumsuzlukların yanı sıra, sivil toplum kuruluşlarının güçlenmesine ve kentlilik bilincinin artmasına paralel olarak yerel düzeyde yaşanan bazı gelişmeler; örneğin kent konseyleri ve bunların turizm alanında çalışmaları, gelecek açısından umut da vermektedir.

Türkiye’de yerel yönetimlerin turizm alanındaki önemini artırmak ve rollerinin daha etkin olmasını sağlamak amacıyla dünyadaki örneklerden alınması gereken bazı çıkarımlar mevcuttur. Türkiye’de klasik belediyecilik ve alt yapı hizmetlerinin yanı sıra, turizm işletmesi ve organizasyonu açısından önünde seçenekler bulunmaktadır. Aynı zamanda, çevresel ve kültürel olumsuz etkilerin azaltılması ve sürdürülebilir turizm olgusunun sağlanmasında da yerel yönetimlere önemli görevler düşmektedir. Turizmi kalkınma aracı olarak gören ve turizm konusunda potansiyel sahibi olan yerel yönetimlerin belirtilen bu görevleri başarabilmeleri için turizm ile ilgili tüm hususları kapsayan planlama çalışmaları önem arz etmektedir. Kuşkusuz bu planlama çalışmaları klasik imar planlama çalışmalarından farklı boyutta oluşacak; sosyal, ekonomik ve fiziki boyutları mevcut olacaktır. Tüm bu gelişmelerin gerçekleşmesi bağlamında yerel yönetimlerin turizm sektörü içinde önemlerinin ve etkinlik düzeylerinin artması, en azından yoğun turizm yörelerinde yer alan yerel yönetim birimlerine bu fırsatın verilmesi için bu yöreler, bölgeler hakkında turizm ile ilgili olarak mutlaka yeni yasal ve örgütsel düzenlemelere gitmek gerekmektedir.

Kaynakları sınırlı yerel yönetimlere görev ve sorumlukların verilmesi yeterli değildir. Merkezi idarenin yerel yönetimlere bölgelerindeki her türlü turizm faaliyetlerini planlama yetkisini vermeleri gerekmektedir. Ancak bu verilecek yetkiler yerel yönetimlerin bölgelerini istedikleri şekilde yönetebilecekleri anlamında gelmemelidir. Etkin bir şekilde oluşturulacak bir denetim mekanizmasının hazırlanması

yapılması gereken ilk ve en önemli faaliyettir. Yerel yönetimlerin turizm faaliyetlerinin planlanmasında ve uygulamasında alacakları rolleri kendi bölgelerinde yaşayan vatandaşlarına ve meslek birliklerine de benimseterek ve onlarından katkılarını alarak daha etkili sonuçlar elde edebilecekleri faaliyetler içerisine girebileceklerdir.

Sonuç olarak birlikler, yerel yönetimlerin hizmet uygulamalarında ortaya çıkan pratik bir teşkilatlanma ve çözüm üretme mekanizmasıdır. Özellikle de bütçe imkânları yetersiz olan yerel yönetim birimlerinin bir araya gelmesi ile iş ve hizmet üretme mekanizmasının harekete geçirilmesi bu uygulamanın ortaya çıkış noktasıdır (Can ve Yıldız, 2004:116). Kısacası, yerel yönetim birimleri arasındaki işbirliği ve güç ortaklığının kurumlaşmış hali yerel yönetim birlikleri şeklinde adlandırılmaktadır (Özhan ve Yeter, 1995:9). KHGB kırsal kesimde altyapı hizmetleri ve gelir getirici hizmetlerin geliştirilip yaygınlaştırılmasında yerel kaynakları harekete geçirmeyi amaçlayan, kamu görevlilerinin geliştirdiği bir kalkınma modeli olarak kırsal alanın büyük bir bölümünde uygulanmaktadır. Çok başarılı kalkınma projeleri uygulayan birlikler bulunmasına karşın bu birliklerin çoğu kıt kamu kaynaklarından azami ölçüde istifade etmeye çalışmakta, mülki idare amirleri ve teşkilatları birlik hizmetlerinde görev almaktadırlar. Bu nedenle Birliklerde üretici ve halk yönetime doğrudan katılamamaktadır, üreticinin, ürünlerin işlenmesi, pazarlanması, depolanması ve kırsal altyapı hizmetlerinin projelendirilmesi konusundaki kararlara katılımı sınırlı kalmakta, kamu yetkilileri alınan kararlarda daha etkili olmaktadır, vali ve/veya kaymakamların görev yerlerinin değiştirilmesi, birliklerin ve uygulamaların sürekliliğini olumsuz yönde etkilemektedir (DPT, 2006a:24-25).

Kültürel ve doğal miras, bir ulusun sahip olduğu paha biçilmez olanaksız ve yeri doldurulamaz en önemli varlıklarındandır. Günümüzde tüm dünya ülkeleri kültürel ve doğal varlıkları insanlığın ortak mirası olarak görmektedir.

Bu mirasın belirlenmesi ve korunması amacıyla UNESCO'ya üye ülkelerce imzalanan 'Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunmasına İlişkin Sözleşme' kapsamında oluşturulan 'Dünya Miras Listesi'nde ülkemizde Pamukkale, Göreme, İstanbul, Boğazköy, Nemrut Dağı, Xanthos-Letoon, Truva Antik Kenti, Edirne Selimiye Külliyesi, Hattuşa ve Divriği Ulu Cami yer almaktadır. 12-17 Aralık 1994 tarihleri arasında Tayland'da yapılan Dünya Miras Komitesi'nin 18. Dönem Toplantıları

sırasında, ülkemiz tarafından aday gösterilen Safranbolu, Dünya Miras Listesi'ne kabul edilmiştir.

Ülkemizin kültürel ve doğal varlıklarının Dünya Miras Listesi'ne alınmasıyla tüm dünya tarafından değerleri kabul edilmekte ve insanlığın ortak mirası olmaktadır. Bu da ülkemize önemli ve ağır bir sorumluluk yüklemektedir. Bu mirasın korunmasında en önemli görev yöre halkıyla birlikte yerel ve sivil kuruluşlara düşmektedir. Tüm dünyanın ilgi odağı olan, bu nedenle turizm etkinliklerini de doğal ve kolay bir yolla artırarak yöreye ekonomik açıdan da hareketlilik kazandıracak bu varlıkların korunması ve tanıtılmasında en aktif çalışma şüphesiz ki bu işi bilinçli ve planlı yapacak kurumlara düşmektedir. Bu bağlamda Safranbolu KHGB'nin bölgede kültür turizminin gelişmesine yönelik faaliyetleri EK'de yer almaktadır. Bu gelişmeler ışığında ortaya çıkan sonuçlar aşağıdaki gibi değerlendirilmeye çalışılmıştır:

1. Tarihi, doğal ve kültürel mirasın korunmasına yönelik faaliyetlerin desteklenmesi ve bu mirasın değerlendirilmesi, turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve yaygınlaştırılması bölgeye gelen turist sayısını ve ortalama kalış süresini arttırmıştır. Bu bağlamda tek güne sığdırılan turizm hareketlerinin konaklamalı ve süresinin artırılması için turizm çeşitlenmesi kapsamında Düzce Köyü ve Tokatlı Kanyonu, Bulak Mağarası, vb. doğa turizmi şeklinde erişilebilir ve yararlanılabilir bir konuma gelmiştir.
2. İlçede turizmin çeşitlendirilmesi, alternatif turizm modellerinin ve sürdürülebilir turizm altyapısının ortaya çıkarılarak bölgenin turistik cazibe merkezi haline getirilmesine katkıda bulunmuştur.
3. Yapılan restorasyon uygulamaları, turizm potansiyeli yüksek olan yerleşim yerleri yollarının yapımı ve iyileştirilmesi, standartların yükseltilmesi, UNESCO tarafından 1994 yılı sonunda Dünya Miras Listesine dahil edilerek insanlığın ortak mirası haline gelen Safranbolu'nun, Dünyanın önemli turizm kentleri arasına girmesini sağlamış ve başlıca gelir kaynaklarından birisi turizm gelirleri olmuştur.
4. İlçemize bağlı 53 adet köy bulunmakta ve gerek İlçenin coğrafi yapısı gerekse tarihi zenginlikleri sayesinde turistlerin köylerimize de olan ilgisi artırmakta ve buna bağlı olarak, ilçemize bağlı köylerin turizm altyapısının desteklenmesi ve geliştirilmesi, köylere turistik tesisler yapılması, turizm

alanında bölgenin tanınırlığının artırmış, Doğal ve kültürel mirasın korunmasını ve değerlendirilmesini daha çok ön plana çıkartmıştır.

5. İlçeye gelen turist sayısının artması yemenicilik ve bakır işlemeciliği gibi unutulmaya yüz tutmuş meslek dallarının tekrar canlandırılmasını sağlamıştır.
6. Geleneksel ev pansiyonculuğu hizmetlerini yöre halkıyla birlikte yürütmek ve geliştirmek bu bağlamda Safranbolu Araştırma Geliştirme Eğitim Merkezi (SAGEM) adıyla ev pansiyonculuğu başlatılmış, yirmibeşin üstünde pansiyoncu ile konaklama hizmetleri başarılı bir şekilde yerine getirilmiştir.
7. Gezilebilir müze evler düzenlemek, yenilerini açmak amacıyla mülkiyeti Kültür Bakanlığı'na ait Kaymakamlar Müze Evi geleneksel Safranbolu yaşamına göre düzenlenmiştir. Kileciler Konağı kiralananak artan ziyaretçi sayısına ve istemine uygun işlevlerle donatılmıştır.
8. Hediyelik eşya tasarımına ve ambalajlanmasına ilişkin olarak İlçenin altın değerinde bitkisi safran üreticiden satın alınarak bir ve beş gramlık paketler halinde satışa sunumu üstlenilmiş; böylece hem Safranbolu safranı pazarlanmış hem de üreticinin emeğinin karşılığını almasına aracılık edilmiştir.
9. Eski Demirbank Binası'nın restorasyonu karşılığı tahsisi sağlanarak Sanat Galerisine dönüşümü gerçekleştirilmesi de bölgedeki turizme katkı sağlamaktadır.
10. Safranbolu için önemli bir turizm ürünü olan Cinci Hanı'nın durumu öncelikle Vakıflar Genel Müdürlüğü nezdinde harekete geçirilmiş ve tamamlanması sağlanmıştır ve burada iki büyük kapalı ve bir avlunun kongre turizmine geçiş için kullanımı çeşitli etkinliklerde yinelenmiştir. 'Safranbolu' projeleri adı altında ev, çeşme, mescit, cami, türbe gibi yapıların restorasyonu için röleve projeleri gibi çalışmalarda bölge turizminin gelişmesinde etkili olmuştur.
11. Kazdağlıoğlu Meydanı, Mescit Sokağı'nda ve Hükümet Sokağı'nda otopark tesisi gibi alt yapı çalışmalarının geliştirilmesi de bölge turizm için önem arz etmektedir.
12. 2011 yılında KHGB tarafından tokatlı kanyonun yürüyüş parkuru yapımının gerçekleştirilmesi, turizme hizmet veren konakların ve yapıların

ihtiyaçlarının giderilmesi turizm gelişmesine yönelik yapılan çalışmalardan bazılarıdır.

13. KHGB bölge turizmin gelişmesinde en önemli adımlarından biride 2010 yılında ülkemizde yapılan Türk-Japon dostluk yılı ve uluslararası düzeyde düzenlenen Berlin Fuarına katılmadaki giderlerine katkı vermesi bölgeye gelen turist sayısının artmasında dolaylı bir etkiye sahip olmuştur.
14. Safranbolu'nun yurt içinde ve yurt dışında tanıtılmasına için KHGB tarafından küçültülmüş ahşap Safranbolu evlerinin yapılması ve Japonya'da sergilenmek üzere götürülmesi için yapılan çalışmalar yerli ve yabancı turistlerin bölgeye gelmelerinde etkili olmuştur.

KAYNAKLAR

- Abacılar, P. (2008). Doğal ve Kentsel Sit Alanlarında Kültür Turizmi ve Yönetimi “Boğaziçi Arnavutköy Örneği”. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Acar, M. (2002). *XVII: Yüzyıl ve XX. Yüzyıl Dönemi Başlarında Yapılmış Safranbolu (Ab-ı Hayat) Çeşmeleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Açıksöz, S., Topay, M., ve Aydın, H. (2006). Bartın-Arıt Beldesi Trekking Potansiyelinin Belirlenmesi. *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, Sayı; 10:80-89.
- Ahipaşaoglu, S., ve Değirmencioğlu, A.Ö. (1999). Anadolu’da Kültür Turizminin Gelişimi. *Kültür Turizmi Semineri* (ss.29-32), Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Safranbolu Meslek Yüksek Okulu Turizm-Otelcilik Programı Yayınlanmış Bildirileri. 21-22 Nisan 1999.
- Akman, E. (2000). *Safranbolu’daki Adak Yerleri ve Bu Yerlerle İlgili İnanışlar*. Ankara: Net Ofset.
- Akman, E. (2004). *Safranbolu Folklorundan Örnekler*. Ankara: Gazi Kitapevi
- Akova, O. (1995). Golf Turizmi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akova, O., ve Çetinkaya, A. (1999). Safranbolu’yu Ziyaret Eden Turistlerin Sosyo-Demografik Özellikleri ve Ziyaretçilere Yönelik Kültür Turizmi Değerlendirmesi. *Kültür Turizmi Semineri* (ss 49-61), Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Safranbolu Meslek Yüksek Okulu Turizm-Otelcilik Programı Yayınlanmış Bildirileri. 21-22 Nisan 1999.
- Akova, O. (1996). Golf Turizmi. *Turizm ve Teknik*. Nisan-Mayıs 1996.s.130
- Aksoy, M. ve Kuş, A. (2003). *Müzekent Safranbolu*. Safranbolu Hizmet Birliği Kültür Yayınları: Esen Ofset.
- Altıntaş, İ. (2000). “Yerel Yönetim Birliklerinin Mevcut Durumu ve Geleceğe Dönük Çözüm Önerileri”, *Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi*, Cilt 5, Sayı 4, ss. 46-49.

- Arıncı, P. C. (2002). Selçuk'ta Kültür Turizmi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Arslan, Y. (2006). "Köylere Hizmet Götürme Birlikleri, Problemleri Ve Çözüm Önerileri", Türk İdare Dergisi, Mart 2006, Sayı:438,209-223
- Avcı, T. ve Aşıkoğlu, Ş. (1999). KKTC'de Kültür Turizmi ve İngiliz Turistler Örneği. *Kültür Turizmi Semineri* (112-121).Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Safranbolu Meslek Yüksek Okulu Turizm-Otelcilik Programı Yayınlanmış Bildirileri. 21-22 Nisan 1999.
- Bayramoğlu, G. ve Şahin, M. (2010). Kültür Turizmi ve Hitit Medeniyetinin Başkenti Çorum'un Kültür Potansiyelinin İncelenmesi (ss.380-393). *I. Disiplinler Arası Turizm Araştırmaları Kongresi*.27-30 Mayıs 2010 Ankara.
- Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik, (2007).
- Bennet, R. ve Payne. D. (2000). Local and Regional Economic Development: Renegotiating Power Under Labour Aldershot, Hants: Ashgate
- Bilgili, B., Yağmur, Ö. ve Yazarkan, H. (2012). Turistik Ürün Olarak Festivallerin Etkinlik ve Verimliliği Üzerine Bir Araştırma (Erzurum-Oltu Kırdağ Festivali Örneği) *International Journal of Social and Economic Sciences* 2 (2):117-124.
- Bonet, L. (2003). *Cultural Tourism, A Handbook of Cultural Economics*. Cheltenham-UK: Edward Elga Publishing Inc.
- Can, H. (2006). Türk İdare Sistemi İçerisinde Yerel Yönetimler ve Yeni Mahalli İdare Kanunlarının Getirdiği Sistem. http://eski.yerelnet.org.tr/mevzuat/makale_01.php
- Can, H. ve Yıldız, N. (2004). *Belediye Başkanları ve Belediye Meclis Üyelerine Temel Bilgiler*. İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Yayın No: 2004 / 1, Ankara.
- Cohen, E. (1996). *The Sociology of Tourism: Theoretical and Empirical Investigations*. London: Routledge Taylor&Francis Group.
- Çakır, N. (1999). Eski Kentsel Yerleşim Birimlerimizin Kültür Turizmimizdeki Yeri ve Önemi Safranbolu Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Çalışkan, S. (2009). Tarihi Konut İşletmeciliği ve Kültür Turizmi İlişkisi Beypazarı Örneği. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çetinkaya, A. (1998). Alternatif Turizm Türlerinin Safranbolu’da Uygulanabilirliği. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çorbacı, A. (1994). *Tanıtma ve Yöntemleri Turizmde Tanıtmanın Temel Kuralları*. Turizm Yıllığı.
- Çulha, O. (2008). Kültür Turizmi Kapsamında Destekleyici Turistik Ürün: Deve Güreşi Festivalleri Üzerine Bir Alan Çalışması. *Journal of Yaşar University*, 3(12): 1827-1852.
- Demir, C. ve Çevirgen, A. (2006). *Ekoturizm Yönetimi*. (1. Basım). Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.
- Devlet Planlama Teşkilatı (2006a), Kırsal Alanda İşbirliği ve Örgütlenme Özel İhtisas Komisyonu Raporu, <http://plan9.dpt.gov.tr/kirsalisbirligi/Rapor.doc> (22.07.2013).
- Emekli, G. (2005). Avrupa Birliği’nde Turizm Politikaları ve Türkiye’de Kültürel Turizm. *Ege Üniversitesi, Ege Coğrafya Dergisi*, 14:99-107.
- Esen, M. (2011). İdarecinin Sesi, Mart-Nisan 2011, ss:58.
- Esmer, Ş. (2008). Yerel Yönetim Birlikleri, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Fidan, F. (2011). Safranbolu’da Tabakhane Bölgesi Örneğinde Endüstriyel Alanların İncelenmesi, Kamusal Fonksiyonlarla Yeniden Değerlendirilmesi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Gartner, W. C. (1996). *Tourism Development: Principles, Processes, and Policies*. New York: John Wiley&Sons.
- Geray, C. (1999). Kırsal Kalkınma Yöneltileri, İlçe Yerel Yönetimi ve “İlçe Köy Birlikleri Önerisi”. *Çağdaş Yerel Yönetimler*. 8(2):11-42.
- Godfrey, K. B. (1998). “Attitudes towards “Sustainable Tourism” in the UK: A view from local government”, *Tourism Management*, 19 (3), 213-224.
- Gönenç, G. (1994). *Safranbolu*. İstanbul: Ceyma Matbaası.
- Gönül, M. (1977). *Yerel Yönetim Birlikler*. TODAİE Yayın No: 159, Ankara.

- Gözler, K. (2002). *İdare Hukuku'na Giriş*. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Guerin A. J. (2004). "The French Initiative for Innovation in Tourism: How to Rejuvenate Supply and Increase the Productivity of Tourism Sector?", www.oecd.org/dataoecd/56/11/34267998.pdf
- Gözübüyük, Ş. (2003). *Yönetim Hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi
- Günay, R. (1981). *Geleneksel Safranbolu Evleri ve Oluşumu*. Ankara: Gaye Matbası.
- Günday, M. (2003). *İdare Hukuku*. Ankara: İmaj Yayınevi
- Gündüz, F. (2004). "Çevre ve Turizmin Sürdürülebilirliği", *PLANLAMA*, 1, 58-66.
- Gürbüz, A. (1999). Kültür Turizmi İçinde Müzelerin Yeri ve Önemi. *Kültür Turizmi Semineri* (ss.45-48). Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Safranbolu Meslek Yüksek Okulu Turizm-Otelcilik Programı Yayınlanmış Bildirileri. 21-22 Nisan 1999.
- Gürbüz, A. (2002). Turizmin Sosyal Çevreye Etkisi Üzerine Bir Araştırma, *Teknoloji Dergisi*, Yıl:5, Sayı:1-2, 49-59.
- Gürbüz, A.K. (1999).Piyasa Ekonomisi ve Kültür Turizmi. *Kültür Turizmi Semineri* (ss.7-20), Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Safranbolu Meslek Yüksek Okulu Turizm-Otelcilik Programı Yayınlanmış Bildirileri. 21-22 Nisan 1999.
- Güven, V. N. (2006). Uygulamalı Halkbilimi Açısından Antalya ve Çevresi Kültür Turizmi ve Kültür Animasyonları. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güvenç, B. (1994). *İnsan ve Kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Güzelsarı, S. (2004). *Kamu Yönetimi Disiplininde Yeni Kamu İşletmeciliği ve Yönetişim Yaklaşımları*, Kamu Yönetimi Gelişimi ve Güncel Sorunları, Ankara, İmaj Yayınevi, ss. 85-139.
- Harputlugil, G. U. ve Çetintürk, N. (2005). Geleneksel Türk Evi'nde Isıl Konfor Koşullarının Analizi: Safranbolu Hacı Hüseyinler Evi. *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*.20(1):77-84.
- Hausmann, A. (2007). Cultural Tourism: Marketing Challenges and Oppurtunites For German Cultural Heritage. *International Journal of Heritage Studies*. Vol. 13, No: 2, 170-284.

- Ivana L. I. (2010). "Sustainable tourism management in Crikvenica, Croatia: An assessment of policy instruments", *Tourism Management*, 31 (1), 125-135.
- Jeffries D. (2001). *Governments and Tourism*. Butterwoth - Heinemann: Oxford.
- Jones, T., Shone, M. C., ve Memon, A. (2003). Emerging Tourism Planning Processes and Practices in New Zealand: A Local and Regional Perspective. TREC Report, New Zealand, <http://researcharchive.lincoln.ac.nz/dspace>
- Kara, M. ve Palabıyık, H. (2005). Mahalli İdare Birlikleri Kanunu-Toplum Kalkınması ve Çanakkale Köy Birlikleri, *Türk İdare Dergisi*, Yıl: 78, Sayı: 450, ss. 95-115.
- Kavruk, H. (2004), *Köy ve Mahalle*. Fersa Matbaacılık.
- Kaypak, Ş. (2010). Kültürel Turizm Potansiyelinde Kent Markalaşması. *I. Disiplinler Arası Turizm Araştırmaları Kongresi* (ss.1135-1150). 27-30 Mayıs 2010 Ankara.
- Keleş, R. (2000). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*. İstanbul: Cem Yayınevi
- Kızılırmak İ. (1999). Kültürel Turizm: Seyahat Acentelerinin Gözüyle Ülkemizde Kültürel Turizmin Sorunları Ve Çözüm Önerileri. *Kültür Turizmi Semineri* (ss.33-45), Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Safranbolu Meslek Yüksek Okulu Turizm-Otelcilik Programı Yayınlanmış Bildirileri. 21-22 Nisan 1999.
- Koçan, N. (2004). Tarihi Özellikleriyle Safranbolu Kenti-Çarşı Kesimi ve Peyzaj Mimarlığı Açısından İrdelenmesi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Kontogeorgopoulos, N. (1999). Sustainable Tourism Or Sustainable Development? Financial Crisis, Ecotourism and The 'Amazing Thailand' Campaign. *Current Issues In Tourism* 2. (4), 316-332.
- Kozak, N, Kozak, M. ve Kozak, M. (2010). *Genel Turizm*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Köprülü, F. (1959). *Osmanlı Devletinin Kuruluşu*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kuban, D. (2001). *Türkiye'de Kentsel Koruma Kent Tarihleri ve Koruma Yöntemleri*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Kuş, A. (2010). *Safranbolu Evleri ve Yaşam Biçimi*. Safranbolu Kaymakamlığı Hizmet Birliği Yayınları, Seçil Ofset.

Küçükerman, Ö. (1991). *Kendi Mekânının Arayışı İçinde Türk Evi*. İstanbul: Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayınları.

Kültür ve Turizm Bakanlığı (2007). Türkiye Turizm Stratejisi (2023), Ankara.

Levine, M. A., Britt K. M. and Delle J. A. (2005). Heritage Tourism and Community Outreach: Public Archaeology at the Thaddeus Stevens and Lydia Hamilton Smith Site in Lancaster, Pennsylvania, USA. *International Journal of Heritage Studies*. Sayı: 11, No:5. 399-414.

Memişoğlu, D. (2006). Yeni Kamu Yönetimi ve Yerel Yönetimler Reformu, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta.

Mıhçı, H. (2010). Yerel Yönetim Birlikleri(Gölcük Köylere Hizmet Götürme Birliği Örneği).Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Müzekent Safranbolu, (Ağustos 2012). Tokatlı Kanyonu'na Camdan Seyir Terası. Müzekent Safranbolu Gazetesi.

Olalı, H. ve Timur, A. (1998). *Turizm ekonomisi*. İzmir: Ofis Matbaacılık.

Oliviera, J. A. P. (2003). Governmental Responses to Tourism Development: Three Brazilian Case Studie. *Tourism Management*, No:24.

Ongun, U. (2004). Krizlerin Antalya Turizmine Etkisi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özbiçer, T. (1994). Sustainability and Tourism Development: A Myth or Reality, Yüksek Lisans Tezi, ODTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özdamar, M. (2011). Şanlıurfa'da Kültür Turizmi: Şanlıurfa'ya Kültür Turizmi Kapsamında Seyahat Acentaları ile Gelen Yerli Turistlerin Profilini ve Anlık Satın Alma Davranışlarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özgüç, N. (2003).*Turizm Coğrafyası Özellikler-Bölgeler*. İstanbul: Çantay Kitabevi.

Özkalp, E., Arıcı, E., ve Bayraktar, R. (1993).*Davranış Bilimleri*. Anadolu Üniversitesi Yayını .

- Özhan, H. ve Yeter, E. (1995). Mahalli İdare Birlikleri, TBD Yayını, Ankara.
- Özkök, F., Harman, S. ve Yavaş, Ö. (2008). Bozcaada'ya Gelen Yerli Turistlerin Profilini Belirlemeye Dönük Bir Araştırma (ss.45-58). *Çanakkale İli Değerleri Sempozyumu-Bozcaada Değerleri Sempozyumu Çanakkale*.
- Özköse, A. (1999). Dünya Mirası Kentlerinde Kültürel Turizm ve Safranbolu. *Kültür Turizmi Semineri* (ss 1-5)Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Safranbolu Meslek Yüksek Okulu Turizm-Otelcilik Programı Yayınlanmış Bildirileri 21-22 Nisan 1999
- Öztaş, K. ve Sezgin M. (1999). Akşehir Yöresinde Alternatif Turizm Potansiyeli ve Bir Kültür Turizmi Olgusu: Nasreddin Hoca. *Kültür Turizmi Semineri* (ss 93-102), Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Safranbolu Meslek Yüksek Okulu Turizm-Otelcilik Programı Yayınlanmış Bildirileri 21-22 Nisan 1999.
- Öztürk, H. E. ve Eraydın, A. (2010). “Environmental governance for sustainable tourism development: Collaborative networks and organisation building in the Antalya tourism region”, *Tourism Management*, 31 (1), 113-124.
- Öztürk, Y. ve Yazıcıoğlu, İ. (2002). Gelişmekte olan ülkeler için alternatif Turizm Faaliyetleri Üzerine Teorik Bir Çalışma. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı (2) s.183-195.
- Öztuna, Y. (1996). *Devletler ve Hanedanlar Türkiye*. Ankara.
- Pekin, F. (2011). *Çözüm: Kültür Turizmi*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Polatoğlu, A. (1996). Mahalli İdarelerin Yeniden Yapılanmasına İlişkin Yasa Tasarısı Üzerine Bir Değerlendirme. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Sayı (3) s. 25-34.
- Richard, G. (2001). *Cultural attraction and european*. New York: CABI Publishing.
- Safranbolu İlçe Nüfus Müdürlüğü (2013)
- Safranbolu Turizm Danışma Bürosu (2013)
- Safranbolu Kaymakamlığı, (2008).*2004-2008 Yılları Arası Restorasyon Çalışmaları*. Ankara: Omay Ofset.
- Safranbolu Kaymakamlığı, (2011).*Safranbolu Doğal Yürüyüş Parkurları*. Hizmet Birliği Kültür Yayınları. Karabük: Seçil Ofset.

- Sarıkoçuncu, A. (1999). *Milli Mücadelede Zonguldak ve Havalisi*. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Shackley, M. (1997). Saving Cultural Information: The Potential Role Of Digital Databases In Developing Cultural Tourism, *Journal Of Sustainable Tourism* 5, (3), 244-249.
- Sayın, D. (2005). Mahalli İdare Birlikleri Kanunu. *Kamu Yönetimi Dünyası*, Y.6, S.22, s.46-50.
- Şahiner, T. (2012). İnanç Turizmi Potansiyeli ve Halkın İnanç Turizmine Bakışı Açısından Karaman. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şaman, E. (2009). Mersin İli İnanç Turizmi Potansiyelinin Değerlendirilmesi: Mersin’de İnanç Turizmine Katılanların Profili Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şerefioğlu C. (2009). Kalkınmada Kırsal Turizmin Rolü 2007-2013 Yılları Arasında Ülkemizde Uygulanacak Olan IPARD Kırsal Kalkınma Programındaki Yeri, Önemi ve Beklenen Gelişmeler, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, Uzmanlık Tezi, Ankara
- T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Safranbolu İlçe Müdürlüğü (2013)
- Tezcan, M. (1994). *Eğitim Sosyolojisi*. Ankara, Zirve Ofset.
- Timur, S. And Getz, D. (2002). Applying Stakeholder Theory to the Implementation of Sustainable Urban Tourism. “City Tourism 2002” Wober, K. W. (ed.), Proceedings of European Cities Tourism's International Conference, 194-210, Vienna, Austria.
- Tok, C. (2002). Kültür turizmi. *II. Turizm Şurası Bildirileri* (ss. 221-227), T.C. Turizm Bakanlığı 12-14 Nisan 2002.
- Tuğsav, S. (2000). Uluslararası Festivallerin Türk Turizmine Katkısı, Niçin Festival? Türk Folklorunun Turizm Açısından Değerlendirilmesi Sempozyumu Bildirileri (ss.121-122). T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları. 19-21 Ekim 2000, İstanbul.
- Tuncal, S. (2005). Cinci Han Örneğinde Safranbolu’daki XVII. yy. Vakıf Sistemi’nin İncelenmesi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

- Tunç, A. ve Saç, F. (1998). *Genel Turizm Gelişimi*. Ankara: Detay Yayıncılık
- Tunçözgür, Ü. (2002). *Dünü ve Bugünü İle Safranbolu*. Karabük: Işıl Yayıncılık Safranbolu.
- Turhan, M. (1994). *Kültür Değişmeleri (Sosyal Psikoloji Bakımından Bir Teknik)*, İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları.
- Turizm Bakanlığı (1992). *Türkiye'nin Speleolojik Olanakları-1*. Ankara
- Turizm Bakanlığı, (1993). *Türk Turizminin Yeni Potansiyeli, Üçüncü Yaş Grubu*. İpek Yolu, Sayı 2, Ankara.
- Turizm Bakanlığı, (1993). *Mağaraların Turizmde Değerlendirilmesi*. İpek Yolu, Sayı:3, Ankara: Desen Ofset.
- Turizm Bakanlığı, (1994). *Golf Turizmi*. İpek Yolu, Sayı:6, Ankara.
- Tursab, (1991). Avrupa Türkiye'yi Tanımıyor (ss. 30-31), Mart 1991.
- Türker, N. (2005). Safranbolu'da Turizm: Turizmin Gelişmesi, Turistik Talebin Yapısı, Sorunlar, Çözüm Önerileri ve Gelecekte Beklentiler Üzerine Bir Çalışma (ss. 1-39) Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Safranbolu Meslek Yüksek Okulu.
- Uğur, İ. (2012). Tarihi Kentlerin Turizm Destinasyonu Olarak Geliştirilmesi: Safranbolu Örneği. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Usal, A. ve Kuşluvan Z. (2002). *Davranış Bilimleri, Sosyal Psikoloji*. İzmir: Barış Yayınları.
- Uslu, A. ve Kiper T. (2006), "Turizmin Kültürel Miras Üzerine Etkileri: Beypazarı/Ankara Örneğinde Yerel Halkın Farkındalığı
- Uzunçarşılı, İ. H. (1982). *Osmanlı Tarihi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Ünlüönen, K. ve Sevim B. (2005). Turistik Arz Kaynaklarının Değerlendirilmesinde Yerel Yönetimlerin, Sivil Toplum Örgütleri, Eğitim Kurumları ve Yerel Medyanın Rolüne İlişkin Bir Uygulama. Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, 2, 54–73.
- Vukonic, B. (1996). Tourism and Culture Towards the 21st Century Conference Proceedings. University of Northumbria at Newcastle: Culture as the Tourist Product Edited by Mike Robinson, Nigel Evans and Paul Colloghan.

Yalçındağ, S. (1976). “İlçe Özel Yönetimi: Bir Model Denemesi”, *Amme İdaresi Dergisi*, 9, (4), 33-73.

Yalınkılıç, K. ve Arpa, N. (2005). Türkiye’deki Korunan Alanlar ve Ekoturizm. *Doğal Alanlar Sempozyumu* (ss 3-13), Süleyman Demirel Üniversitesi, 8-10 Eylül 2005.

Yazıcıoğlu, H. (1982). *Safranbolu*. Karabük: Özer Matbaası.

Yeter, E. (1993). “Yerel Yönetimler Açısından Turizmde Denetim Boyutu” *Çağdaş yerel Yönetimler Dergisi*, 2(3), 45-55.

Yüksek, Ö. (1998). Cennetin Kovuğu Mencilis Mağarası. *Atlas Coğrafya ve Keşif Dergisi*. (59):62.

Zengin, E. (1999). *Yerel Yönetim Birlikleri*, Konya: Mimoza Yayınları

Wood, M. E. (2002). *Ecotourism: Principles, Practices and Policies for Sustainability*. (1st Edition). USA. United Nations Publications (UNEP).

5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu Resmi Gazete: 4/3/2005/25745.

5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, Resmi Gazete: 11/6/2005/25842.

5393 Sayılı Belediye Kanunu Resmi Gazete: 13/7/2005/25874.

5393 sayılı Belediye Kanunu, Kabul tarihi: 3.7.2005,
<http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5393.html>, erişim: 28.06.2013

www.cincihan.com (04.02.2013)

www.unesco.org (04.02.2013)

<http://www.karadenizgezi.net/> (10.02.2013)

www.karabuk.gov.tr/ (10.02.2013)

<http://www.karabukkultur.gov.tr/> (25.02.2013)

www.kultur.gov.tr/ (26.02.2013)

www.safranbolu.gov.tr (26.02.2013)

<http://safrancegi.blogcu.com/> (26.02.2013)

<http://www.safranbolu-bld.gov.tr/> (05.03.2013)

<http://www.tdk.gov.tr/> (05.03.2013)

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Trekking>(05.03.2013)
<http://www.tesev.org.tr> (24.06.2013)
<http://www.icisleri.gov.tr> (25.06.2013)
<http://www.alomaliye.com> (01.07.2013)
<http://www.unep.fr/shared> (08.11.2013)
<http://www.unwto.org/sdt/> (03.06.2012)
<http://www.pendik.bel.tr> (10.10.2013)
<http://www.msxlabs.org> (07.10.2013)
<http://www.cekulvakfi.org.tr> (07.06.2013)
<http://www.migm.gov.tr> (07.10.2013)
<http://www.diyarbakirkulturturizm.org> (15.08.2013)
<http://www.msxlabs.org> (07.10.2013)
<http://www.state.gov> (07.10.2013)
<http://habitat.aq.upm> (07.10.2013)
<http://www.southhams.gov.uk> (22.09.2013)
<http://www.tourism.govt.nz> (22.09.2013)
www.mevzuat.adalet.gov.tr/ (24.06.2013)
<http://blog.hukukokulu.com> (25.06.2013)
<http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar> (25.06.2013)
www.migm.gov.tr

EK: Safranbolu Köylere Hizmet Götürme Birliği Tüzüğü

T.C.

SAFRANBOLU KAYMAKAMLIğI

Safranbolu Köylere Hizmet Götürme Birliği

Tüzüğü

Birliğin Adı:

Madde 1- Birliğin adı “Safranbolu Köylere Hizmet Götürme Birliği”dir.

Birliğin Kısa adı: S.bolu.Köy.Hiz.Bir.’dir.

Birliğin Merkezi:

Madde 2- Birliğin Merkezi Safranbolu İlçesi, İdare merkezi Safranbolu Kaymakamlığı’dır.

Birliğin Çalışma Alanı ve Süresi:

Madde 3- Birliğin çalışma alanı Safranbolu ilçesidir. Birlik, bu tüzükte belirtilen konularda ve üye yerel yönetimlerin yetki devrettiği görev alanlarında faaliyet yürütür. Birliğin faaliyet süresi sınırsızdır.

Birliğin Üyeleri :

Madde 4- Safranbolu İlçesine bağlı ; Ağaçkese Köyü, Akışla Köyü, Akören Köyü, Alören Köyü, Aşağıdana Köyü, Aşağıçatak Köyü , Aşağıçiftlik Köyü, Aşağıgüney Köyü, Bağcığaz Köyü, Bostanbükü Köyü, Cabbar Köyü, Cücahlı Köyü, Çatak Köyü, Çavuşlar Köyü, Çerçen Köyü, Çıraklar Köyü, Davutobası Köyü, Değirmencik Köyü, Dere Köyü, Düzce Köyü, Geren Köyü, Gündoğan Köyü, Hacılarobası Köyü, Harmancık Köyü, İnceçay Köyü, İncekaya Köyü, Kadıbükü Köyü, Karacatepe Köyü, Karapınar Köyü, Karıt Köyü, Kehler Köyü, Kırıklar Köyü, Konarı Köyü, Kuzyaka Hacılar Köyü, Kuzyaka Köşeler Köyü, Kuzyaka Öte Köy, Navsaklar Köyü, Nebioğlu Köyü, Oğulören Köyü, Örencik Köyü, Pelitören Köyü, Sakaralan Köyü, Sarı (Gökpinar) Köyü, Sarıahmetli Köyü, Sat Köyü, Sırçalı Köyü, Tayip Köyü,

Tokatlı Köyü, Toprakcuma Köyü, Üçbölük Köyü, Yazı Köyü, Yolbaşı Köyü, Yukarıçiftlik Köyü, Yukarıdana Köyü, Yörük Köyü, muhtarlıkları birliğin üyeleridir.

Yukarıda sayılan köy muhtarlıklarına ilave olarak Danişment, Hacıhasan, Ovaköşeler ve Tintin muhtarlıkları birliğin kurucu üyeleridir.

Birliğin Amacı ve Üyelerce Birliğe Devredilen Görev ve Hizmetler:

Madde 5- 442 Sayılı Köy Kanununu ve ilgili diğer mevzuatla köy idarelerine verilen görevler ile devletin, merkezi idareye ve dolayısıyla ilgili kurum ve kuruluşlara verdiği köylere yönelik görev ve hizmetlerin mevzuat uyarınca, kalkınma plan ve programları doğrultusunda ve birlik meclisince kabul edilecek çalışma plan ve programları ile birlik bütçesi dahilinde köy toplum kalkınması yararına birlik ve bütünlük içinde, koordineli olarak gönüllü köy katılımları da sağlanarak uygulanması. İlçe ve Köy Halkının yararına olan ekonomik, sosyal, eğitimsel, kültürel, sınai tesis ve hizmetleri yaptığı gibi İlçenin ekonomik ve sosyal kalkınmasını sağlayacak ürünlerini değerlendirecek her türlü sınai ve ticari işletmeyi kurar, işletir veya kuranlara yardımcı olur. Ortak olur. Köylülerce üretilen tarımsal ve hayvansal nitelikli her türlü ürünün değerlendirilmesi ve pazarlama faaliyetlerini yürütür. Bu konularda diğer kuruluşlarla işbirliği yapar. İlçe ve Köylerdeki her türlü eğitimsel, kültürel, bilimsel, sanatsal ve turizmi geliştirmeye yönelik faaliyetler ile bu faaliyetler içerisinde bulunan her türlü yapı ve tesisleri onarır ve yapar. Etüt, proje, röleve ve araştırma yaptırır. Sportif faaliyetleri bizzat yapar veya yapan kuruluşlara yardımda bulunur. Kaymakamlık Makamının bu hizmetlerin yürütülmesinden ortaya çıkacak giderleri ile kamu kurumlarının birliğe yönelik hizmetlerine dair harcamalarına katkıda bulunur. Her türlü müteahhitlik hizmetleri, kum, çakıl ocağı açıp işletmek, her türlü araç-gereç alım satımı yapmak, gerekli demirbaş eşyayı satın almak.Ormansız alanlarda ağaçlandırma çalışması yapmak, Safranbolu İlçesine bağlı birimler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyacı olup, ödenek yetersizliği nedeniyle karşılayamadıkları her türlü araç, gereç, malzeme, kırtasiye ve demirbaşlarını imkanlar ölçüsünde almak, bu kuruluşların araçların akaryakıt, yedek parça, bakım ve onarım, teknik ve elektronik cihaz araç-gereç, telefon ve fakslarının bakım-onarım ve konuşma giderleri, temsil ağırlama, tören, toplantı, seminer, kurs ve buna benzer giderlerini karşılar. Safranbolu İlçesinin tanıtılması ve birliğin faaliyetlerinin anlatılmasına yönelik kitap, broşür, el ilanı, gazete ve benzerlerinin basımını yapmak ve yaptırmak. Safranbolu İlçe sınırları

içerisinde afete maruz kalan köylülere imkanlar ölçüsünde yardımda bulunur. Birliğin amaçlarını gerçekleştirmek için her türlü bağış ve yardımları kabul eder. Birlik meclisince, birlik başkanı ve birlik encümenine verilen yetkiye dayanılarak uygun görülen ve gerçekleştirilmesine karar verilen diğer her türlü faaliyetlerde bulunarak işleri yapmak ve yaptırmak. Yukarıda belirtilen hizmetleri yapmak için personel istihdam eder. Her türlü araç ve gereci alır. Organizasyonlar kurar. Üye Köyler, birliğin amacı kapsamına giren ve birlik tarafından yapılması kararlaştırılan hizmetlerin yapılması için yardımcı olurlar. O konuda yasalarla verilen görev ve yetkileri birliğe devrederler.

Değişiklik (1): Karabük Valiliği İl Mahalli İdareler Müdürlüğü'nün 30/01/2006 Tarih ve 344 Sayılı yazılarına istinaden, Birlik Encümeninin teklifi ile 19/03/2006 Tarih ve 2006/1 sayılı Birlik Meclisi Kararı.

442 Sayılı Köy Kanununu ve ilgili diğer mevzuatla köy idarelerine verilen görevler ile devleti, merkezi idareye ve dolayısıyla ilgili kurum ve kuruluşlara verdiği köylere yönelik görev ve hizmetlerin mevzuat uyarınca, kalkınma plan ve programları doğrultusunda ve birlik meclisince kabul edilecek çalışma plan ve programları ile birlik bütçesi dahilinde köy toplum kalkınması yararına birlik ve bütünlük içinde, koordineli olarak gönüllü köy katılımları da sağlanarak uygulanması. İlçe ve Köy Halkının yararına olan ekonomik, sosyal, eğitimsel, kültürel, sınai tesis ve hizmetleri yaptığı gibi İlçenin ekonomik ve sosyal kalkınmasını sağlayacak ürünlerini değerlendirecek her türlü sınai ve ticari işletmeyi kurar, işletir veya kuranlara yardımcı olur. Ortak olur. Köylülerce üretilen tarımsal ve hayvansal nitelikli her türlü ürünün değerlendirilmesi ve pazarlama faaliyetlerini yürütür. Bu konularda diğer kuruluşlarla işbirliği yapar. İlçe ve Köylerdeki her türlü eğitimsel, kültürel, bilimsel, sanatsal ve turizmi geliştirmeye yönelik faaliyetler ile bu faaliyetler içerisinde bulunan her türlü yapı ve tesisleri onarır ve yapar. Etüt, proje, röleve ve araştırma yaptırır. Sportif faaliyetleri bizzat yapar veya yapan kuruluşlara yardımda bulunur. Bu hizmetlerin yürütülmesinden ortaya çıkacak giderleri ile kamu kurumlarının birliğe yönelik hizmetlerine dair harcamalarına katkıda bulunur. Her türlü müteahhitlik hizmetleri, kum, çakıl ocağı açıp işletmek, her türlü araç-gereç alım satımı yapmak, gerekli demirbaş eşyayı satın almak. Ormansız alanlarda ağaçlandırma çalışması yapmak, Safranbolu İlçesine bağlı birimler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyacı olup, ödenek yetersizliği nedeniyle karşılayamadıkları

her türlü araç, gereç, malzeme, kırtasiye ve demirbaşlarını imkanlar ölçüsünde almak, bu kuruluşların araçların akaryakıt, yedek parça, bakım ve onarım, teknik ve elektronik cihaz araç-gereç, telefon ve fakslarının bakım-onarım ve konuşma giderleri, temsil ağırlama, tören, toplantı, seminer, kurs ve buna benzer giderlerini karşılar. Safranbolu İlçesinin tanıtılması ve birliğin faaliyetlerinin anlatılmasına yönelik kitap, broşür, el ilanı, gazete ve benzerlerinin basımını yapmak ve yaptırmak. Safranbolu İlçe sınırları içerisinde afete maruz kalan köylülere imkanlar ölçüsünde yardımda bulunur. Birliğin amaçlarını gerçekleştirmek için her türlü bağış ve yardımları kabul eder. Birlik meclisince, birlik başkanı ve birlik encümenine verilen yetkiye dayanılarak uygun görülen ve gerçekleştirilmesine karar verilen diğer her türlü faaliyetlerde bulunarak işleri yapmak ve yaptırmak. Yukarıda belirtilen hizmetleri yapmak için personel istihdam eder. Her türlü araç ve gereci alır. Organizasyonlar kurar. Üye Köyler, birliğin amacı kapsamına giren ve birlik tarafından yapılması kararlaştırılan hizmetlerin yapılması için yardımcı olurlar. O konuda yasalarla verilen görev ve yetkileri birliğe devrederler.

Değişiklik (2) 29/07/2007 Tarihli ve 30/18 sayılı teftiş lahiyasına istinaden Birlik Encümeninin teklifi ile 27/03/2008 Tarihli ve 2008/1 sayılı Birlik Meclisi Kararı

442 Sayılı Köy Kanununu ve ilgili diğer mevzuatla köy idarelerine verilen görevler ile devletin, merkezi idareye ve dolayısıyla ilgili kurum ve kuruluşlara verdiği köylere yönelik görev ve hizmetlerin mevzuat uyarınca, kalkınma plan ve programları doğrultusunda ve birlik meclisince kabul edilecek çalışma plan ve programları ile birlik bütçesi dahilinde köy toplum kalkınması yararına birlik ve bütünlük içinde, koordineli olarak gönüllü köy katılımları da sağlanarak uygulanması. İlçe ve Köy Halkının yararına olan, tarım ürünlerinin üretim ve pazarlanması hariç olmak üzere, ekonomik, sosyal, eğitimsel, kültürel, sınıai tesis ve hizmetleri yaptığı gibi İlçenin ekonomik ve sosyal kalkınmasını sağlayacak ürünlerini değerlendirecek her türlü sınıai ve ticari işletmeyi kurar, işletir veya kuranlara yardımcı olur. Ortak olur. Bu konularda diğer kuruluşlarla işbirliği yapar. İlçe ve Köylerdeki her türlü eğitimsel, kültürel, bilimsel, sanatsal ve turizmi geliştirmeye yönelik faaliyetler ile bu faaliyetler içerisinde bulunan her türlü yapı ve tesisleri onarır ve yapar. Etüt, proje, röleve ve araştırma yaptırır. Sportif faaliyetleri bizzat yapar veya yapan kuruluşlara yardımda bulunur. Kaymakamlık

Makamının bu hizmetlerin yürütülmesinden ortaya çıkacak giderleri ile kamu kurumlarının birliğe yönelik hizmetlerine dair harcamalarına katkıda bulunur. Her türlü müteahhitlik hizmetleri, kum, çakıl ocağı açıp işletmek, her türlü araç-gereç alım satımı yapmak, gerekli demirbaş eşyayı satın almak. Ormansız alanlarda ağaçlandırma çalışması yapmak, Safranbolu İlçesine bağlı birimler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyacı olup, ödenek yetersizliği nedeniyle karşılayamadıkları her türlü araç, gereç, malzeme, kırtasiye ve demirbaşlarını imkânlar ölçüsünde almak, bu kuruluşların araçların akaryakıt, yedek parça, bakım ve onarım, teknik ve elektronik cihaz araç-gereç, telefon ve fakslarının bakım-onarım ve konuşma giderleri, temsil ağırlama, tören, toplantı, seminer, kurs ve buna benzer giderlerini karşılar. Safranbolu İlçesinin tanıtılması ve birliğin faaliyetlerinin anlatılmasına yönelik kitap, broşür, el ilanı, gazete ve benzerlerinin basımını yapmak ve yaptırmak. Safranbolu İlçe sınırları içerisinde afete maruz kalan köylülere imkanlar ölçüsünde yardımda bulunur. Birliğin amaçlarını gerçekleştirmek için her türlü bağış ve yardımları kabul eder. Birlik meclisince, birlik başkanı ve birlik encümenine verilen yetkiye dayanılarak uygun görülen ve gerçekleştirilmesine karar verilen diğer her türlü faaliyetlerde bulunarak işleri yapmak ve yaptırmak. Yukarıda belirtilen hizmetleri yapmak için personel istihdam eder. Her türlü araç ve gereci alır. Organizasyonlar kurar. Üye Köyler, birliğin amacı kapsamına giren ve birlik tarafından yapılması kararlaştırılan hizmetlerin yapılması için yardımcı olurlar. O konuda yasalarla verilen görev ve yetkileri birliğe devrederler.

Birliğin Organları:

Madde 6- Birliğin organları şunlardır.

1. Birlik Meclisi,
2. Birlik Encümeni,
3. Birlik Başkanı'dır.

BİRLİK MECLİSİ'NİN KURULUŞU GÖREV VE YETKİLERİ

Birlik meclisinin kuruluşu:

Madde 7- Birlik meclisi; Kaymakam başkanlığında üye köylerin muhtarları ve o ilçenin il genel meclis üyelerinin katılımından teşekkül eder.

Birlik meclisinin seçilmiş üyelerinin görev süresi, mahalli idare seçimleri ile sona erer.

Meclisin seçimle gelen üyeliklerinin boşalması durumunda yerine yedekleri getirilir.

Muhtarlık ve İl genel meclisi üyeliğini kaybedenler, Birlik meclisi üyeliğini de kaydetmiş sayılırlar.

Birliğe üye yerel yönetimlerin muhtarları asıl üye, Birliğe üye yerel yönetimlerin kendi üyeleri (ihtiyar heyeti) arasından seçeceği bir üye yedek üyedir. Seçilmiş üyelerin herhangi bir nedenle ayrılması veya zorunlu sebeplerle Genel Kurula katılmaması halinde durum Birlik Başkanlığına bildirilir ve seçilmiş yedek üye Genel Kurula katılır.

Köylere hizmet götüren kamu kurum ve kuruluşlarının 1. derecedeki yöneticileri Birlik Genel Kuruluna gözlemci üye olarak katılabilir, toplantı gündemine ilişkin görüşlerini açıklayabilir, ancak oylamalara katılamazlar.

Değişiklik (1): Karabük Valiliği İl Mahalli İdareler Müdürlüğü'nün 30/01/2006 Tarih ve 344 Sayılı yazılarına istinaden, Birlik Encümeninin teklifi ile 19/03/2006 Tarih ve 2006/1 sayılı Birlik Meclisi Kararı.

Birlik meclisi; Kaymakam başkanlığında üye köylerin muhtarları ve o ilçenin il genel meclis üyelerinin katılımından teşekkül eder.

Birlik meclisinin seçilmiş üyelerinin görev süresi, mahalli idare seçimleri ile sona erer.

Meclisin seçimle gelen üyeliklerinin boşalması durumunda yerine yedekleri getirilir.

Muhtarlık ve İl genel meclisi üyeliğini kaybedenler, Birlik meclisi üyeliğini de kaydetmiş sayılırlar.

Seçilmiş üyelerin herhangi bir nedenle ayrılması veya zorunlu sebeplerle Birlik Meclisine katılmaması halinde durum Birlik Başkanlığına bildirilir ve yerlerine gelenler katılır.

Köylere hizmet götüren kamu kurum ve kuruluşlarının 1. derecedeki yöneticileri Birlik Genel Kuruluna gözlemci üye olarak katılabilir, toplantı gündemine ilişkin görüşlerini açıklayabilir, ancak oylamalara katılamazlar.

Mahalli İdare Birimlerinin Mecliste Temsil Edilmeleri:

Madde 8- Birliğe üye köy muhtarları ve il genel meclis üyeleri ile temsil edilir.

Meclisin görev ve yetkileri:

Madde 9- Birlik meclisinin görev ve yetkileri şunlardır:

1. Yatırım plânı ve çalışma programını görüşmek ve kabul etmek.
2. Birliğin faaliyet raporları ile bütçe ve kesin hesabı kabul etmek, bütçede kurumsal kodlama yapılan birimler ile fonksiyonel sınıflandırmanın birinci düzeyleri arasında aktarma yapmak.
3. Borçlanmaya karar vermek.
4. Her türlü Taşıt aracı ve iş makinası ile Taşınır-Taşınmaz mal alımına, satımına, kiralanmasına ve takasına karar vermek.
5. Birlik tarafından yürütülecek hizmetler için uygulanacak ücret tarifesini belirlemek.
6. Şartlı bağışları kabul etmek.
7. Dava konusu olan ve miktarı iki bin Yeni Türk Lirasından on bin Yeni Türk Lirasına kadar birlik alacaklarının sulhen halline karar vermek.
8. Birlik yatırımlarının yap-işlet veya yap-işlet-devret modeli ile yapılmasına karar vermek.
9. Birlik başkanlık divanını, birlik encümen üyelerini ve meclis ihtisas komisyonu üyelerini seçmek.
10. Birlik teşkilâtına ait birimlerin kurulmasına karar vermek.
11. Birlik tüzüğünde yapılması gereken değişikliklerini görüşüp karara bağlamak.
12. Birlik tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek.
13. Birlik başkanıyla birlik encümeni arasındaki anlaşmazlıkları karara bağlamak.

14. Gerektiğinde ek bütçeyi karara bağlamak, bütçenin faaliyet programları arasındaki aktarma yetkisini birlik encümenine vermek, ek ve olağanüstü ödenek vermek.
15. Birlik personel kadrolarını ihdas etmek, değiştirmek ve iptal etmek üzere karar verip İçişleri Bakanlığına başvurmak, personel ücretlerini belirlemek.
16. Birliğe üye yerel yönetimlerin birliğe her yıl ödeyecekleri katılım pay oranlarını belirlemek ve gerekli gördüğünde bu oranlarda değişiklik yapmak,
17. Birliğin feshine karar vermek.
18. Birliğe üye olmak isteyen köylerin üyeliğini kabul etmek.
19. Bu tüzükte yazılı olmayan hallerde Birlik Başkanı ve Birlik Encümenine verilecek yetkileri tespit etmek.

Meclis Başkanlık Divanı:

Madde 10- Birlik Meclisi; Mahalli idareler genel seçimlerini müteakip, Kaymakamın çağrısı üzerine 30 gün içerisinde Kaymakamın başkanlığında toplanarak, ilk iki yıl için, birinci ve ikinci meclis başkan vekili ile iki kâtip üye seçer. Seçilen başkanlık divanı ilk iki yıl için görev yapar, ilk iki yıldan sonra seçilen başkanlık divanı üyeleri, ilk mahalli idareler genel seçimine kadar görev yapar. Herhangi bir nedenle başkanlık divanında boşalma olması durumunda kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye seçilir.

Meclis Toplantı ve Karar Nisabı:

Madde 11- Birlik meclisi; her yıl, yılın ilk üç ve son üç ayı içerisinde olağan olarak, birlik merkezinde toplanır. Meclis, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Toplantı salt çoğunluğu sağlanamadığında birlik toplantısı takip eden hafta içerisinde belirlenen günde yine aynı yer ve saatte yapılmak üzere ertelenir. İkinci toplantıda Salt çoğunluk aranmaz. Ancak, Karar yeter sayısı meclis üye tam sayısının dörtte birinden az olamaz.

Birlik Meclisi; Meclis başkanı ve meclis üyelerinin üçte birinin talebi üzerine olağanüstü olarak toplantıya çağrılabilir. Bu toplantıda üçte iki çoğunluk sağlanamazsa meclis başkanı tarafından toplantı, takip eden hafta içerisinde belirlenecek güne

ertelenir. İkinci toplantı, üye tam sayısının dörtte birinden az olmayan üye ile açılır ve kararlar katılanların salt çoğunluğuyla alınır. Olağanüstü toplantılarda çağrıyı gerektiren konuların dışında bir iş görüşülemez.

Değişiklik (1): Karabük Valiliği İl Mahalli İdareler Müdürlüğünün 30/01/2006 Tarih ve 344 Sayılı yazılarına istinaden, Birlik Encümeninin teklifi ile 19/03/2006 Tarih ve 2006/1 sayılı Birlik Meclisi Kararı.

Birlik meclisi; her yıl, Mart ve Kasım ayı içerisinde olağan olarak, birlik merkezinde toplanır. Meclis, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Toplantı salt çoğunluğu sağlanamadığında birlik toplantısı takip eden hafta içerisinde belirlenen günde yine aynı yer ve saatte yapılmak üzere ertelenir. İkinci toplantıda Salt çoğunluk aranmaz. Ancak, Karar yeter sayısı meclis üye tam sayısının dörtte birinden az olamaz.

Birlik Meclisi; Meclis başkanı ve meclis üyelerinin üçte birinin talebi üzerine olağanüstü toplantıya çağrılabilir. Gerekli nisap sağlanamazsa başkan tarafından toplantı 3 gün sonraya ertelenir. Ancak bu nisap üye tam sayısının dörtte birinden az olamaz. aralar katılanların salt çoğunluğuyla alınır. Olağanüstü toplantılarda çağrıyı gerektiren konuların dışında bir iş görüşülemez.

Birlik Meclisinin Kararlarının Kesinleşmesi:

Madde 12- Birlik meclisince alınan kararlar, birlik başkanına gönderilir. Birlik başkanı hukuka aykırı gördüğü meclis kararlarını geri gönderir. Meclis, kararında ısrar ederse veya 5 gün içerisinde başkan kararı tasdik eder veya valiye gönderir, bu süre zarfında herhangi bir işlem yapmaz ise kararlar kesinleşir.

Değişiklik (1): Karabük Valiliği İl Mahalli İdareler Müdürlüğünün 30/01/2006 Tarih ve 344 Sayılı yazılarına istinaden, Birlik Encümeninin teklifi ile 19/03/2006 Tarih ve 2006/1 sayılı Birlik Meclisi Kararı.

Birlik meclisince alınan kararlar, birlik başkanına gönderilir. Birlik başkanı hukuka aykırı gördüğü meclis kararlarını geri gönderir. Meclis, kararında ısrar ederse veya 5 gün içerisinde başkan kararı mülki idare amirine gönderir veya valiye gönderir, bu süre zarfında herhangi bir işlem yapmaz ise kararlar kesinleşir.

Tüzük değişikliğine ilişkin kararlar Karabük Valisinin onayı ile kesinleşir ve yürürlüğe girer.

Birlik Meclis Kararlarının Yürürlüğe Girmesi:

Madde 13- Kesinleşen meclis kararları kesinleştiği tarihten itibaren yürürlüğe girer.

Değişiklik (1): Karabük Valiliği İl Mahalli İdareler Müdürlüğünün 30/01/2006 Tarih ve 344 Sayılı yazılarına istinaden, Birlik Encümeninin teklifi ile 19/03/2006 Tarih ve 2006/1 sayılı Birlik Meclisi Kararı.

Kesinleşen meclis kararları Safranbolu Kaymakamlığına gönderilmekle yürürlüğe girer.

İhtisas Komisyonları:

Madde14- Birlik Meclisi her dönem başı toplantısında plan ve bütçe komisyonunu kurabilir ve sayısı beşi geçmemek üzere komisyon üyelerini seçebilir. Birlik meclisi, dönem başı toplantısında veya diğer toplantılarında birliğin faaliyet konularında diğer ihtisas komisyonları kurabilir ve sayısı beşi geçmemek üzere bu komisyonlara üye seçebilir.

BİRLİK ENCÜMENİNİN KURULUŞ GÖREV VE YETKİLERİ

Birlik Encümeninin Oluşumu:

Madde 15- Birlik encümeni, birlik başkanı ve meclisin muhtar üyeleri arasından bir yıl için seçeceği iki üye ile Safranbolu İlçesi il genel meclisi üyeleri arasından seçeceği iki olmak üzere beş üyeden oluşur. Görev süresi dolan kişiler yeniden seçilebilir.

Birlik encümeninin seçimle gelen üyesi her yılın birlik meclisi 2'nci olağan genel kurul toplantısında belirlenir. İhtiyaç duyulması halinde olağanüstü toplantı yapılarak da belirlenebilir.

Birlik başkanı encümenin de başkanıdır. Başkanın bulunmadığı hallerde bu görev başkanın görevlendirmesi durumunda birlik müdürü veya görevlendireceği encümen üyelerinin birisi tarafından yürütülür.

Değişiklik (1): Karabük Valiliği İl Mahalli İdareler Müdürlüğünün 30/01/2006 Tarih ve 344 Sayılı yazılarına istinaden, Birlik Encümeninin teklifi ile 19/03/2006 Tarih ve 2006/1 sayılı Birlik Meclisi Kararı.

Birlik encümeni, birlik başkanı ve meclisin muhtar üyeleri arasından bir yıl için seçeceği iki üye ile Safranbolu İlçesi il genel meclisi üyeleri arasından seçeceği iki olmak üzere beş üyeden oluşur. Görev süresi dolan kişiler yeniden seçilebilir.

Birlik başkanı encümenin de başkanıdır. Başkanın bulunmadığı hallerde bu görev başkanın görevlendirmesi durumunda birlik müdürü veya görevlendireceği encümen üyelerinin birisi tarafından yürütülür.

Encümenin Görev ve Yetkileri:

Madde 16- Birlik encümeninin görev ve yetkileri şunlardır:

1. Yatırım plânı ve çalışma programı ile bütçeyi inceleyip birlik meclisine görüş bildirmek.
2. Önceki yıllara ait faaliyet raporları ile kesin hesapları inceleyip onayladıktan sonra genel kurula sunmak.
3. Aylık hesap cetvellerini inceleyip onaylamak.
4. Kamulaştırma işlemlerinin gerektirdiği kamu yararı kararını almak.
5. Öngörülmeyen giderler ödeneğinin harcama yerlerini belirlemek.
6. Bütçede fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyleri arasında aktarma yapmak.
7. Kanunlarda öngörülen cezaları vermek.
8. İki bin Yeni Türk Lirasına kadar olan davaların sulhen halline karar vermek.
9. Bütçenin alt programları arasında ödenek aktarması yapmak.
10. Birlik ihalelerini yapmak üzere kendi aralarından komisyon üyesi belirlemek, kiralama ve kiraya verme konularında karar vermek.
11. Birlik Başkanının görüşülmesini istediği konuları görüşüp karara bağlamak.
12. Birlik meclisi yetkisine giren konularda karar verip, bu kararları birlik genel kurulunun ilk toplantısında onaya sunmak.

Değişiklik (1): Karabük Valiliği İl Mahalli İdareler Müdürlüğünün 30/01/2006 Tarih ve 344 Sayılı yazılarına istinaden, Birlik Encümeninin teklifi ile 19/03/2006 Tarih ve 2006/1 sayılı Birlik Meclisi Kararı.

Birlik encümeninin görev ve yetkileri şunlardır:

1. Yatırım plâni ve çalışma programı ile bütçeyi inceleyip birlik meclisine görüş bildirmek.
2. Önceki yıllara ait faaliyet raporları ile kesin hesapları inceleyip onayladıktan sonra genel kurula sunmak.
3. Aylık hesap cetvellerini inceleyip onaylamak.
4. Kamulaştırma işlemlerinin gerektirdiği kamu yararı kararını almak.
5. Öngörülmeyen giderler ödeneğinin harcama yerlerini belirlemek.
6. Bütçede fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyleri arasında aktarma yapmak.
7. Kanunlarda öngörülen cezaları vermek.
8. İki bin Yeni Türk Lirasına kadar olan davaların sulhen halline karar vermek.
9. Bütçenin alt programları arasında ödenek aktarması yapmak.
10. Birlik ihalelerini yapmak üzere kendi aralarından komisyon üyesi belirlemek, kiralama ve kiraya verme konularında karar vermek.
11. Birlik Başkanının görüşülmesini istediği konuları görüşüp karara bağlamak,

Birlik Encümeni Toplantı ve Karar Nisabı:

Madde 17- Birlik encümeni; ayda en az bir defa üye tam sayısının salt çoğunluğu ile önceden belirlenen yer, gün ve saatte toplanır ve katılanların çoğunluğu ile karar alır. Eşitlik halinde başkanın olduğu taraf çoğunluğu sağlamış sayılır. Başkan, acil durumlarda encümeni toplantıya çağırabilir.

Encümenin gündemi başkan tarafından hazırlanır. Encümende, Başkan tarafından havale edilmeyen konular görüşülemez. Encümen üyeleri başkanın uygun görüşü ile gündem maddesi teklif edebilir.

Encümene havale edilen konular bir ay içinde görüşülerek karara bağlanır.

BİRLİK BAŞKANININ GÖREV VE YETKİLERİ

Birlik Başkanı:

Madde 18- Safranbolu Kaymakamı ; birliğin başkanı, Birlik tüzel kişiliğinin temsilcisi ve birlik encümeninin de başkanıdır. İlçe Kaymakamının yokluğunda birlik başkanlığı görevi Kaymakam vekili tarafından yürütülür.

Birlik Başkanının Görev ve Yetkileri:

Madde 19- Birlik başkanı, birlik idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Birlik başkanının görev ve yetkileri şunlardır:

1. Birliği yönetmek ve birliğin hak ve menfaatlerini korumak. Birlik işlerinin düzenli şekilde yürütülmesini sağlamak.
2. Yatırım plânı ve çalışma programı ile bütçeyi ve kesin hesabı hazırlamak, uygulamak, izlemek, değerlendirmek ve bunlarla ilgili olarak hazırlayacağı yıllık faaliyet raporunu meclise sunmak.
3. Birliği temsil etmek veya vekil tayin etmek.
4. Birlik meclisine ve birlik encümenine başkanlık etmek.
5. Birliğin taşınır ve taşınmaz mallarını idare etmek.
6. Birliğin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek.
7. Yetkili organların kararını almak şartıyla sözleşme yapmak.
8. Birlik meclisi ve birlik encümeni kararlarını uygulamak.
9. Birlik personelini atamak.
10. Birliği denetlemek.
11. Şartsız bağışları kabul etmek.
12. Kanunlarla birliğe verilen ve birlik meclisi veya birlik encümeni kararını gerektirmeyen görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.
13. Birlikle ilgili her konuda birlik encümenine öneride bulunmak.
14. Birlik meclisini toplantıya çağırarak.

15. Birlik bütçesinin harcama yetkilisi birlik başkanıdır. Birlik başkanı bu yetkisini birlik müdürüne devredebilir.

16. Birlik bütçesine ita amirliği yapmak.

17. Birliğe gelir getirici çalışmalar yapmak,

BİRLİK TEŞKİLATI VE GÖREVLİLERİ

Teşkilat:

Madde 20- Birlik teşkilatı ; Birlik Müdürü, (tahakkuk memurluğu) Yazı İşleri Müdürü, Birlik Saymanı birimlerinden oluşur.

İhtiyaç duyulması halinde , daimi ve geçici personel istihdam edilebilir.

Birlik saymanlık görevi gerektiğinde birlik müdürü tarafından da yürütülebilir.

Değişiklik (1): Karabük Valiliği İl Mahalli İdareler Müdürlüğünün 30/01/2006 Tarih ve 344 Sayılı yazılarına istinaden, Birlik Encümeninin teklifi ile 19/03/2006 Tarih ve 2006/1 sayılı Birlik Meclisi Kararı.

Birlik teşkilatı ; Birlik Müdürü, Yazı İşleri Müdürü, Birlik Mali İşler birimlerinden oluşur.

İhtiyaç duyulması halinde, daimi ve geçici personel istihdam edilebilir.

Mali İşler görevi gerektiğinde birlik müdürü tarafından da yürütülebilir.

Değişiklik (2) 29/07/2007 Tarihli ve 30/18 sayılı teftiş lahiyasına istinaden, Birlik Encümeninin teklifi ile 27/03/2008 Tarihli ve 2008/1 sayılı Birlik Meclisi Kararı

Birlik teşkilatı; Birlik Müdürü, Yazı İşleri Müdürü, Birlik Mali Hizmetler birimlerinden oluşur.

İhtiyaç duyulması halinde, daimi ve geçici personel istihdam edilebilir. Birlik Mali Hizmetler Birimi görevi gerektiğinde birlik müdürü tarafından da yürütülebilir

Birlik Personeli:

Madde 21- Birlik müdürünü, birim amirlerini ve diğer personeli birlik başkanı atar. Ancak, birlik müdürü ve birim amirlerinin atamaları hakkında meclise bilgi verir.

Birlik meclisi tarafından ihdas edilen kadrolara atama yapılincaya kadar, kamu kurumlarındaki mevcut personel bu işler için ikinci görevle görevlendirilebilir. Yapılan bu görevlendirmeler karşılığında personele, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununda belirtilen miktar dahilinde, ücret miktarını belirlemeye birlik encümeni yetkilidir.

Birlik başkanı ile encümen üyelerine ise 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunun ilgili maddesi gereği, huzur hakkının miktarı, Kanunda belirtilen limiti aşmamak kaydıyla Birlik Meclisince belirlenir.

Birlik ihtiyacına göre hizmet akdiyle personel istihdam edebilir. Ancak, yıllık toplam personel giderleri, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin Vergi Usul Kanununda belirlenen yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın % 10'unu aşamaz.

Birlik Müdürünün Görevleri:

Madde 22- Birlik Müdürü; Birliğe ait hizmetlerin başkan adına onun direktifi ve sorumluluğu altında yürütülmesini sağlar. Birlik müdürü, diğer personelin birinci sicil ve disiplin amiridir. Üst sicil ve disiplin amiri ise birlik başkanıdır.

MALİ HÜKÜMLER

Birliğin Gelirleri:

Madde 23- Birliğin gelirleri şunlardır:

1. Birlik üyesi yerel yönetimlerin bir önceki yıl hazırladıkları bütçenin % 5'i oranında katılma payları. Veya her yıl birlik meclisince belirlenecek olan miktar.
2. Birlik meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler.
3. Diğer kamu kurum ve kuruluşlarından aktarılacak ödenekler.
4. Taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka suretle değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler.
5. Kira ve faiz gelirleri.
6. Bağışlar.

7. Köylere hizmet götürme birlikleri için il özel idaresi bütçesinden ayrılacak pay.
8. Diğer gelirler.

Birliğin Giderleri:

Madde 24- Birliğin giderleri şunlardır :

1. Birlik hizmetlerinin yürütülmesi için yapılacak giderler.
2. Birliğin personeline ve seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluk, hizmete ilişkin eğitim harcamaları ile diğer giderler.
3. Hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler.
4. Birliğin hizmet binalarının, tesislerinin, araç ve gereçlerinin temini, yapımı, bakımı ve onarımı için yapılan giderler.
5. Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ücretler ile sigorta giderleri.
6. Dava takip ve icra giderleri.
7. Avukatlık, danışmanlık ve denetim ücretleri.
8. Kamu ve özel sektör kuruluşlarıyla yapılan ortak hizmetler ve diğer proje giderleri.
9. Temsil, tören ve ağırlama giderleri.
10. Üye köylere hizmet götüren kamu kurum ve kuruluşlarına araç, gereç, demirbaş, kırtasiye, akaryakıt, bakım ve onarım vb. yapılacak yardım giderleri.
11. Afete maruz kalan kişi ve kurumlar ile üye mahalli idarelere yapılacak yardım giderleri.
12. Ticari faaliyette bulunulması halinde yapılacak giderler,
13. Vergi, resim ve harç giderleri,
14. Diğer giderler.

Üyelerin Birliğin Faaliyet Giderlerine Katılım Payları:

Madde 25- Üye mahalli idareler ; her yıl bütçelerinin %5'ini veya her yıl birlik meclisinin 2 nci olağan genel kurulunda belirlenecek olan miktarı katılım payı olarak birliğe öderler.

Birlik Bütçesi

Madde 26- Birlik bütçesi; bir mali yıl Ocak ayı başından Aralık ayı sonuna kadar bir yıla ait gelir ve giderleri gösteren ve birlik gelirlerinin toplanmasına, harcanmasına ve hizmetlerin yapılmasına izin veren meclis kararıdır.

Bütçeye ayrıntılı olarak harcama programları ve finansman programları eklenir. Bütçe yılı devlet mali yılı ile aynıdır. Bütçe dışı harcama yapılamaz.

Birlik başkanı ve harcama yetkilisi olarak yetki verdiği birlik müdürü, bütçe ödeneklerinin verimli, tutumlu ve yerinde harcanmasından sorumludur.

Birlik meclisi, birlik bütçesini yılın son üç ayı içerisinde yapacağı olağan toplantısında görüşerek kabul eder.

Bütçe, ekonomik sınıflandırmanın dördüncü düzeyine göre hazırlanır ve mecliste ikinci düzeye kadar görüşülerek kabul edilir.

Değişiklik (1): Karabük Valiliği İl Mahalli İdareler Müdürlüğünün 30/01/2006 Tarih ve 344 Sayılı yazılarına istinaden, Birlik Encümeninin teklifi ile 19/03/2006 Tarih ve 2006/1 sayılı Birlik Meclisi Kararı.

Birlik bütçesi; bir mali yıl Ocak ayı başından Aralık ayı sonuna kadar bir yıla ait gelir ve giderleri gösteren ve birlik gelirlerinin toplanmasına, harcanmasına ve hizmetlerin yapılmasına izin veren meclis kararıdır.

Bütçeye ayrıntılı olarak harcama programları ve finansman programları eklenir. Bütçe yılı devlet mali yılı ile aynıdır. Bütçe dışı harcama yapılamaz.

Birlik başkanı ve harcama yetkilisi olarak yetki verdiği birlik müdürü, bütçe ödeneklerinin verimli, tutumlu ve yerinde harcanmasından sorumludur.

Birlik meclisi, birlik bütçesini yılın Kasım ayı içerisinde yapacağı olağan toplantısında görüşerek kabul eder.

Bütçe, ekonomik sınıflandırmanın dördüncü düzeyine göre hazırlanır ve mecliste ikinci düzeye kadar görüşülerek kabul edilir.

Birlik Bütçesinin Kesinleşmesi ve Yürürlüğe Girmesi:

Madde 27-Birlik bütçesi, birlik meclisinin diğer kararları gibi tüzüğün 12 ve 13'ncü maddesindeki usullere göre kesinleşir ve yürürlüğe girer.

Üst Yönetici:

Madde 28- Birliğin üst yöneticisi birlik başkanıdır.

Harcama Yetkilisi:

Madde 29- Birliğin harcama yetkilisi birlik başkanıdır. Başkan bu yetkisini birlik müdürüne veya saymana devredebilir.

Değişiklik(1): Karabük Valiliği İl Mahalli İdareler Müdürlüğünün 30/01/2006 Tarih ve 344 Sayılı yazılarına istinaden, Birlik Encümeninin teklifi ile 19/03/2006 Tarih ve 2006/1 sayılı Birlik Meclisi Kararı.

Birliğin harcama yetkilisi birlik başkanıdır. Başkan bu yetkisini birlik müdürüne devredebilir.

Çalışma Programı:

Madde 30- Birlik meclisi, bütçeden önce gerek görülmesi halinde çalışma programını görüşerek kabul eder. Bütçeler, çalışma programına uyumlu olarak hazırlanmak zorundadır.

Birliğin Alım, Satım, İhale ve Hesap İşleri:

Madde 31- Birlik, üyelerin tamamı Safranbolu İlçesine bağlı köylerden oluşması nedeniyle, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve Sayıştay Kanununa tabi değildir.

Birliğin alım, satım, v.b. hesap iş ve işlemlerinde birlik encümeni yetkili olup, bu işlemler birlik encümen kararıyla yapılır.

Birlik, İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılan İhale Yönetmeliğine tabidir.

Birliğin Tutacağı Defterler:

Madde 32- Birlikler, İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılan Birlikler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinde öngörülen defterleri tutarlar.

Üye Mahalli İdarelerin ve Vatandaşların Birlik Hizmetlerinden Faydalanma Usulleri:

Madde 33- Üye mahalli idareler her yıl birlik meclisi tarafından belirlenecek katılım paylarını birliğe öderler. Birliğe karşı mali yükümlülüklerini yerine getirmeyen üye mahalli idarelerin birliğe karşı olan yükümlülüklerini Köy İhtiyar Meclisi yerine getirmekle görevlidir. Yerine getiren üye köylere, birliğin amaçları arasında sayılan hizmetler verilir. Bu kanundaki usul ve esaslar ile öncelikler Birlik encümeni tarafından belirlenir.

Birlik Üyelerinin Sorumluluğu:

Madde 34- Birlik adına yapılan her türlü sözleşme ve taahhütlerden birlik tüzel kişiliği sorumludur. Birliğin mal varlığı ile sınırlı olan bu sorumluluk hiçbir şekilde üye köy idarelerinin tüzel kişiliğini bağlamaz.

Yönetmelik Yapılması:

Madde 35- Bu tüzüğün uygulanmasına ilişkin esas ve usuller ihtiyaç duyulması ve gerek görülmesi halinde yönetmelikle düzenlenir.

Birlik başkanı veya görevlendireceği kişi/kişilerce hazırlanan yönetmelik, birlik encümeninde görüşüp, kabul edilerek yürürlüğe konur. Encümenin bu kararı, meclisin ilk toplantısında meclisin bilgisine ve onayına sunulur.

Birliğe Katılma:

Madde 36- Birliğe katılmak isteyen mahalli idare birimlerinin üyelikleri, kendi meclislerinde alacakları katılma kararının, birlik meclisince kabulünü müteakip gerçekleşir.

Değişiklik(1): Karabük Valiliği İl Mahalli İdareler Müdürlüğünün 30/01/2006 Tarih ve 344 Sayılı yazılarına istinaden, Birlik Encümeninin teklifi ile 19/03/2006 Tarih ve 2006/1 sayılı Birlik Meclisi Kararı.

Birliğe katılmak isteyen mahalli idare birimlerinin üyelikleri, kendi meclislerinde alacakları katılma kararının, birlik meclisince kabulüne müteakip İl Valisinin onayı ile gerçekleşir.

Birlikten Ayrılma:

Madde 37- Üye mahalli idareler kendi meclis kararları ile birlikten ayrılırlar.

Tüzük Değişikliği:

Madde 38- Birlik tüzüğü, gerektiğinde birlik başkanının, birlik encümenin veya üyelerin üçte birinin yazılı teklifi üzerine, birlik meclisi üye tam sayısının üçte iki çoğunluğunun kararı vali onayı ile tüzük değişikliği her zaman gerçekleşebilir.

Tüzükte yazılı bulunmayan hususlar hakkında 5355 sayılı Mahalli İdareler Birlikler Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

Değişiklik(1): Karabük Valiliği İl Mahalli İdareler Müdürlüğü'nün 30/01/2006 Tarih ve 344 Sayılı yazılarına istinaden, Birlik Encümenin teklifi ile 19/03/2006 Tarih ve 2006/1 sayılı Birlik Meclisi Kararı

Birlik tüzüğü, gerektiğinde birlik başkanının, birlik encümenin veya üyelerin üçte birinin yazılı teklifi üzerine, birlik meclisi üye tam sayısının üçte iki çoğunluğunun kararı vali onayı ile tüzük değişikliği gerçekleşebilir.

Birliğin Tasfiyesi:

Madde 39- Birlik; Birlik meclisi üye tam sayısının üçte iki çoğunluğunun alacağı kararla feshedilebilir.

Birliğin tasfiyesinin, mülki idare amirince belirlene üç kamu görevlisince yürütür. Tasfiye işlemleri en geç 1 yıl içinde sonuçlandırılır. Birliğin mal varlığı, birlik meclisince alınacak kararlar doğrultusunda ve üye birimlerinin birlik mal varlığına katılma oranlarına göre, katılma oranları belli değil ise mahalli idare birimlerinin nüfusları oranında dağıtılır.

Yürürlük:

Madde 40- Bu tüzük'ün hükümleri, Karabük Valisinin onayından sonra yürürlüğe girer.

Yürütme:

Madde 41- Bu tüzük hükümleri birlik başkanı tarafından yürütülür.

30/03/1995 tarihinde kabul edilip, yürürlüğe giren ve 95/6716 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmasına izin verilen, 25/08/1995 tarihinde Zonguldak Valiliği tarafından onaylanan tüzük 26/05/2005 tarihinde kabul edilen 5355 Numaralı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu gereğince Tüzüğün bazı maddelerinde yapılan değişiklik ile yeniden düzenlenen Hizmet Birliği Tüzüğü 22/09/2005 Tarihinde Olağanüstü toplanan Safranbolu İlçe Hizmet Birliği Meclisince 5355 sayılı kanun ve tüzüğün 37 nci maddesi gereğince kabul edilen ve 40 Maddeden oluşan Safranbolu İlçe Hizmet Birliği Tüzüğü'nün başlığında, birinci maddesinde, 28 nci ve 40 ncı maddenin eklenmesi 39 maddenin tüzük maddesinden çıkarılması nedeniyle 14/12/2005 tarihinde ve 27/03/2008 tarihli 2008/1 sayılı birlik meclisi Olağan toplantısında alınan kararla değişiklik yapılmış. Değişiklikle yine 41 maddeden oluşan Safranbolu Köylere Hizmet Götürme Birliği tüzüğü'nün onaylanmasını tasviplerinize arz ederiz. 28/03/2008.

MECLİS BAŞKANI

İzzettin KÜÇÜK

Kaymakam

Birlik Başkanı

KATİP ÜYE

Orhan KARADAĞ

Kuzyaka Öteköy Muhtarı

KATİP ÜYE

Hidayet MERAKLI

Değirmencik Köyü Muhtarı

27.03.2008 tarihinde olağan toplanan Safranbolu Köylere Hizmet Götürme Birliği Meclisi tarafından kabul edilen, 27.03.2008 tarihli Safranbolu Köylere Hizmet Götürme Birliği Tüzüğü, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 5. maddesi ve Birlik Tüzüğü'nün 38. maddesi uyarınca tasdik edilmiştir. .../04/2008

ONAYLANMIŞTIR

.../04/2008

Can DİREKÇİ

Karabük Valisi

ÖZGEÇMİŞ

18.05.1969 tarihinde Samsun'a bağlı Terme ilçesinde doğan Gökhan AZCAN, 1974-1979 yılları arasında Terme Atatürk İlkokulunu, 1979-1982 yılları arasında Terme Ortaokulunu, 1982–1985 yılları arasında Ankara Atatürk Lisesini, 1985–1989 yılları arasında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesini bitirmiştir.

1994-1997 yıllarında Erzincan Valiliğinde Kaymakam Adayı olarak görev yapmış olup, 04.11.1996-06.03.1997 tarihleri arasında düzenlenen 83. dönem Kaymakamlık kursunu tamamlamıştır.

1997-1999 tarihleri arasında Çorum Ortaköy Kaymakamlığı, 1999-2001 tarihleri arasında Diyarbakır Hani Kaymakamlığı yapmıştır.

2001-2005 yıllarında Abana Kaymakamlığı, 2005-2008 yıllarında Cizre Kaymakamlığı, 2008-2013 yıllarında Safranbolu Kaymakamlığı görevlerinde bulunan Gökhan AZCAN, Sapanca Kaymakamı olarak görev yapmaktadır.

İngilizce bilen Gökhan AZCAN evli ve 2 çocuk babasıdır.